

KWĪKALA THAYŪ KUMA MWAMBĪLĪLYONĪ

MWEŪ

Ivuku ya Mbee ya Maũvundisyo ma Kūendeesya ma:

Kwīkala Thayū Wīna Ūalyũko Nthĩnĩ Wa Klisto

Bill Loveless

Christ is Life Ministries

KWĪKALA THAYŪ KUMA MWAMBĪLĪLYONĪ MWEŪ

TABLE OF CONTENTS

<i>MŪMBĪLE WA ĪSOMO YĪ</i>	3

<i>Īsomo ya Mbee- Ve Kīvathūkanyo Kyaŭ Kati wa Kwīkala “O” Thayū wa (Mūklisto)</i> <i>na Kwīkala “Ū” Thayū wa (Mūklisto)?</i>	4

<i>Īsomo ya Kelī - Nī Kīlīo Kīva Kya Ngai Na Nī Kīlīo Kīva Kyakwa Ngai Ndekala Thayū ūŭ wake Nthīnī</i> <i>Wakwa?</i>	29

<i>Īsomo ya Katatū- MaŪw’o ma Mwanya Ma Kūtūtongoesya Kūtetembea Kwa Mūkūo</i> <i>- Kūmūelewa Klisto Tawe Thayū Waku</i>	49

<i>Īsomo ya Kana- Kūkomana na Maūndū ala Ngai Ūtwathīte ma: Ūsindi/Ūkīlyo,</i> <i>Ūthasyo na Ūvosyo</i>	66

<i>Īsomo ya Katano- Kaŭ wa Kīvea</i>	87

<i>Īsomo ya Thanthatū- Maūndū Ala twailītwe nī Kwīkwatya (kwīthīwa namo, Kūmona na Kūkomana</i> <i>namo)yīla tūūtembea Mūkīonī---</i> <i>Maūw’o ma Mūthya ūlū wa Kūtembea Mūkīonī</i>	105

Mūvangĩlĩo wa Īsomo Yĩ

Mbee mũno nĩ kũũtũngĩa mũvea nũndũ wa kũsakũa kũsoma **ivuku** yĩ *Kwikala Thayũ ũla Umo waw'o ni Mwambĩlĩlyo Mweũ*. Ũtanambĩlĩlyo kũyĩsoma, nĩna wĩkwatyo mũnene kana naũnenga mũmbĩle wa ĩsomo yĩ nũũtetheka mũno. Īsomo yĩ yĩna masomo thanthatũ, na kĩla isomo yĩna maũvundĩsyo atano (5) manini nthĩnĩ wayo ma kĩla mũthenya. (mũthenya wa mbee, 2 na 3 e.t.c). Ethĩwa mũkomanaa kĩla kyumwa mũkethaa na mũthenya 7 ya kũmĩna masomo aa atano ma kĩla mũthenya. Kĩla ĩsomo yĩna ĩlungu ĩtatũ; **makũlyo, maandĩko makonanĩtye ĩsomo yu makũsũanĩa na ũndũ wa kũkwatanĩa/ ngwatanĩo na Ngai**.

Makũlyo.

Maseũvĩtwe kwa mwanya mũnene kwondũ waku kenda ũthiane kati wa kĩla ũĩkĩĩa ta kyaw'o na kĩla wĩĩtha wamĩna kũsoma. Makũlyo aa nĩ ma vata nũndũ nĩmekũmĩlya mũĩkĩĩo yitũ ya ũvũngũ.

Maandĩko Matheũ ma Kũsũanĩa Īsomonĩ Yĩ.

Andũ aingĩ nĩmang'ang'anaa kũtũmĩa ndeto “medĩtate” “kũsũanĩa” nũndũ matukũ aa ĩtũmĩkaa kũete vata kana maana ĩngĩ. Īndĩ tiw'o, ndeto ĩno nĩ maandĩko na twaĩle kũmĩtũmĩa vate nthoni. Kĩla kya vata nĩ; nũũ na nĩ kyaũ twĩkũsũanĩa yĩũlũ wakyō. Tũĩtha tũĩsũanĩa ĩũlũ wa Ngai na Ũw'o wake. Kũelewa kwakwa kwa ndeto “kũsũanĩa” kana “meditate” Īsomonĩ yĩ nĩ kwĩsilĩlyo maũw'o oonthe ala ũũthĩ kũmasoma .

Ngwatanĩo na Ngai

Īlungu ĩĩ sya “ kũkwatanĩa na Ngai” kĩla ĩsomonĩ nĩ syo sya **vata** mũno. kĩlungu kĩĩ kya ngwatanĩo na Ngai kĩseũvĩtwe kenda ũtonye kũkũlyo veva mũtheũ akũnenge Ũvuanyo waku mwene, kũelewa na kũtũmĩa kĩla wasoma thayũnĩ wake wa kĩla mũthenya. Kĩĩ nĩ kya vata mũno yĩla wamanya ũw'o ũla ũkũemanwa na kĩla ũtũe wĩsĩ. (yĩla Twaema kũmantha Ngai atũvũanĩsye ũla ũ'wo, tũyĩsa ona ĩndĩĩ kũsonga mbee wa mũĩkĩĩo yitũ ya ũvũngũ ĩla twĩsĩ). Kwoũ, ĩtha na wĩkatyo mũnene na ndwosa ĩvinda yaku ũkwatanĩe na Ngai ndũsoma ĩsomo yĩ.

Ũvuanyo.

Nũndũ nĩĩtha ndĩtũmĩa ndeto “Ũvuanyo” kana “revelation” mũno ĩsomonĩ yĩ. Nenda kũkelesya ũndũ ngwĩĩtha ndĩmĩtũmĩa. “Ũvuanyo” kwa ũvũthũ nĩ: Ngai kwa vinya wake mũnene kwosa

ũw’o wake na ndaũtw’a waw’o vyu kwaku na maũndũnĩ maku oonthe. Ūvuanyo ũkũmasya kũma kũelewanĩ kwa mũndũ ũkaũlĩkya kũelewanĩ kwa kĩveva kwa kũelewa ũw’o wa Ngai.

W’o wa Vata wa Kũtũtongoesya

Kwa ndaĩ, lilikana ũw’o ũũ ndũsoma ĩsomo yĩ.

Ndũkekala thayũ waku ona ĩvinda yĩmwe mbee wa kĩla wĩkĩaa

Ketha kĩla wĩkĩaa nĩ ũvũngũ (kana ti kyaw’o) ĩndĩ, ooũ now’o wĩkwĩkala thayũ waku

Kĩĩ nĩ kya vata mũno nũndũ kĩla wĩkĩaa kĩnenaa mũno yĩũlũ wa; masũanĩo maku, mĩendele yaku, and ũtw’i waku. Kwondũ wooũ, kĩelelo kĩnene cha Ngai nĩ kũtũvũanĩsya mĩkĩĩo yitũ ĩla ĩte ya ũw’o, kweũvya Mesilya maĩtũ and ndatũthasya. (John 8:32) kwooũ, mboya yakwa nene kwaku nĩ kana nĩwĩkũmantha Ngai ũũ nthĩnĩ wa ĩsomo yĩĩ kenda atũthasye kũma na ũkombonĩ wa mĩĩkĩĩo ya ũvũngũ na movũkũ ala mĩĩkĩĩo ĩsu yĩĩetae thayũnĩ waku.

ĪSOMO YA MBEE

Ve Kĩvathũkanyo Kĩva Kati wa Kwĩkala “O” Thayũ wa (Mũklisto) na Kwĩkala “ũ” Thayũ wa (Mũklisto)?

Mũthenya wa mbee

Kwĩmanyĩthya:

Tũtanambĩlĩlya ĩsomo yĩ, nĩwa ve vata mũnene kwaku we kũmanyanya kana maũw’o ala ngwĩtha ndĩmũelesya ti ma kĩmbĩvĩlia tũ kwakwa lakĩnĩ nĩ maũw’o ala mekũendee kũvĩndũa mesilya makwa kwa nzĩa yĩ mwanya, mĩĩkĩĩo, mĩendelenĩ yakwa and maũndũ ala ngwĩtw’iĩa kwĩka. Nĩnthũkumĩte wĩa ũũ wa Ngai kwa maana na maana ma andũ na ngakũsĩĩa Ngai ndathasya andũ kwĩsĩla ũw’onĩ ũũ. Nĩĩkĩĩte kana kĩĩ nĩ kĩndũ onakũ wĩkwenda thayũnĩ waku. Ũvoo mũseo nĩ kana ũalyũko nĩ watho kũma kwa Ngai kwa kĩla mũklisto.

Ũkũnĩkĩlĩ kwa ũkuvĩ wa ĩsomo ya mbee (1)

- **Kũelewa kĩvathũkanyo katĩ wa kwĩkala “O” Thayũ wa (Mũklisto) na Kwĩkala “ũ” Thayũ wa (Mũklisto)?**
- **Kũwona ũw’o wa Ngai ĩlũlũ wa vata kana maana ma “ũ” Thayũ**
- **Ngai nĩwe Mwambĩlĩlyo witũ?**
- **Kũmanyanya NGALĩKO YA NAI na NGALĩKO YA THAYũ ya Ngelanyo ya Klisto**
- **Kũelewa ũndũ Ngai ũkuvĩndũa mathayũ maĩtũ tũyĩkala nthĩnĩ wake taw’e Mwambĩlĩlyo witũ.**

“O” THAYũ NA “ũ” THAYũ

Kyongo kya ĩsomo yĩ nĩ ĩkũlyo nũndũ nĩ kĩndũ kya vata mũno kũmanyanya kĩvathũkanyo katĩ wa kwĩkala “o” thayũ na “ũ” thayũ wa mũkĩlĩsĩto. Nĩkĩ? Kĩtũmĩ nũndũ thayũ ũmwe nĩw’o ũetae kwĩanĩĩa kwa mawatho ma Ngai ma ũthasyo, Ũsindi na ũalyũko. Na thayũ ũla ũngĩ ũetae mũno mũno ũvalũku, ũkombo wa satani, na vayĩthiawa na ũalyũkũ ona ũmwe thayũnĩ wa mũndũ. Nĩna Ũtanu kũmũnenga ngewa ĩmwe ya thayũ wakwa kenda nĩmwonye nesa kĩvathũkanyo kya “o” thayũ na “ũ” thayũ .

Nekalile “O” thayũ wa mūklisto mīaka 30

Ndambĩte kũmũnenga ngewa ĩno, eka nambe kũmũelesya “o” thayũ wa mūklisto nĩ mwaũ.

“O” Thayũ wa Mūklisto:

Kĩla namanyĩwe naĩĩte kwĩka kwa ũtethyo wa Ngai nĩ; kwĩkala “ũ” thayũ wa mūklisto kwa kũmwendeessya Ngai, na ndyĩtha wa kwĩtikĩlĩka kwa Ngai na andũ ala angĩ.

Natw’ikie mūklisto nĩna mīaka 18 ĩndĩ ndyaaũngama ũtangĩĩonĩ kũvĩkĩa mīaka 22. Vau nĩvo navĩkie vandũ na neekũlya , “ naĩle kwĩka ata kenda nĩkale “ũ” thayũ wa mūklisto?” Neekũlĩlye ĩkũlyo yĩ nũndũ kĩla kĩndũ thayũnĩ wakwa nakĩsoma na ndĩthĩ kũkĩka mbĩkĩa yĩla kĩkeanĩa. Kwooũ, yaaĩ yĩsĩlya yakwa kana “kũmanya na kwĩka” nĩsyo syaĩle kũtũmĩka “ũ” thayũnĩ wa mūklisto. ĩkũlyo yakwa nĩyĩonekana yĩna kĩtũmĩ kwaku yu?

Aa nĩ maũsũngĩo ma makũlyo makwa ala nasũngĩwe nĩ Aklisto amwe.

1. “ neeĩwe nose maũvũndĩsyo ala nzomaa mbĩvĩlĩanĩ na ndĩthĩ nza na ndĩtatata ũndũ ndonya nĩke ũndũ ĩkwasya.”
2. “Namanyĩiswe kana naĩle kwekana na naĩ.”
3. “Namanyĩiswe kana naĩle kũtata ũndũ ndonya nĩkale mĩaonĩ na mĩamũlo ya Ngai.”
4. “ Yaĩ ĩũlũ wakwa na ũtethyo wa Ngai nĩtate ũndũ ndonya kwĩsenzya/kwĩyĩalyula”
5. “ naĩle kũtata mũno ndw’ĩke mũtheũ wa Ngai”
6. “ naĩle nĩ kũtata mũno nĩsenzye mĩendeke yakwa ya kĩmwĩ ĩtwĩke ya kĩNgai.”
7. “Naĩ nĩkwata ũthasyo na Ũsindi tũ keka nĩnatatie na vinya mũno”

Nekĩie kana ketha naĩ ndonya kwĩanĩsya maũndũ aa nĩna ũtethyo wa Ngai ĩndĩ ngetha nĩ mūklisto waw’o na wa kwendeessya Ngai na andũ ala angĩ. Ndyĩsĩ kana nĩwoona ndeto “tata” maũsũngĩonĩ asũ me vaa ĩũlũ?

Ĩkũlyo: waataw’ a nĩ Mũndũ wĩke maũndũ asũ naweta vau ĩũlũ kenda wĩkale ‘ũ’ thayũ wa mūklisto.

Nĩ ‘mũthemba wa “o”wa andũ’ nũndũ natatie na vinya mũno kwĩanĩsya maũndũ asũ oonthe mīaka mĩongo ĩtatũ ta o mūklisto. Thĩna waĩ ũndũ natata mũno nĩw’o maũndũ maendeyaa na kũthũka o mbola, vandũ va kũkwata ũthasyo, Ũsindi na kũtw’ika kyũmbe kyeũ kĩla Ngai wathanĩte. Naendĩeye na kũtũlĩka ngoo mũno nũndũ thayũ wakwa wa ũkĩlĩsto ũyaĩna ũalĩko ona ũmwe. Neewa ta

mündũ mũvalũku nũndũ ndyaatonya kwĩka kĩla andũ masyaa nãĩlĩte kwĩka. Mbee wa oũ, nãĩna mawonzũ makwa mwene ala nang'ang'anaa namo kenda nĩkwate ũthasyo.

Mawonzũ makwa ala nang'ang'anaa namo.

Mĩakanĩ ĩno mĩongo ĩtatũ , nãĩna maũndũ/mawonzũ ma kĩnthĩnĩ vya ala nang'ang'anaa namo ta; kũema kwĩanĩwa, wĩ, ũthatu na kwonaa ndaĩlĩte. Mawonzũ aa maĩna vinya mũnene thayũnĩ wakwa makwatwika ĩsiĩ ila syatongoeasya ũndũ ngwĩw'a na maũndũ ala ngũtw'a kwĩka. Ũw'o ũla waĩvo nĩ kana nendaa kũthasywa kũma ũkombonĩ wa kũng'ang'ana. Maũndũ aa on the mathanĩtwe ĩvukunĩ ya Yoana 8:32

“na mũkamanya ũla w'o, naw'o ũkamũthasya.”

Oĩngĩ nĩnatavĩwe kana ethĩwa ngatata mũno vya ũndũ ndonya nĩna ũtethyo wa Ngai, nĩnãĩlĩtwe nĩ kwĩthasya. Ona natata mũno, ndyaĩna vinya wa kwĩthasya kũma ũndũ neew'a na mĩkĩĩo ĩla nã nayo ya wĩ, ũthatu, kũema kũanĩwa na kwĩwa ndaĩlĩte. W'o kĩ, maũndũ makĩtaa kũthũkĩĩa. ĩtina wa mĩaka kaũta ya kũtata kwĩthasya kũma ũkombonĩ ũũ wa kũng'ang'ana, nookĩe kũkwata ũsũngĩo wa kana kĩla neekaa kĩyathũkũmaa kana (kĩyesaa kwĩsa kũthũkũma).

W'o ũmanyĩkane kana; o vandũ vau mĩakanĩ ĩsu yakwa ya mĩongo ĩtatũ nĩnekĩĩsye ũtangĩĩo ngoo na thayũ wa ũkĩlĩsto nũndũ ndwaanzenzasya. Wĩkwatyo ũla nã nawo ndyakomanaa nawo na ndyasyaa matũnda ma ũthasyo na Ũsindi ala twaathĩtwe nĩ Ngai. Neew'a Ngai ta wambalũkya na ta nã weka. Nĩnathĩnĩe mũno mbee wa ũndũ nathĩnaa nĩmũtangĩĩe. W'o kĩ, Mesilya makwa nĩmavĩnyĩkĩe na neewa ndyenda kwosa thayũ wakwa mweene.

Ũũ nĩw'o thayũ mwĩngĩ ũla Ngai wendaa nĩkale mĩaka ĩsu yonthe? Nĩkyaũ neekaa kĩtaĩle kwĩkwa ũ? Ve w'o mũnene ũla nakosaa nthĩnĩ wa kũelewa “ũ” thayũ wa mũklisto?

Noo we? Waĩtha waavũndĩwa maũndũ amwe ta aa ala navũndĩĩwe nĩkae na watata kũmatwĩkĩthya maw'o thayũnĩ waku? Naketha vemo, nĩna makũlyo ngwenda ũkũkũlya:

- Nĩwendeeeye kũng'ang'ana kũkwata Ũsindi ũtathelaa ta savalĩnĩ yaku ya ũkĩlĩsto?
- Ve mũkondo waku wa nã ũla ũtatonya kwĩtangĩĩa kũma kwaw'o?
- Ve mĩendele yaku ya nã kana ũndũ wĩw'aa ũkwenda ũalĩkwe, lakĩnĩ vayĩthaa ũalyukũ ona ũkatata na vinya ata?
- Nĩwĩkĩĩaa kana ve kĩndũ waaĩtwe kana ve kĩndũ mbee wa kĩũ wĩĩwa ndwenda thayũnĩ waku wa mũklisto?

Ketha ũsũngĩo waku nĩ “ĩĩ” o ikũlyonĩ yĩmwe kana o maĩngangĩ, no vatonyeke kana nĩwĩthĩĩtwe ndwĩkala ta andũ ma mũthemba “O” takwa thayũnĩ ũũ waku wa mũklisto. W’o nĩ kana kwĩkala thayũ wa mũklisto “O” ndũkesa kũkwata thayũ wa kwĩanĩwa, kũũmĩsya, na ũalyũkũ. Waendeya kwĩkala thayũ ũũ “O” kĩla ũkakwataa no:

- ĩsĩĩ mbĩngaingĩ
- Kũsĩndwa Kũnene
- Ũkombo mũnenange
- Kũtũlĩka ngoo Kũnene
- Makaũ maingĩ ma nthĩnĩ
- Na maũndũ ma mũthemba ũũ mathũkangũ (thayũ ũtena ũalyũko)

Walĩlya ngelekany’o ĩno syĩ vaa ĩũlũ, nĩna wĩkwatyo kana nũkwĩtĩkĩlana nakwa kana ũũ tiw’o thayũ la Ngai wendaa twĩkale.

Kwĩkala “o” thayũ wa mũklisto ũsyaa matũnda ma kũsĩndwa, ũkombo mũnene na thayũ ũtena ũalyũkũ.

Ũũ nĩw’o thayũ ũla Ngai wendĩe twĩkale kana ve thayũ ũngĩ vandũ twetele kwĩkala?

Īkũlyo: nĩwĩthĩĩtwe wĩkalĩte ‘o’ thayũ wa mũklisto? Ketha ũsũngĩo waku nĩ ĩĩ, wĩthĩĩtwe ndwĩw’a ata yĩũlũ wa thayũ waku wa ũklisto? Nũtũlĩkĩte ngoo? Nũĩwa ta wĩ mũvalũku? Nũĩwa ta wũenda mbeange wa kĩla wĩnakyo? Ta waĩtwye kĩndũ? Ta wenda kũkwa ngoo? Nũĩwa ta wenda kũtatanga na vinya?

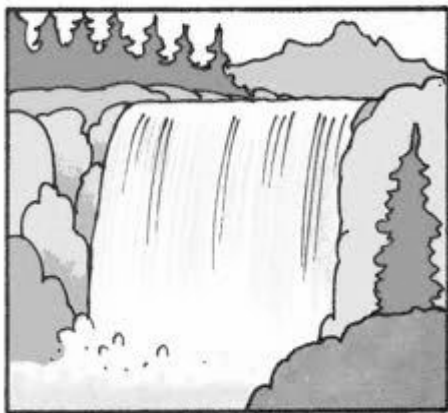
Yĩla twalĩlya na twoona maũndũ ala “o” thayũ wa mũklisto ũetae, ve ikũlyo tũũkwata, “ve thayũ ũngĩ Ngai wĩnaw’o kwondũ witũ wa kwĩkala? Ũvoo mũseo nĩ kana; Yĩĩ wĩvo. Ngai nũtwĩtĩe thayũ ũũ nĩ kana tũwĩkale. Ũũ nĩwo wĩtawa “Ũ” Thayũ. Kwa twĩke ũkũnĩkĩlĩ wa kĩla tũĩtha tũyasya yĩla twĩkũnenea “Ũ” Thayũ.

Wo “Ũ” Thayũ wa Mũklisto nĩ wĩwa?

Nĩ wĩkwatyo wakwa kana twaĩle kwambĩya kũsũngĩa ikũlyo yĩĩ mbee vyũ kwĩsĩla kũelewa kĩla Yesũ na Vaũlo maĩtye ĩũlũ wa “Ũ” Thayũ

Yesu e asya ata yiulũ wa “ũ” Thayũ wa muklisto waw’o?

Yesu aisye:

“... Nyĩe nĩnyĩe nzĩa, na nĩnyĩe w’o na nĩnyĩe **Thayũ** ...”

Yoana 14:6

“...Nyĩe nĩnyĩe ũthayũũkyo, na nĩnyĩe **Thayũ**...”

Yoana 11:25

Yesu e asya ata mĩsũanĩ ĩno ĩlĩ? Nĩkwatya kana vena ũtheũ vyũ Yesu easya we nĩwe **thayũ**. Yesu easya ata asya atwĩa nĩwe **Ũ Thayũ**? Vandũ va mĩaka mĩngĩ nasomaa mĩsũa

ĩĩ na Ũvuanyo wakwa waĩ kana atwĩaa nĩwe mwambĩlĩlyo wa Thayũ ũtathelaa(wa tene na tene). ĩndĩ nĩvatonyeka kana ve kĩndũ yesu ũkũtũtavya mbeeange wa kĩĩ twĩkwona mĩsũanĩ ĩno? O vamwe kwa tũkũnikĩle masũngĩo ma ĩkũlyo yĩĩ kwa kũlĩlyo kĩla Vaũlo waĩsye.

Kĩla Vaũlo waĩsye yiulũ wa “ũ” thayũ wa muklisto wawo

Vaũlo oosĩe ũw’o wa “ũ” Thayũ muklisto ta wa mwanya mũnene thayũnĩ wake mwene yĩla waĩsye ĩvukunĩ ya Akolosaĩ 3:4

“...nake nĩwe thayũ witũ...”

Vaũlo easya ata mũsũanĩ ũũ? E asya atĩĩ, thayũ wa klisto nũkĩlĩte thayũ wa tene na tene ũla twosete kwĩsĩla ũtangĩĩonĩ. E asya kana Klisto nĩwe thayũ witũ ũmũnthĩ na oyũ tũĩlye. Yũ, waĩle kwĩtha ndũya mĩtwe waku na kwĩkũlyo “Vaũlo enenea kyaũ? Klisto nĩwe thayũ wakwa? Thayũ wa Paũlo nĩwĩkwonanya thayũ wa Klisto? Ũsũngĩo witũ wĩ Avilivi 1:21 yĩla Vaũlo ũkũtwĩa;

“nũndũ kwakwa nyĩe kwĩkala thayũ no Klisto...”

Vaũlo e asya kana thayũ kwake nĩ Klisto kwĩtha nthĩnĩ wa thayũ wake. Yesu na Vaũlo ve wo mũnene mekũtũvũanĩsya ũla nĩ:

‘ũ’ thayũ wa muklisto

Nĩ mũndũ; ũla nĩ Yesũ Mweene!

Nĩna mũĩkĩo kana mbĩkĩa vau nĩwakwatya ‘ũ’ thayũ wa mũklisto nĩ Yesũ mweene? Kwesĩlye yĩlũlũ wa kĩĩ kwa kavĩnda kanĩnĩ. Kethĩwa ‘ũ’ thayũ wa mũklisto nĩ mũndũ, kĩũ no kĩthe kĩkĩmaanĩsha kana ‘ũ’ thayũ wa mũklisto ti kũsyũsya syĩndũ syandĩkĩtwe ĩthangũnĩ, kana kwĩkala mĩaonĩ mĩandĩke, kana kwĩkala ũatatĩte na vinya ndũkeke naĩ, kana kũteta vyũ ũndũ ũtonya kenda ũmwendeesye Ngai? Nĩna wĩkwatyo kana Yesũ na Vaũlo metwĩa kana ‘ũ’ thayũ wa Klisto ti ĩthye andũ twaĩle kũũseũvya, ĩndĩ no Klisto ewe mweene ũũseũvĩtye.

W’o nĩ kana ‘ũ’ thayũ wa mũklisto ti kwĩkala ‘o’ thayũ ĩndĩ nĩ kwĩkala ‘ũ’ thayũ. Thĩna mũnene ũla wĩwo nĩ kana we nakwa tũyĩsa kwĩkala ‘ũ’ thayũ. No Yesũ mweene eweka ũtonya. Eka ngũelesye ũndũ nookĩe kũmanya **‘Ũ Thayũ’**

Ũndũ Nesĩe kũelewa Kĩla kwĩkala “Ũ Thayũ” Kĩmanĩasha

Ndyeesĩ vyũ kana mĩaka ĩno mĩongo ĩtatũ nekalile Ngai aĩ mũvanganĩ wake wa kũmbetangĩa thayũ wa kwĩkala ũklistonĩ kwa vinya na kũtata kwakwa. Waĩ Wakyũmwa, October 4, 1998, yĩla nekalĩte kanĩsanĩ kwitũ vala ngalĩ sĩiyawa, neewĩe nakwata ĩsũanĩo yĩla yookĩe ta ĩkũlyo. ĩkũlyo yĩũ yaĩ, “ nũnoete kũtata na vinya na ũtonyi waku kwenda thayũ waku wa ũklisto ũthũkũme?” ndyaĩna nzika ona ĩmwe kana ũsu waĩ wasya wa veva mũtheũ wa Ngai wangũlasya ĩkũlyo yĩũ. Nasũngĩa “Yĩĩ, nĩnĩnoete, ndĩtonya mbee wa vau.” ĩvinda ya Ngai ya yĩla yaĩlĩte nũndũ mũthenya ũsu kanĩsanĩ Ngai atũmĩie mũthũkũmĩ wake mũnene Ian Thomas kũtũvũndĩsya ũw’o wa “ũ” thayũ. Yĩla mũneenĩ ũsu wongamĩe, ndeto syake sya mbee wakyumwa ũsu syaĩ,

“ũyaĩ mũvango wa Ngai we wĩkale “ũ” thayũ ũla

Yesũ Mweene nĩwe eweka ũtonya kũwĩkala. ĩndĩ no e nthĩnĩ waku na kwĩsĩla we ũkawĩkala”

Ndeto ĩĩ nĩsyangũnĩe mũno nasyĩw’a nũndũ nasyĩwĩe mbee vyũ nake ĩtina wa mĩaka 30 ya kwĩtha nĩ mũklisto. Aĩ mũklisto wa mbee kũndavya kana ũyaĩ wĩa wakwa kwĩkala ‘ũ Thayũ’ wa mũklisto. Kĩla veva mũtheũ wandavasya kwĩsĩla ĩan Thomas nĩ w’o ũũ mũnene”

W’o mũnene

No Mũndũ ŨMWE tũ ũla wekalĩle “Ũ” Thayũ wa w’o wa mũklisto na ũsu aĩ KLISTO weka.

W’o ũũ no ũkũthokoe mũno o taũndũ nyĩe wantthokoĩe yĩla nawĩw’ĩe. Īndĩ, ũũ tyowo w’o? vai mũndũ ona ũmwe eka Yesũ wĩkalĩte thayũ mũlũngalũ kĩ wa mũklisto waw’o. Kwoũ, nĩ kītũmĩ kĩa kyaĩle kūtũma tũsũanĩa kana no twĩke ta Klisto? Kwa sũanĩa yĩlũ wa w’o ũũ:

Kĩla kyoontha tũtonya kwĩka na vinya na ũtonyi witũ nĩ kwĩkala:

Mũthemba “A” wa thayũ wa mũklisto. (‘o thayũ’)

No Yesũ mwene ũtonya kwĩkala “ũ” Thayũ

W’o ũũ waete ĩkũlyo yĩngĩ yĩla nĩ; “ ketha no Klisto eweka ũla ũtonya kwĩkala ‘ũ’ thayũ, ndonya kwĩkala ata ‘ũ’ thayũ wa mũklisto?” nĩtwĩkona maũsũngĩo aa kũma ndetonĩ ya Ngai ĩtina ĩsomonĩ yĩ.

Īkũlyo: maũw’o aa ma Mbĩvĩlĩ twamĩna kwona yĩlũ wa ‘Ũ Thayũ wa Mũklisto’ nĩmekũendanya na kĩa ũĩkĩĩa? Ketha maĩkũendanya, ũtonya ata kũalyũla ũndũ wĩkalaa thayũ wa ũklisto ata waĩkĩa kana Klisto nowe weka ũtonya kwĩkala ‘Ũ Thayũ’

Sũanĩa: Sũanĩa maandĩko ala twasoma ĩsomonĩ yĩ na ndũkũlya Ngai aũvũanĩsyeye thayũ ũla wĩthĩĩtwe wĩkalĩte katĩ wa ‘o’ Thayũ kana nĩwaeekĩie Yesũ ekale ‘ũ’ thayũ Nthĩnĩ waku.

Ngwatanĩo na Ngai: ketha w’o ũũ nĩ mweũ kwaku, nenda kwa ndaĩa wose kavĩnda kanĩnĩ ũthĩ mbee wa Ngai na ndũmũvoya atwĩkĩthye w’o ũũ wa kũĩkĩĩka kwaku. Voya Ngai onanye kwa kĩnthĩnĩ kĩnene kĩa kītũmĩ kĩnene kwaku kya Klisto kwĩtha e “ũ Thayũ waw’o” Ethĩwa w’o ũũ ũyĩtĩkĩlana na kĩa ũtũe wĩsĩ thayũnĩ waku wa mũklisto, voya Ngai aũvũanĩsyeye kana kĩa wasoma nĩ kyaw’o kana kya ũvũngũ. kĩlungu kĩĩ kĩatĩe , twĩlĩlya kwa ũliku vata wa kwasya kana Klisto nĩ we Thayũ waku.

Mũthenya wa 2 (kelĩ)

Ve kītumi kyaũ kwasya kana Klisto nĩwe thayũ waku?

Īkũlyo yĩla yĩngĩ waĩle kwĩtha ndwĩkũlya nĩ; “ kĩmaanĩsha ata kana ve kītũmĩ kyaũ kwasya kana Klisto nĩwe thayũ wakwa?” ũsũngĩo ũũ twĩũkwata ĩvukunĩ ya 1 Akolintho 1:30

“we nĩ we ũmo wa thayũ wenyũ kwĩsĩlĩa Klisto Yesũ,...”

Ngai etūnenga ūsūngiō kīlungunī kya mbee kya mūsūa ūū yīla ūkwasya kana we nīwe ūmo wa thayū kwīsīla Yesū Klisto. Ūlesyo ūmwe wa ndeto “Mwambīlīyo kana Ūmo” “soŭrce” nī ūla ūseŭvasya. Ūū nowīthīwe wīw’o ūngī mweū kwaku nūndū aklisto aingī tūsomethetwe kīla kīte kyaw’o (o takwa) kana nīthye mwambīlīyo kana ūmo wa kwīkala thayū wa mūklisto Ngai atūtetheesye.

***W’o nī kana Ngai, eka we, nīwe mwambīlīyo kana ūmo
Kūma vala tūtunya kwīkala Thayū wa Ūklisto***

mwambīlīyo witū.

kwa līlya mīsūa īno īlī īla īkūtswana kana Ngai nīwe ūmo wakwīkala ‘ū Thayū” wa kwīkala mūklisto waw’o:

***“nūndū twī thayū, na nītūūthī, na twīn a mwīkalīle witū nthīnī
wake..” Meko ma Atūme 17:28***

***“nūndū syīndū syonthē syūmaa kwake, na īngī syī kwondū wake, na
īalūkaa kwake..” Alomi 11:36***

Īno no mīsūa īlī katī wa mīsūa mīngī īla yī Mbīvīlīanī īla ītūvūanīasya kana Ngai nīwe mwambīlīyo wa kwīkala thayū wa mūklisto. No wīth ndūseng’a mūno ūndū Ngai nī mwambīlīyo waku. Kwa tūlīye ngelekany’o īī īnya sya kīla twītha tūīweta twasya Ngai nīwe

- Ngai nīwe mwambīlīyo nī kana akomane na mavata maku. Avilivi 4:19
- Ngai nīwe mwambīlīyo wa ūkīlyo yīūlū wa naī. 1 Yoana 3:6
- Ngai nīwe Mwambīlīyo nī kana eūvyē īlīkū sītū kenda tūtanye kūīkīā ūla w’o.
Alomi 12,2
- Ngai nīwe mwambīlīyo wa kūtw’ikīthya mawatho ma ūalīkyo maw’o thayūnī waku. Avilivi 1:6

Nīwītha watatatīe kwītha wī mwambīlīyo wa kūanīsyā maūndū asū ana mevāa yīūlū? Ketha nīwataīe, wendeeye ata? ethīwa twīaīkīkū na īthye ene, notūtanye kwasya kana kīū tūtatīe kīīthūkūmaa. W’o nī kana twatata kwītha twī mwambīlīyo wa kwīkala thayū wa ūklisto īndī kūvalūka Kūnene kwī mbee witū. Ketha Ngai tiwe mwambīlīyo wa thayū ūū wa ūklisto (na maūndū ala maītū thayūnī) īndī tūīkesa kwīw’a w’o wa Ngai na wīanīū wa mawatho make mathayūnī maītū.

Ngai tawe mwambililyo wa kwikala “ũ” thayũ wa Mũklisto =Ngai nowe weka ũtonya kũtw’ikĩthya w’o na mawatho make ma kwoneka thayũnĩ waku wa kila mũthenya

Īkũlyo: mbikĩa vau nĩwĩkĩite kana waĩle kwĩtha wĩ mwambililyo ũtetheew’e nĩ Ngai kenda wĩkale thayũ wa mũklisto? Ketha kwaku vailye ũũ, ĩndĩ wĩtha wĩkĩĩite ata w’o wa kana Ngai nĩwe mwambililyo wa ũalyũkyo wa ũndũ wĩkalaa thayũ wa ũklisto?

Sũanĩa: Akolintho 1:30, Meko ma Atũme 17:28 na Alomi 11:36

Ngwatanĩo na Ngai: ũtũmĩite mĩsũa ĩno ĩtatũ, voya veva aũnenge kũelewa kwa ũliku kĩtũmĩ kya WE kwĩtha E mwambililyo wa kwikala thayũ wa mũklisto.

Nĩkĩ Ngai Ũtatũtetheeasya ĩthye tũtw’ike Myambililyo?

Nĩwa kana Akĩlsto aingĩ twasyaa, “ Ngai nũkũthi kũndethya.” Kĩla methaa mayasya mateũmanya nĩ kana; “ Ngai nũkũthi kũndethya nĩtwĩke mwambililyo wa kesũvya mathĩna makwa, na ndyĩyalũkya” nzĩa ĩngĩ ya kwasa ooũ nĩ, “ Ngai nũkũndethya nĩtethye,” aa nĩ mavũndĩsyo matena ũw’o nũndũ Ngai ndaenda Mũndũ ethĩwe e mwambililyo wa kwikala thayũ kana kũalyũlwa. Kwa sũanĩa yĩũlũ wa kĩĩ, “ethĩwa Ngai nĩ we mwambililyo, ĩndĩ nĩkĩ waĩle kũtethesya mwambililyo ũngĩ?” nĩwene, Ngai nũleete! Ketha we tiwe mwambililyo wa thayũ wa mũklisto, ĩndĩ maũndũ ala ũkwata thayũnĩ waku nĩ kũsĩndwa, ũkombo mũnene, na thayũ ũtena ũalĩko. Mũvango wa Ngai ũthũkũmaa kwa nzĩa ĩmwe, na ũũ wĩkĩkaa atwĩka nĩwe mwambililyo wakwa.

Ngwatanĩo na Ngai. Ethĩwa nĩwĩkĩite mbikĩa vau kana nĩ yĩũlũ waku vamwe na ũthethyo wa Ngai kwikala thayũ wa mũklisto, voya Ngai aũnenge Ũvuanyo mũnene kana nowe ũtonya kwĩthĩwa mwambililyo wa kwikala “ũ” thayũ wa Mũklisto.

#mũĩkĩto wa ũvũngũ yĩũlũ wa thayũ wa mũklisto

Mũndũ no atonye vyũ kwikala thayũ wa mũklisto kwa kwĩthĩwa e mwambililyo atũmĩite ũĩ wake na ũtonyi wake na Ngai amũtetheesye.

Nündũ yũ wĩna kũelewa kũseo kwa Ngai e mwambĩlĩlyo witũ, twone kwa ũliku kītũmĩ kya kwasya kana klisto nĩwe thayũ waku.

Tũmanyaa ata kana Ngai nĩwe mwambĩlĩlyo witũ?

Kenda tũelewe w’o wa kana Ngai nĩwe mwambĩlĩlyo, nĩwa kĩndũ kya vata mũno kavĩnda kaa ĩsomonĩ yĩ kũlĩlya ĩtina na kwona mũvango wa Ngai yĩlũ wa mũndũ. Nĩkĩite kana kĩ nĩkĩtũtongoesya mũno kwona kītũmĩ kya Ngai kũma mwambĩlĩlyo kya kũmba mũndũ kyaĩ Ngai kwoneka e mwambĩlĩlyo wa ũ mũndũ kwĩkala thayũ. kĩlungunĩ kĩ twĩkũnikĩla maũndũ aa 4;

- Mwambĩlĩlyo wa thayũ wa Atamu na Awa waĩ ũũ mbee wa kũvalũka kwa mũndũ?
- Kwethĩwa ata kwa Atamu na Awa Mũndũ ndavalũka?
- Mũndũ aĩlye ata kĩveva ĩvinda ya kũsyawa?
- Ngai eekĩie ata mũndũnĩ kenda atwĩka mwambĩlĩlyo wa mũndũ?

Twambĩlĩlye kwa kũlĩlya ũndũ Atamu na Awa maĩlye mbee na ĩtina wa kũvalũka kwa mũndũ mũũndanĩ wa Etenĩ.

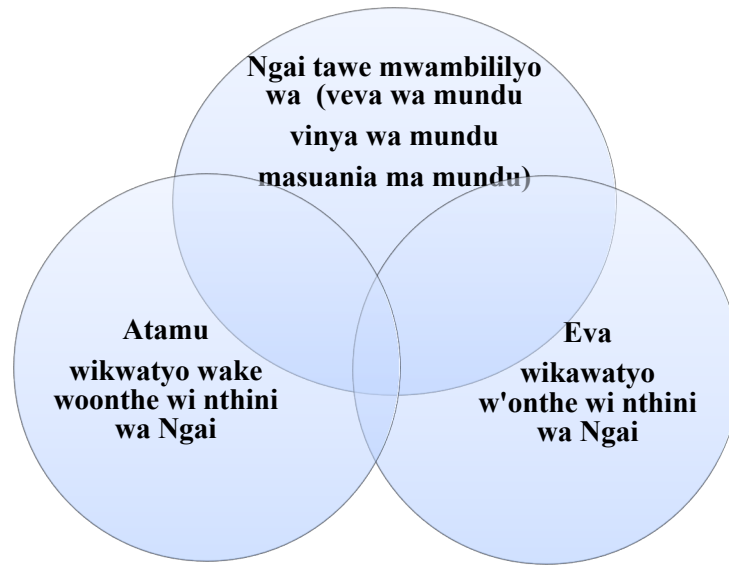
Nũũ ũla waĩ mwambĩlĩlyo wa Atamu na Awa mbee wa Kũvalũka?

“na Yeova Ngai oomba mũndũ na kĩtoo kya nthĩ, na amũveveea mĩthũmũ ya thayũ manyĩũũnĩ make na mũndũ atwĩka kyũũ kĩ thayũ” Genesis 2:7

“na Ngai wakwa akakwĩanĩsya kĩla vata wenyũ kwĩanana na ũthwĩ wake ndaĩnanĩ ...klisto Yesũ” Avilivi 4:19

Ĩvinda yĩ mũndũ woombawa, Ngai nĩwe waĩ mwambĩlĩlyo wa mĩthũmũ thayũnĩ wa Atamu na Eva kwĩanana Mwambĩlĩlyo 2:7. Yĩlũ wa oũ, Ngai nĩwe waĩ mwambĩlĩlyo wa kũkoma na mavata moo oonthe; ma kĩmwĩ, kĩveva na kĩamyũmbĩle. (Avilivi 4:19) mũthemba ũla Ngai wendaa ũtwĩka mwambĩlĩlyo wa mũndũ waĩ kũmwa mwambĩlĩlyonĩ nũndũ mũndũ ndatonya kũkomana na mavata ala Ngai ewe nowe ũtonya kũkomana namo.

Īvīsa yīi yīatīye yīonananya ngwatanīo ya Ngai na mūdū mbee wa Kūvalūka kwa Mūdū:

Ngai aī mwambīlilyo wa kūkomana na mavata ma Atamu na Eva mbee wa kūvalūka

Ethīwa Ngai nīwe mwambīlilyo wa kūkomana na mavata moo, no twasye kana Atamu na Eva mekwatīye Ngai kīla ūndūnī kenda Ngai akomane na mavata moo?

“Kwīkwatya vyū” nī yo ndeto īla ya vata mūno īvinda yīla twīkūelesya ngwatanīo katī wa Ngai na Atamu na Eva. Oonthi mekwatīye Ngai vyū akomane na mavata moo. Twīmīna kīlungu kīi kwa kūsoma w’o ūū

*W’o mūnene
O ūndū Atamu na Eva meekalaa mekwatīye Ngai vyū,
Ngai aendeīye kwītha e mwambīlilyo wa kūkomana na mavata moo.*

*Ngai anengīe Atamu na Eva vinya wa kwīsakūīa kūmwīkwatya vyū vate
Kūlasīmīthw’a(o ūndū ūkwenda)*

“na Yeova Ngai oosa Mündũ, akĩmwĩa, we kĩla mũtĩ wa mũũndanĩ nũtonya ũya o ũndũ ũkwenda: ĩndĩ wa mũtĩ wa kũmanya ũseo na ũthũkũ, ndũkaye: nĩkwĩthĩwa mũthenya ũla ũkaya waw’o ndũkatĩa ũkw’a.

Kenda mũndũ akwate vinya wa kũsakũa ũndũ ũkwenda, Ngai amũnengĩe ũtw’i wa kũmwĩkwatya vyũ kana meyũngamĩe. (Mwamb. 2;16,17) ũtw’i ũũ waĩ kana maĩ matonya kũya kĩla mũtũnda a teo ũmwe. Ũtw’i ũũ waĩ Mũtiani kwa mũndũ kũthima kwenda kwake kwa kũendea kũmwĩkwatya Ngai. Ethĩwa maĩ masakũe kũendea kũmwĩkwatya Ngai na makĩya matũnda oonthe mũũndanĩ a teo mũtũnda kũmanya ũseo na ũthũkũ, maĩ mekale thayũ. Lakĩnĩ, ethĩwa maĩm aye mũtĩ wa

kũmanya ũseo na ũthũkũ, oonthe mayaĩna ndĩĩ ya kũlea kũkw’a. nĩ twĩsĩ kĩla kyethĩwe (Gen 3:6)

“na yĩla mũndũ mũka woonĩe kana mũti nĩ mũseo wa ũya, na nĩ wa kwendeesya methonĩ, na nĩ mũti wa kwendwa kwa kũĩvya mũndũ, atw’a ũsyao waw’o, aya; na ĩngĩ anenga mũũme, nake aya” mwamb: 3-6

Īvindanĩ yĩũ, Atamu na Eva meekĩie naĩ ĩla mesakũĩye na yaete kĩkwũ kya kĩveva kwĩanana na Alomi 5:12

“kwondũ wa ũũ, nũndũ wa mũndũ ũmwe naĩ yalikĩle kũũ nthĩ, na kĩkwũ kwondũ wa naĩ; na kwa ũũ kĩkwũ kyavikĩa andũ oonthe, nĩkwĩthĩwa on the nĩmeekie naĩ.”

Nĩasya ata naweta kĩkw’u kya kĩveva? Ndeto ĩla ya vata mũno ĩla twĩkũelesya kĩkw’u kya kĩveva nĩ **“kũtilanywa/ kũtaanĩsya na” “separation”** kwa kĩthyomo kya Ngĩlĩkĩ, ndeto separation yĩeleaw’a ta; “sever” – kũtilanya

Kĩkw’u kya kĩveva kĩeleaw’a ta kũtilanywa na Ngai

Kũtilanywa kũũ kũkaa maita elĩ savalĩ ũmwe:

- **Kũvathwa vaasa na Thayũ wa Ngai**

“nũndũ ũmanyĩ woo nĩwĩkĩrwe kĩvĩndũ, mavathĩwe kũasa na thayũ wa Ngai, nũndũ Andũ ma mbaĩ ĩngĩ maendaa, na ũtũmanũ wa ĩlĩko syoo” aeveso 4;18

Īvindanĩ yĩ Atamu na Eva metũĩye kũema kũmwĩkwatya Ngai na meeka naĩ. Ngai nĩwamavathĩie vaasa nake. Ooũ wĩovo, Atamu na Eva mesa kwĩthũ mena thayũ wa kĩmwĩ lakĩnĩ matena kũkwatanaĩ ĩngĩ na Ngai kĩveva. Nũndũ wa oũ, nĩmwakwĩe kĩveva.

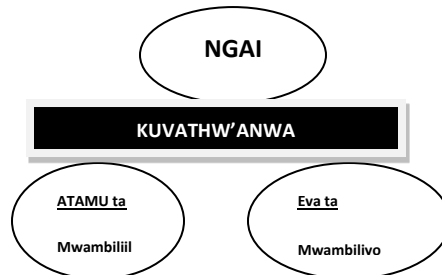
- **Kũvathwanwa na Ngai taw’e mwambĩlĩyo**

“ĩndĩ mothũkũ menyũ nĩmamũatiĩye ĩnywĩ na Ngai wenyũ, na naĩ syenyũ nĩvĩthĩte ũthyũ wake kwenyu ũndũ ũtew’a”

o tondũ nĩwetie vau yĩlũlũ, Atamu na Eva mekwatasya Ngai kĩla ũndũnĩ tawe ũmo wa kũkomana na mavata moo oontho. ĩndĩ, nũndũ wa naĩ syoo, Ngai nĩweevathanie na mũndũ na nũndũ wa ũũ vai ndĩ yaa kũendea kwĩthwa e mwambĩlĩlo wa kũkomana mavata ma mũndũ. Aa nĩ mo maĩ matũnda:

Mũndũ nĩwatĩw’e eweka atw’ke mwambĩlĩlo wa kũkomana na mavata make na ntamantha maũsũngĩo ma thĩna wake, na ntang’anag’ana na vinya kenda aũmĩle thayũnĩ wake.

Kwa lĩlya ĩvĩsa yĩ na ndwona ũndũ ngwatanĩo ya Ngai na Mũndũ yekalĩle ĩtina wa mũndũ kũvalũka

Mũthenya wa Katatũ (3)

Thĩna nĩ twooseĩe Kĩkw’u kya kĩveva kya Atamu na Eva

Kĩĩ kĩna kītũmĩ kwitũ-we, nakwa nũndũ twoosĩe kĩkw’u kya Atamu na Eva kya kĩveva na kũvathw’anwa na Ngai ĩvinda yĩla twasyaaw’a. Alomi 5:12

“kwondũ wa ũũ, nũndũ wa mũndũ ũmwe, naĩ yalĩkĩle kũũ nth, na kĩkwũ kya mwana wake mbee mũno ĩtina wa kwĩw’anĩthw’a, tũkatangĩwa nĩ thayũ wake.”

Kũma Alomi 5:12 twĩona kana kwĩsĩla naĩ Atamu na Eva kĩla ũmwe witũ asyaEva e mũkw’ũ kĩveva, twoosĩe kĩkw’ cha kĩveva ĩvinda yĩla twasyaiw’e

Ota Atamu na Eva, twasyaiw’e tũvathanĩtwe na thayũ wa Ngai na ũ Ngai taw’e mwambĩlĩlo witũ

Ĩvĩsa yĩ yĩatĩye vaa yĩonanaya w’o kana nĩtwoosĩe Kũvathanwa kwa Atamu na Ngai taw’e Thayũ na mwambĩlĩlo na nĩkyo kītũmũ twĩ akw’ũ kĩveva.

Mündü oosie Naĩ/ kana kũvathw'anwa na Ngai kwa Atamu Yĩla wasyaiw'e

*Twoosie Kĩkw'u kya Atamu na Eva kĩa kyaetie kwitũ;
Kũvthw'anwa na thayũ wa Ngai
Na Kũvathw'anwa na ũ Ngaũ tawe Mwambĩlĩlo witũ
Nũndũ wa kũvathw'anwa kũũ, nĩ yĩũlũ waku ũtw'ike mwambĩlĩlo na NDŪTATA tũ
kwĩkala thayũ*

Īkũlyo. Ketha mũvango wa Ngai wa mbee vyũ kwitũ wai kũmwĩkwatya kĩa ũndũnĩ tawe mwambĩlĩlo, nyĩe na nakũ no twĩkale tũtena ũ Ngai na mavata maĩtũ oonthe maĩkomanwa namo, ndĩkwata ũsũngĩo wa mathĩna mwakwa, na ndyĩkala thayũ mũanĩũ vyũ wa mũklisto waw'o?

Sũanĩa maandĩka: w'o wa kana kũma mwambĩlĩlonĩ mũvango wa Ngai kwa mündũ wai mündũ amwĩkwatasye kĩa ũndũnĩ tawe mwambĩlĩlo wa thayũ wa mũklisto wa'wo?

Ngwatanĩo na Ngai: voya Ngai aũnenge Ũvuanyo mũnenange wa kītũmĩ kana ũĩto wa kana Ngai nĩwe waiĩle kwĩtha e mwambĩlĩlo wa thayũ wakwa (Mũtwaanonĩ, wĩanĩu waku, na maũndũnĩ maku).

Ngai eekie ata kũsũũkya kĩa Kyaaĩe Mũũndanĩ wa Etenĩ ĩtina wa kwalũka kwa mündũ?

Ngai nĩwamanyĩe kana mündũ tene na tene aketha athw'anĩtwe nake aema kũete ũsũngĩo. Kwoũ, ve maũndũ elĩ ala Ngai wendaa kwĩka nĩ kenda aete ũtangĩĩo na thayũ mündũnĩ(na ndeevũũkya tawe mwambĩlĩlo wa thayũ wa mündũ) nenda kwonanya maũndũ aa elĩ ndũmĩite ĩvĩsa yĩla nĩyĩta Ngalĩko ĩlĩ sya mũkelanyo. Ngalĩko yam bee yũngamĩe **naĩ**, nay a kelĩ nĩyo ya **thayũ**. Lakĩnĩ twambe kũlĩlya ngalĩko ya naĩ ya mũkelanyo kenda twone kĩa Ngai weekĩie nĩ kana atũekee naĩ yĩtũ.

Ngalĩko ya Naĩ ya Mũkelanyo- Klisto Akw'ie kwondũ wa Naĩ sītũ kenda tũkwate Thayũ Ũtakathela.

"Ũvoo mũseo" nĩ kana ndeto ĩla Yesũ waetie nĩ kana ookĩe kwosa naĩ sītũ nũndũ vaina vata wa kwĩtha na mũtangĩĩ. Kwĩsĩla kĩkw'u kyake, ngalama ya naĩ sītũ nĩyaĩvĩwe, na kwĩsĩla kũmwĩkwatya ũ Klisto kana ũtangĩĩo nĩtwosie Thayũ wa tene na tene.

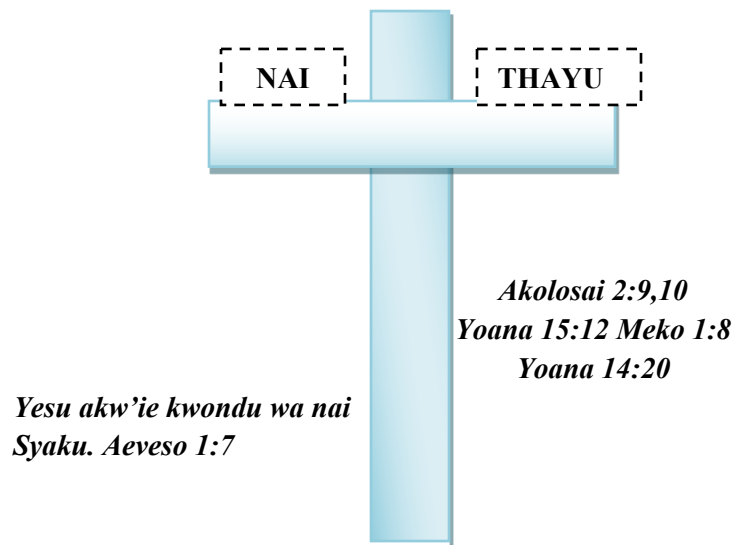
Aeveso 1:7 nake nthĩĩ wake twĩna wovosyo kwitũ kwondũ wa nthakame yake, ũegeo wa mavĩyo maitũ, kwĩanana na ũthwĩĩ wa mũmo wake”

“ũla wĩtikĩlaa ũ mwana e na thayũ ũtathela; ĩndĩ ĩla ũtamwĩtikĩlaa Mwana ndakona thayũ, ĩndĩ ũthatu wa Ngai wĩũkalaa yĩũlũ wake.” Yoana 3:36a

Kũkw’a kwa Yesũ nũndũ wa mavĩyo maitũ kwonanasya ngalĩko ya Nai ya Mũkelanyo

Īvĩsa yĩ yĩonanya ngalĩko ya nai ya mũkelanyo.

Ngalĩko ya THAYŨ ya mũkelanyo

1. Ngai eekĩie wĩanĩũ wake ĩngĩ mũndũnĩ

Īvindanĩ ya ũtangĩĩo, tũyaaosa Yesũ Klisto ta Mũtangĩĩ weka ĩndĩ twoosĩe wĩanĩũ wa ũ-Ngai wonthe(Ngai Asa, Ngai Veva na Mwana. Akolosai 2:9-10

“nũndũ wĩanĩũ wonthe wa ũ-Ngai ũtwĩe nthĩnĩn wake ona eon a mwĩĩ... na ĩnyĩw nĩmwĩanĩw'e nthĩnĩ wake, nake nĩ mũtwe wa monene na mokũmũ on the”

Mĩũsa ĩno yĩtwonya kana wĩanĩũ wa ũ-Ngai wĩ nthĩnĩ wa Yesũ na kana Klisto yũ nĩwe wĩ nthĩnĩ witũ kwoou twĩna Ngai Asa, Ngai Mwana na Ngai Veva mũtheũ nthĩnĩ witũ. Yũyũ tũĩavathanwe na Ngai ta Atamu na Eva. Yu wĩna ũ- Ngai wonthe nthĩnĩ waku.

Ngai Ekīie Wīanīū Wake Nthīnī Waku (ŭ-Ngai)

nī kīndū kya vata mūnene mūno kwaku we kūmanya kana ketha nīwamwosie Yesū klisto ta mūtangū waku, yū wīna wīanīū wa ŭ-Ngai nthīnī waku (Ngai Asa, Ngai Mwana na Ngai Veva).

Īkūlyo: ethīwa ndūnaelewa kana wīna ŭ-Ngai Ūtatū nthīnī waku, vatonya kwītha kīvathūkanyo kīva ūkaelewa w’o ūū?

Sūanīa Maandīko: akolosai 2:9 ĩkūlye ūū, “ nīkosete kyaū ketha nīna Ngai Asa, Mwana na Veva nthīnī wakwa?”

Ngwatanīo na Ngai: voya Ngai aūnenge Ūvuanyo mūnenange yīlū wa vata wa wīanīū wa Ngai kwītha wī yīlū waku yū.

Muthenya wa Kana

2. Yūyū wīna wīanīū wa thayū wa Ngai yīlū na vinya wake Nthīnī waku

Wamīna kūkwata wīanīū wa Ngai ĩndī wongeleelwa syīndū ta thayū wa Ngai wonthe na Vinya wake.

a. THAYŪ wa Klisto

“ūla wīna Mwana e na thayū ūsu; n aūla ūte na mwana wa Ngai nde na Thayū ūsu.”

Twīona kana ūtangīonī Ngai atūnengīe ‘ū’ thayū ūla wī nthīnī wa Yesū. Nī ngelekanyo syīva sya ū thayū ĩla yū twīnasyo?

Klisto kwĩtha e thayũ waku ũkwataa maũndũ aa make:

Wendo ũtena kĩthĩmo	Ũsindi	kwĩtikĩlĩka	Mũikĩĩo
Ũthasyo	Ũmĩisyo	Mũũo	Vinya
Ũkeo wa naĩ	Kũelewa	Ũkũmbaũ	Ũĩ
Kũvathũkanya	kwĩanĩwa	Wĩkwatyo nthĩnĩ wa Yesũ	Ũnyaũ
Ũlũngalũ	Kwĩlea	Ĩnee	Ũkũmbaũ
Wĩkwatyo	ũũũ	Ũĩkĩkũ	Ũtanu

Klisto kwĩtha e thayũ waku kĩna ũĩto wa kana Klisto nĩwe Mwambĩlĩlyo wa kũtũnenga mũũo, kwĩtikĩlĩka , Ũtanu na maũndũ angĩ maingi.

Nũndũ yũ wĩna thayũ wa klisto, ve kītũmĩ kĩnene kana wĩna mĩkalĩle ya klisto kĩla ĩvinda. Ĩsomonĩ ya kana nĩtũkasoma kĩvathũkanyo katĩ wa mĩkalĩle ya thayũ wa klisto na mĩkalĩle ya andũ. Kwa ngelekanyo, kĩvathũkanyo katĩ wa wendo wa klisto na wendo wa andũ. Ĩndĩ, kwa oyũ nenda wĩkale wĩna ũmanyĩ wa kana yũ wĩna wosĩ maũndũnĩ aa onthe ma klisto Yesũ.

Ĩkũlyo: thayũ waku ũtonya kwĩtha wĩna kĩvathũkanyo ata wekala mĩkalĩlenĩ ya klisto ta Mũũo, ũmĩisyo, Ũsindi na maũndũ ala twamĩna kũweta?

.....
.....
.....

Ngwatanĩo na Ngai: sakũa ũndũ ũmwe kana elĩ ma mĩkalĩle ya klisto vau ũlũ ala ũ kwenda kũmew’a thayũnĩ waku na ĩndĩ ndwambĩya kũmantha Ngai kenda aũenge kwĩtha na mĩendele ya kĩklisto thayũnĩ waku wa kĩla mũthenya.

Sũanĩa: ũndũ ũũ ũwetetwe vaa. Ndeto ĩla ya vata mũno nĩ “kũma”

Ngai nĩwĩkĩite wĩanũ wake nthĩnĩ waku nĩ kenda wĩkale thayũ kũma ũ thayũnĩ wake

b. Vinya Wa Ngai

Ndyongela o kīndū vau thayūnī wa Klisto nī kana, Ī nyoothe nīmwose vinya mūnene wa Ngai kwīsīla ūtangĩionī.

“ ĩndī mūkosa vinya, yīla veva mūtheu wīūka ĩūlū wenyū ... ” Meko 1:8

Kwa sūanīa ĩūlū wa kīi kwa ĩvinda ĩkūvī, nūndū wīna wīanīū wa ū-Ngai, ĩndī vinya woonthe wa Ngai wīkalaa nthīnī waku. Ngai nīweesī kana vinya wake ūte mūndūnī, vaiketha ūalyūkū mūndūnī. Kwondū wa ūū, nīweekīe wīanīū wa vinya wake nī kenda ūvīndūe thayū witū. Tūkanenea kīi mūno ĩsomonī ya katatū- ĩūlū wa wa ūtonyi na vata wa vinya wa Ngai ūū wīkalaa nthīnī waītū.

Ngai ekīye vinya wake nthīnī waku nī kenda aūvīndūe wīkale wīkale thayū wa kīklisto

Īvīsa yīi yīatīye yīonanya ūndū mūndū nī mūio wa thayū na vinya wa Ngai

Ngai Nīwīkīte Vinya na thayū wake Nthīnī waku

Īkūlyo: nīkī wāi ūndū wa vata wa Ngai kwīkīa vinya wake nthīnī waku? Nī kyaū wī kūtata kūalyūla thayūnī waku? Nī mwendwa waku, mūsyī waku, kana vala wīa waku o kwendanī kwaku? Nī kīūthūkūma?

Sūanīa: 1 Yoana 5:12 na Meko 1:8 na ndwīkūlya ĩkūlyo yī, “ Nīkī wāilīte Ngai kwīkīa thayū na vinya wake nthīnī wakwa?”

Ngwatanīo na Ngai: ambīa kwa kūkūlya Ngai aūnenge kūkomana na vinya wake mūnene nthīnī waku.

3. Ngai e yīkīa Ngwatanīonī ĩmwe nakū.

Ti ūū weka Ngai weekīe nthīnī waku, ĩndī waendīe mbeange wa oū. Ngai nīwaseūvyīsyē ngwatanaīo ĩngī nakū. Twīonaw’o ūū mīsūanī ĩno ĩtatū.

“atūnengīe thayū vamwe na klisto Yesū...” Aeveso 2:5

“īndī ūla ūnūūthalanw’ na Mwīaī nī veva ūmwe.” 1 Akol 6:17

“mūthenya ūsu mūkamamnya kana nyīe nī nthīnī wa Asa, na īnyw’ī mwī nthīnī wakwa, nakwa nī nthīnī wenū.” Yoana 14:20

Kwītha ngwatanīonī kana ‘kūkwatanw’a kwa kīveva’ na Ngai nī kītūmī kīnene kya kana VAITONYEKA kūvathw’anwa nake īngī. Kwa ndeto n=īngī nī kana, kwītha na ngwatanīo kīmaanīsha kana ndwīsa ona īndī kwasya ūtangīo na kana nīwalīkīle thayūnī ūtahtela īvinda yīla watangīwe. Ūū nī w’o ūkwasya īvukunī ya Aevelania 13:5b

“ndīkakūnyīvia o na ata, na ndīkakūtia ona īndī.”

Sūanīa: Aeveso 2:5 , 1 Akolintho 6:17 na Yoana 14:20 na ndwīkūlya ūū, “ ketha Ngai nīwe wīkīīte Ngwatanīo katī wakwa nake, ndonya kwīvatha ata nyīe mweene kūma ngwatanīonī īsu?”

Ngwatanīo na Ngai: ketha nūng’anag’anaa na ūseseē ūtangīo waku, mantha Ngai nī kenda aūvūndīsyē kana vai kīndū ūtonya kwīka kenda wasyē Ūtangīo wako kana ūvathw’anwe na Ngai īngī.

Ūsyao

Kwa Ngai kwīkīa Thayū na vinya wake nthīnī waku na kūseūvya ngwatanīo nakū ūtangīonī, vena kītumi kīnene kya kana yoū we ndwīna vata wa kwītha wī Mwambīlīlyo wa Kwīkala Thayū. Ngai ewe mwene nīw’e ūtw’ikaa Mwambīlīlye waw’o wa Thayū

Kwa tūlīlye īngī Mūkelanyo, Ngalīko ya Naīn a Ngalīko ya Thayū ya mūkelany’o

Ngalīko Ūlī sya Mūkelanyo

*Ūvoo mūseo wa ndeto īno ya Ngai nī kana , tūlū wa kwītha wī mūtangūe, wīna Ngai nthīnī waku ūla nīwe Thayū na Mwambīlīlyo.
Vai vata nongī wa kwītw’a mwambīlīlyo kenda Thayū waku wambūe kūthūkūma*

***Klisto ta Thayũ waku nĩ Kĩtumi Kĩnene kya kũmanya kana e nda kwĩkala
Thayũ wake Nthĩnĩ waku.***

***Kwa kwĩthĩwa klisto nũlikĩte nthĩnĩ waku, e nda kwĩkala ‘ũ’ Thayũ ũla nowe ũtonya kwĩkala
NTHĨNĨ waku***

Vaũlo Mũtũme nĩkũikĩthya ũ’wo wa ndeto ãĩ thayũnĩ wake ãvukunĩ ya Akalatia 2:20a

“nĩnambĩwe ngelan’yonĩ vamwe na Klisto: na tiĩ nyĩe nĩ thayũ ãngĩ, ãndĩ no Klisto wĩ thayũ nthĩnĩ wakwa:”

Kwa sũanĩa kĩla Vaũlo ũkũweta mũsũanĩ ũũ. Yĩla ũkwasya, “na tiĩ nyĩe nĩ thayũ ãngĩ” kwa o mĩtũkĩ na vinya e asya we ndatonya kwĩtha e mwambĩlĩyo wa mwĩkalĩle wa thayũ wa ũklisto. Kĩĩ nĩ kya kũseng’ya mũno nũndũ twalĩla mavalũa ma Vaũlo, nĩ ma kũnewa ndaĩa, ũũ wake na ũtonyi wake. Etĩkĩlĩte vyũ kana we vai ũndũ ona ũmwe ũla we nĩ mwambĩlĩyo waw’o. nũndũ wa ũũ, nĩwĩtĩkĩlĩte kana ndatonya kwĩkala thayũ ũũ wa mũkĩlĩsto, e asya, “Klisto e kalaa nthĩnĩ wakwa” Vaũlo nĩwanyĩte kĩmbĩthĩ kĩĩ kya kwenda Klisto ekale ũ thayũ wa mũklisto waw’o thayũnĩ wake.

Klisto kwĩkala thayũ wake nthĩnĩ waku nokwĩtha kĩ kĩndũ kĩenĩ kwaku. Kyaĩna ũĩto mũnene kwakwa, mũno mũno ĩtina wa kũtata na kũvalũka mĩaka mĩongo ĩtatũ(30) nĩ kenda nĩkale thayũ ũũ wa mũklisto nĩtongoesye. ĩndĩ, Ngai nĩwanengĩe Ũvuanyo mũnene ĩlũlũ wa kũeka klisto ekale nthĩnĩ wakwa, ũũ nĩw’o nakwatĩe kĩlĩko kya kana ndyĩsa kwĩkala “ũ” thayũ ũla ũtonya kwĩkalwa nĩ Klisto e weka.

***Kĩmbĩthĩ kĩnene kya kwĩkala “ũ” Thayũ wa Mũklisto nĩ kũeka Yesũ ekale
thayũ wake nthĩnĩ waku.***

Nĩna wĩkwatyyo kana yũ nĩwĩkwambĩa kũvoya Ngai aũnenge Ũvuanyo mũnene wa w’o ũũ mũnene vyũ. Vala vatialĩte ĩsomonĩ yĩ tũĩtha tũĩkũnĩkĩla maũndũ ma kĩla mũthenya ala monanasya Klisto yĩla wĩkalĩte thayũ wake nthĩnĩ waĩtũ.

Makũlyo: nĩwamanya mbĩkĩa ya vau kana ‘ũ’ thayũ wa mũklisto nĩ Klisto mweene kwĩkala thayũ wake nthĩnĩ waku? W’o ũũ ũtonya kũete ũalyũkũ wĩva kũsũanĩanĩ kwaku na ũndũ ũtonya kwĩkala ũ thayũ wa Mũklisto?.....

Sũanĩa: w’o wa kana ndwĩsa kwĩkala “ũ” thayũ wa mũklisto no Klisto mwenye ũtonya o ekela nthĩnĩ waku na ndaete kĩvathũkany’o kya kũĩkĩka.

Ngwatanĩo na Ngai: voya Ngai aũnenge Ũvuanyo wa kĩtũmĩ kya kwasya Klisto ekale thayũ wake nthĩnĩ waku.

Mũthenya wa Katano (5)

Ngai akeanĩsya Kyaũ Thayũnĩ waku yĩla Ũkwĩtha Ndekalā Nthĩnĩ waku?

No wĩthe ndwĩkũlya , “ w’o vailye ata Ngai ndekala thayũ wake nthĩnĩ wakwa?” kĩlungu kĩmwe kya ũsũngĩo kĩoneka kĩla Ngai wathanĩte kwĩanĩsya thayũnĩ waku. Kwa tũkũnĩkĩle kwa ũkuvĩ maũndũ amwe Ngai wathanĩte.

ŨSINDI- Ngai akaũnenga Ũsindi iũlũ wa vinya wa naĩ, nyama, nthĩ ĩno na vinya wa satani.

“ ĩndĩ mũvea nĩwĩthĩwe kwa Ngai , ũla ũtũnengae kũkĩlya kwondũ wa Mwĩaiĩ waĩtũ Yesũ Klisto.” 1 Akol 15:57

ŨTHASYO: Ngai ũkaũthasya kũmanwa na mũkĩĩo yonthe ya ũvũngũ, maũvũkũ ala maũkĩlĩtye vinya na kaũ wa mũkĩĩo wa kĩnthĩnĩ.

“kwa kũthaw’a , Klisto nĩtũthaĩtye: kwondũ wa ũũ, ũngamaaĩ na ũlũmũ, mũĩkalĩngĩsane ĩngĩ kwovwanĩ kwa ũkombo.” Akal 5:1

ŨVOSYO: Ngai akaũvosya kũma maukite maku na ĩtaũ sya oyũ na tene.

“Nĩvoasya ala matũlĩkĩte ngoo, na kwova mawũkite moo.” Savũlĩ 147:7

KWĩANIW’A: Ngai akeanĩsya kĩla Vata wenyũ

“ Na Ngai wakwa akawĩanĩsya kĩla vata wenyũ kwĩanana na ũthwĩ wake... Klisto Yesũ” Avilivi 4:19

WENDO WAW’O: akatũthengeesya vakũvĩ na wendo wĩ mwanya vakũvĩ na nake

“ũndũ watũnyũvĩe kũma tene tũtũwe ana kwake kwondũ wa Yesũ Klisto, kwĩanana na ũndũ wendĩe na kwenda kwake” Aeveso 1:5

Aa nĩ maũndũ o manini ala Ngai wathanĩte kwaku ta mũklisto yĩla Klisto ũkwĩtha ekalĩte thayũ wake nthĩnĩ waku.

Ngai ekalĩte nthĩnĩ waku; kĩndũ kya mbee vyũ wonaa nĩ kũkwata maũndũ aa wathanĩte

Makũlyo: nũw’a ndũkwata maũndũ ala Ngai wathanĩte ta Ũthasyo, Ũsindi, ũvosyo, na kũtheengeeka vakũvĩ nake ũndũ wĩkwenda? Ketha ndũnamba kwĩw’a ũũ, nũenda kwĩtha wĩ mwosĩ maũndũnĩ aa?

Sũanĩa: maũndũ ala mathanĩtwe vau iũlũ . Sũana yĩlũ wamo na ndwĩka ũtw’i wa ala wĩkwenda kũkwata mũno?

Ngwatanio na Ngai: ketha maũndũ mathanĩtwe aa ndũũmew’a thayũnĩ waku ũndũ waĩle kũmew’a, voya Ngai aambiye kũmatwikĩthya ma kwoneka thayũnĩ waku.

Ũndũ ũngĩ ũmwe wathanĩtwe wa vata mũno: kwĩanĩw’a kwa mũnikĩsyo waku wa kĩveva

Nyĩe nakũ , ta twĩ aikĩĩ, twĩna mũnikĩsyo wa kĩveva. Alomi 8:29, 2 Akol 3:18 na Akalatia 4:19 nĩkũtũelesya mũno ãlũũ wa mũnikĩsyo witũ wa kĩveva ta aklisto.

“ nĩ kwĩthĩwa syũmbe nasyo ikathw’a kũma ũkombonĩ wa wanangĩko, kũlĩka ũthasyonĩ wa ũtaĩo wa syana sya Ngai. ” Alomi 8:29

“ĩndĩ ĩthyonthe, na mothyũ matwe mavw’ike tũkyona ũtheũ mũtisũ wa Ngai ta kĩsĩsyonĩ, nĩtũũalyũlwa na kwosa mũvw’ano ũsu, kũma ũtheũ mũtisũ, o ta kũma kwa Mwĩaiĩ, nake nĩwe veva. ” 2 Akol 8:29

“syana syakwa nĩnĩ, ĩla ngwaũnyĩa ĩngĩ mũvak Klisto ombĩke nthĩnĩ wenyũ,” Akal 4:19

Tũtũmĩa mĩsũa ĩno ĩtatũ, eka nĩelesye kwa ũkuvĩ ndeto mũũnikĩsyo wa kĩveva.

Mũnikĩsyo waku wa kĩveva:
Nĩ kũalyũlwa Kũnene nĩ kĩtũtyanĩ kya klisto, kĩla kĩna ũĩto wa kana ũkesĩlasya, kũĩkĩa, kũtw’a na kwĩkala mĩkalĩle ya Klisto.

Kwa kavĩnda kanĩnĩ kwa sũanĩa. Vethĩwa kĩvathũkanyo kĩva ãlũũ wa thayũ waku? Ngai akaũvĩndũa ũkatwĩka kĩla ũkũsũanĩa, ũkũĩkĩĩa, kũtw’a na mwĩkalĩle nĩta Klisto? Kĩũ kĩalyũla ata ũndũ ũtũaa na andũ ala angĩ na ũndũ wĩkaa maũndũ maku?

Ũndũ ũla nĩmanyĩte nĩ kana aklisto aingĩ ala namathũkũmie na ndeto ya Ngai mayaĩna ũalyũkũ ũilye wa Klisto. Nĩngũelewa nũndũ mĩaka yakwa mĩongo ĩtatũ ndyaĩna ũalyũkũ ona ũmwe thayũnĩ wakwa. Kĩtũmĩ nũndũ nekalaa thayũ wa kwĩkenga ãlũũ wa kĩla netaa thayũ wa mũkĩlĩsto. Kĩla kya vata mũnene vaa nĩ kũmanya kana ũtena; ũmanyĩ, kũĩkĩĩa na kwĩkala ũla ũw’onĩ wa kĩla tũkwĩta ‘ũ’ thayũ wa mũklisto waw’o ndwĩsa kũkwata ũalyũko mũnene.

Nũndũ wa kwĩtha wĩna wĩanĩũ wa thayũ wa Ngai na vinya wake thayũnĩ waku, maũalyũkũ ma vinya mũnene mũno thayũnĩ waku nĩmekĩkaa kenda maũndũ ala ũtw’a, ũĩkĩĩa, na ũ sũanĩa na ũĩka maĩlye ta ma Klisto.

Lilikana: kũũ ti kũalyũla kũla kũtonya kũseũvya kana kũkwĩw’wa a teo Klisto esĩe kwĩkala nthĩnĩ waku. Kũalyũka kũũ ti kũtata na kwĩka ũndũ ũtonya wĩkale ta Klisto ũtonyiniĩ waku.

Ikũlũyo: thayũ waku ũtonya kũalyũka ata ethĩwa nũũthĩ kũsũanĩa, kwĩw’wa, kũĩkĩĩa, kwitũĩĩa na kwĩka meko maĩlye ma

Yesũ.....
.....

Sũanĩa: Alomi 12:2 & 2 Akol 3:18 na ndũsũanĩa iũlũ wa kũĩ: Klisto ndavĩkĩa kwĩkala thayũ wake nthĩnĩ waku, nũkũthi kũvĩndũa ũndũ wĩkũsũanĩa, kwĩw’aa, kwitũũna na meko ala ũkwĩka.

Ngwatanĩo na Ngai: kũlya Ngai ambĩlĩlye kũkũalyũla maũndũnĩ ala ũkwenda kũkomana nake(Ala ũvoyaa wĩthĩwe na ũalyũkũ)

Nĩkyaũ Tũkwataa Kũma kwa Ngai yĩla Maũndũ ala ũtwathĩte Meanĩa?

Kĩndũ kĩla kĩnene tũkwataa Klisto ekala nthĩnĩ waitũ nĩ kana ũkakwata **thayũ mwĩngĩ**. Ngai eathana maũndũ aa Yoana 10:10

“...nyĩe nookĩe kana methĩwe na thayũ na ĩngĩ methĩwe naw’o mwĩngĩ”

Wĩona Yesũ ta wasyaa ata ndanenea thayũ mwĩngĩ? Ndĩona ta wasyaa wingĩvo wa kĩmũndũ nũndũ ũsu no ũthele o kwa mĩtũkĩ. Nĩ vatonyeka kana wingĩvo ũla Klisto wawetaa ũkethĩwa nĩ wingĩvo wa kĩnthĩnĩ? Mbĩtĩkĩlye nĩtũmĩe maũndũ ala mathwanĩtwe kĩlungunĩ kĩla twasoma vau ĩtina nĩ kana ũkwate kũelewa kũseo kwa **thayũ mwĩngĩ**. Nĩka kĩĩ ta makũlyo.

Keka nĩwĩkalaa:

- ĩna Ũsindi iũlũ wa naĩ, iũlũ wa Nthĩ na mũmaitha satani
- Ũkwatĩte ũthasyo kũma naĩnĩ ĩla sya kũemeleeĩle
- Ũvoetwe kũma kwa makũnwanĩ maku ma tene na ma oyũ
- Mavata maku makomanĩtwe namo
- Ũalyũlĩtwe ũndũ ũsũanĩaa, ũtũsaa, wĩw’aa na wĩkaa maũndũ maku o ta Klisto na
- Ũkwataa ngwatanĩo ya wendo wa mwanya na Ngai

No wende kwĩkala thayũ ũũ mwĩngĩ?

Nĩna wĩkwatyo we, o takwa, ũsũngĩo waku nĩ wenda kwĩkala thayũ ũũ mwĩngĩ. Kwa lĩlya maũndũ aa:

Ketha Klisto nĩwe thayũ waku, na thayũ wake nĩ mwĩngĩ, ĩndĩ, kwĩkala thayũ ũũ mwĩngĩ nĩ kũmwĩtikĩla Klisto ekale nthĩnĩ waku kana ũkwate maũndũ ala wathanĩte ma Ũthasyo, Ũsindi, Ũvosyo, Ũalĩkyo na ngwatanĩo yĩ mwanya na Ngai

Īkũlvo: mũndũ akoka ũmũnthĩ akaũkũlya kana nĩ wĩkalĩte “thayũ mwĩngĩ” ũsũngĩo waku nĩ wĩwa?

Twĩkalaa thayũ nũndũ wa Ngai na ti Ngai ekale Thayũ kwondũ witũ(Kwĩkalĩla Ngai)

Nĩtwasoma kana maũndũ oonthe nĩ kwondũ wa Ngai kwĩkala thayũ wake nthĩnĩ waitũ. Lakĩnĩ nũndũ wa kwĩkala ‘o’ thayũ, neesĩ kana thayũ wa mũkĩlĩsto ninyie kwĩkala thayũ ũũ wa mũkĩlĩsto kenda Ngai ethĩwe thayũ. Nũndũ wa kĩĩ, navũndĩtwe kana Ngai eenda nyĩe nĩthĩ

ngatamūtavanye na maũndũ angĩ maingĩ. W’o nĩ kana kĩla wĩsĩ ti kyaw’o. Ngai ndeũkwĩkwatĩsya we wĩkale thayũ ũla Klisto mwene nowe ũtonya kwĩkala. Kwa ndeto ĩngĩ nĩ kana, ti ĩlũ waku kwĩka ũndũ kwondũ wa Ngai. W’o nĩ kana Ngai ndeenda kĩndũ kũma vala nĩ nũndũ nĩwe ũseũvyasya na ũnenganaa kwĩanana na Avilivi 1:6

“nĩnĩsĩ vyũ ũndũ ũũ, kana we ũla wambĩlĩlye wĩa mũseo nthĩnĩ wenũ akawĩanĩsyakuvĩka mũthenya wa Yesũ Klisto.”

kwa kwĩthĩwa yũ nĩ twĩsĩ kana Ngai nĩwe ũseũvasya na ũtũneNgai, twaĩle yũ nĩ kwĩkala kũma kwake kana ti we ekale thayũ kwondũ witũ. Kwo ũkuvĩ no twasye:

Ũkengani: <i>Twaĩle kwĩkalĩla Ngai nũndũ ve kĩndũ twaĩle kũmwĩkĩa</i>   W’o: <i>Twaĩle kwĩkala kũma kwa Ngai nũndũ nĩwe mwambĩlĩlyo kũma vala twosyaa ũ Thayũ.</i>

Īkũlyo: nĩwĩkĩĩ kana Ngai nũkwenda ũmwĩkĩe ũndũ? Wĩsũanĩĩ ata kītũmĩ kya twaĩle kwĩkala thayũ kũma kwĩ Ngai tawe mwambĩlĩyo witũ? Kĩĩ kĩalyũla ata ũndũ wĩkalaa thayũ waku wa mũklisto yĩla weekĩĩ kana twĩkala kũma kwa Ngai na ti we kwĩkala nũndũ witũ?.....
.....
.....

Kĩla ũkwataa Mũnĩkĩĩsyoni ĩtina wa Ngai ekala Nthĩnĩ waku

Nĩ kana ũelewe wosĩ ũũ mũnĩkĩĩsyoni nũndũ wa Ngai kwĩkala nthĩnĩ waku, nĩwaelĩtwe nĩ kũmanya mĩvango Ya Ngai ĩlũ wa mũndũ. Aeveso 1:5

“ ũndũ watũnyũvĩe kũma tene tũtũwe ana kwake kwondũ wa Klisto Yesũ, kwĩanana na ũndũ wendĩe na kwenda kwake.”

<i>Mũvango wa Ngai ũla ũtavĩndũkaa nĩ kũthengeanĩsya vakũvĩ nake nĩ knana ũkwate ngwatanĩo ya kĩmwanya, mũndũ kwa mũndũ na wendo mũnene wĩ nake.</i>

Kwoou, we ũmbĩtwe kenda kītũmĩ kĩnene kyaku kĩthĩwe no ngwatanĩo na Ngai. Wĩtĩkĩle kana ũlee, Ngai e nda ngwatanĩo ya kĩnthĩnĩ vyũ nay a mũndũ kwa mũndũ nake. Kĩĩ nĩ kyo kītũmĩ kĩla Ngai weyĩkĩĩe ngwatanĩonĩ ĩno ĩtatĩlĩka nakũ. Īndĩ, nũkwenda ngwatanĩo nakũ. Ũsanzamũkũ ũũ wa Ngai wa kwenda kwĩtha na ngwatanĩo nakũ nĩ wendo wake ũtena mĩvaka ũla ũtũnengete. Twĩ ona kĩĩ ĩvukunĩ ya Aeveso 1:4

“o ũndũ watũnyũvĩe nthĩnĩ wake nthĩ ĩtanambĩlĩlwa nĩ kana twĩthĩwe atheũ tũte na ũndũ ũtaĩle mbee wake nthĩnĩ wa wendo.”

W’o kwĩanana na maandĩko aa nĩ kana Ngai atwendete tene na tene. Kwa sũanĩĩ ĩlũ wa kĩĩ; Ngai nĩ wetelele mũno we ũsyawe nĩ kana atũlũlũle wendo wake ĩlũ waku. No nende o ĩngĩ

ūsūanīe iūlū wa w’o ūū wa kīsomo kya ūmūnthī. Īvinda ya kūtava, vai na mīlīonī mbe wa maana atano sya tūmatūmbī twa ūsyaī lakīnī Ngai aūnyūva we ūsyawe. Ngai ndaūnengete thayū nī kana eanīsyē maūndū ala ūkwathīte thayūnī waku tū īndī wīthe wī mwosī wa wendo wake mūnene kwaku and kwenda kwake kwa kwīthīwa na ngwatanīo nakū.

Sūanīa: maandīko ala me īvukunī ya Aeveso 1:5, 1:4. Sūanīa iūlū wa w’o wa kana Ngai akūmbīe nī kana wīthīwe na ngwatanīo nake. Sūanīa o īngī iūlū wa w’o wa kana Ngai aūnyūvīe kana aūvatha ūsyawe na akwetele mūno ūsyawe kenda onoesye wendo wake iūlū waku.

Ngwatanīo na Ngai: ketha nī ūtataa na vīnya kīwangonī kīmwe kwītha na ngwatanīo na Ngai, mūvoye akwīkīthīsyē wendo wake mūnene na wa vīnya nthīnī waku.

Kwīthūtwe ata kūma Yīla neew’īe maūw’o aa?

Kūma yīla new’īe wo iūlū wa Klisto kwītha e ‘ū’ thayū October 4, 1998, nambīye kyalo kyeū kya kūmūeka mūtangī Yesū ekale thayū wake nthīnī wakwa. Nūndū wa ūū, Ngai nīwambīe kūalyūla ūndū nasūanīaa, new’aa, nekaa ūtw’ī wakwa, na maūndū ala nekaa. Kūmwīkwatyanī Klisto ekale nthī wakwa, nīnīthaūtwe kūwa ūkombonī ūla nakwatītwe wa: kūema kwīanīwa, wīa, ūthatu na kwona ndaīlīte. o īngī nīwaalyūlīle thayū wakwa na navīkīa kūtīa wīa(Vīasala waī mūnene) na nalīka kūmūthūkūmanī nī kenda nīesye maūw’o aa na aklisto ala angī o takū methūtwe mena kwetela Kūnene thayūnī woo wa ūklisto. Mboya yakwa kūma oyū nī kana nūūthī kūkwatanīa na veva mūtheū nī kana aūnenge ūvuanyo mūnene kūelewa kwī mbeangī iūlū wa Klisto kwīkala “ū” thayū wake nthīnī waku.

Ūkūnīkīlī kwa ūvūthū wa “o” na “ū” thayū

Nī kana ūkwate kīvathūkanyo kīseo kya ‘o’ thayū na ‘ū’ thayū līlya vūa īthangū yī yī vaa mbee. Twīthw’a tūlīlīya īthangū yī īsomonī yī yonthē.

Maūndū ma kūkwata o kwa ūkuvī kūma īsomo ya Mbee.

- Klisto mweene nīwe Thayū wa Mūklisto Yoana 14:6
- Klisto ta thayū wakwa – Ngai nīwe Mwambīlīlyo wa thayū ūū twīkalaa Meko 17:28
- Ngai nīwe wa mwambīlīlyo wa thayū wa Atamu na Eva mbee wa kūvalūka kwa mūndū 1 Akol 1:30
- Mūndū oosīe Kūvathw’anwa na Ngai tawe thayū na Mwambīlīlyo kūma kwa Atamu na Eva.
- Atamu na Eva meekīe ūtw’ī wa eene wa mavītyo wa kūlea kūmwīw’a Ngai na nūndū wa ūū makw’a kīveva. Alomi 5;12a
- Ngai ndaatūkeka mavītyo maītū tū nīwatūngīe Thayū wake nthīnī wa mūndū nī kenda o īngī ethe e mwambīlīlyo wa mūndū kwīkala. Aeveso 1;7 ,1 Yoana 5:12
- Thayū na vīnya wa Ngai nthīnī witū nī wathanī mūnene iūlū wa kūalyūla mathayū maītū. 2 Akol 3:18
- Kīlīo kya Ngai īvīndanī yī ya Ūalyūlo nī kwītha e mwambīlīlyo na Kīeti na mwīanīsyā wa kīvathūkanyo kana ūalyūkū. Avīlīvi 1;6

- Kila ukwataa münikĩsionĩ wa ũalyũlo waku nĩ kyaku(mũndũ kwa mũndũ) na ngwatanĩo ya wendo wĩ mwanya wĩna Ngai. Aeveso 1:5

Kĩvathũkanvo katĩ wa “o” Thayũ na “ũ” Thayũ

“O” Thayũ (Kwĩkala thayũ ũla we nue mwambĩlĩyo “wa kwĩseũvĩsya”)	“Ũ” Thayũ (Kwĩkala Thayũ ũla Klisto nĩwe Mwambĩlĩyo)
Thayũ ũtewa kwĩkwatya Ngai Wĩkalaa ũtekwaĩtye Ngai ũtaĩte na ũtaĩte na vinya wĩkale ũ thayũ wa mũklisto	Thayũ wa Kũmwĩkwatya Ngai Kwĩkala kĩla ĩvinda wĩkwatĩtye Ngai tawe mwambĩlĩyo wa kwĩkala thayũ wa mũklisto Yoana 15:5
Thayũ ũũ nĩ thayũ wa Meko Thayũ wa mũklisto nĩ mĩao ya kũatĩia na meko maingĩ waĩle kwĩka	ũ thayũ wa mũlisto nĩ Klisto thayũ ũũ nĩ klisto mweene Yoana 14:6 ,Avilivi 1:21
We nue Mwambĩlĩyo wa Kwĩkala Thayũ wa Ũklisto Nĩ ĩũlũ waku ũtũmĩe vinya na ũtonyi waku Ngai o aũtetheesye nĩ kenda wĩkale Thayũ wa Klisto	Ngai nĩwe Mwambĩlĩyo wa kwĩkala Thayũ wa Mũklisto Twĩkalaa kũma kwa thayũ wa Ngai na vinya wake tawe mwambĩlĩyo wa kwĩkala thayũ wa Mũklisto
Kwĩkalĩla Ngai(ndevo Ngai ndevo) Kũtata na vinya waku kenda ũmwendeesye Ngai kana ũkwate kĩndũ kũma kwake (Kwendwa, kwĩtĩkĩlĩka)	kwĩkala kũma kwa Ngai kũmwĩkwatya Klisto Yesũ nĩ kana ekale thayũ kwĩsĩla nyĩe. Akalati 5:20
Thayũ wa kwĩĩalyũla ũtetheew’e nĩ Ngai Kũtata vinyanĩ waku Ngai e o vo nĩ kana wĩseũvĩsye Ũsindi, ũthasyo, ũvosyo na ũalyũkyo.	Ũalyũlo ũla ũmĩte kwĩ Ngai Kwĩkwatya Ngai tawe mwambĩlĩyo wa kũete Ũsindi, ũthasyo, ũvosyo na ũalĩkyo
Mũĩkĩno nthĩnĩ waku Ngai aũtetheesye Kwĩkwatya ũĩ na ũmanyĩ waku, ũtonyi, wĩting’o, na vinya wa kũsakũa Ngai aũtetheesye nĩ kana wĩkale thayũ wa mũklisto	Mũĩkĩno Nthĩnĩ wa Ngai Mũĩkĩno nthĩnĩ wa Ngai w’oka na maũndũ ala Thayũ na Vinya Wake ũla wĩ nthĩnĩ waku syĩetae kũalyũlwa kwa Ũklisto. 1 Yoana 5:12; Aeveso 1:19, Aevelania 11:6
Thayũ ũũ ũetae: Maũndũ ma kĩmwĩĩ maingĩ, mavĩtyo maingĩ, kũsĩndwa, kũũmĩwa, kũtũlĩka Ngoo na kũtia Thayũ wa ũklisto kana kũendea tũ kũtata na vinya nĩ kana wona kĩtũmĩ kya ũ thayũ. Kũendea kwĩkala thayũ wa mũklisto wa kwĩyĩanĩsya, kũũmĩa na kaũ wa kĩnthĩnĩ.	Thayũ ũũ ũetae: Ũthasyo, Ũsindi na Ũvosyo. Akalatia 5:1; 1 Akolintho 17:57 Savũlĩ 147:3 Kũendea Kũnene kwa kũmwĩkwatya Ngai –Yoana 15:5 wendo wĩ mwanya na Ngai- Avilivi 3:8 Kũalyũlwa twĩkale ta ũ-Klisto -2 Akolintho 3:18, Alomi 8:29 Thayũ Mwĩngĩ- Yoana 10:10

Na maũndũ mayĩendee kwĩthĩwa mena vinya	

Īsomo Ya Kelĩ

***Nĩ Kĩlĩo Kĩva Kya Ngai Na Nĩ Kĩlĩo Kĩva Kyakwa Ngai Ndekala Thayũ ũũ
wake Nthĩnĩ Wakwa?***

Mũthenya wa Mbee (1)

Ūkĩnĩkĩlĩ kwa ũkuvĩ wa ĩsomo Kelĩ

- Kĩlĩo kya Ngai ndekala thayũ wake nthĩnĩ witũ
- Kĩlĩo kya Mũndũ Ngai ndekala thayũ wake nthĩnĩ witũ
- Kũelewa ũndũ Yesũ wekalĩle e Ngwatanĩonĩ na Ngai Asa
- Nĩkĩ tũtataa na vinya wĩkwatyonĩ?
- Nĩkĩ tũtatonya kwĩkala tũtamwĩkwatĩtye Ngai?
- Maũndũ 4 (ana) maeleetye ndeto Mũĩkĩĩo
- Īanda ĩlĩ sya mũĩkĩĩo
- Nĩkĩ tũng'ang'anaa na mũĩkĩĩo witũ?

Kwĩmanyĩthya:

Nĩna wĩkwatyo kana Īsomo ya mbee nĩyĩkũnengĩe kũelewa kũseo kwa kĩla kyaw' o ĩlũlũ wa mwambĩlĩlyo wa Thayũ kwĩtha e Klisto na kana nũkwenda kwĩkala thayũ Wake nthĩnĩ waku. Īsomonĩ yĩ, twĩthĩ kwona Kĩlĩo kya Ngai nĩkyo kĩva na kĩlĩo kyaku nĩkyo kĩva nĩ kana Kĩlĩsto ekale thayũ wake nthĩnĩ waku.

Kĩlĩo kya Ngai ndekala thayũ wake nthĩnĩ waku?

Kĩĩ nĩ kĩlungu kya vata mũno ĩsomonĩ yĩ nũndũ Aklisto aingĩ tũĩkũelewa kĩlĩo kĩtũ kana kya Ngai yĩla Ngai ũkwĩtha ekalĩte thayũ wake nthĩnĩ witũ. Kwoũ, nenda twone kĩla maandĩko mekwasya ĩlũlũ wa kĩlĩo kya Ngai na ĩndĩ tũyona kĩlĩo ka mũndũ yĩla Ngai ũkwĩkala nthĩnĩ waitũ.

Ngai nĩwe MWAMBĨLĨLYO na KĪTUMI Kya kũtw'ikĩthya maũndũ ala wathanĩte maw' o Thayũnĩ waku.

“ nĩnĩsĩ vyũ ũndũ ũũ, kana ũla wambĩlĩlye wĩa mũseo nthĩnĩ wenũ akawĩanĩsya.. ” Avilivi 1:6

Vaũlo eũtavya ata kĩlungunĩ kĩĩ kya mbee kya mũsũa ũũ? E asya kana Ngai nĩwe wambĩlĩlye wĩa mũseo nthĩnĩ waku na enda kũwĩanĩsya. Nĩwe wambĩlĩlye wĩa ũũ ĩvinda yĩla watangĩwe. Asa nĩwe weanĩsye wĩa ũũ kwa kũtũma Yesũ akwe ngelanyonĩ nĩ kana atangĩye mũndũ

kūma naĩnĩ. Īndĩ, maũndũ ala Ngai ũtwathĩte mekaa maũndũ maingĩ mbeange wa kũkũtangĩya. Tũlĩye kĩlungu kĩ kya kelĩ Avilivi 1:6

“...kana ũla wambĩlĩlĩye wĩa mũseo nthĩnĩ wenyũ akawĩanĩsya kũvĩka mũthenya wa Yesũ Klisto.”

kĩlungunĩ kĩ kya kelĩ ya Avilivi 1:6 twĩona kana Ngai ndaambĩya tũ ndaambĩa wĩa mũseo tũ lakĩnĩ nũkũwĩanĩsya . wĩa ũũ waambĩe ĩtina wa kũtangĩwa. Mũsũa ũũ witũvũanĩsya kana:

Ngai nĩwe mwambĩlĩlĩyo na Kĩtumi kya Kũalyũka kwaw’o thayũnĩ waku.

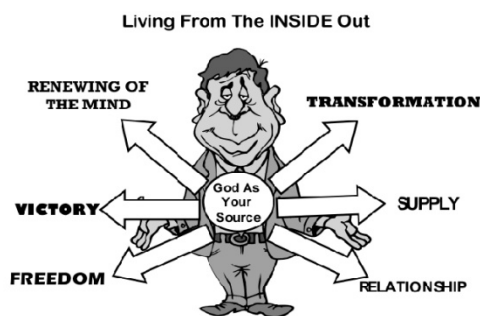
Mwĩkĩno wa ũvũngũ vaa nĩ kana nĩhye twaĩla kwĩtha twĩ mwambĩlĩlĩyo na kĩtũmĩ kya ũalyũkũ thayũnĩ witũ. Kwa ndeto ĩngĩ nĩ kana ketha nĩvaile kwoneka ũalyũkũ thayũnĩ witũ, nĩ ĩũlũ waku wĩvĩndũe (Ngai aũtetheesye). Nũndũ wa mũĩkĩno ũũ ũte wa w’o kana aĩkĩ aingĩ nĩmatũlĩkĩte ngoo kana nĩmakee ũtata na vinya kwĩkala thayũ ũũ wa mũklisto. W’o nĩ kana No Ngai weka ũtonya kwĩtha e kĩtũmĩ kya kĩvathũkanyo ĩvinda ya kwĩanĩsya maũndũ ala wathanĩte. Nzĩa ĩngĩ ya kwasya ũũ nĩ kana no Ngai ũtonya kwĩtha e mũseũvya wa maũndũ ala wathanĩte kwondũ waku.

Nĩ maũndũ ta meva ala Ngai wathanĩte nthĩnĩ waku? Ngai enda:

- **Kũũthasya we kūma Ūkombonĩ wa naĩ ũla ũtatonya kũkĩlya vinya Akalatia 5:1**
- **Ūkũvosya kūma kũtũlĩka ngoo na mwakuĩte maku Savũlĩ 147:3**
- **Kwĩanĩsya mavata maku Avilivi 4:9**
- **Kũtw’ika Ūsindi waku ĩũlũ wa Naĩ, nthĩ, mwĩ na satani. 1Akolintho 15:57**
- **Kũvĩndũ/ kũalyũla Thayũ waku nĩ kana we ũkwate mũvwano wa Ūklisto. 2 Akolĩtno 3:18**
- **Kũtũthengeanĩsya nake twĩthe na Ngwatanĩo ya wendo wĩ mwanya nake. Aeveso 1:5**

Īvĩsa yĩ yĩatĩte yĩonanya kana thayũ witũ twaĩle nĩ kũwĩkala kūma nthĩnĩ na Ngai e we kĩtũmĩ kya kũtũseũvĩsya kĩlĩko kyeũvye, Ūsindi na ũthasyo.

Kwĩkala thayũ Kũma Nthĩnĩ

Īkũlyo: nĩ maũndũ meva malanĩtwe vau ũlũ ala wĩna wendĩ wa kũmakwata mũno?.....

.....
.....
Ngwatanio na Ngai: voya Ngai ambiiye kwianisya maundu aa thayuni waku.

Nenda kumuelesya kana o ngi niniwiyte aikii aingi maikulya ikulyo yii, “ Ngai kwa w’o nu kwenda kualyula thayu wakwa?” kwa lilya oingi Avilivi 1:6 nundu nikutwonya nesa kana Ngai niwe mwambililya wa wia wake nthini waitu yila watangiiwe. Na ena kwenda kumendea kuvindua thayu waku.

“ niniisi vyu undu uu, kana ula wambililiye wia museo nthini wenyu akawianisya kuvika muthenya wa Yesu Klisto.” Avilivi 1:6

Kila nimaniiye ta kyaw’o mathayuni ma Akilisto aingi ni kana, Ngai ti we uleete kwika, Ni ung’endu wa Mundu na kuma Kwitikila Ngai alyule mathayuu moo

Makulyo: niwiiikite kana ni iulu waku kualyula thayu waku? Kii kitonya ata kuvindua thayu waku wa muklisto ethiwa niwiiikite kana Ngai niwe kitumi kya kualyuka kwaku.

Suania: Avilivi 1:6 kwa suani iulu wa Ngai uu winenganite kwondu waku ula wiyumitye munoni kana avindue thayu waku vyu.

Ngwatanio na Ngai: ketha ni utataa na vinya Ngai alyule thayu waku, muvoya avindue masuanio maku nundu ena vata munene wa kuvindua.

Ketha Ngai niwe mwambililyo wa wia wake thayuni waku na museuvya wa ualyuko, vai kethiwa undu wa munene walyukite thayuni waku.

Ngwatanio ya musavivu na Tuvonge niyo kilio Kyaku.

Ona kwithiwa Ngai niwe niwe kitumi kya ualyuko thayuni waku, wina kilio kya vata muno kya kwika ni kenda we eka thayu wake nthini waku. Kwa tulilye Yoana 15:5 ningenda ukwate kuelewa kuseo:

“Nyie, ninyie musavivu, nenyu mwituvonge: ula wikalaa nthini wakwa, nakwa nthini wake, usu asyaa usyaa usyao mwingi...”

Yesu e asya kana o undu kuvonge kasevutwe kethaa kekwaitye vyu musavivu nundu kwondu wa thayu, we ta kuvonge ka kiveva, usevutwe ni kana wkwatye Ngai, Musavivu wa kiveva kwondu wa Thayu. Ndeto **“kwikala”** ni deto ingi ya **“Kwkwatya.”**

Ni kindu kya vata muno kuelewa w’o uu ;

***W’o Munene:
Ngai oombie mundu ni kana ekalae nthi wake
Muvango wake kuma mbeenii wai we umkwatasye kila unduni.***

Ndeto ya vata muno vaa ni “muvango” lilikana kana isomon iitu ya mbee ni twasomie kana muvango wa Ngai kuma Mwambililyoni wa Atamu ana Eva wai kwikala mamwikwatite kila unduni ni kana akomane na mavata moo. Muvango wa Ngai mbika ya umunthi ndwa alyuka. We, onaku Ngai auvange kwikala umwikwatite vyu. Vena kitumi kya kwasya kana ketha Ngai nwe mwambililyo witu nitwaile kumwikwatya? Ni kyo kitumi Yesu ukunengane ngelekanyo ya kavonge kala kekalite musavivuni na kawikwatasya ni ketha kekale ke thayu.

Kwoou, muvango wa Ngai kwaku we muklisto yila klisto wikalite thayu wake nthini waku ni:

Kwikala na mwikalile wa kumwikwatasya Ngai indi yonthe tawe mwambililyo waku

Kwata kii: ndeto “bear” “kuku” Yoana 15:5 ti kwasya “kesuevya” “produce” Kitumi nundu ndeto “bear” walyulo wayo ni “kuku” to “carry” kwoou kila kya kitumi muno vaa ni kana kavonge kaisevvasya matunda. Musavivu niw’o mwambililyo kana umo wa kusevva kana kusyaa nako kavonge niko nzia ila itunda yikuEva na yisevva’a.

Undu wa Vata:

Yila witha ndutemba na mwikalile wa kumwikwatya Ngai kila unduni, We, ta mwambililyo waku asevvasya nthini waku ala maundu uathanite ma uhasyo, Usindi, uvosyo na maundu ala ang.

Ni wianiasya munikisyo waku wa kiveva wa kukualyula wose umbo uile wa klisto

Makulyo: niwikite mbika ya vau kana niwaelitwe ni kusyaa matunda? Ethwa usungio waku ni ii, kii kithi na kuvindua ata mwikalile waku wa ukilisto ethwa niwikite kana kilio kyaku ni kumwikwatya kana kwitua Ngai kila unduni na kilio kya Ngai ni kusyaa matunda nthini waku? Kwikwata munda mweene nakwa kwina kivathukanyo kiva na kila mila situ syikwasya?.....

Suania: Niniis Yoana 15:5 ni maandiko tusesi o muno, na Aklisto twioneka ta tumosaa kwa uvuthu tutekwona uliku wa kila Yesu ukwasya. Kwoou, osa ivinda yaku usome musua usu na ndusuania muno na kwa umakini iulu wawo.

Ngwatanio na Ngai: voya Ngai aunenge kulewa kuliku kwa kiveva iulu wa maundu ma thayu utathelaa ala maumanitwe na ngwatanio ya Musavivu na Kavonge na undu syikwonanya kumwikwatya Ngai vyu.

Muthenya wa Keli

Kulewa Nesa undu wa Kumwikwatya-Twone Undu Yesu wekalile Thayu wake

No wĩthe ndũseng’a vau tũvĩke ũndũ kũmwĩkwatya Ngai kĩla ũndũ (kana kũmwitũia) kwĩthaa kũilye. Nĩ kana ũkwate kũelewa kũseo, kwa tũkũnikĩle ũndũ klisto wekalĩle thayũ wake kũũ Nthĩ. Mbee nĩ twaĩle kũmanya kana Yesũ ta “Ngai-Mũndũ” nĩwaleĩle maũndũ me vinya ala mokaa na ũnene wake. Twĩona kĩ Avilivi 2:6-7

“nake, yĩla waĩ na mũvw’ano wa Ngai, ndaatala kwĩanana na Ngai ta nĩ wa kũkwatwa, ĩndĩ eeyĩkalya e mũtheĩ, aĩoasa mũvwano wa ngombo, eethĩwa aĩlyĩ ũndũ ũmwe na mũndũ.”

Kĩ ti kwasya kana ĩvinda yĩla klisto wa kũũ nthĩ ndaĩna ũ-Ngai wonthe. Kĩla kũkwetwa vaa nĩ kana Yesũ eeyĩkalĩlye ngombo ya Ngai As aũla me anene nĩ kana e kale ta mũndũ. Na yũ Yesũ e kalĩle ata e Mũndũ, ena vinya ũsu wonthe Ngwatanĩonĩ yake na Ngai Asa?

Twone Maandĩko aa atatũ ala Mekũelesya Ngwatanĩo ya ya Yesũ na Ngai Asa.

“nĩvo ĩndĩ Yesũ wamasũngĩe, amea, Nĩ w’o nĩ w’o nĩngũmwĩ, ũla Mwana ndatonya kwĩka ũndũ e mwene, ate ũla wonaa ĩthe akĩka: nũndũ maũndũ o na meva ala wĩkaa we, nĩmo Mwana wĩkaa o ta ũũ.” Yoana 5:19

“Nyĩe nĩ nyĩoka ndĩtonya kwĩka ũndũ: ũndũ ũla nĩwaa, nĩwo ngũsĩla: na kũtw’a kwakwa nĩ kwa kati; nũndũ ndĩmanthaa kwenda kwakwa, no kwenda kwa ũla wandũmĩe.” Yoana 5:30

“Na ĩndĩ Yesa aysa, Yĩla mwĩmũkĩlye ũla Mwana wa mũndũ, nĩw’o mũkamanya kana nĩnyĩe we, na ndyĩkaa ũndũ nũndũ wakwa, ĩndĩ no ũndũ Asa wamanyĩsye, nĩw’o nĩnenaa.” Yoana 8:28

Kĩla maandĩko aa onthe mekwasya kĩmwe nĩ kana Yesũ aĩsye kana we ndaĩ atonya kwĩka ũndũ ona ũmwe Ngai Asa a tevo. Kwa ndeto ĩngĩ nĩ kana, Yesũ ekalĩle ĩvinda kwa ĩvinda ndekwatya Ngai Asa tawe mwambĩlĩlyo ĩvinda yĩla waĩ kũũ Nthĩ. Twĩasya ata twasya kana Yesũ ekalĩte kũma kũla kwĩ Ngai Asa tawe mwambĩlĩlyo?

Kĩ nĩ kwasya kana Yesũ ntathũkũmaa (kwĩka maũndũ) o kũma vinyanĩ na thayũ wake ĩndĩ kũma vinyanĩ na Thayũ wa Ngai Asa wake.

Kĩ no kĩthe kyaetaa kĩtũmĩ kya kana Asa, eka Klisto nĩwe waĩ mwambĩlĩlyo wa Maũndũ ala Klisto weanĩsye e kũũ nthĩ? Ũsũngĩo wa ĩkũlyo yĩ wĩ ĩvukunĩ ya Yoana 14:10 ĩla Yesũ ũkwasya:

“ndĩwtikĩlĩte kana nyĩe nĩ nthĩnĩ wa asa, na Asa e nthĩnĩ wakwa? Ndeto ĩla ngũmũtavya ndĩũneena kũma kwEva: ĩndĩ As aũla ũtw’i nthĩnĩ wakwa nĩwe ũtethasya mawĩa make.”

Mũsũa ũũ witũtavya kana nĩ Thayũ wa asa na vinya wake twonaa Klisto ndavosya ĩw’ete, ndanenga ĩlĩlinda kwona na ndathayũũkya Lasalo kũma akw’ũnĩ. Kwa ndeto ĩngĩ nĩ kana Klisto ekalaa ekwatĩye Asa, na nũndũ wa ũũ Asa eka syama nene kwĩsĩla Klisto Yesũ. Thayũ wa Yesũ ngwatanĩonĩ yake na Asa nĩ mũvw’ano mũseo wa ngwatanĩo ya Mũsavĩvũ na Kaũvonge.

Ethiwa kwisila Yesu kumikwatya Asa ; thayu wa Asa na vinya wake wonoekie nthini wake ni kenda eka syama, vinya usu ukonoew'a nthini waku wika ata watembea umwikwatye Ngai? Kii kitutongesya ikulyoni yii:

Yesu, ta Mundu, ekalile Thayu wa kumikwatya Ngai tawe mwambililyo na matunda ma kuu mai Asa ekala thayuni wake nthini wa Yesu. Indii, wailwe ni kwikala thayu waku ata?

Undu wa Vata: Yesu ndaauka ni kana akw'e kwondu wa nai situ indii. Okii oingi ni kana atwonye nzia ya kwikala.

Ikulvo: tuiilya itina maundu ala twasomie Isomonii ya mbee ala Ngai wathanite ma Usindi, uthasyo, uvosyo na ualikyo , Wenda Ngai aseuvye kiva thayuni waku yila waasakua kumikwatya vyu.

Ngwatanio na Ngai: no withe utakwatye mbikii ya vau ngwatanio kati wa Ngai Asa na Yesu na undu tutonya umitumia ni kana twake ngwatanio yitu na Ngai. Kwoou, voya Ngai auvuanisye undu ngwatanio yake na Asa tutonya umitumia thayuni waku wa kila muthenya.

Niki tutataa na Vinya kumikwatya Ngai vyu? Kung'ang'ana kumwitua.

Yila nambililye kyalo kyakwa kya kwitikiila Klisto ekale thayu wakwa nthini wakwa, ninatataa na vinya nimikwatye kila unduni. Nundu wa uu, kumathukuma Aklisto aingi ninamanyie kana ithyoonthe nitung'ang'anaa kumikwatya Ngai. Niki? Eka nimunenege itumi itatu ila ituma tuitata na vinya ni kana tumikwatye Ngai kila unduni.

1. Nthi yasyaa kana wale kwithiwa wina wikwatyo nthini waku weka

Kitumi kimwe kya kung'ang'ana ni kana twikalaa nthi ila kila mundu wikalaa aitye "iyungamie" itha na "wiyathi", ikwate we mweene na ndwiyianisya maunduni maku. Ndeto ii sya andu nivutite iliko syitu ila twavika vandu va kwasya tuiye wikwatyo witu nthini wa Ngai e weka.

2. Nthi O ingi nitumaa ndeto kana Kwikwatya Kindu ni Wonzu

Tyo nthi iyoka itumaa ndeto ya "wiyathi" kana "kwiyungamie" lakini isyokaa ikatuma ndeto ya kana kwikwatya kwiananaa na wonzu wa mundu. Na nundu vai mundu ukwenda kwoneka e mwonzu muno muno andu aume, indii mayamua kwitha we ma "vinya" ila maiyite wikwatyo nthini woo. (wikwatyo ni wonzu= mikiyo ya uvungu).

3. Ve Kilio kya mumbile wa mundu kileanaa na Kwikwatya Ngai kila Unduni: Mwii

Muvaka yila twatangiiwe, twekalite tuteni wikwatyo nthini wa Ngai. Kwoou, yila tuusoma kana thayu wa muklisto ni iulu wa kwikwatya vyu, ve kindu nthini waitu kitEva "mwii" kana "nyama" (Alomi 7:18) kileanaa na kwikala twikwatye Ngai vyu. Mwii kwa ukuvu ni mwikalile wi nthini waitu ula utwaaa, "ndiinda Ngai ni kana nikale thayu, no nike maundu on the vinyani wakwa."

Kwikala Mwini ni kitumi kila kinene Tuleaa kwikala tumikwatye Ngai Vyu.

Tũkanena mbeange iũlũ wa Mwĩi(Nyama) Īsomonĩ ya kana, lakĩnĩ nĩ kĩndũ kya vata kũmanya kana ve kĩlungu kĩmwe kĩtũ kĩla matũkũ onthe kĩkaleaa kũmwĩkwatya Ngai.

W’o nĩ kana Mũndũ ndaaseũvwa ekalae atena wĩkwatyo Nthĩnĩ wa Ngai

Tũsyoke o ĩngĩ ĩtina Yoana 15:5 na tũikũnikĩla ndeto ĩĩ sya mwĩso mũsanĩ ũũ ũũ vala Yesũ ũkwasya:

“...nũndũ **ndevo nyĩe**, Mũtitonya kwĩka **ũndũ nongĩ.**”

Eka ngũkũlye o ĩkũlyo, “ nĩkyaũ kĩthĩEva kwa kaũvonge kala kavathw’ anĩtwe na mũsavĩvũ?”
nĩkambĩlĩlĩyasa kũkwa nũndũ kayĩkwĩkwatya nongĩ mũsavĩvũ na kayosete thayũ kũma mũsavĩvũnĩ.
Ethĩwa we, ũvonge wa kĩveva, nĩwaamũa kwĩkala ũtena wĩkwatyo nthĩnĩ wa Ngai, mũsavĩvũ wa kĩveva, wĩona ta kũĩthĩwa ata?

Yesũ e asya ata yĩla ũkwasya “ndevo nyĩe mũtitonya ũndũ nongĩ.” Kĩĩ nĩ kĩlungu cha Yoana 15:5 kĩla kĩetete thĩna mwĩngĩ kwa Aklisto. Nĩkĩ? Kĩtũmĩ nũdnũ mũndũ e na ũtonyi mwĩngĩ wa kwĩka maũndũ maingĩ Ngai atevo. O tondũ tũnasomĩe Īsomonĩ yam bee, mũndũ amanyĩaa kwĩka ũndũ, kũmanya mathaũ na kũsũvĩa ĩlovĩa syake. Kwoou Yesũ e asya ata?

<i>Yesũ easya we atevo, ndũtonya kũkwata kĩla Ngai wathanĩte kwondũ waku</i>

Ūtena wĩkwatyo nthĩnĩ wa Ngai vaketha va te na:

- **Vinya iũlũ wa Naĩ**
- **Ūsindi iũlũ wa mwĩ**
- **Ūthasyo kũma Maũndũ ala makwovĩe**
- **Ūvosyo kũma maũkitenĩ maku**
- **Ītũnda ya veva mũtheũ thayũnĩ waku**
- **Ūalyũko**
- **Ngwatanĩo ya wendo wĩ mwanya na Ngai**

No wende kũsoma maũndũ aa twalanya vau iũlũ o kavola na ndwĩtikĩla maũndũ ala mokaa ĩtina wa kũmwĩkwatya Ngai kĩla ũndũnĩ malĩke thayũnĩ waku.

Sũania: Yoana 15:5 na ndwĩsĩlya ũndũ mũsũa ũũ ũtonya kũthũkũma thayũnĩ waku „, maũndũnĩ ala ũng’anga’ na namo, naĩ syakuemeleĩle wĩkwenda Ūsindi iũlũ wasyo kana ũlayũko ũsu wĩkwenda thayũnĩ waku.

Ngwatanĩo na Ngai: voya Ngai aũmĩlye ĩsĩo ĩla thayũnĩ waku kwa mũvw’ano (wĩa,Mũtwaano, mũsyĩ) ĩla ũtonya kwĩtha ũtũite kwa mwĩkĩĩo waku tũ. Mũvoye aalyũle kĩlĩko kyaku kana kũema kwĩkala ũmwĩkwatĩtye (thayũ na vinya wake) ndũkakwata ũthasyo, Ūsindi, ũvosyo na ũalyũlo

<i>Ūndũ wa vata:</i>

<i>Thĩna ũla wĩvo nĩ kana kwĩkala thayũ kũma vinyanĩ waku, ũtonyi waku na ũtw’i waku kũyĩsa kũsyaa thayũ wa Mũkĩlisto ũla Ngai weka nowe ũtonya kũseũvya</i>

Mūthenya wa Katatū

Kwīkwatya Ngai kīla Ūndūnī- Mūikīō Nthīnī wa Ngai

“na vate mūikīōkūitonyeka kūmwendeesyā” Aevelanīa 11:6

Nīananasya kūmwīkwatya Ngai na Kūtembea mūikīōnī na Ngai. Ketha nīwīthīitwe wī mūklisto kwa īvinda yīasa, nīwīsī kana kīlō kītū kīnene kya savalī īno nī mūikīō. Īndī, kīla nīendeeye kūmanya nī kana andū mena kūema kūelewa kana mūikīō ya ūvūngū īlūlū wa ūndū ūū wa mūikīō.

Kītūmī kyakwa kya kwasya ūū nī kīla mekūikīā īlūlū wa mūikīō nī kīva? Nī nūndū kīyīsa kūsya ala maūndū twathīitwe ma ūthasyo, Ūsindī, ūvosyo kana ūalyūko. Kwoou, yīla wītha ndūlīlyā īsomo yī, kweeka ūkūnikīlī mūliku wa kīla ūikīā takyo mūikīō na ndūvoya Ngai aūvūanīsyē mūikīō ya ūvūngū īla ūtonya ītha nayo ya ūvūngū. Yī nīyo īkūlyo yam bee yīla ūtonya kwīkūlyā:

Kīla nīkīā īlūlū wa kūtembea mūikīōnī nīkalyūlaa thayū wakwa?

Nīkī ngwasya wīkato=mūikīō? Eka ngūnenge ngelekanyo. Yīla wīna thīna na maeyo maku, nī vethaa vata wa kwona ndakītalī wa maeyo. Wīthaa wīna wīkwatyo vyū ndakītalīnī ūsu kana nūkūete ūsūngīo waku. Nzīa īngī ya kūweta kī nī kana wīkwatyo ūū wīnaw’o nī kana wīna mūikīō nthīnī wa ūtonyi kana ūmanyī wa ndakītalī ūūnī kana eka kīla we mweene ūtatonya kwīka. Kī no ūndū ūmwe na na Ngai. Mūikīō kwa ūvūthī nī kūmwīkwatya Ngai kīla ūndūnī nī kana eanīsyē thayūnī waku maūndū ala Ngai wathanīte we ūtatonya kūmeanīsyā.

Kwa līlyā Akalatia 2:20 nī kana wone kīlō kīla Vaūlo wekīe nī kana Klisto ekale Thayūnī wake.

“ nīnambīwe ngelanyonī vamwe na Klisto; na tiī nyīe nī thayū īngī, īndī no klisto wī thayū nthīnī wakwa: na thayū ūū nī naw’o yū mwīnī nīngwīkala naw’o mūikīōnī, mūikīō ūū ūla wīn thīn wa Mwana wa Ngai, ūla wambendīe, na eenengane kwondū wakwa.”

Vaūlo easya kīlō kyake nī kūmūnenga mwanya Klisto ekale nthīnī wake kwa Mīkīō. Kīla kya vata mūno Vaūlo ūkwasya nī kana nde ndī ya kūlea kūmwīkwatya klisto kīla ūndūnī nī kana eka kīla Klisto mweene ūtonya kwīka. Akīlīsto aingī methīitwe maīngūlyā, “Ndonya kwīkala ata thayū wa Mūkīlīsto?” yī ti yo īkūlyo yīla yaīlīte. W’o nī kana Klisto nīwe ūtonya kwīkala thayū wake nthīnī waku, īkūlyo yaīle kwītha yī;

“Ndonya kũmwĩtikĩlya ata Klisto ekale nthĩnĩ wakwa?”

ũsũngĩo nĩ: kwa kũmwĩkwatya kĩa ũndũnĩ na kwĩtha na mũĩkĩĩo nthĩnĩ wake. Nĩtwĩkĩsa kwona tũkĩlye kũmĩna ĩsomo yĩ kītũmĩ kĩa aklisto aingĩ ma te na ũalyũko nũndũ wa mũĩkĩĩo yoo ya ũvũngũ ĩlũlũ wa ũ MŪIKIIO waw’o.

***Kũtembea kwa mũĩkĩĩo kũthokasya Klisto ekale nthĩnĩ waku nĩ kana ũsyae kana ũkwate Thayũ mwĩngĩ o ta ũndũ ũtwathĩte.
Mũĩkĩĩo yũ nĩ “ATA” kwa mũklisto***

Kwĩkala mũĩkĩĩonĩ kũthokasya veva mũtheũ veva mũtheũ asyae kana asyeũvye nthĩnĩ waku:

- Ũthasyo kũma naĩnĩ ĩla ĩkũemeleele
- Ũsindi ĩlũlũ wa mwĩ, vinya ĩlũlũ wa naĩ, satani na ndaimoni
- Ũvosyo kũma maũkitenĩ maku
- Kũalyũlwa mĩendele wĩkale ta Yesũ
- Ngwatanĩo yĩ mwanya ya wendo na Ngai

Nzĩa ĩnya(4) sya Kũelesya Mũĩkĩĩo nĩ Mwaũ.

Nĩ kana ũkwate kũelewa kũseo kwa ndeto mũĩkĩĩo, nenda ũkũnenga nzĩa 4 sya mwanya sya kũelesya mũĩkĩĩo ĩla syĩndethetye mĩaka mĩngĩ. Nĩna wĩkwato kana syĩthĩ kwĩkana ũũ nakũ.

1. Mũĩkĩĩo nĩ Ũĩkĩĩthyo na Kũmanyĩthw’a

“na ĩndĩ mũĩkĩĩo nĩ kĩa kĩmanyĩtahsya vyũ maũndũ ala mekwatitw’e, na nĩ kĩa kĩĩkĩĩthasya maũndũ ala matonekaa.”

Ũelesyo ũmwe wa ndeto “ũĩkĩĩthyo” kũma Aevelanĩ 11:1 wa ndeto ngĩto nĩ: ũĩkĩĩkũ wa kĩlĩko, kũtwa kweũ, ũkũmbaũ na kũkwata kwa kũĩkĩĩa. Ndeto “kũmanyĩthw’a” nayo yĩ eleaw’a ta w’o kĩ. Kũma ndetonĩ ĩĩ syonthe twĩkata ũelesyo ũmwe wa ndeto “mũĩkĩĩo”

Mũĩkĩĩo
Nĩ kũmanyĩthw’a, ũkũmbaũ na ũw’o kĩ kana Ngai nĩwe wasyaa Nĩwe na nũkwĩanĩsya kĩa kyonthe wathanaa.

Kĩ tũtonya ũkĩtũmĩa va? Ũelesyo ũũ ũtonya kũtũmĩka ta ndwasya, “ nĩna ũkũmbaũ na ũĩkĩĩthyo kana ndyĩsa kwasya ũtangĩo wakwa nũndũ Ngai nĩwe wasyaa kana Nĩwe, na nĩwe wathanĩte kanan ndyĩsa kwasya ũtangĩoo wakwa kwĩanana na Yoana 6 :37-40

Makũlyo: Wĩna ũĩkĩĩthyo kana ũkũmbaũ kĩasĩ kĩva nthĩnĩ wa Ngai ĩlũlũ wa Ngai nũũ na kĩa ũ kwenda kwĩka na ndakĩanĩsya thayũnĩ waku. Kũlea kwaku kwĩtha na wĩkwatyo nthĩnĩ wa Ngai no kwĩthe nokwo wonanyo wa kwĩtha va te na ũĩkĩĩthyo kana ũmanyĩthyo wake thayũnĩ waku.

Sũania: Avelenaĩ 11:1 na ndũsũania ĩlũ wa maũndũ ala ũ te na ũĩkĩĩthyo kana Ngai nũthũkũmĩte nthĩnĩ waku

Ngwatanĩo na Ngai: maũndũnĩ asũ, voya Ngai aũenge ũĩkĩĩthyo mũnene wa kana Nĩwe ũla ũkwasya Nĩwe ũkeanĩsya thayũnĩ waku kĩla wathanĩte.

2. *Mũĩkĩĩo nĩ Kũmanyĩthw’a na kweteela.*

Mũĩkĩĩo
(o tondũ yĩleetwe nĩ wonĩ wa Matthew Henry)
“*Mũĩkĩĩo nĩ kũmanyĩthw’a na kweteela Kũnene kana Ngai akeeka maũndũ on the ala wathanĩte kwitũ kwĩsĩla kwa Klisto Yesũ.*”

Nĩ vata na ũelesyo ũũ nũndũ wa ndeto kũmanyĩthw’a na kweteela. Nĩkĩ tũendaa vala ve Ngai mbee? Tũenda vala ve Ngai nũndũ twĩna kũĩkĩĩ kana Ngai nĩwe ũkwasya nĩwe na kana akeeka maũndũ on the ala wathanĩte kwĩka. Kwa ndeto ĩngĩ nĩ kana, twĩna kũmanyĩthwa kwa kĩwango kĩmwe kana Ngai ena ũtonyi wa kesũevya maũndũ ala wathanĩte nthĩnĩ witũ.

Ĩndĩ, thayũ witũ wonthe nĩtwĩtha tũyenda Ngai atũmanyĩthye mbeange nũndũ wa kũema kũĩkĩĩ kwitũ. Nĩtwĩkwenda kũmanyĩthwa kwa kĩveva nĩ kana tũalyũke. Vaũlo ĩvukunĩ ya Alomi4:21 nĩwaneneĩe ĩlũ Avalaamũ asya Ngai nĩwamũmanyĩthĩte vyũ kana nĩ ũtonyi na vinya wake ũ Ngai kwĩka kĩla wathanĩte

“na nĩwamanyĩthĩw’e vyũ, kana ũla wathanĩw’e nĩ Ngai nũtonya kũwĩka”

Kũtũmĩa kũ thayũnĩ wa Kĩla mũthenya: tũtonya kũtũmĩa ũelesyo ũũ maũndũ maĩtũ ũndũnĩ taũ ũ kwa ngelekanyo, “O ndĩtembea nĩmwĩkwatĩte Ngai, nĩngwĩw’a ndĩmanyĩthw’a kana Ngai nũmbendete na nũkũthi kwalyũla thayũ wakwa.”

Makũlyo: ũmanyĩnthĩw’e vyũ ata (kĩwango) kana ũtonyi na kwenda kwa Ngai kũvĩndũa avĩndũe thayũ waku? Nũenda kũmanyĩthangwa kũnenange?

Sũania: Alomi 4:21 na Avilivi 1:20. Kwa ĩkũlye ĩkũlyo yĩ, “nĩ ĩsĩo syĩva thayũnĩ waku ũkwenda ũkwenda kũmanyĩthwa kũnenange ĩlũ wa wendo wa Ngai, mwĩkalĩle na/kana maũndũ ala wathanĩte?”

Ngwatanĩo na Ngai: ambĩa kũkũlya Ngai aũmanyĩthye mbeange maũndũ asũ wasũania ĩlũ wamo.

3. *Mũĩkĩĩo nĩ kwĩtha na wĩkwatyo kana “Nye Ndĩtonya,” ĩndĩ “Ngai Nũtonya”*

Ndĩtonya – “...nũndũ nyĩe ndevo, mũtĩtonya kwĩka ũndũ nongĩ” Yoana 15:5b

Ngai Nũtonya- “...ũla wambĩlĩlye wĩa mũseo nthĩnĩ wenyũ nthĩnĩ wenyũ akawĩanĩsya kũvĩka mũthenya wa klisto.” Avilivi 1:6

Twailwe mbee nĩ kũka vandũ wa “ndĩtonya” nũndũ w’o nĩ kana “Ngai nĩwe weka ũtonya.” nĩwe ũetae maũalyũkũ mathayũnĩ maĩtũ. Maandĩko angĩ ala maetae w’o ũũ wa kana Ngai nĩwe ũtonya nĩ Savũlĩ 37:5

“Mwĩe Yeova nzĩa yaku; Mũĩkĩĩe we, nake akeeka.”

Mũikĩo

Kũũ nĩ kũka kũmanya w'o wa kana ndwĩsa kwĩka kĩla Ngai ũtonya kwĩka thayũnĩ waku na ĩndĩ ndũikũa kana nũtonya kwĩka.

Ngai nũtũtavasya ĩngĩ na ĩngĩ ndetonĩ yake kana akamĩna wĩa mũseo ũla wambũite nthĩnĩ waĩtũ.

Kĩ ũtonya ũtũmĩa ata thayũnĩ waku: ũelesyo ũũ tũtonya kũtũmĩa ũũ, “ ndyĩsa kwĩthasya kũma w'ĩanĩ wakwa lakĩnĩ yĩla ngwĩtha ndĩtembe kwa mũikĩo, Ngai nũtonya na ndatũthasya.”

Ĩkũlyo: nĩ maũndũ meva atatũ ala wĩsĩ lakĩnĩ ndwĩsa kũmekka, lakĩnĩ Ngai nĩwathanĩte kwĩka?.....

Sũania: Yoana 15:5b na Avilivi 1:6 na ndwĩsĩlya nĩ kyaũ kĩla ũtatĩte kwĩka ĩlũlũ wa kwĩkala thayũ ũũ wa mũklisto lakĩnĩ ndũtonya.

Ngwatanĩo na Ngai: ambĩlĩlya kũmwĩkwatya Ngai akwĩkĩe kĩla we ũtatonya kwĩka.

4. Mũikĩo nĩ Ngwatanĩo na Ngai.

“nyĩe nĩ nyĩoka ndĩtonya kwĩka ĩndũ: ĩndũ ũla nĩw'aa, nĩw'o ngũsĩla: na kũtwa kwakwa nĩ kwa kati; nũdũ ndĩmanthaa kwenda kwakwa, no kwenda kwa ũla wandũmĩe.” Yoana 5:30

Mwĩkĩo wonanasya kana nĩwĩkĩte ũtw'i wa kũkwatiana na Ngai. kĩĩ kĩna kĩtũmĩ kana yũ ndũleaa wĩa wa Ngai kana ndũtata kwĩka kĩla Ngai ũtonya kwĩka. Ngwatanĩo nĩ mwĩkalĩle wa mũikĩo ũla wasyaa, “Mwĩaĩ, nĩnĩkwĩkwatĩte wĩkale thayũ waku nthĩnĩ wakwa na ndũalyũla thayũ wakwa kwĩanana na kwenda kwaku.”

Mũikĩo

nĩ kwenda kwaku kũwatianĩa na Ngai nĩ kana aalyũle thayũ waku kwĩanana na kwenda kwake.

Kĩ ũtonya kũtũmĩa va? No wĩ the ndũng'ang'ana na kũema kwĩanĩwa o kwa ngelekanyo. Ngwatanĩo na Mwĩaĩ no yĩthe ĩvw'ana ũũ, ‘ Mwĩaĩ, nĩngũũvoya ũnenge kwenda kwa kũkwatanĩa nakũ na ti kũleana na wĩa waku wa kũnthasya kũma kũema kwĩanĩwa kwakwa.

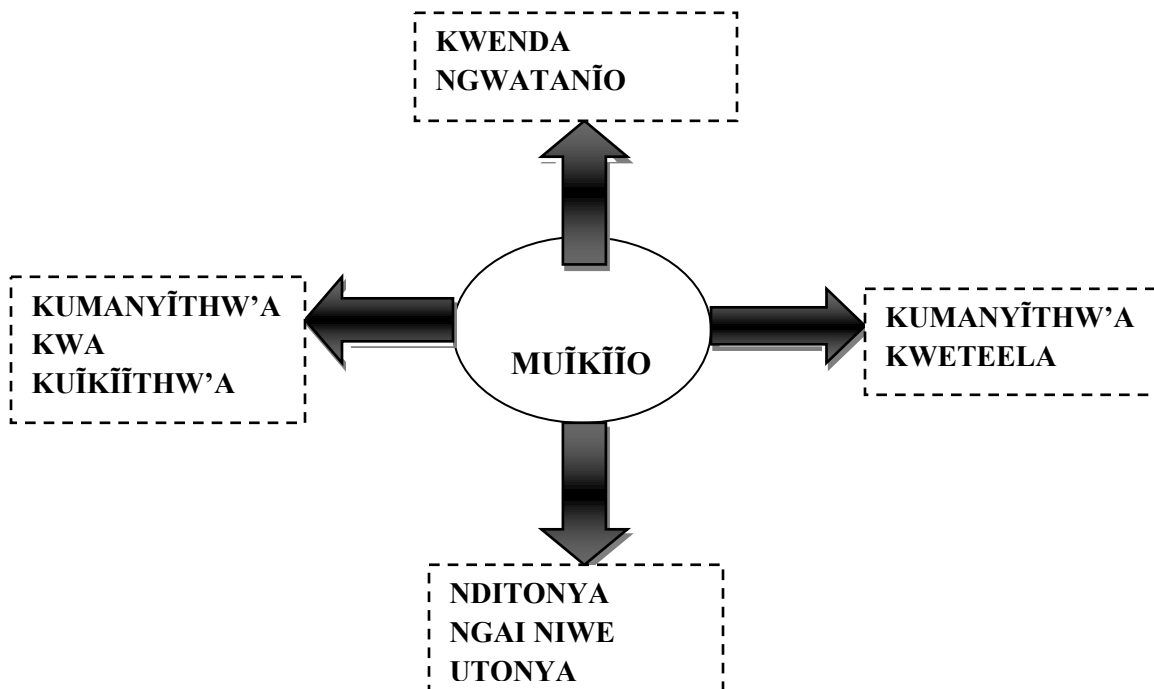
Ĩkũlyo: nĩ maũndũ meva thayũnĩ waku ala ũtonya kwĩtha ũtakwatanĩite na Ngai kana ũleete kwenda kwake ĩlũlũ waku?.....

Sũania: Yoana 5:30 vaa ĩlũlũ na ndwĩkũlya: nĩkĩ nĩleete kwenda kwa Ngai ĩlũlũ wakwa maũndũnĩ kaũta ma thayũ wakwa ĩla wĩna maũndũ maseo ũathanĩte ĩlũlũ wakwa ma kũnenga Ũsindi, kũnthasya na kwĩanĩsya mavata makwa?

Ngwatanĩo na Ngai:

Ambililya na kũkũlya Ngai aũenge kũekana na ũlei yĩla ũkwenda kwĩka kwenda kwake iũlũ waku.

ĩvĩsa yĩi yĩatĩie yĩonanya maelesyo ana ma mũĩkĩĩo asũ twamĩna na kwona.

Makũlyo: nĩ ũelesyo wĩva wa mũĩkĩĩo wa kũtũmĩka vyũ thayũnĩ waku? Na nĩkĩ?

.....
.....
.....

Sũanĩa: maelesyo asũ ana ma ndeto mũĩkĩĩo na ndũvoya Ngai aũenge ũvuanyo mũnene na kwenda Kũnene kwa kũtembe mũĩkĩĩonĩ nake.

Mũthenya wa kana (4)

Maũndũ ata mavata mũnene iũlũ wa mũĩkĩĩo

Tũtanamĩnũkĩlya ĩsomo yitũ ya mũĩkĩĩo, twone maũndũ aa atatũ maw'o iũlũ wa mũĩkĩĩo witũ.

1. Nĩ iũlũ waku we kũseũvya Mũĩkĩĩo?

Yĩi nĩ ĩkũlyo ya vata mũno twaĩle kũsũngũĩa nũndũ aklisto aingĩ maĩkĩĩa kana nĩ iũlũ wamo kũsyaa mũĩkĩĩo nĩ kana mekale thayũ wa mũkĩĩlsto wa waw'o. kwa twambĩlĩlye na kwona ũsũngĩo wa ĩkũlyo yĩi kwa kũlĩlya ndeto ĩtatũ sya Yesũ ngelannyonĩ ĩvukunĩ ya Yoana 19:30

“Nĩwathela”

Maündũ aa atatũ ma Klisto Yesũ ngelanyonĩ mena vata mũnene mũno mathayũnĩ maĩtũ we na kwa. Kĩtũmĩ kĩmwe kya Yesũ kwasya ũũ nĩ kana Klisto aĩvĩe naĩ sītũ syonthe vyũ. Īndĩ, ve kītũmĩ kīngĩ kīla kīũkonanw’a na thayũ witũ wa ũklisto. Kwa eka ngũkũlye ĩkũlyo. “ wongelelaa kyaũ wĩanĩ ũla wamĩnĩw’e? vai kīndũ nongĩ!

Kwa ndeto ĩngĩ nĩ kana, Ngai ndeũkũkũlya wongele kīndũ maũndũnĩ ala ũmĩnĩte kwĩka. Ngai ndeenda we ũkwate kīndũ kana ũsĩnde kwondũ wake. Kĩlĩo kyaku o tondũ ivuku ya Akolosaĩ 2:6 yĩkwasya, kīlĩo kyaku nĩ KWOSA.

“ĩndĩ o tondũ mwamwosĩe Klisto Yesũ Mwĩaiĩ, endaaĩ o ũũ nthĩnĩ wake,”

Kĩĩ kītũmĩka ata mũĩkĩĩonĩ waku? Kwa lĩlya Akolosaĩ 2:9, 10 kīla twasomie ĩsomonĩ yam bee?

“nũndũ wĩanĩũ w’onthē wa ũ-Ngai ũtw’ie nthĩnĩ wake e o na Mwĩĩ,na ĩnyw’Ĩ nĩ mwĩanĩwe nthĩnĩ wake, nake nĩ mĩtwe na mone e na mokũmũ on the.”

kĩĩ kīatĩĩye nĩ w’o wa vata mũnene kwĩanana na Akolosaĩ 2:9,10:

Ethĩwa nũnengetwe wĩanĩũ nthĩnĩ wa Klisto, kīĩ nĩ kītũmĩ kya kana nĩwosete wĩanĩũ wa Mũĩkĩĩo wa Klisto nthĩnĩ waku.

Kwa sũanĩa maandĩko aa me Avilivi 4:19

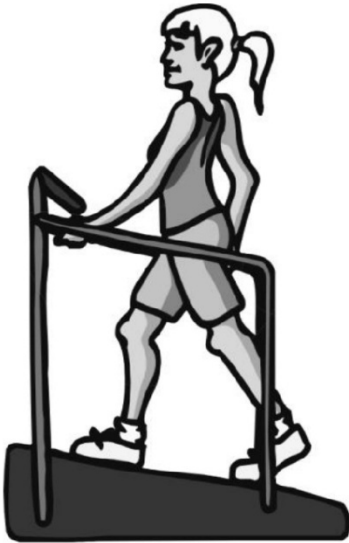
“ Na Ngai akawĩanĩsya kīla vata wenyũ kwĩanana na ũthwĩĩ wake ndaĩanĩ nthĩnĩ wa Klisto Yesũ.”

Nũndũ Ngai nĩwe mwambĩlĩlyo wa kwĩanĩsya mũĩkĩĩo waku, ĩndĩ nĩ ĩũlũ waku kũseũvya mũĩkĩĩo waku. Na nũndũ Klisto e nthĩnĩ waku, nakũ wĩ nthĩnĩ wake, wĩna mũĩkĩĩo w’onthē ũla ũ kwenda. Kĩlĩo kyaku kwĩanana na Akolosaĩ 2:6 nĩ kwosa mũĩkĩĩo ũla waku wĩvo o na oyũ.

***Ūvoo Mũseo!
Ngai ndeenda we ũseũvye mũĩkĩĩo.
Eenda we ŪKWATE KWĨANĨW’A kwake kwa mũĩkĩĩo***

Īkũlyo: nĩwaĩkĩĩ kana nĩ ĩũlũ waku kũsevya mũĩkĩĩo ũla ũkwendeka nĩ kana wĩkale thayũ wa ũklisto? Wĩth a wĩ ũndũ mũvũthũ ata we kwosa mũĩkĩĩo ũla yũ nĩ waku nthĩnĩ wa yesũ vandũ va kũtata na vinya kũseũvya mũĩkĩĩo ũla we wĩkwenda?

2. Yesũ easya ata ĩla ũkwasya kwa “O Mũĩkĩĩo Mũnĩnĩ”?

Na amea, Nĩkĩ mwĩ na w'ĩa ɪnyw'ĩ ma kũĩkĩĩo mũnini? Nĩvo ɪndĩ wokĩlĩle , akanya ɪseve na ũkanga ; na kwaya ũũũ mũnene” Mathayo 8:26

Kĩla Yesũ wasyaa ɪla ũkwasya “mũĩkĩĩo mũnĩnĩ” mũsũanĩ ũũ nĩ kana amanyĩw’a make ɪkũmĩ na atatũ mayaĩna kwĩka mũĩkĩĩo woo ũndũ maĩlĩtwe. Nĩkĩ? Mbĩkĩa ya vau amanyĩwa aa mayaĩna mũĩkĩĩo wa w’ontho wa klisto nũndũ mayaĩna wĩanĩũ wa ũ-Ngai nthĩnĩ woo mbĩkĩa ya mũthenya wa vendekote.

We, kw’okonĩ kũũ kũngĩ, wĩna wĩanĩũ wa Ngai thayũnĩ waku, kwondũ wa ũũ wĩna mũĩkĩĩo wonthe nthĩnĩ wake. ɪkũlyo nĩ, “ nũthĩ kũthũkũma mbeange wĩanĩũ wa mũĩkĩĩo nthĩnĩ waku? Kana wĩkala ta amanyĩw’a ma Yesũ na ndwĩkala o “Mũĩkĩĩonĩ mũnĩnĩ”?

ɪkũlyo Ti, “ Wĩna mũĩkĩĩo kĩwango kĩva?” ɪkũlyo nĩ: “nũendee na kwĩka wĩanĩũ wa mũĩkĩĩo ũla wĩnaw’o nthĩnĩ wa Klisto Yesũ?”

ɪkũlyo: kĩĩ kĩtonya kũalyũla ata ũndũ ũlĩalya mũĩkĩĩo wamĩna kũmanya yũ kana wĩna mũĩkĩĩo w’ontho nthĩnĩ waku wĩ nthĩnĩ wa Klisto?”.....

ngwatanĩo na Ngai: mantha Ngai mũno nĩ kana aũnenge kũelewa kũliku kwa kana wĩna mũĩkĩĩo w’ontho na kana kĩlĩo kyaku nĩ kũthũkũmĩthya mũĩkĩĩo ũla wĩnaw’o nthĩnĩ waku.

3. **Wĩa wa Ngai Thayũnĩ waku ti atĩ nĩ kwa mavĩtyo kana kũmana na mũĩkĩĩo waku.**

“ɪndĩ Ngai waitũ e Matũnĩ:Nĩwikĩte o ũndũ wendĩe.” Savũlĩ 115:3

Wĩa wa Ngai thayũnĩ waku ti wa kũtatĩthya kana wa kĩmakosa nũndũ wa we kwĩka mũĩkĩĩo waku. Ngai e ũtonyi mũnene na nĩ wĩkaa kĩla ũkwenda thayũnĩ waku vate ngũlyo kana nĩ ũtembeete mũĩkĩĩonĩ kana ndũtembeete. Ona ɪla twĩtha tũtatembeete mũĩkĩĩonĩ, kĩũ kĩĩsĩĩa Ngai ndakathũkũme thayũnĩ waku. Kĩũ nĩkyo nĩkĩtaa “Mũmo”. ɪndĩ, nĩngũkũsĩĩa kana nĩnĩtembeete kwendanĩ kwakwa kwa Mũĩkĩĩo mĩaka kaũta mĩvĩtũkũ na nĩngũkũsĩĩa kana Ngai nĩwalyũlĩte thayũ wakwa na maũlyũkũ make me mwanya na kwa mĩtũkĩ mũno. W’o wa vata kũlĩlikana vaa nĩ kana:

Mũtala tala wa Ngai wa kũkũalyũla wĩkalatwa nĩ Kũtembea kwaku mũĩkĩĩonĩ.

Mũĩkĩĩo waĩle kĩla ɪvinda kwĩtha wĩ Mũamba na Kĩndũ kana ũndũ.

Muikiio no withe na maundu maingi. Yila wiithaa utwaute Ngali yaku, withaa na muikiio brakes (mblekini) syaku, kana muikiio nthini wa nyumba ɪla uthukumĩiaa kila muthenya nthini wayo, kana muikiio nthini wa kivila kila wikalilaa. Ti muikiio ututongoeasya.

“tũkĩmũsyĩsya Yesũ, mwambĩlilya na mwĩanĩsya wa mũĩkĩĩo witũ, ũla kwondũ wa Ũtanu ũla waiĩwe mbee wake oomĩsya ...” Aevelanĩa 12:2

“na kwondũ wa mũĩkĩĩ syĩtwanĩ yake, syĩtwa yake nĩyamũnenga mũndũ ũũ vinya...” Meko 3:16

Thĩna nĩ kana vena kĩndũ (ũndũ) ũngĩ wa Mũĩkĩĩo witũ

Nĩnĩsĩ kana ethĩwa nĩwĩthĩĩtwe wĩkalĩte ũ thayũ wa mũkĩlĩsto kwa kavĩnda nĩwĩsĩ nesa kana mũĩkĩĩo witũ waĩle kwĩtha no Yesũ Klisto. Nũndũ wa kũthũkũma aklisto aingĩ ndetonĩ, (ala me ĩũlũ wa mĩaka 10, 20 30+ ũkĩlĩstonĩ), nĩnĩmanyĩte n ngona kana ve kĩndũ kĩngĩ kĩsĩĩ kya mũĩkĩĩo woo. Kĩndũ kyũ nĩ ũũ woo, ũtonyi woo na vinya waũtw’i woo. Kwa sũanĩa ndeto ĩĩ:

Ethĩwa nĩwĩkũĩkũa kana nĩ ĩũlũ waku ũtetheew’e nĩ Ngai nĩ kana wĩkale thayũ wa Ũklisto, Nĩ vatonyeka kana ũla ũndũ wa mũĩkĩĩo waku nĩ ũmanyĩ waku, ũtonyi waku kana vinya wa ũtw’i woo

Eka ngũnenge ngelekanyo, ĩla waĩkĩĩa kana nĩ ĩũlũ waku, Ngai aũtetheesye nĩ kana wĩkale thayũ wa Mũklisto, nĩwĩkwosa mawatho ma Ngai wa Ũsindi, ũthasyo, na ũalyũkyo na ndũtata na vinya na ũtonyi waku w’on the nĩ kana ũtw’ikĩthye mEvatho asũ ma kwoneka thayũnĩ waku

We wikite ata ni kana wikie muikiio nthini waku, na nukulitye Ngai autetheesye ni kana atw’ike mwambililyo wa kutwikithya mawatho make maw’o thayuni waku?

Indi, ni kyau twisi taw’o? Nitwisi kana kuma isomo ya mbee 1 Akolintho 1:30 Ngai niwe mwambililyo wa kwikala thayu wake nthini witu na ndekuthi kututetheesya tutwike mwambililyo. Nenda wose undu uu ta waku mweene na ndwikulya ikulyo yii:

Ethĩwa nũtatite kwa vinya waku mweene na ũtonyi waku wa ũtw’i kwĩkala thayũ wa Mũklisto

Nūkwatite ūalyūkū o na mūnini waw'o?

Aklisto aingĩ ūmūnthĩ mavūūndĩtwe kīla navūndĩtwe kana twaĩle kūtūmĩa w'o wa Ngai mathayūnĩ maĩtū. Nĩnĩsĩ kīū nĩ kyawo kīvevanĩ, ĩndĩ ūndū nonaa andū maĩkīalyūla ūmūnthĩ nĩ kana naĩle kwosa w'o ūū wa Ngai na ndītata na vinya nĩūthūkūmĩthye thayūnĩ wakwa nītūmĩite ūĩ wakwa, ūtonyi wakwa, wĩting'o na vinya wakwa wa ūtw'i. Thĩna ūla wĩvo nĩ kana nĩ ĩūlū wakwa w'o ūū wa Ngai ūthūkūme na nĩngūthĩ kūvalūka nūndū ndĩtonya kūtūma ūthūkūma.

W'o nĩ kana twĩkwatitye Ngai Vyū nĩ kana we ose w'o wake na ndaūtw'a wa kūthūkūma mathayūnĩ maitū.

Makūlyo aa maatiye nĩmekūthi kūtetheesya nĩ kana ūmanye ūndū kūtembea kwaku mūĩkĩonĩ kūendeeye.

Kūtembea kwaku mūĩkĩonĩ nĩ kūsyaĩte:

- **Ūsindi ūtathelaa ĩūlū wa naĩ ĩla syakuemeleĩle?**
- **Kūeendeya kūthaw'a kūma mĩkalĩlenĩ yaku ĩla yĩna naĩ**
- **Kūeendeya kūvow'a kūma maūkitenĩ maku?**
- **Kūeendeya kūalyūlw'a wĩkale ta Klisto?**

Ethĩwa ūsūngĩo waku ti "ĩ" makūlyonĩ asū on the, nĩ vatonyeka kana wĩthĩtwe wĩna mūĩkĩio nthĩnĩ wa ūtonyi waku vandū va nthĩnĩ wa ūtonnyĩ wa Ngai? Ndĩūkūlya kī nĩ kana kūvake nthoni kana wĩlile. Kītūmĩ kya kūkūlya kī nĩnūndū yĩla twatembea na Klisto Yesū, nūsyaa na nthĩnĩ witū nĩtwĩw'aa Ūsindi ūtathelaa, ūthasyo, ūvosyo na ūalĩkyo. Kwa lĩlya ĩvĩsa yĩ yĩatiye ya matūnda ma kwĩtha na mūĩkĩio nthĩnĩ waku na nthĩnĩ Ngai.

Mūĩkĩio nthĩnĩ waku wĩ mwambĩlĩlyo

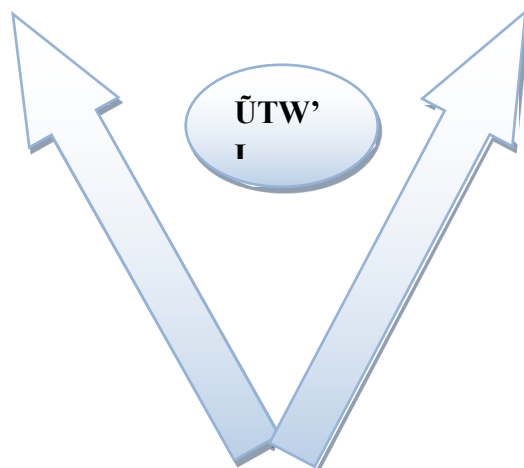
Ngai aūtetheesye=

Thayū mūnĩnĩ, kūsĩndwa,

thayū ūtena ūalyūkū

***Muikiio nthini wa Ngai e
mwambililiyo waku=***

***Thayu mwingi,vinya munene
na ualyuko***

Kūtw'a kavinda kuthi kang'i

Nĩ ūtw'i wīva ūūthĩ na Kūtw'a?

Matūnda ma kūña mūīkīio waku nthĩnĩ waku nĩ kūema kūkwata thayũ na vinya wa Klisto n aũla ūalyũko waw'o ndũkesa kūkwata thayũnĩ waku. Īndĩ kwĩkala mūīkīio wĩ nthĩnĩ wa Ngai kūsyaa kūkwata thayũ wa Klisto na vinya wake ĩla syĩetae ūalyũkũ mūnene vyũ thayũnĩ waku.

Ngwatanĩo na Ngai: voya veva wa Ngai aũvūanĩsyē ethĩwa ūndũ kana mūio waku wa mūīkīio nĩ ūtonyi waku na vinya wa kwĩka ūtw'i kana nĩ nthĩnĩ wa ūtonyi wa Ngai.

Īkũlyo: ĩvĩsa yĩ wamĩna kwona yĩna ūvuanyo mwaũ kwaku ĩlũlũ wa ūsyao wa kwĩthĩwa we mweene wĩ mūio kana ūndũ waku wa mūīkīio?.....

Ngwatanĩo na Ngai: wamanya kana ūtembeete mūīkīionĩ kwa vinya waku kana kwa vinya wa Ngai, ĩndĩ voya Ngai aũenge kwenda kūtembea ūmwĩkwatĩye kĩla ūndũnĩ tawe mwambĩlĩyo waku.

Mũthenya wa Katano

Nĩkĩ tūtataa na vinya kwĩtha na mūīkīio nthĩnĩ wa Ngai?

“na kwondũ wa ū mamwĩa, Twĩka ata ĩndĩ, kana twĩkae mawĩa ma Ngai? Yesũ amasũngĩ amea, Ūũ nĩw'o wĩa wa Ngai, mūmwĩtikĩle ūla nĩwe. Yoana 6:28-29

Tūtambĩte kũthi na mbee, nĩna wĩkwatyo mūnene kana nĩ kĩndũ kya vata mūno kwona ĩtũmĩ ĩtatũ ĩla nĩmanyĩte mĩakanĩ ĩla nĩ syo ĩtũmaa Aklisto aingĩ maĩng'ang'ana kũmwĩkwatya Ngai.

1. Tũetae kamũtuo ka “Kūsoma na Kwĩka” thayũ witũ wa Ūklisto

Ninisi ki kana kii ni kyo kitumi kya mbee kila kitumaa yuing'ang'ana na muikiio. Niki? Nundu ni o kwa mituki muno kutembea muikiioni tutumiite vinya witu nundu wa mikalile yitu. Kwa suania iulu wa thayu, wikalite thayu waku ata mbikia ya vau? Kwa aingi maitu, tusomaa iulu wa thayu na indi tuithi twianiitye kila kyonthe twasoma.

Kwa ngelekanyo, ĩla nũmanyaa ũndũ waĩle kwĩka wĩa waku na ĩnd ndũwĩka. Nũmanyaa ũndũ wa kũthaũka golf, kũtea makũyũ, kana kũsyĩma na ĩndĩ ndũthĩ na ndwĩka maũndũ asũ. Nũmanyaa ũndũ waĩle kũea syana syaku and ndũtũmĩa kĩla ũsomete kũsĩea. Kĩla kya vata vaa nĩ ũndũ ũtonya kũtũmĩa kĩlĩko kyaku kũmanyaa kana kũsoma na ĩndĩ ndũthĩ kwĩka. Ũũ nĩw’o ĩthyontha twĩkalĩte thayũ witũ. Īkũlyo ĩnene nĩ, “kamũtuo kaa ka kũmanyaa” na kwĩka nĩko twĩkalĩte nako thayũ witũ wa ũklisto? Kwa sũanĩa ĩkũlyo yĩ:

Nĩwikĩte kana nĩwaĩle kũmanyaa w’o wa Ngai ĩũlũ wa kwĩkala thayũ wa Mũklisto na ĩndĩ o vinyani waku (Ngai aũtetheesye) ũkathĩ na kwĩka kĩla we ũkwasya?

W’o: kamũtuo kaa ka “kũmanyaa na kwĩka” kaĩthũkũmaa thayũnĩ wa mũklisto, nĩkĩ? Nũndũ tũyĩsa kwĩka tũ kĩla kĩtonya kwĩkwa nĩ veva mũtheũ kana kũtwatha mathyũnĩ maĩtũ. Nũlĩlikene Avĩlĩvĩ 1:6? O tondũ twasomie ĩsomonĩ yam bee kana nĩ vinya wa Ngai w’oka ũtonya kũete ũlayũko wa kĩveva? O tondũ namũeleĩsye ngewa yakwa, ũndũ nataĩte kwĩkala thayũ wa “kũmanyaa na kwĩka” ũklistonĩ na navalũka mbũ. Thĩna wa kana ndyasyaa thayũ wĩna ũalyũko kũma maũndũ ala Ngai ũtwathĩte. Nĩ kũmwĩkwatya Ngai vyũ kũla kwa tumie ndĩkwata ũalyũko ũũ waw’o.

2. Tũenda kwĩthĩwa twĩ kĩanda kya Kĩeti na Kĩtũmĩ kya kũalyũka kwitũ kwa Kĩveva.

Thĩna ũla ũngĩ twĩnaw’o ĩũlũ wa mũĩkĩũ witũ nĩ kana tũyĩsa kũete ũĩ witũ, ũtonyi witũ na talendĩ sītũ na tũitw’a kĩeti kana kĩtũmĩ kya ũalyũko witũ wa kĩveva. Ũũ nĩ thĩna mũnene nũndũ nĩtũtũmĩa ũĩ, ũmanyĩ na ũtonyi witũ nthĩnĩ wa mawĩa maĩtũ, mĩtwaano yĩtũ, na yĩla twĩkũea sya sītũ . nĩ kĩndũ kya kEvaĩda kũtata kwĩyĩalyũla kana kwenda kũtetheesya Ngai kwĩsĩla vinya witũ nĩ kana tũalyũlwe, ĩndĩ tũyĩsa kũsevyaa kĩla Ngai weka nowe ũtonya kũseũvyaa.

W’o: kũtembeanĩ kwitũ kwa mũĩkĩũ twĩthaa tũmwĩkwatĩtye Ngai nĩ kana aete ũĩ, vinya, na ũtonyi wake nthĩnĩ witũ nĩ kana eke kĩla tũtatonya kwĩka. nũlĩlikana Yoana 15:5b? kĩĩ kĩonanya kũng’ang’ana ĩla twavĩka nĩ kũvatha ũtee ũtonyi witũ na kũthengeea vakũ na ũtonyi mũnene wa Ngai. nĩna wĩkwatyo wa kana kwa kĩwango kĩna wĩ mũtalatalanĩ ũũ wa kũmanyĩthwa kana nĩ Ngai weka, tawe mwambĩlĩlyo ũtonya kũete ũalyũkũ mũnene thayũnĩ waku maũndũnĩ ala ũsũanĩa, wĩw’aa, ũsakũa, na mĩkalĩlenĩ yaku.

3. Mĩao nĩ ũndũ ũngĩ ũla ũeaa kamũtuo kaa ka “Kũmanyaa na Kwĩka” ũklistonĩ

Ethiwa nĩ ūtūmīaa ivinda yīngĩ kanīsanĩ wīna mīao mīngĩ o takwa, īndĩ nĩ vatonyeka wīthītwe wīkalīte thayū wa “kūmanyā na kwīka” thayūnĩ waku wa ūklisto. Nīasya ata īla ngwasya “kwīkala mīaonĩ?” Mīao īno nĩ kūtata kwīkala thayū wa ūklisto vinyanĩ waku kana kūatīia mīao mīna nĩ kana ūsyae ūalyūko wa kīveva. Kwīkala mīaonĩ kūendeesyā mīīkīo ya ūvūngū kana nue wāile kwītha wī mwambīlīlīyo nūndū wa kūtata kwīkala kīwanganĩ kīna nĩ kana ūtw’ike mūklisto waw’o kana ūmwendeesyē Ngai. kwakwa nyīe, kwīkala mīaonĩ kwaseūvīsye thayū wa kūtata na vinya wakwa nĩ kana nīmwendeesye Ngai na īndĩ ndyīthasya. No wīthe wīsīle ūndūnĩ ūū?

W’o: kūtata nĩ kana wīkale kīwanganĩ kīna kana mīao kūīkesa kūsyāa ūalyūko waw’o thayūnĩ waku. Kūtata na vinya o īngĩ kana kwīka ūndū mūnene kwondū wa Ngai kūīkesa kūete maūalyūkū ala we ūkwenda. Kūkaetae kūtūlīka ngoo kana kūtata na vūnya vyū nĩ kana wīkale thayū ūū wa ūklisto. Ūthasyo ūla wawo ūka o yīla wetha na mūīkīio nthīnĩ wa vinya na ūtonyi wa Ngai wa kūseūvya nthīnĩ waku mEvatho aa ma ūalyūkūyo.

Kū nĩ kwasya nīkale thayū wa ūtūlū na ndekwīka ūndū?

‘nĩ kana mūīkīio wenyū ndūkethīwe nthīnĩ wa mūndū, īndĩ wīthīwe vinyanĩ wa Ngai’ 1 Akolīntho 2:5

Mala o maingi niniw’ite kaundu kaa kaiwetwa ni anyanya yila methaa maitata kuelewa iulu wa kutembea muikiioni nthini wa Yesu ni kana Klisto e kale nthini woo:

“kwikala muikiioni ni kwasya kana nailitwe ni kwika vathei?” kana maksaya, “kutembea kuu kwa muikiio ni utulu mwingi” kana o ingi makasya “wia wakwa ni mwau?” w’o ni kana kutembea muikiioni ni maundu ala angi onthe lakini ti utulu.

W’o wa Vata:

Thayū ūū wa Ūklisto nĩ wa kūsanzamūka, īndĩ Ngai nīwe mwambīlīlyo wa ūsanzamūkū ūū(kūalyūlwa kwa kīveva) kūla kūendeeye na kwīthīwa.

Nĩ kana ūelewe w’o ūū wī vaa īlūlū, kwa twone thayū na wīa wa yesū. No wasye kana Yesū aī mūndū mūtūlū? Ndīkwatya kana ve ūmwe witū ūtonya kwasya ūū. Īndĩ, twemanyīsyē kyaū īlūlū wa ūndū yesū wekalaa? Ekwatītye Ngai kīla ūndūnĩ. Īla wethaa atembeete wīkwatyonĩ ūū, nīkī ūū weethīEva? Asa alekasya thayū na vinya wake kwīsīla vala ve Yesū nĩ kana aalyūle mathayū. Kwoō we wīna wīa.

***Wĩa waku nĩ kũmwĩkwatya Klisto yesũ
Kavĩnda kũenda kala kangĩ nĩ akan e kale thayũ wake nthĩnĩ waku.***

Ĩla wĩkwĩtha weka ũũ, Ngai nũlekasya vinya na thayũ wake mũnene ĩũlũ waku nĩ kana akwalyũle ũndũ ũsũanĩa, wĩwaa, ũsakũaa kana wĩkaa (mĩkalĩle yaku).

Sũanĩa: ĩũlũ wa yĩsĩlya ya kana ĩla wĩkwĩtha ũmwĩkwatĩtye Ngai vyũ atwĩkaa mwambĩlĩlĩyo wa kũsanzanzamũka kwaku kũla kũenda nthĩnĩ waku.

Ngwatanĩo na Ngai: Mantha Ngai aũnenge kũvũanĩw’a ĩũlũ wa ũtũlũ, Wĩa waku, na kũsanzanzamũka.

Maũndũ ma vata o kwa ũkuvĩ ala twa soma kũma ĩsomonĩ ya Kelĩ

Nĩ wĩkwatyo wakwa kana ĩsomo yĩ nĩyakunenga kũelewa kũseo kwa kĩanda kyaku nthĩnĩ wa mũtalatala ũũ wa Ngai wa Kũtũalyũla. Aa nĩmo maũndũ ma vata waĩle kũlilikana kũma ĩsomonĩ yĩ:

- Kĩlĩo kyaku nthĩnĩ wa kwĩkala thayũ wa ũklisto nĩ KŪMWĪKWATYA VYŪ NGAI tawe mwambĩlĩlĩyo waku.
- Ndeto ĩngĩ ya kũmwĩkwatya nĩ MŪĪKĪŪ
- Ti ĩũlũ waku we kũseũvya mũĩkĩĩo. Kĩanda kyaku nĩ kwosa mũĩkĩĩo ũla wĩnaw’o nthĩnĩ wa Yesũ
- Ũndũ kana kĩndũ kyaku kya mũĩkĩĩo nĩ WE taũwe mwambĩlĩlĩyo kana NGAI tawe mwambĩlĩlĩyo waku
- Nĩ tũtataa na vinya tũkwate ũelesyo waw’o wa ndeto mũĩkĩĩo nũndũ wa : kamũtuo kaa ka “kũmanya na kwĩka” we kwĩtha ũtatonya kũtũmĩa talendĩ na ũtonyi waku na kũkwatĩĩa mĩao ĩla ĩtonya kwĩthĩwa vo.
- Thayũ wa ũklisto ti wa ũtũlũ, Ngai nĩwe mwambĩlĩlĩyo wa ũsanzamũkũ nĩ kana aalyũle ĩlĩo syonthe sya thayũ waku
- Ũsyao wa kwĩkala thayũ wĩna mũĩkĩĩo nthĩnĩ wa Klisto ũetae maũalyũkũ ũndũ tũsũanĩaa, maũlyũkũ mĩĩkĩĩonĩ yĩtũ, mĩkalĩlenĩ na ũtw’ĩnĩ witũ.

***Kwa lilya o ĩngĩ pg. 28 ĩũlũ wa ĩvathũkanyo kati wa “o” thayũ na “ũ”
thayũ***

Īsomo ya Katatũ
Maũw’o ma Vata ĩũlũ wa Kũtetembea Mũĩkũĩonĩ
- Kũmũelewa Klisto Tawe Thayũ Waku
Mũthenya wa mbee

Ūkũnikĩlĩ o kwa ũkuvĩ wa kĩla tũũsoma ĩsomo yĩ ya 3

- KwĩthĩEva ata ĩla wosa matambya ma mũĩkũĩo?
- Ūsyao wa Kwĩkala kũma vinyanĩ wa Ngai nĩ wĩva?
- Vinya mũnene (ũ te wa KEvaida) wa Ngai nĩ mwaũ?
- Kũelewa kĩvathũkanyo katĩ wa mũĩkũĩo na maũndũ ala maũndũ ala ũkwatĩte
- Kwo kũmũĩkũĩa Klisto nĩ kwĩka ata?
- Kũelewa ũndũ Klisto ta thayũ witũ ũtũmĩkaa thayũnĩ witũ wa kĩla mũthenya

Kwĩmanyĩthya

Nĩ wĩkwatyo wakwa kana kũma Īsomonĩ ya kelĩ nũkwatĩte kũelewa kũseo ĩũlũ wa maũndũ ma kũmwĩkwatya na mũĩkũĩo. Yũ, nĩ kwĩthĩwa nĩ tũeletwe nĩ mũtalatala ũũ wa Ngai wa kũtũalyũla, kwa twone ũndũ kwĩthĩEva twosa ĩtambya ya mũĩkũĩo. Ītina wa ĩsomo yĩ nĩtwĩkwambĩia kũtũmĩa maũndũ ala tũsomete nĩ kana twone ũndũ kwĩthĩEva kũilye ĩla twathengeanĩa na Klisto thayũnĩ witũ wa kĩla mũthenya.

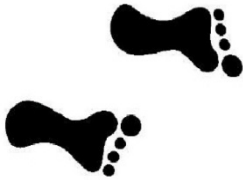
Savali inoya Mũikĩĩo yambĩlĩlasya na ĩtambya ya mũĩkĩĩo.

“ngoo ya mũndũ nĩsũaniĩaa nzĩa yake; ĩndĩ Yeova atongoesya matambya make” Nthĩmo 16:9

Kwa sũaniĩa yũ ũmũnthĩ ũkathama nthĩ yaku ũkathĩ ĩndonesĩa. Wĩtha ũmĩte kĩthĩonĩ kĩla ũkĩsĩ vyũ ũendete kĩla ũtaamba kũkyona. Yũ wĩthĩ kũmanya kwĩkala kĩthĩonĩ kyeũ. Ũũ, now’o Ngai ũkwenda ũkumya vau kĩthĩonĩ kyũ kyaku waseũvĩsye alĩkye kĩngĩ kyeũ kya kĩveva kĩla ũkekalaa kũma vinyanĩ wake mũnene. Kĩĩ o nakyo kũthama kwĩna vinya . ĩndĩ, Ngai atwathĩte kana ĩla twĩkwĩtha tũyosa matambya ma mũĩkĩĩo , nũkũthĩ kũtũalyũla na ndatũnenga thayũ mwĩngĩ ũla we ũtwathĩte. Kwoou, eka nambĩlĩlye kwa kũelesya kĩĩ ngwĩta ĩtambya ya mũĩkĩĩo:

Ītambya ya mũĩkĩĩo

Nĩ ĩvinda yĩla we ŨKWATANĩAA na Ngai na VINYA wake na THAYũ wake kwĩsĩla mũĩkĩĩonĩ

Ethiwa niwithiitwe wi muklisto kwa o kavinda, niwisi kana savali ino ya uklisto ni ya muikiio. Indi, ve maundu eli ala ngwenda kuthing’iisia iulu wa kutembea kuu kwitu kwa muikiio. Kya mbee ni kana, nenda kila nenda twone kila kithiawa yila twoosa itambya ya muikiio. Kwosa kavinda kanini ulilye kindu kana muio witu wa muikiio.

Kwĩthĩwa ata ĩvinda yĩla woosa Ītambya ya Mũĩkĩĩo

Lilikana kũma ĩsomonĩ ya mbee kana kavĩnda kaa ũilye, nthĩnĩ waku wĩna vinya wonthe ũla mũnene na thayũ wa Ngai kwĩanana na Akolosai 2:9-10

“nũndũ wĩanĩũ wonthe wa ũ-Ngai ũtwĩe nthĩĩ wake e o na mwĩĩ, na ĩnyw’ĩ nĩmwĩanĩw’e nthĩnĩ wake , nake nĩ mũtwe wa monene na mokũmũ on the:”

Nũndũ wa kwĩthĩwa wĩna vinya wa Ngai wonthe na Thayũ wa Wake, kwĩthĩEva ata yĩla woosa ĩtambya ya mũĩkĩĩo?

Yĩla wosa ĩtambya ya mũĩkĩĩo, VINYA NA THAYũ wonthe wa Ngai NũLEKAW’A nthĩnĩ waku nĩ kana ũalyũle masũanĩa maku, mũĩkĩĩo yaku na mĩkalĩle yaku.

Nĩtũkanena mbeange ĩũlũ wa thayũ wa Ngai walekw’a nthĩnĩ witũ mwĩsonĩ wa ĩsomo yĩ. ĩndĩ, kwa tũlĩlye kwa ũkuvĩ vinya ũũ wa Ngai na ũndũ kwĩkĩkaa ĩla walekw’a nthĩnĩ witũ. Kwa lĩlya ũndũ Vaũlo ũkwatanĩtye mũĩkĩĩo na vinya wa Ngai:

“nĩ kana mũĩkĩĩo wenyũ ndũkethĩwe nthĩnĩ wa ũĩnĩ wa mũndũ, ĩndĩ wĩthĩwe vinyanĩ wa Ngai” 1 Akolĩntho 2:5

“na kwondũ wa ũĩnĩ tũmũvoyeaa ĩnyw’a mavinda onthe, kana Ngai waitũ amũtale mwaĩle kwĩtwa kwenyu, na kwĩanĩ sya na vinya wake kĩla kwenda kwa ũseo na kĩla wĩla wa mũĩkĩĩo” 2 Athesalonĩke 1:11

Yĩla woosa ĩtambya ya mũĩkĩĩo, Ngai ndaũnengae kĩlĩo kana kĩanda kya thayũ wake na vinya, alekasya vinya wake wonthe ĩũlũ waku nĩ kana aalyũle ĩlĩo syonthe sya thayũ waku.

Vinya ũũ wa Ngai w’ o nĩ vinya ũilye ata?

“ĩndĩ twĩna ũthwĩ ũsu mĩtonĩ ya mũthanga, nĩ kana vinya ũsu mũnene ũvĩtũkĩte wĩthĩwe wĩ wa Ngai na ti kũma kwitũ;” 1Akolintho 4:7

Kĩanda kĩa we na kwa twĩ na kyo nĩ: “ ũnene mũvĩtũkũ wa vinya wake kwondũ witũ aka twĩtikĩlaa” Aeveso 1:19-20

“nĩvoya kana we yũ nũthĩ kũambĩa kũelewa ũnene mũvĩtũkũ wa vinya wake kwondũ witũ ala twĩtikĩlaa . ũũ now’o vinya ũla wathayũkĩsye Klisto kũma akw’ũnĩ na wamwĩkalya vandũ va Ndaĩa mũno Kwokonĩ kwa aũme kwa Ngai ĩtũnĩ”

kwa sũanĩ!
Vinya ũla wathayũkĩsye Yesũ kũma akw’ũnĩ wĩ nthĩnĩ waku!

Vinya ũũ wa Ngai o ĩngĩ wĩ nthĩnĩ waku nĩw’o vinya ũla:

- **Woombĩe matũ na Nthĩ**
- **Wa aanĩsye ũkanga mũtũne**
- **Ūkwatĩe nthĩ yonthe vamwe.**

Nĩ kĩndũ kyaĩlĩte kwitũ kwĩkala kũma vinyanĩ wa Ngai nũndũ tũtenaw’o tũtonya kũkwata maũndũ ala Ngai wathanĩte ma ũalyũkyo. Nĩ vatonyeka ndwaatata vinyanĩ waku kana wendĩnĩ waku kũkĩlya naĩ ĩla syakuemeleeĩle vinya kana ũkatata ndũkeke mavĩtyo. Ethĩwa nĩ ũũ, kũ kĩthĩtwe kĩthũkũma ata kwaku? W’o nĩ kana tũna ndĩ ya kũlea kwĩkala kũma vinyanĩ wa Ngai ũla wĩ nthĩnĩ waitũ nĩ kana twone maũalyũkũ manene mathayũnĩ maĩtũ.

Kwĩkala kũma vinyanĩ wa Ngai ũla wĩ nthĩnĩ waku nũũthĩ kũkũalyũla ũndũ ũsũanĩaa, ũĩkĩaa, ũtũsaa na wĩkalaa.

Īkũlyo: mbĩka vau nũmanyĩte kana ũnene ũũ wa vinya wa Ngai wĩkalaa nthĩnĩ waku?

Sũanĩ: 2 Akolintho 4:7 na Aeveso 1:19,20 na ndwĩsĩlya ĩlũ wa ũene wa vinya ũũ wa Ngai ũla wĩ nthĩnĩ waku.

Ngwatanĩo na Ngai: Voya Ngai aũmanyĩthye kwa nzĩa yĩna ũliku mũnene ĩlũ wa vinya wake mũnene ũla wĩnaw’o na ũndũ ũkwenda kũtũmĩa vinya ũũ nĩ kana aũthasye.

Vinya wa ũũ wa Ngai wĩna ũtonyi wa kwĩka ata ĩla walekw’a nthĩnĩ waku?

Vinya wa Ngai wĩanĩasya maũndũ meva ĩla walekw’a nthĩnĩ witũ? Vaũlo nũkũsũngĩa kĩ ĩvukunĩ ya Aeveso 3:20

“na yũ we ũla ũtonya kwĩka mũno mbee kũvĩta onthe ala tũvoyaa kana kũlilikana , kwĩanana na vinya ũla wĩkaa nthĩnĩ waitũ” Aeveso 3:20

Kwa sūanīa kīi kwa kavīnda. Vaūlo e tangaasa ena ūkūmbaū mūnene Ngai kīla ūtonya kwīanīsyā kwīsīla vinyanī wake nī kīvītūkīte ūnene wa kīla kyonthe tūtonya kwītya kana kūsūanīa.” W’o ūū nī ūseng’ya Vaūlo mūno nūndū we nīwīwīte vinya ūū ūīthūkūma nthīnī wake na ūkamūtwaā kūndū kwa ūalyūkūyo kūla ūtaasūanīa kana no avīke. Ethīwa vinya ūū wa Ngai nīweanīsyē kīi thayūnī wa Vaūlo, wīona vinya wa Ngai ta ūkwīanīsyā kyaū thayūnī waku?

Vinya wa Ngai nthīnī waku:

- Nīweūvasya kīlīko kyaku nī kana ūkīē ūla w’o. Alomi 12:2
- Nūkūthaasya kūma naīnī na ūkombonī. Yoana 8:32
- Nūvoasya maūkite maku. Savūlī 147:3
- Nūkūnengae Ūsindi īlūlū wa mwīi, naī,satani na nthī 1 Akolintho 15:57
- Nī ūalyūlaa kīsūanīo kyaku, ūndū wīwaa, ūtūsaa na mwīkalīle waku 2 Akolintho 3:18
- Nūkūlīkasya ngwatanīonī ya wendo(mwana na mūsyaī) yī mwanya na Ngai Aeveso 1:5

Īkūlyo: nī īndīī wīla kwīw’a vinya wa Ngai ūīalyūla ūndū ūsūanīaa, ūīkīaa, ūtūsaa kana wīkaa? Andīka maūndū atatū ma aa ala ūvoya ūkomane
 namo.....
 .....
 .....

Sūanīa: Aeveso 3:20 na ndwīsīlīya īlūlū wa maūalyūkū ala Ngai ūkwenda kūmatwīkīthya thayūnī waku nī kana wīthīwe ūtonya kwasya wīna Vaūlo, “ūtonya kwīka mūno mbee kūvīta onthe ala tūvoyaa kana kūlīlīkana?”

Ngwatanīo na Ngai: ambīlīīya kwa kūvoya Ngai nī kana aalyūle thayū waku kūkonanya na maūndū ala ūkwenda kūkwata.

Mīaka īsu nīthūtwe ūthūkūmīnī nīnookīe kūmanyā kana Akīsto aīngī maīkwatasya ūnene wa vinya ūū wa Ngai nūndū mayaaosa matambya ma mūīkīō nī kana makwate vinya ūū.

“mūtavye Ngai, ‘mawīa maku kaī nī maūtīsyā! Kwondū wa ūnenewa vinya waku amaitha maku makakwīnyīvīasya” Savūlī 66:3

Mūthenya wa Kelī

Līlīkana vinya wa Ngai ūla wī nthīnī waku ūīkesa kwītha wīna vata kwaku watw’a kūema kūtembea mūīkīōnī

Nīnīnathooīe Kompyūta kavīnda kanīnī o vau ītina, namīlīaanīlyā na īla nathooete mīaka īlī mīthelū, īno īnaīnallī vinya mwīngī. O ta kompyūta īla īngī, nīnīkwataa ūvoo ūla ngwenda kwīsīla mītandaonī. Īndī, vinya ūū wonthe na kūkwata kūū kūyīsa kūndethya mbīkīa yīla nakwatya kompyūta īno. Ndekīte ūū, kompyūta īno yīthaa yīo vatheī.

Kĩĩ nĩ kya w’o ĩla twaĩlĩka maũndũnĩ ma vinya wa Ngai. kavĩndanĩ kaa wĩna vinya wa Ngai, ĩndĩ vinya ũsu ũĩna vata mũvaka ũũtine(ũũkwaĩthye) o vanĩnĩ thayũnĩ waku.

Ũndũ ũla mũndũ wosaa kũma vinyanĩ wa Ngai nĩ kwĩsĩla matambyanĩ ma mũĩkĩĩo

Eka ngunenge visa museo wa kuelelya kii. Kwa suania iulu wa suva wa kiw’u ula usuitwe kiwu na wina nguniko. Kiwu kii ki suvani kionanya wianiu wa ũ-Ngai na vinya wonthe wa Ngai. kwa suania yu iulu wa suva uu wa kiw’u uilika nthini waku ivinda yila watangiiawa (nundu ivinda ya kutangiiwa niw’o wosie wianiu wa thayu wa Ngai na vinya wake nthini waku).

Indi, u tena nguniko ino ya kisuva kii, vai muthanya ona umwe ukanywa/ kukwata kuma vinyani wa Ngai.. ĩla wĩkwosa matambya ma mũĩkĩĩo, Ngai nuvinguaa nguniko na ndonoesia vinya wake nthini waku ni kana akaalyula masuania maku,mũĩkĩĩo yaku.

Kĩla kĩĩnengae kyevea kĩnene nĩ kana Aklisto aingĩ mekalĩte thayũ ũla nekalĩte mĩaka mĩongo ĩtatũ mĩthelũ. Matembeaa makuĩte vinya mũnene ũla waĩle kũalyũla mathayũ moo na kana no kwĩtha matena ũmanyĩ wa ũnene wa vinya ũũ kana maĩna nzĩa sya kwĩtha osĩ vinyanĩ ũũ. Ũsyao ũla makwataa nĩ kana mathayũ moo maĩalyũkaa. Mekalĩte kũsĩndwanĩ katĩ katĩ wa Ũsindi woo.vinya ũla waĩle kũmathasya, kũmavosya na kũmalyũla ũĩkũthũkũma nthĩnĩ woo. Mekalaa ota andũ ala matamwĩsĩ Yesũ kwa kwĩkala vinyanĩ woo, ũtonyĩnĩ woo na ũtw’ĩnĩ woo vandũ va kwĩkala kũma vinyanĩ wa Ngai.

Ũtakũĩtite kana kũkwaĩthya vinya wa Ngai kwĩsĩla mũĩkĩĩonĩ waku, vai kesa kwĩthĩwa na ũalyũkũ ona mũnĩnĩ thayũnĩ waku.

Vinya wa Ngai ũkeanĩsya Mawĩa manene (ma te ma Kawaida) nthĩnĩ waku.

Ndeto ĩla ya vata mũno waĩle kũelewa ĩlũlũ wa wĩa wa Ngai nĩ ndeto “ũnene ũte wa kEvaĩda” kĩtũmĩ kĩla ĩĩ nĩ tendo ya vata kũmanya nĩ nũndũ kĩla ũndũ Ngai wĩanĩasya mathayũnĩ maĩtũ nĩ mũnene na ti wa kEvaĩda. Kwoou, tũtaendete vaasa eka nĩelesye ndeto ĩno.

***Wĩa mũnene ũ te wa kawaida
Nĩ wĩa ũla Ngai wĩanĩasya nthĩnĩ wĩtũ na kwĩsĩla ĩthye ĩla twĩthaa tũĩtembea mũĩkĩĩonĩ nũndũ vai kĩndũ kya kũmbwa kana mũndũ woombĩe kĩtonya kũelesya.***

Eka nĩelesye wĩa mũnene kwĩsĩla ngewa ya kũvalũka kwa ngũta sya Yeliko 6:3-5:

“3.Nenyu mukathyululuke ndua, o andu on the ma kau, mukithyululuka ndua imwe. Wike uu mithenya thanthatu. Na athembi muonza makakue masoo muonza ma mbya sya nduume me mbee wa yila isanduku :na muthenya wa muonza mukathyululuke ila ndua mathyululuka muonza , na athembi makavuve masoo. 5.Na kukeethiwa , yila meivuva mbia sya nduume ivuva yiasa, ya yila mwiiwa wasya wa soo, andu onthe nimakokilya mawasya muno munene ; na uvai wa ndua ukavaluka mbu, na andu makambata kila mundu aeleele kuma vala eii.”

Nienda ūsome kīlungu kī īngī na ndwīyīkīa ngewanī īno. Ngai akakwīa ūthyūlūlūke Yeliko mīthenya mūonza, na ndūvuva soo mūthenya wa mūonza, ndūkīlya wasya waku mūnene na ngūta īkavalūka nthī. (amba kwosa ūvoo kana Ngai ndaīia ayūti maete ilīnī īla syīna īvia ya kwananga ūkūta ūsu) īī, nī twīsī ngewa īno nesa , ūndū mekīe na ūndū ngūta sya valūkīle. Kīla kya vata twaīlwe nī kūelewa nī ūndū methyūlūlūkīle, mavuva masoo na īndī mookīlya mAwasya moo. Meekīe maūndū aa onthe kwa mūīkīio. īndī ti ūndū o na ūmwe wa aa meekīe watumie ngūta īī syīivalūka. Yaī īvinda ya Ngai yeanīe, We, Vinyanī wake mūnene na ū te wa kawaida ūla wavalūkīlye ngūta īsu nthī.

Kwa sūanīa īlūlū wa kīī: nī vatonyeka kana Ngai eenda kwīanīsyā mawīa aa manene nthīnī waku? Nūkwathīte kūvalūkyā ngūta syoonthe sya mūīkīio yaku ya ūvūngū, naī īla sya kūemeleīle, na maūkīte maku nī kana aūthasye? Kwoou, kīlīo/kīanda kyaku nī kūtembea mūīkīionī na kīkwatya vinya wake mūnene ū te wa kawaida nī kana eke ūū. O tondū wīkaa, we nūīka, o tondū Ayūti mekīe īla ngūta syavalūkīle, ūngama wīna mūīkīio mūnene nthīnī wake.

Īkūlyo: nī wīa wīva mūnene ūvoya Ngai eanīsyē thayūnī waku? Nī wa Ūsindi īlūlū wa maūndū wa kīnthīnī ala ūng’ang’anaa namo, kūalyūlwa kūma mīendelee yaku yīna mavītyo, kūalyūlwa kūma mīkalīlenī yaku ya kīmwiī?

Sūanīa: Yosūa 6:3-5 vau ūlū na ndwīkūlyā īkūlyo yīī, “ethīwa Ngai no avalūkye mokūta makītwe nī mīī ya anndū ya Yeliko, no a emwe nī kūvalūkyā ngūta īla wīyakīe sya mūīkīio ya ūvūngū, mīendelee yaku ya Naī, kana maūndū ala makwovete ndūkatembee mūīkīionī?

Ngwatanīo na Ngai: ambīlīlyā kwosa matambya ma mūīkīio na ndūvoya Ngai nī kana ambīlīlye kūvalūkyā nthī ngūta īsu syaku.

Kīla twaīle kūelewa īlūlū wa vinya ūū mūnene wa Ngai Nthīnī witū.

Nītha nī ngalīko īla īla ya w’o yīla ngwasyā Aklisto aingī nīmesī vinya wa Ngai nī mūnene na ti wa kawaida. īndī, yīla ngwasyā kana Ngai enda kwīanīsyā wīa wake mūnene nthīnī wooo, nīmethaa na īvinda yūmū maīlewa kīī. Kwoou vinya ūū mūnene wīna kītūmī kīva kwitū īla twavīka vandū va vinya wa Ngai kūthūkūma nthīnī waītū? Kwa twone maūw’o aa elī nī kana tūsūngīke.

1. **We, mavinda ala Maingi ndūtonya kūkwata kana kwīw’a vinya ūū mūnene ūithūkūma nthīnī waku.**

Ethīwa nūkwatanīa nakwa ūmūnthī, nīsūanīa kana nīngūkwonya kīla ngwasya. Osa itambya ya mūikīio imwe nakwa yū. Na ndwasya o kwa ūvūthū “Mwīaī, nīngwīkwatītye kavīndanī kaa nī kana vinya waku ūlike nthī wakwa.”ethīwa nīweeka kīū kwa mūikīio, nūīwa kīndū nthīnī waku? Nūīw’a vinya wa Ngai wonoetw’e nthīnī waku? Kīla nīsī nesa nī kana nndūkwiw’a vinya ūū. Nīkī? Kwa twone 2 Akolintho 5:7

“nūndū tūkīnyaa kwa kūikīia, ti kwa kwona;”

Vaulo e tutavya musuani uu kana ni kukinya kwa muikiio ti kwa undu uiw’a kana maundu ala ukwatite. Mavinda ala maingi ni ala utakew’aa vinya uu wa Ngai kana thayu wake. Nikii kii ni kya kutula ngoo? Nundu ithye andu twiw’aa thayu kwisila maundu ala atano mwii witu wiw’aa kila ivinda (kwiw’a, kwona, kuwata, kunyungii na misamo). Nundu kutwata na kwiw’a ni maundu ma vata munene thayuni witu, no mituki kwasya kana twaile kukwata na kwiw’a wia uu wa Ngai ila twoosa itambva va muikiio.

W’o nī kana kīanda kīla kīnene kyaku kīyīw’aa kana kūkwata thayū na vinya wa Ngai ūla wonoetw’e nthīnī waku yīla woosa itambya ya mūikīio

Ngelekanyo yakwa mweene.

Īla nambīlīlye savalī īno yakwa ya mūikīio, ūndū ūmwe nendaa Ngai ambosye nī kūma maūkitenī ala Īthe wakwa wanengete. Savalī yakwa ya ūkwata ūvosyo yaīlye taū ūū Īla noosīe itambya ya mūikīio: “Mwīaī, nīngūūvoya ūmbosye kūma maūkitenī ala Īthe wakwa ūnenengete ma kūneena kwake, ūthatu wake na makīmwiī.” Kūma kavīndanī kaū, vinya wonthe wa Ngai wa kūmbosya nīwambīe kwonoew’a nthīnī wakwa.

Īndī, ndyew’aa kana ndyakwataa vinya ūū wa Ngai wa ūvosyo. O na ethīwa ndyew’aa vinya ūū, w’o wa Ngai witūtavya ata? Ndīwīw’a na ndēūwīw’a, vinya ūsu wa Ngai nīwonoetw’e nthīnī wakwa. W’o nī kana nūndū ndyew’aa vinya ūū wa Ngai nthīnī wakwa, kīū kīyaī kitumi kya kwasya Ngai ndathūkūmaa kavīnda kaū nī kana ambosye. Kwoou, ūū nī w’o vat aūla waīle kūkwata nī kana ūtembee mūikīionī:

***W’o wa Vata vyū waīle kūkwata nī kana ūtembee mūikīionī:
ĪKĪĪ VYŪ kana Ngai nūthūkūmīte nthīnī waku Īla ūtembeete mūikīionī, ndwīw’a na ūtekwīw’a Vinya na Thayū wake ūithūkūma nthīnī waku.***

Makūlyo: nīwītha watafīe kūtembea mūīkīōnī vau ītina na wakola kana watūlīka ngoo nūndū nūndū ndwew’aa thayū na vinya wa nthīnī waku? Ītina wa kūmanya kana Vinya na Thayū wa Ngai nī syī kūthūkūma thayūnī waku ona ū te kwīw’a nīkīūkūtethya savalīnī īī yaku ya mūīkīō?

Sūanīa: w’o wa kana o na ethīwa tūīkwīw’a vinya ūū wa Ngai nthīnī witū, we nīwendeeye na kūthūkūma īla tūtembeete mūīkīōnī.

Ngwatanīo na Ngai: voya Ngai aūnenge kūelewa kūliku kwa kana no ūeme kūkwata thayū na vinya wake yīla woosa ītambya ya mūīkīō. Ambīa kwosa matambya ma mūīkīō īlīōnī sya thayū waku īla ūkwenda asīalyūle. Ona ethīwa ndwīkwīw’a ūalyūko, voya Ngai aūnenge ūīkīithyo wa kana nīwendeeye na kūthūkūma.

Kūema kūmanya na kūema kūīkīā w’o ūū nī kyo ktiūmī kya aūndū aingi kūkola kana kūkw’a ngoo kūtembeanī kūū kwoo kwa mūīkīō

Mūthenya wa Katatū

2. Ndūkesa kūmanya Ūndū Vinya wa Ngai ūūthūkūma nthīnī waku

“mwīie Yeova niza yaku, mūīkīie we, nake akeeka.” Savuli 37:5

O ndyongeleela, tuyisa na tuikesa kumanya undu nzia sya Ngai ithukumaa nthini waitu. Ita sya ita ve kaundu mawetaa na nindete kukatumia, “wi mutalatalani wa kwenda kumanya.” Uu no w’o uilye Ngai. na nundu wa kwithiwa Ngai ndeututavya undu ukuthi kutualyula, vai vata wa kumanya. Kii no kithe ki kya kuutelemya nundu ithye ta andu kila ivinda twithiawa tuyenda kumanya undu kila undu na kindu ithukumaa. Indī, mavinda ala maingi Ngai ndakautavasya undu ukuthukuma. Athanite tu kuthukuma nthini waku īla watembea mūīkīōnī

Vinya mūnene ũ te wa kawaida o ĩngĩ nĩ kwasya kana Ngai nde ũthĩ kũūtavya mūtalatala wake wa kũalyũla thayũ waku.

Thĩna ũmwe mūnene nĩnaw' o ĩla ngũmũelesia maũw' o aa nĩ kana ndĩtonya kũelesia kwenyũ mūtalatala wa Ngai wa kũalyũla thayũ waku. Ngai ndesa na ndethĩ na kũūtavya ũndũ ũthũkũmaa wĩa wake. Eenda we wose matambya ma mũikĩĩo nthĩnĩ wake na ndũmanya kana nĩ kwa mũikĩĩo ũendeeye kwĩanĩsya mawĩa aa manene nthĩnĩ waku. Kĩĩ nĩ kyo kītũmĩ vate nzĩa kana maũndũ ma kũlĩlya nĩ kana ũtembee mũikĩĩonĩ nesa nũndũ wĩa wa Ngai nthĩnĩwaku nĩ wa mwanya kwaku weka.

Nũndũ wĩa wa Ngai nĩ mūnene vyũ na ti wa kawaida na ũseũvaw'a wĩ wa mwanya kwondũ waku, Tũyĩsa kũseũvya thayũ wa Ũklisto(ũndũ tũkekala kana matambya ma mũikĩĩo) ala tũkalĩalya

Kwa sũanĩa ĩlũlũ wa ĩkũlyo yĩ: nĩ vatonyeka kana Ngai ndeũtũtavya ũndũ ũkũthũkũma nĩ kana ake mũikĩĩo witũ?

Makũlyo: wĩsũanĩa nĩkĩ vena kītũmĩ kya kũmanya kana Ngai nĩ ũendee kwĩka wĩa wake nthĩnĩ witũ vandũ va kũlea kũmanya? Nĩ ũsyao wĩva mũthũkũ ũla tũtonya kũkwata ĩla twenda kũmanya mũno ?.....

Sũanĩa: Savũlĩ 37:5 na ndũvoya Ngai aũvetangĩe kwenda kũmanya kana nĩwendee kũthũkũma thayũnĩ waku.

Ngwatanĩo na Ngai: ndwosa matambya maũndũnĩala ũkwenda Ngai akwalyũle, mũvoya aũnenge kwenda kwĩtha ũũ wa kũema kũmanya ũndũ ũkũthũkũma.

Kĩĩ ti kwasya kana ndwĩthĩ kwĩw'a/kũkwata Maũalyũkũ thayũnĩ waku.

No kwĩthĩwa ũ tethĩ kũkwata kana kwĩw'a mūtalatala ũũ wa Ngai ndaalyũla thayũ waku, ĩndĩ, ĩtina vyũ ũkew'a ũalyũko ũndũ ũsũanĩaa, kĩla ũĩkĩĩa, mĩkalĩle yaku na ũtw'i ũla ũsakũaa.

Ngai eenda we ukwate na ndwĩw'a maundu ala We ukwalyũla thayuni waku, na nuuthi kumakwata. Indi, no kwĩtha u te kwĩw'a wĩa uu wake nundu aendeeye kusevya ualyuko uu mbee kwianana na muikiiio waku.

Kwa ngelekanyo, ambia kwa kumantha Ngai ni kana

aũthasye kũma w'ĩanĩ wa kũvalũka. ĩla wĩkwĩthĩwa ũtembee kwa mũikĩĩo, vinya wa Ngai wĩtha ũĩthũkũma nthĩnĩ waku nĩ kana ũũthasye, ĩndĩ no vatonyeke ũkaema kwĩw'a ndakwalyũla. ĩndĩ, ĩvinda ya Ngai yĩla yailĩte yavĩka ndũkakĩaa nongĩ kũvalũka. Kya vata nĩ kana waĩle kũtembea mũikĩĩonĩ mũno (ĩvinda yĩasa) ũndũ ũtonya nĩ kana ũkwate ũalyũko ũla ũkwenda.

Kwoou, ĩkũlyo yĩla ya vata mũno vaa nĩ:

Nũũthĩ kũtembea mũĩkĩĩonĩ ïvinda yĩasa ũndũ vatonyeka nĩ kana ũkwate maũlyũkũ thayũnĩ waku?

Nũndũ wa kwĩthĩwa tũyĩsĩ na Ngai ndeũtũtavya nĩ ïvinda yĩana ata kũma twambĩa kũtembea mũĩkĩĩonĩ ũkaete ũalyũkũ nthĩnĩ witũ, twaĩle kũendeeya kũtembea mũĩkĩĩonĩ mbĩkĩa yĩla tũkakwata ũalyũkũ thayũnĩ witũ. Nĩtwĩkũnenea mbeange kĩla twaĩle nĩ kwĩkwatya ĩla tũtembeete mũĩkĩĩonĩ ĩtina ĩsomonĩ yĩ. KwĩthĩAwa ata yĩla nakwata maũalyũkũ manene ma te ma kawaida?

Ũalyũkyo ũetae wĩkwatyo mũnene (ũmĩũ) nthĩnĩ wa Klisto

“nĩnĩsĩ vy ũndũ ũũ, kana we ũla wambĩlĩlye wĩa mũseo nthĩnĩ wenyũ wa kũnyĩkya ũla ũvoo mũseo, kũma mũthenya wa mbee kũvĩka o nay ũ” Avilivi 1:6

Vaũlo e nenea ũmĩũ wĩva? Ndekũneenea ĩũlũ wa wĩkwatyo nthĩnĩ wa mũndũ mweene. ĩndĩ, ĩũlũ wa wĩkwatyo nthĩnĩ wa Klisto ũla wĩna vinya wa ũ-Ngai.

Wĩkwatyo nthĩnĩ wa Yesũ ũkwatikanaa yĩla wambĩlĩlye kũkwata maũalyũko manene ma te ma kawaida thayũnĩ waku.

Eka nĩthe nĩ mũĩkĩĩkũ kwaku na ndyasya kana ndyonaa Wĩkwatyo nthĩnĩ wa yesũ Aklistonĩ aingĩ nũndũ maĩtembeete mũĩkĩĩonĩ kwa ïvinda yĩasa nĩ kana makwate maũlyũkũ aa manene. Kwoou, ũthũthyo wakwa kwenyũ nĩ mũendeeye kũtembea mũĩkĩĩonĩ kwa ïvinda yĩasa vyũ ũndũ ũtonya nĩ kana ũtonye kũkwata wĩkwayo ũũ kana ũmĩũ mũnene nthĩnĩ wa Klisto na ĩndĩ ũtonye kũneena ta Vaũlo:

“na yũ ũla tonya kwĩka mũno mbee kũvĩta on the ala tũvoyaa kana kũlilikana , kwĩanana na vinya ũla wĩkaa nthĩnĩ waitũ,” Aeveso 3:20

“ethĩwa nĩtũkũmĩsya, tũkasũmbĩka vamwe nake: Ethĩwa tũkamũkaĩa we, nake akatũkaĩa ĩthye” 2 Timotheo 1:12

Kĩ kĩketha kĩ kyaw’ kwitũ ethĩwa tũkatembea kwa kũĩkĩĩa na tũkakwata mawĩa ma Ngai ma kũtũalyũla. O ta Vaũlo, twĩthĩ kũmanyĩthwa ĩũlũ wa kwenda kwa Ngai na ũtonyi wake wa kũtembea na kwĩka mathayũnĩ maĩtũ.

Kwoou, yĩla tũkatembea mũĩkĩĩonĩ kwa ïvinda yĩasa ũndũ vatonyeka, mũĩkĩĩo witũ nthĩnĩ wa Ngai ũ keana mũno

Īkũlyo: ethĩwa nũũkwata maũalyũkũ aa Ngai wathananĩte, kĩũ kĩkana ata na wĩkwatyo waku nthĩnĩ wa ũtonyi wa Ngai na kwenda kwake kwa kũalyũla thayũ waku?

Sũania: 2 Timotheo 1:12 na ndũvoya veva aũvũanĩsye ũliku wa kũmwĩkwatya Ngai

Ngwatanio na Ngai: voya Ngai ni kana ambilile na kuumanyithya kwa nzia ya uliku vinyani wake na kwenda kwake ni kana aalyule thayu waku. Muvoye ni kana aunenge wkwatyo nthini wa Ngai ula ni We, na wika kila wathanite kwika.

Ngelekanyo: “Mwiai, wkwatyo/Umii wakwa nthini waku ti munene. Yu ninguvoya U alyule thayu wakwa ni kana nake wkwatyo nthini wa utonyi waku ula utonya u mbalyula.

Muthenya wa Kana (4)

Kwikala kuma vala ve Klisto ta We “U” Thayu

Ni twone w’o kana vinya wa Ngai ulekaw’a nthini waitu ila tuteembeete mukionni. O ingi thayu wa Klisto nulekaw’a nthini witu ila twoosa itambya ya mukio. Kwondū wa uu, kilunguni ki, nenda twone kwa uliku kitumi na undu tutronya utumia Klisto e thayu witu na o onoetw’e mathayuni matu.

Nulilikene misua ino ili kuma isomon yam bee na undu yoonanasya kana Klisto ni Thayu?

“yila Klisto ukonanyw’a, nake niwe thayu witu” Akolosa 3:4

“nyie ninyie nzi, na ninyie w’o na ninyie thayu” Yoana 14:6

Klisto ni thayu waku ata?

Klisto ta Thayu waku
Ni kwasya kana wina wosi vinyani uu munene, mikali ya thayu wa Uklisto ila itonya kunenganwe tu ni Klisto mwene.

Ngelekanyo ya thayu wina mikali ya uklisto, tulile maandiko aa:

“indi usyao wa veva ni wendo, utano, muo, wumiso, kwika ang nesa, useo, kithito, kithito, uu, witing’o...” Akalatia 5:22-23a

“indi tondū mw anyive ma Ngai, atheu na endwa, iw’ike ngoo yi na inee ya kw’wana tei, winyivo, uu, umiso; kumiasya umwe kwa ula ung, na kukeania ene kwa ene, ethwa mundu o na wina e na undu na ug; o tondū Mwaii wamukeke, inyw’i nenyi kaa o tau u;” Akolosa 3:12-14

“kuminkilya, ithwai na vinya nthini wa Mwaii, na vinyani wa utonyi wake” Aeveso 6:10

Itunda ya veva kwianana na Akalatia 5:22-23, twale ni kw’w’ika ata kwianana na Akolosa 3:12-14 (ya kw’wana tei, winyivo, uu, umiso; kumiasya umwe kwa ula ung, na kukeania ene kwa ene) na kwithwa twina vinya nthini wa Mwaii. Aeveso 6:10. Ii niyo mikali ya thayu wina uklisto.

Kwa twone o ingi walanyo wa mikali ya thayu wina uklisto kuma isomon yam mbee na undu kumanisha twasya Klisto kwithwa e thayu waku.

Wendo ũtena kithimo	Ũsindi	kwitikilika	Mũikĩio
Ũthasyo	Ũmĩsyo	Mũũo	Vinya
Ũkeo wa naĩ	Kũelewa	Ũkũmbaũ	Ũĩ
Kũvathũkanya	kwĩanĩwa	Wĩkwatyo nthĩnĩ wa Yesũ	Ũnyaũ
Ũlũngalũ	Kwĩlea	Ĩnee	Ũkũmbaũ
Wĩkwatyo	ũũũ	Ũĩkĩkũ	Ũtanu

Kwa sũania ĩlũ wa kũĩ kwa kavĩnda: maũndũ aa on the malanĩtwe vau ĩlũ nĩmakwatĩkanaa kwaku kwĩsĩla Klistonĩ kĩla ĩvĩnda. Kwoũ, syoka ĩngĩ ĩtina na ndũsoma maũndũ asũ ĩngĩ.

Nĩ mĩkalĩle yĩva ya ũklisto ũkwenda kũwata mũno?

.....

.....

Ve kũvathũkanyo kĩva kati wa mĩkalĩle ya thayũ Kĩklisto na Mĩkalĩle ya thayũ wa ũ-mũndũ?

Nĩ kana ũeleangwe mbeange ĩlũ wa mĩkalĩle ya thayũ kĩKlisto, twaĩle nĩ mbee kũelewa kana ve kwoneka mũndũnĩ maũndũ oo aa na ve ala ma kĩveva. Nĩ twĩsĩ kana thayũnĩ wa mũndũ nĩtwĩw'aa maũndũ ta Mũũo, wũmĩsyo, na ũseseeĩ. Kwoũ, kwa tũlianĩye ĩvathũkanyo kati wa mĩkalĩle ya mũndũ nas mĩkalĩle ya ũklisto:

Mĩkalĩle ya Ũmũndũ - mĩwĩle kana maũndũ ala mũndũ ũseũvasya ĩla ĩtonya kũvĩndũwa nĩ ngwatanĩo kana maũndũ ala tũkwĩka na meũtũkĩtĩkĩa

Kwa ngelekanyo, kwa twasye uendeeye na kwithiwa na muthenya museo. Withaa uikwata muuo wa kimunud, utanu, na usesei. Indi yila wenuka na woka wethie ve mundu utulile nyumba yaku, kana nyumba yaku yusuitwe ni kiw'u nundu kiw'u kya nyumba nikitulile, na mwana waku wa miaka ili ni wendeeye na kuuthokoa na kiio.

Nĩ kyaũ o kwa mĩtũkĩ kithĩawa mĩkalĩlenĩ yaku ya kũmũndũ ya Ũtanu, mũũo na ũseseeĩ? Syaa ĩmwe ĩmwe! Kũkĩtĩkĩwa kũũ kwa maũndũ kwĩtha kũĩle ata ethĩwa wĩkalĩte thayũ kũma mĩkalĩlenĩ ya ũklisto? Ndambĩte kũsũngĩa ĩkũlyo yĩ, eka nambe nĩelesye mĩkale ya kĩklisto.

Mikalile ya Kiklisto- Nĩ mikalile i te ya kikawaida ya thayũ wa Klisto ĩla yĩanĩaw’a nĩ Klisto na ndĩsa kũalyũlwa nĩ maũndũ ala mekũkĩtĩkĩa.

“na yũ nĩngũtana mathĩnanĩ makwa kwondũ wenyũ ...” Akolosaĩ 1:24

Kwĩsĩla kũtembeanĩ kwa Vaũlo kwa mũĩkĩĩo nĩwawĩkĩe vandũ va kwasya kana nĩ wakwatĩtĩte Ũtanu mwĩngĩ ona mathĩnanĩ make. Ũtanu ũũ ũyaĩ wa kĩmũndũ nũndũ nĩ kĩndũ kĩtatonyeka kũkwata Ũtanu wa kĩmũndũ katĩ katĩ wa motatwa maku. Vaũlo nĩwakwatĩte ũtano wa Kĩklisto ũla ona mathĩna mataĩ mawosa.

Tũtũmĩite o ngelekanyo ĩla nanengane vau ĩũlũ, eka twasye nĩwakomana ũng’endĩlĩ, kĩw’ kītũlĩte, na kũĩa kwa kana mũvaka ũkambĩĩa kũkwatwa nĩ ũthatu, kũvũlanĩlwa na kũkosa ũmĩĩsyoy. Kavĩndanĩ kaũ kwa mũĩkĩĩo, no wose wĩanĩũ wa mikalile ya thayũ wa Klisto ya mũũo, Ũtanu na ũmĩĩsyoy. (lilikana kana wĩna wĩanĩũ wa klisto , kwoũ wĩna mikalile yake yoonthe nthĩnĩ waku). Kĩĩ kĩvwana ata twakĩtũmĩa?

“Mwĩaii, ni naitye utanu wakwa ta mundu ngambiĩa kukwatwa ni uthatu, kuvulanilwa na kukosa umiisyo. Ni nguuvoya yu vinyani waku ni kana ũ mbetangie maundu aa na ndumbusyusya na mikalile ya kiKlisto ya muuo, wendo na umiisyo kavindani kaa.”

Kavindani o kau, vinya wa veva nuvetangite uthatu waku, kuvulanilwa kwonthe na kukosa umiisyo kwaku na ke Klisto akonoesya nthini waku muuo na umiisyo. No u eme kusiyw’a vau kwa vau indi ĩla ukwithiwa uendeeye kutembea muikiioni nuuthi kuikwata, miwile yaku ya uthatu, kuvulanilwa na kukosa umiisyo nikuthi kuthela.

Kĩvathũkanyo kĩnene kati wa mikalile ya mũndũ na Mikalile ya thayũ wa kiklisto nĩ kana vai ngwatanĩo kana maũndũ ala meũkĩtika matonya kũya kana kũũvathana na kwĩtha na mikalile ya Kiklisto.

Īkũlvyo: maũndũ ala ũng’ang’na namo ũmũnthĩ na mathĩna matonya kũalyũka ata yĩla wekala thayũ kũma mĩkalĩlenĩ ya Kiklisto ya mũũo, ũthũmũo, ũmĩĩsyoy, na kũekea?

Sũanĩa: thayũ waku wĩthĩwa wĩna kĩvathũkanyo kĩva ũkakwata mikalile ya thayũ wa Kiklisto ĩla wendaa kwĩtha nayo.

Ngwatanĩo na Ngai: ambĩa na kwosa matambya ma mũĩkĩĩo na ndũmantha Ngai nĩ kana aũalyũle nĩ kenda ũkwate mũũo wa kiklisto, Ũtanu na ũekeo.

Ngelekanyo: “Mwĩaii, kwenda kwakwa Kũnene nĩ kũtembea mũũonĩ waku. Nĩngwĩkwatĩtye nĩ kana ũalyũle thayũ wakwa nĩ kana nĩkwate mũũo waku.”

Kwa twone mbeange iŭlũ wa ũndũ vailye kũtava kana kũkwata kũma vala ve Ngai tawe thayũ waku kati kati wa maũito maĩtũ ma kila mũthenya.

Kũtava/kũkwata kũma vala ve Klisto tawe Thayũ waku kati kati wa maũito/mathĩna maku ma nthĩnĩ kana Nza

Tũtambĩte kũnenea kĩĩ, nĩ navata wa kũmũelesya Mesilya aa iŭlũ wa maũito ala tũkomanaa namo. Lĩlya w’o ũũ mbee:

***Ngai akatũmĩaa maũndũ ala meũkĩtika maũtũnge ĩtina, kana maũito
Nĩ kana aũlĩlikanye iŭlũ wa vat aũla wĩ vow a Klisto kwĩthĩwa E thayũ waku***

Kĩla ĩvinda kũneena kana ngũatĩĩa mũndũ kana atwaanĩ me kũng’angana na maũito, on the matataa na vinya kũvĩtũka thĩn aũla menaw’o. ĩndĩ, nĩ kĩndũ kya vata kũmanya kana Ngai E tũmĩa thĩna ũũ nĩ kana amaete ĩngĩ, amaw’ĩkĩthe ma kũmwĩkwatya kĩla ũndũnĩ na nĩ kana makwate thayũ woo kũma vala ve Yesũ. Tũtena kũkwatya vata wa Klisto kwodnũ witũ tũ te mathĩnanĩ, tũ konaa nĩ vinya witũ na ĩndĩ tũtata na vĩna tũvĩtũke mathĩna aa maĩtũ. Nĩ nĩeete kĩĩ na andũ kaũta iŭlũ wa maũito kana mathĩna ala tũng’anga’naa namo.

***Ngai no E tikĩlye ũlĩke motatwanĩ kana maũitonĩ ala we ũ tesa kũseũvya nũndũ
E kwenda ũke kwake nĩ kana aseũvye kĩla we ũtatonya kũseũvya no We ũtonya weka.***

Īkũlyo: wĩsĩlĩte maũitonĩ meva ala we ũmũnthĩ ũtatonya kũmaseũvya ma kũng’ang’ana kwa nthĩnĩ, ngwatanĩo syaku na andũ kana maũkĩtiko ala makĩlĩte ũtonyi waku.

Mũthenya wa Katano

Kũtava/kwosa kwa Klisto ta We “Nyĩe Ninyĩe”

Kũng’ang’na kwonthe kũetae vate. Kwa ngelekanyo kũngangana vata wa mũũo, ũmĩĩsyo na ũĩ. Mwĩaiĩ E asya kwĩsĩla Vaũlo ĩvukunĩ ya Avilivi 4:19:

“na Ngai wakwa akawĩanĩsya kĩla vata wenyũ kwĩananna ũthwĩ wake ndaĩanĩ ya Yesũ Klisto”

Vaũlo e asya kana Yesũ nĩ we kĩthĩmĩ kya mavata maĩtũ. Yesũ nũ komanaa na kĩla kavata na thayũ wake. Mbeange wa ũũ, ĩvukunĩ ya Yoana 14:6 e asya:

“Yesũ amwĩa, Nyĩe ninye nzĩa, na nĩnyĩe w’o, na ninyĩe thayũ...”

Īla twavīka nī Klisto kūkomana na mavata maītū, e asya kana nī we “Nyīe Ninye” nī kana akomane na mavata maītū onthe. Nī kana ūelewe kīla ngwasya, kwa līlya ĩthangū yīla yīna kyongo kya “Nyīe Ninye” mwīsonī wa ĩsomo yī. O to ndū wī kwona kūma walanyonī ūsu, Klisto nīwe “Nyīe Ninye” kwa kīla kyonthe twīkwenda. Kwa eka ngūnenge ngelekanyo ūtonya kūtūmīa sya kīū na ūndū tūtonya kwasya kana Klisto nīwe “Nyīe Ninye”

Ngelekanyo ya 1: kwa twasye yū mwendwa waku nūkūleete. Ūū nī vata wa kwītīkīlīka kwa Kīklisto. Yesū e asya, “Nyīe ninye wītīkīlīko waku.” Kwoou, kwa ngelekanyo ūndū ūtonya kūkwata wītīkīlo wa Klisto nī kūvoya; “Mwīaiī, nī ngwīw’a mwendwa wakwa andeete. Nī nīkwīkwatītye kwīthīwa wī wītīkīlīko wakwa.”

Ngelekanyo ya 2: kwa twose wīa waku ta wīna thīna nūndū wa mathīna kampūnīnī. wīna thīna mwīngī ngoonī. Vata waku nī mūūo wa Klisto. Yesū easya, “Nyīe ninye Mūūo waku” kwoou, mboya ya ūndū ūtonya kūkwata mūūo ūū wa Klisto nī; “Mwīaiī, nī na kīmako kīngī na kīūyū nūndū wa kwasya wīa wakwa. Nī nīkwīkwatītye kwīthīwa wī mūūo wakwa.

Sūanīa: w’o wa kana Klisto nī we ‘Nyīe Ninye’

Mūtiani: nī kyaū kīla wīna vata nakyo (kūng’angana kwa nthīnī na nza) kūla ūvītīlīte ūmūnthī? Enda walanyonī ūū wa “Nyīe Ninye”

Ngwatanīo na Ngai: mantha Klisto nī kana e thīwe kīla ū kwenda ūītonī na kūng’ang’anī kwaku. Kwīanana na ūīto wa kūng’ang’ana , mūmanthe vate kūnoa nī kana akomane na mavata maku onthe.

Īsūanīa ya Mūthya ĩūlū wa Klisto ta Thayū waku

Niniwite Aklisto aingi mayasya kana mavoyaa Klisto amanenge maundu ta umiisyo, muuo na angi maingi. Uu no ta undumwe na kukulya muiiti autavye undu unywa ndawa. Indi, nundu ithyonthe twina muuo wa Klisto, utanu na kuthumua nthini witu. (Akolasai 2:9), twina vata wa kukulya kindu kila twinacho? Kwa ndeto ingi, Yesu ti muiiti wa kutunenga kila tu kwenda, E asya kana “NYIE NINYE” kila mukwenda. (NYIE NINYE muuo waku, utanu waku na uthumuo waku) kwoou, o to ndu twona ngelekanyo ii syi vaa iulu , vaina vata wa kuvoya Klisto “aunenge” Muuo wake, utanu wake na ui wake. Kila waile kwika ni “kumwikwatya “ ni kana ee thiwe e Muuo waku, utanu waku na ui waku.

*W'o nĩ kana Klisto nĩ we Thayũ waku. Ti ati ve kĩndũ ũkũĩta nthĩnĩwaku.
İndĩ, nũendeeye kũkwĩanĩsya ta we thayũ waku*

**Matambya ma Mũikĩo ma kũthengeangĩa Klisto nĩ kana a tonye Kũkomana na Mavata maku
Maũndũnĩ ala Maũkĩtikĩite**

Kwa twone ngelekanyo sya kwosa kũma kwa Klisto ta we “NYİE NINYE” wĩanĩ witũ, mĩtwaanonĩ waku na maũndũnĩ ala maũkĩtikĩite.

Wĩanĩ waku

Ngelekanyo ya mbee: kwa twa sye wĩna wĩa mũito ũla ũũvĩnyĩa kĩlĩko (tyo kĩla mũndũ?) mũthenya ũmwe ũvĩke wĩanĩ na ndwĩthĩa wosĩe wĩa ũũ wĩna vinya na ũyaa mũũo na ũthũmũo nthĩnĩ wa Klisto watwĩka waku. İtambya ya mũikĩo waku yaĩle kwĩthĩwa yĩĩlye o taũ ũ

İtambya ya mũikĩo: “Mwĩaiĩ, nĩngwosa ũĩto wonthe na kũmesya maũndũ onthe ma wĩa ũũ, na Nĩnikũikĩite kwĩthĩwa wĩ mũũo wakwa na ũthũmũo.”

W'o wa Vata: nĩ vatonyeka ũkatũmĩa matambya maingĩ mũikĩo nĩ kana waũe ũĩto na Mesilya maingĩ ĩũlũ wa wĩa ũũ, ĩndĩ o ĩtina nũũthĩ kũkwata mũũo.

Ngelekanyo ya Kelĩ: nĩwaasya wĩa waku, na nĩwambĩĩa kũkwatwa nĩ wĩa , kĩũyũ kĩngĩ na ũthatu mũnene. Kavĩndanĩ kaũ, wĩthĩAwa wĩna vata wa Klisto kũtw'ika ũthũmũo waku, wĩkwatyo waku na ũkũmbaũ.

İtambya ya Mũikĩo: “Mwĩaiĩ, Nĩnaasya wĩa wakwa, nĩngwĩw'a nĩna thĩna mwĩngĩ na kwĩmakĩa Kũnene. Nĩnikwĩkwatĩtye kwĩthĩwa wĩ mũũo na ũthũmũo wakwa katĩ katĩ wa maũndũ aa mangwatĩte.

Mũtiani: lĩlya ĩthangũ yĩla ya “NYİE NINYE” wĩa waku ũseũvotyey vata wĩva nĩ kna a Klisto a twĩke “NYİE NINYE” na ndakomana na vata waku? Ambĩlĩliya kũmũvoya Klisto atwĩke “NYİE NINYE” nĩ kana akomane na mavata maku.

Mũtwaanonĩ Waku

ngelekanyo ya mbee: nĩ wĩkwatyo wakwa kana we wĩna wendĩ wa kũmwenda mwendwa waku na wendo wa Klisto. (e thĩwa ti ũũ kwa twambe Kũnena) nĩ wĩsĩ kana we mweene ndũkesa kũseũvya wendo ũũ ũte kĩthĩmo wa Klisto ũla mwendwa waku ũkwenda. Kwoou, ĩtambya ya mũikĩo nĩ kana ũkwate wendo wa Klisto kwondũ wa mwendwa waku yĩtonya kwĩthĩa yĩĩlye o taũ ũ:

İtambya ya mũikĩo: “Mwĩaiĩ, ndĩtonya kũseũvya wendo ũtena mĩvaka mwendwanĩ wakwa. Yũ, nĩngũũvoya kwa mũikĩo ũndonyethye kwenda mwenda wakwa kwĩsĩla nyĩe na wendo ũũ ũte ĩthĩmĩ.”

Lilikana: yĩla ũĩthĩwa ndũvoya mboya ĩno, mũno mũno ndwĩthĩ na kwĩw'a wendo wa Klisto wonoetywe nthĩnĩ waku., ĩndĩ manya kwa mũikĩo nĩ wonoetwe. Lilikana kana ĩla ũkwĩthĩ ũtembeete mũikĩonĩ, Ngai kwa vinya mũnene nũkũthĩ kwenda mwendwa waku kwĩsĩla we.

Mūtiani: osa itambya ya mūikīio mala maingī ūndū ūtonya kīla ivinda kyooka mūtwenī waku vandū va mīthenya mīongo itatū. Na īndī tūlīya kana ve ūalyūkū ūndū mwendwa waku ūkwosaa. Nūūthī kwambīlīya kwona ūalyūkū wīna vinya mūnene ngwatanīonī yaku ya mūtwaano.

Ngelekanyo ya kelī: kwa twasye kana ve maūndū ala mwendwa waku wīkaa nī kana a koya ūmīisyo waku. Mavīndaasū nī ala waīle kūthengeea Klisto na ndwosa kūma kwake ūmīisyo kwīšila itambyanī ya mūikīio.

Itambya ya Mūikīio: “ Mwīaiī, Mwendwa wakwa nūtatīte ūmīisyo wakwa mūno. Na yū nīngūūvoya ūtw’ike ūmīisyo wakwa vala ve mwendwa wakwa. **Manya:** līya nesa ndīkwasa “Klisto ndetheesya nīthīwe nī mūmīisyī?” Ngai ndekwenda ūndethya nīthīwe nīna ūmīisyo. We nīwe ūmīisyo wakwa.

Mūtiani: kwa līya mūtwaano waku na ndūsūanīa īlūlū wa kīla ūkwenda kūma kwa Klisto ta we thayū waku mathīnanī aa maku ma mūtwaano. Ambīlīya kwosa matambya ma mūikīio kwa kūthengeea na kwosa kūma kwa Klisto ta we “NYĪE NINYE” o īngī līya ithangū yīla yīna maūndū ma “NYĪE NINYE”

Tūtonya kūtūmīa ūndū ūū wa “NYĪE NINYE ata maūndūnī ala matūkītīkīite?”

Ngelekanyo #1: twasye wīna thīna wa īlovīa. Nī ūkwatwa nī thīna mwīngī na kwīmākīa Kūnene īlūlū wa kīla ūūthī na kwīka.vandū va kwosa thīna ūū na kūūtw’ikīthya waku, ūtwae kwa Ngai na nūkūthi kūūmīna.

Itambya ya mūikīio: “Mwīaiī, nīna kīūyū na kwīmākīa kwīngī ūndū ngūthī kūīva mbīlū syakwa. Nī na wīkwatyo nthīnī wa vinya waku mūnene na nīngūūvoya vinyanī waku ūtw’ike mūūo wakwa, ūthūmūo wakwa, na nīna ūikīithyo kana nūūthī kūsevya nzīa ya kwīanīsyā kīi.”

Ngelekanyo #2: kwa twasye nīwendīe kwa ndakītālī na wethīe wīna ūwaū mūnene. Wīa nīwambīe kūūlīka laknī ndwamūa kwosa itambya ya mūikīio.

Itambya ya mūikīio: “Mwīaiī, nīna w’īa īlūlū wa kīla kīūthī kwīthīwa īlūlū wakwa. Nī na wīkwatyo nthīnī waku kana we nue vinya na ūthūthyo wakwa, mbeatngīa w’īa ūū.

Mūtiani: kwa līya ūndū wonthe ūla wīthīwa ūte wa kūkwendeesya kana ūkīlīte ūtonyi waku ta (ūīma wa mwīi, mbesa na aingī maingī) na ndūlīya mavata ala mekūsev’ā nī mookītīko aa. O īngī kwa līya ithangū yīla ya “NYĪE NINYE” na ndwambīa kwosa matambya ma mūikīio maūndūnī aa.

Maūndū ma Vata vyū Waīle kūlīlikana yīla wīkwosa kūma kwa Klisto ta we Thayū waku:

1. Yīla wamwīkwatya Klisto kwīthīwe e maūndū ala we wīna vata namo. Nīwosaa wīanīū wa thayū wa wake(mūūo wake woonthe, vinya, wendo ūte mīvaka na angī maingī) kavīndanī kaū.
2. Līlikana kana Klisto kwonoesya thayū wake nthīnī waku nī mūtālatala wa vinya mūnene ū te wa kawaida.
3. Nūndū wa kwīthīwa vinya ūū nī mūnene na ti wa kawaida, no ūeme kwīw’ā vinya wa Ngai kwa vau nthīnī waku īla wamwīkwatya Klisto kwīthīwa e we(Mūūo waku, kwīanīw’ā kwaku, ūmīisyo na angī maingī)
4. Īndī, kīū ti kwasya kana Klisto ndonoetye vinya wake īlūlū waku kavīndanī kaū.
5. Ethīwa nītūwīw’aa kana tūīwīw’aa vinya wa Thayū wa Klisto nthīnī wītū kavīndanī kala twa ūvoya, nītūwīwī kwa mūikīio kana we nūtūwīanīsyē mūūo, ūmīisyo na maūndū ala angī.

Maündũ ma vata ala twasoma ĩsomonĩ ya katatũo kwa ũkuvĩ

1. Ĩtambya ya mũĩkĩĩo yĩlekasya vinya wa Ngai nthĩnĩ witũ
2. Vinya ũũ wĩ nthĩnĩ witũ nĩ w’o ũla WATHAYŪKĪSYE Yesũ kũma akw’ũnĩ
3. Nĩ kwĩsĩla vinyanĩ ũũ yĩla walekwa nthĩnĩ waitũ twambĩlĩlasya KWĪW’A NA KŪKWATA kweũvwa kwa kĩlĩko, Ũsindi, ũthasyo na ũalyũkyo.
4. Vinya wa Ngai NĪ MŪNENE VYŪ NA Ũ TE WA KAWAIDA ũla o na mũndũ ũ tesa kũelesya ĩla maũlyũkũ mekwĩthĩwa nthĩnĩ wake.
5. Vinya mũnene (ũ te wa kawaida) TI kwasya tũĩthĩ na KWĪW’A vinya ũũ wa Ngai nthĩnĩ witũ ĩndĩ o ĩngĩ tũĩlewa ũndũ Ngai ũkũthũkũma nthĩnĩ witũ
6. ĩndĩ, no kwĩthĩwa tũteĩw’a vinya ũũ wa Ngai ũĩthũkũma nthĩnĩ waitũ, ĨTINA VYŪ NĪ tũũthĩ kũkwata ũalyũkũ ũla Ngai ũtwathĩte.
7. ĩla twĩkũkwata maũlayũkũ aa, Ngai akaseũvya nthĩnĩ witũ KŪMWĪKWATYA KŪNENE.
8. No TWOSE MĪKALĪLE YA THAYŪ WA KLISTO kavĩnda kwa kavĩnda nũndũ wa maũĩto ala tũkwĩsĩla kũla twĩkũthũma, mĩtwaanonĩ yĩtũ, mĩsyĩnĩ yĩtũ, kana maündũ ala meũtũkĩtĩkĩa matũkĩltye vinya.

“NYĪE NINYE Thayũ Waku”

o yĩla mavata mwe kwĩthĩwa mayũka thayũnĩ waku, Klisto nĩ we “NYĪE NINYE” andĩka mavat maku na ndũlĩlya walanyonĩ ũũ ũndũ Klisto ũkũthĩ kũkwĩanĩasya.

Vata waku.....? Yesũ e asya “NYĪE NINYE.....”

NYĪE NINYE wendo waku- Akalatia 5:22

NYĪE NINYE Ũtanu waku- Yoana 15:11

NYĪE NINYE kwĩanĩwa kwaku- 2Akolintho 3:5

NYĪE NINYE ũĩ waku – 1 Akolintho 1:30

NYĪE NINYE nzĩa- Yoana 14:6

NYĪE NINYE w’o – Yoana 14:6

NYĪE NINYE ũthũmũo waku –Mathayo 11:28

NYĪE NINYE kĩsũaĩnĩa kyaku – 1 Akolintho 2:16

NYĪE NINYE kĩla ũkwenda- Savũlĩ 73:25

NYĪE NINYE kwĩanĩw’a kwaku- Akolosai 2:10

NYĪE NINYE ũlũngalũ waku – 1 Akolintho 1:30

NYĪE NINYE kĩtũmĩ kyaku- Aeveso 1:10

NYĪE NINYE ũmbe waku mweũ- 2 Akolintho 5:17

NYĪE NINYE ũseseĩ waku –Nthĩmo 1:33

NYĪE NINYE ũseo waku- Akalati 5:22

NYĪE NINYE wĩkwatyo waku- 2 Akolĩnto 3:4

NYĪE NINYE teĩ waku- Savũlĩ 25:6

NYĪE NINYE ũekeo waku- Ndanĩelĩ 9:9

NYĪE NINYE kũendeeya kwaku- Alomi 8:37

NYĪE NINYE wũmũsyo waku –Aevelanĩ 10:36

NYĪE NINYE mũũo waku - Aeveso 2:14

NYĪE NINYE wũũmũsyo wenyũ- Aevelanĩ 12:2

NYĪE NINYE wĩkwatyo wenyũ - Alomi 15:5

NYĪE NINYE vinya waku – Alomi 6:10

NYĪE NINYE mweene ũtonyi -1 Timotheo 6:15

NYĪE NINYE wendo waku- Savũlĩ 139:3

NYĪE NINYE kĩkwa nesa – Akalati 5:22

NYĪE NINYE wīnyīvyo waku- Mathayo 11:29

NYĪE NINYE kwīfīkīlīka kwaku- Alomi 15:7

NYĪE NINYE ūīkīkū waku- Akalatia 5:22

NYĪE NINYE kīthīmī kya vata waku –Akalatia 4:19

NYĪE NINYE mūtangū waku- Savūlī 18:2

NYĪE NINYE ūthasyo waku –Yoana 8:32

NYĪE NINYE Ūsindi waku – 1 Akolintho 15:57

NYĪE NINYE ūūū waku – Akalatia 5:23

NYĪE NINYE wūūmūsyo waku- Akalatia 5:22

NYĪE NINYE ūkūmbaū waku – Yoana 16:23

NYĪE NINYE mūkīti mūnene – Alomi 8:37

NYĪE NINYE ūtheū- Akosaī 3:12

NYĪE NINYE wīting’o 2 Timotheo 1:7

NYĪE NINYE ūtangūo waku- Savūlī 27:1

NYĪE NINYE wīkwatyo waku- Yelemīa 17:7

NYĪE NINYE mūtongoī waku- Savūlī 48:12

NYĪE NINYE mūīthī waku –Savūlī 23:1

NYĪE NINYE mūkīakīsyā waku Yoana 14:16

NYĪE NINYE Naū, Asa – Akalatia 4:5-6

NYĪE NINYE wīkwatyo waku – Akolosāī 1:27

NYĪE NINYE thayū- Yoana 14:6

ĪSOMO YA KANA

Kūkomana na Maūndū ala Ngai ūtwathite ma: Ūsindi/ūkilyo,

ūthasyo na ūvosyo

MŪTHENYA WA MBEE

Ūkūnikīlī kwa ūkuvī wa tūūūsoma īsomonī yī ya kana.

- Kūelewa kīvathūkanyo kati wa kūkīūthya ūndū na kūkwata ūalyūko
- Mūtalatala wa Ngai wa kweūvyā Īlīko sītū syielekele w’o wake
- Kūkwata Ūsindi na ūthasyo kūma Naī ĩla sya kūemelele na Ūkombo
- Mūtalatala wa Ngai wa kūtūvosyakuma maūkitenī maītū

Kwīmanyīthya:

Kūvīkīa vau īvukunī yī nīna wīkwatyo wa kana, yū nīwambīte kwosa matambya ma mūīkīio īlūlū wa kīlīo thayūnī waku kīla ūkwenda Ngai aalyūle. Ethīwa nīwosete, nīkwatya kana kwa kīwango kīna nūkwatīte o kīwango kīna kya ūalyūkū, mīwīle, na ūtw’i waku. Īsomonī yī nī tūūthī kwona ūndū kūtembea mūīkīionī kūeta maūlyūkū aa maatīye vaa mathyūnī maītū.

- Kūalyūlwa ĩlīko sītū nī kana tūīkīe w’o wa Ngai na tūīvathw’ana na mūīkīio yitū ya ūvūngū. Alomi 12:2
- Kūkwata Ūsindi na ūthasyo kūma mīkalīlenī yitū ya kīmwī, na naī ĩla sya tūemeleele 1 Akolintho 15:57
- Kūkwata ūvosyo kūma maūkitenī maītū. Savūlī 147:3

Tūtambīte kūnenea maūndū aa, no nende nīee nakū w’o wa vata mūnene vyū īlūlū wa kūtembea kwaku mūīkīionī.

“Kūkūkīthya” na kūkīw’a kana kūkwata.

Nīna wīkwatyo wa kana kī nī kīmwē kya ĩlungu ĩla sya vata vyū īsomonī kana īvukunī yī. Kwoou osa īvinda yaku ūsūanīe īlūlū wa kī ūūthī kūsoma.

Lilikana kana kwa kīlungu kīnene ndwīsa kwīw’a Thayū na vinya wa Ngai ūīthūkūma nthīnī waku īla waambīlīya kūtembea mūīkīionī kīlīonī kīna kya thayū waku kīla ūkwenda kīthīwe na ūalyūko. Īndī, ītina wa kavīnda ka kūtembea mūīkīionī, nīwambīlīlasya kwīw’a maūalyūkū kūsūanīanī kwaku, mūīkīionī yaku, ūtw’inī waku na mīkalīlenī yaku. Kūtembea mūīkīionī kwa īle nī kwīkala kwīvo mbīkīa yīla īla ūkakwata ūalyūkū. “kūkīīkīīthya”. Nī kyaū kīī ngwīta kūīkīīthya?

“kūkīīkīīthya”

Nī kwasya kana ūtambīte kūkwata ūalyūko, waīle kūendeeya na kūīkīīa kana Ngai nūendeeye na kūthūkūma nthīnī waku o na ethīwa ndū kwīw’a ndathūkūma.

Kīla kya vata mūno īla ūkūtembea mūīkīionī nī kūendeeya na “kūkīīkīīthya” mūno vyū mbīkīa yīla ūkakwata ūalyūkū ūndū ūsūanīa, ūtw’inī waku, mūīkīio yaku na mīkalīlenī yaku. Eka ngūnenge ngelekanyo nī kana nīelesye kīī.

Kwa twasye nūng’ang’anīte mūno kwenda mūndū. Na o tondū wamanya īsomonī yīī yī vaa ītina kana wīna wendo wonthe wa Klisto. Kwoō, ndwambīīa kwosa matambya ma mūīkīio nī kana ūkwate wendo wa Klisto.

Ītambya ya mūīkīio yītonya kwīthīwa yīvw’ana o taū ū, “Mwīaiī, ndyīsa kwenda mūndū ūū. Nīngwosa kūma kwaku kwenda mūndū”

Īla waambīa mūtalatala ūū ndwīsa kwītha ndwīw’a wendo wa Klisto. Īndī, ethīwa nūtembeete mūīkīionī, nī kīva kīla twīsī ta w’o? Klisto nī ūendeeye na kwīanīsyā wendo wake nthīnī waku kwondū wa mūndū ūsu. Nūndū mbīkīa ya vau ndūkwatīte wendo wa Klisto, ūū nī we nīwītaa wendo wa “mūīkīio” īndī, ethīwa nīwīkūendeeya “kūkīīkīīthya” nūūvīka vandū va kūkwata wendo wa Klisto na mūndū ūyū. Lilikana kana kūma mūīkīionī mūvaka kūkwatanī nī wīa mūnene ū te wa kawaida wa Veva ūla ūtonya kūtūmīa o īvinda yīasa. Kīī kīatīīye nī mūsolo wa ūndū kūīlye kūma mūīkīionī mūvīkīa kūkwatanī.

Ngewa Yakwa:

Eka nĩunenge ngewa ya ũndũ kwethĩwe yĩla Ngai wambũmĩsye wendonĩ wa mũĩkĩĩo kũvĩka wendo wa'wo kana kwĩw'a/ kũkwata. Ve mũndũ ũmwe wa mũsyĩ ũla vai na vinya mũno nyĩe kũmwenda. Ve maũndũ waĩ namo ala matũmaa ndĩemanwa nake ĩla naĩ vakũvĩ nake. (nĩ wĩsĩ mũndũ ũilye ũũ) ĩtina wa ĩvinda ndĩsomethya maũndũ aa, Ngai nĩwaetĩe mũndũ ũũ kĩsũanĩonĩ kyakwa na Mesilya o aa “no ũla mũndũ wa kwenyũ mũsyĩ ũ te vata nake? Nũũthĩ kũtũmĩa kĩĩ ũsomethya andũ ala angĩ mũndũnĩ ũũ?” kĩla kyookĩe kĩlĩkonĩ kyakwa kavĩndanĩ kaũ nĩ kana “ndĩkwona” thĩna wakwa waĩ nyĩe mũndũ ndyendaa kũmũekeke. Ngai ĩndĩ eekĩe yĩsĩlya yĩngĩ nthĩnĩ wakwa “nĩnĩsĩ ndũkwenda kũmũekeke mũndũ ũũ, ĩndĩ nũkwĩtĩkĩla nyĩe nende mũndũ ũũ kwĩsĩla we?” nasũngĩa, “ĩĩ, nĩngwenda ũmwende kwĩsĩla nyĩe.”

Nũndũ wa ũũ, nĩnambĩĩe “kũĩkĩĩkĩthya” kwa kwosa matambya ma mũĩkĩĩo na kũmwĩkwatya Ngai nĩ kana ende mũndũ ũũ wa mũsyĩ kwĩsĩla nyĩe. “kũĩkĩĩthya” kũũ nĩ kwakuĩe ĩvinda yĩasa ya mwaka ũmwe na nusu. ĩvindanĩ yĩĩ yonthē ndyew'aa nĩna wendo kwondũ wa mũndũ ũũ ĩndĩ nĩnaendeĩe kũtembea mũĩkĩĩonĩ. Kĩla kya kũseng'ya ĩũlũ wa ngewa ĩno nĩ kana ĩvindanĩ yĩĩ naĩ mũĩkĩĩonĩ nĩnoonĩe mũndũ ũũ avĩndũka ambĩlĩlya kwĩkwalanya nesa nakwa. Atwĩka mũndũ wa kwĩkwatw'a na kwenda kwakwa. Nĩnaseng'ĩe mũndũ nyĩe ndyewaa wendo ona mũnĩnĩ kwake.

Ĩndĩ, mũthenya ũmwe ĩtina wa myeĩ ĩsu ĩkũmĩ na nyanya ĩla naendĩe mũsyĩ kwake, nĩnambĩĩe kwĩwa wendo wa wa Ngai ũ te na mĩvaka kwa mũndũ ũyũ. Ndĩkolwa nĩ mũthenya ũsu mũndũ Ngai ekĩe ũndũ mũnene mũno thayũnĩ wakwa. Nĩ naseng'ĩe na namakw'a nĩ vinya ũũ wa Ngai wa kũalyũla. Kwa sũanĩa ũndũ ũalyũko ũũ nthĩnĩ wakwa na nthĩnĩ wa mo wekanĩe na wĩkwatyo wakwa nthĩnĩ wa Ngai?

Īkūlyo: ve mūdū thayūnī waku ūla wonaa we ta ū takamwenda? Nūkwenda Ngai ende mūdū ūū kwīsīla we? Ethīwa nī ūū, osa matambya ma mūikīio na īla ūūthī kūkīikīthya kwa īvinda yīasa ūndū vatonyeka (o takwa) o nakū nūūthī kūkwata wendo ūū wa Klisto kwa mūdū ūyū. Ethīwa ndwīna kwenda kwīa Ngai ende mūdū ūū kwīsīla we, mūvoye atwae kwenda kwaku vandū vala we ūkwenda nī kana ende mūdū ūū kwīsīla we.

Ītūmī īlī īla ītūmaa tūng’ang’ana na Kūkīikīthya kwa īvinda yīasa

1. Twīkalīte kīthionī kya Kūkwata vau kwa vau

Kitumi kimwe tung’ang’anaa ni kana twikalite kithioni kya kukwata vau kwa vau. Kwa ngelekanyo, “ningukyenda, na ‘ni’ kyenda oyū!” nikitaa kithio kya “microwave” tuetae kamutuo kau mathayuni maitu ma muikio na indi tuyenda tukwate ualyuko vau kwa vau. W’o ni kana kianda kinene kya muikio waku kiketha ki savali na ti itambya o yimwe. No kiukue o vinda yiasa ni kana ukwate ualyuko.

Eka nīthe nī mūikīkū kwaku. **Nī nīsī kana kī nī kyo kītūmī kya mbee vyū #1 kīla kītūmaa aklisto aingī matakwata ūalyūko ūū wa vinya mūnene.** Aingī methaa mayenda kūkwata ūalyūko na mītūkī mūno vyū na ndwīthīa maīna vata wa kwosa matambya ma mūikīio kwa īvinda yīasa vyū nī kana makwate ūalyūko.

Kī nī kyo kītāmūkīla īkūlyo ya vata īlūlū wa kūtembea kwaku mūikīionī yīthaa yī:

Nūūthī “kūkīikīthya” kwa īvinda yīla yaīlīte nī kana ūkwate kana wīw’e ūalyūkū?

2. Satani akaūtata nī kana ūme kūtembeanī kwa mūikīio

Kī nī kyo kītūmī kīngī kīla kītūmaa tūng’ang’ana na mūikīio nūdū satani kīla ūkwendea kya mwīso nī kūalyūlwa na kūthaw’a. kwoou, yīla ūkwītha “ndūkīikīthya,” satani akaūtataa nī kana ūme mūikīionī waku kwa kūkwīkīa mesīla ma kūūtūla ngoo na ngananīo. Kītūmī nūdū nī kīndū kya mītūkī mūno kūkwa ngoo ethīwa nūūkananīsyā Ngai. nītūkanenea mbeange īlūlū wa satani kwīthīwa e kīsī kya mūikīio witū īsomonī ya katano.

Yīsīlyā ya mūthya vyū ūndūnī ūū:

Yīla ūkwītha” ndūkīikīthya” līlikana kwosa kūma vala ve Klisto wūūmīsyo na kweteela mbīkīa yīla wīkwata ūalyūkū.

Nīnīsī kana mavīnda maingī kūtembeanī kwakwa kwa mūikīio nī nanoaa, ngakosa ūmīsyo kana ngenda kūkwa ngoo nūdū vai ūndū wonekaa ta ūkwenda kūalyūka o kwa mītūkī. Īla mavīnda asū mambūkīa, (na nī mekūka), nī namanthaa Klisto ethīwe e ūmīsyo wakwa na kweteela. Ī nī ngelekanyo ya ūndū vethaa vavw’ana:

Ngelekanyo: “ Mwĩaiĩ, nĩnĩtembee kwa mũĩkĩĩo kwa kavĩnda yũ, ĩndĩ ndĩkwatĩte ũalyũkũ o na ũmwe. Nĩw’a ndena wũmĩĩsyo . nĩnĩkwĩkwatĩtye we wĩthĩwe wĩ wũmĩĩsyo na kweteela kwakwa. Vũũsya kwenda kwakwa nĩ kana nĩendee na kwosa matambya aa ma mũĩkĩĩo.

Keka no nĩmũtavye nĩ ĩvinda yĩane ata yĩla twaĩlwe nĩ “kũkĩĩkĩthya” nĩ kana twambĩlĩlye kũkwata maũalyũkũ lakĩnĩ ndĩtonya. (Ngai aũtavya, kwa ndaĩa ndavye) ũndũ ũmwe nĩmanyĩte nĩ kana Ngai nũtũanasya veva witũ ĩvinda yĩ twĩthaa tweeketele kũalyũlwa. Kwoou, ndũthĩ kũsoma kĩlungu kĩ kĩngĩ kya ĩsomo yĩ, tũmĩa mũtuo ũũ wa “kũkĩĩthya” nĩ kana ũkwate wĩ ũũ wa Ngai wa kũalyũla. Tũtambĩte kũlĩka ũndũ twaĩle kũtũmĩa maũw’o aa ĩlũlũ wa mũĩkĩĩo yitũ ya ũvũngũ, naĩ ĩla sya kũemeleeĩle na maũkite maku. Kwa twone ndeto ĩngĩ ya “Mũĩkĩĩo” ĩla ndũmĩangaa mũno wĩanĩ kũtembea kwakwa.

Mũthenya wa Keli

Ndeto ya vata mũno ya Mũĩkĩĩo ĩvindanĩ kana mũtalatalanĩ wa kũalyũlwa:

Kwĩnengane/kũnengane

*“we ula, aumwa, ndaaiumia; athinw’a ,ndaakanda;
indi eyia mwene kwa ula usilaa w’o; 1 Vetelo 2:23*

*Ethiwa we wi muklisto, niwisi ndeto sya muikiio ta
kwikwatya, kuvoya na ingi mbingi. Indi, ve ndeto ingi
nisi kana ni imwe ya ila mbingi twisi, na ndeto ni
“kwinengane” kwinengane ni kwasya ata?*

KWĨNENGANE/KŨNENGANE

Kũnengane kwa Ngai kĩndũ/mũndũ ũla wĩ vata na nake na ũkwatĩlĩle nĩ kana ũĩĩwe nesa

Thĩna ũla twĩnawo Aklisto aingĩ nĩ kana tũkwatĩĩe makaũ ma ngwatanĩo na maũndũ ala makĩtĩkĩe ala Ngai ũtaĩlĩtwe nĩ kũakwata. Kĩla tũkwataa nĩ kũũmĩa, kũthina na kũthinĩka ngoo. Ngai ndeenda we wose mathĩna maku matwĩke maku. Kĩla ũkwendeaa we nĩ ũnengane kaũ wonthe waku, na maũndũ onthe ala makũemetete kwake. Nĩkĩ? Nũndũ no we na Nĩ we ũtonya kũmĩna thĩna waku.

Ngelekanyo ĩla ndũmĩaa mũno yĩla ngũvũndĩsya kĩĩ nĩ kana ve mũkaAwa ũmwe nĩ vata nawo wa kĩMexĩco. Yĩla mandetea lĩũ mooka masũvĩite moko moo na maĩkavye na maĩndavya kana ĩsaani yĩũ nĩ ĩvyũ. ĩndĩ, mũthenya ũmwe nĩnoolĩlwe na nakwata ĩsaani yĩũ. Nĩnavĩe o kwa mĩtũkĩ. Yũ kwa sũanĩa ĩsaani yĩĩ ĩyonanya kũng'ang'ana kwa nthĩnĩ kũla we wĩnakwo. Kwĩthĩawa ata wakwata ĩsaani yĩĩ? Ũendeeya na kũvya, kũũmĩa na oũ nĩ w'o kwĩthĩAwa kũilye. Kya vata nĩ waĩle nĩ kwosa kĩla ũndũ ũng'ang'ana naw'o ta ĩsaani yĩĩ ĩvyũ. Ngai nde kwenda we ũyĩkwate. Enda we ũyĩnengane kwake nĩ kana we ndũkavye.

***W'o n kana we ndwaseũvĩtwe nĩ kana ũtw'ikĩthye mathĩna
ala wĩnamo ma nthĩnĩ na nza maku. Ngai eenda we ũnengane kĩla
ũndũ wa asũ kwake.***

Īsomonĩ yĩĩ yontha yĩtĩalĩte, Ngai enda ũnengane mũĩkĩĩo yaku ya ũvũngũ, naĩ ĩla syakuemeleeĩle na maũkite maku kwake nĩ kana we akũalyũle. Kwoou, ĩla twĩĩtha tũyona matambya ma mũĩkĩĩo ala twaĩle kwosa kwĩanana na maũndũ ala Ngai ũtwathĩte. Nĩĩtha ndĩtũmĩa ndeto kũnengane nĩ kana twone ũndũ tũtonya ũmĩtũmĩa maũndũnĩ aa Ngai ũtwathĩte.

Ītambya ya Mũĩkĩĩo yĩthaa yĩ ĩlye ata nĩ kana tũkwate mAwatho aa ma Ngai ma kũtũalyũla?

Īsomonĩ yĩla yĩtĩalĩte vaa nay ĩĩ ya katano, twĩĩtha tũyona ũndũ kwĩthĩAwa kũilye kũtembea mũĩkĩĩonĩ nĩ kana twĩw'e vinya wa Ngai ũtũ:

- ŨTWEŨVYE ĩlĩko sītũ nĩ kana tũkĩĩe w'o vandũ wa mũĩkĩĩo ya ũvũngũ. Alomi 12:2
- Ũtũnge ŨSINDI na ŨTHASYO kũma naĩnĩ ĩla syatũemeleeĩle na mĩkalĩle ya kĩmwĩ 1 Akolintho 15:57; Yoana 8:32
- Atũvosye kũma maũkitenĩ maĩtũ. Savũlĩ 147:3

Maũw'o ma vata waĩle kũelewa ĩũlũ wa kũtembea Mũĩkĩĩonĩ na MAwatho ma Ngai

Tũtambĩlĩlĩte kwona ũndũ ũtonya kũtũmĩa kũtembea mũĩkĩĩonĩ maũndũnĩ ala Ngai ũtwathĩte, nĩ kĩndũ kya vata vyũ ũelewe kana maũw'o amwe ĩũlũ wa kũtembea mũĩkĩĩonĩ na mAwatho ma Ngai ala tũĩĩtha tũĩsoma. Nĩngatũngĩlĩlaa amwe ma aa kavĩnda kũthi kangĩ.

1. Nĩ kĩndũ kya vata mũno kũelewa kana kũtembea mũĩkĩĩonĩ nĩ MŨTALATALA. Nĩ savalĩ na ti ĩthanyũka yĩmwe.
2. Nũndũ wa ũũ, no wĩth na matambya KAŨTA ma kũĩkĩĩa mbee wa kũkwata ũalyũko ũũ wa ũndũ ũsũanĩaa, wĩw'aa, ũsakũaa na wĩkalaa.
3. Lilikana kana no ũ eme KWĨW'A KANA KŨKWATA vinya wa Ngai ũlĩkĩte nthĩnĩ waku yĩla ũkwambĩa kwosa matambya ma mũĩkĩĩo.

4. Ngai e ũvũndĩsya kana waĩle KŪMWETEELA nĩ kana aete ũalyũkũ thayũnĩ waku.
5. Eĩthĩwa ndwĩosa matambya ma mũĩkĩño, ĩndĩ NDŪKESA kũkwata mAwatho ma Ngai ma ũalyũkyo.

Kūtembea kwa Mũĩkĩño na kweũvw’a kwa Kĩlĩko kyaku

“Muikavw’ananw’e na nthi ino: indi mualyukw’e mutungwe eu ilikoni syenyu...” Alomi 12:2

Ithyonthe nitung’ang’anaa na miikiio ya uvungu ila twalika thayuni witu wa uklisto. miikiio ya uvungu iulu wa Ngai, andu angi, mitwaano na kwikala u thayu wa uklisto. (kwa lilya miikiio ino muthyani wa isomo yii). Miikiio ino ya uvungu nitonya kuete nai , nganania, kuema kuikiia na yituma tukola kutembea miikiioni. Kwa tuelesye miikiio ya uvungu ni kyau.

Mũĩkĩño wa ũvũngũ

Nĩ mũĩkĩño wonthe ũla ũleanaa kana ũtaendanasya naw’o wa Ngai

Lilikana kĩla nawetie vau mbeange nasya, “ndũkekalaa mbee wa kĩla ũĩkĩña. Ethĩwa ũĩkĩña ũvũngũ, oũ no w’o ũkekalaa.” Twaema kwĩtikĩla Ngai aalyũle ĩlĩko sītũ tũlĩke ũla ũw’onĩ, tũkekalaa ũkombonĩ wa mũĩkĩño yitũ ya ũvũngũ. Ũkombo ũũ ũkatwĩkalasya twĩove nĩ masũanĩa ma ũvũngũ, ũtw’i ũtaĩlĩte na

mīkalīle ya kīmwī. Kwoou, kīelelo kya Ngai kya kweūvya kīlīko kyaku nī kūūthasya na kūtūngīa mīkīō ya ūvūngū n aūla w’o. īla ūkwīka ūū, nūūthī kūkwata ūalyūkū ūndū ūsūanīaa, wīkaa ūtw’i na mīkalīle yaku ya kīmwī.

Kīī nī kyo kītūmī kīla ūndū ūū Ngai wathanīte Alomi12:2 kana akatweūvya īlīko wa vata mūnene kwitū yīla tūūtembea mūīkīōnī na ūalyūkyonī witū, ve w’o ūmwe wa vata kwaku ūla waīle nī kūelewa tūtambīte kūendeeya:

*W’o wa vata
Ndwīsa kweūvya Kīlīko kyaku ūw’onī wa Ngai
No Ngai weka ūtonya kwīanīsyā kweūvw’a kūū na kūalyūlwa.*

Kīī nī kya vata mūno nūndū Aklisto aingī masūanīa kana no meūvye īlīko syoo. W’o nī kana , no Ngai weka ūtonya kwīanīsyā kīī. Ūū nī ūndū ūngī ūla Yesū wawetie īvukunī ya Yoana 15:5 kana , “a teo, īmūkūna wīa wa manya” kwoou, kwa twone ngelekanyo ya mīkīō ya ūvūngū īla twīthīAwa nayo na mataambya ma mūīkīō ala tūtonya kwosa nī kana twīthīwa na ngwatanīo na vīnya wa Ngai nī kana eūvye īlīko sītū.

Ngelekanyo #1: kwa twasye mbīkīa ya vau wīthītwē wīkīite kana nī īlū waku kwīkala ū thayū wa Ūklisto ūtetheew’e nī Ngai. yū nīwīsī w’o wa kana no Klisto weka ūtonya kwīkala ū thayū wa Ūklisto kwīanana na Akalatia 2:20, kwatanīa na Ngai kwa mūīkīō nī kana eūvye kīlīko kyaku.

Ītambya ya mūīkīō: “Mwīaiī, nīthītwē nīkīite ūvūngū kana no nī kale ū thayū wa Ūklisto ūndetheesyē. W’o nī kana ndītonya. Kwoou, nīngūnenga mūīkīō ūū wakwa wa ūvūngū kwaku na nīngūūvoya weūvye kīlīko kyakwa nī kana nīke ūla w’onī nī kana wīkale thayū wa Klisto nthīnī na kwīsīla nyīe.

Ngelekanyo #2: twassyē wīna mūīkīō wa ūvūngū kana Ngai aūsīlīla īla weeka naī kana wavalūka. W’o wī īvukunī ya Alomi 8:1 īndī yū kwondū wa ūū, kūī ūsīlīlo īngī nongī wa ala me nthīnī wa Klisto Yesū nūndū naī syaku sya tene, oyū na īla syūkīte nī ndekee na vai mūndū ūkūsīlīlikana.

Ītambya ya Mūīkīō: “Mwīaiī, no nīkīīa kana nūnzīlīlaa īla navyīta kana navalūka. Nīnaumbūla naī īsu, nayū nīnanengane kwaku mūīkīō ūū wa ūvūngū, nīnīkwīwatītye nī kana weūvye kīlīko kyakwa w’onī waku wa kana ndūnzīlīlaa yīla navītya.

Manya kīī: yīla weeka naī kana mavītyo, nī kīndū kya vata vyū kumbūla na ndūvoya ūekewe. Kumbūla nī kwītīkīla mbee wa Ngai kana nūvītītye nakwo kwītītya ūkeo nī kwītīkīla mavītyo vyū na kwona nūvītītye na nūīwa naī vyū ndūndū wa naī īsu nayū nūkūma naīnī īsu na ndūsyoka īngī kwa Ngai.

Ngelekanyo #3: no kwīthīwa nīwīkengete kana nī īlū waku mwendwa waku akwītīkīle vate kīthīmo. Tūyīsa kwīka kīī vīnyanī witū nūndū twītīkīla ūla ūngī īla mīao kaūta yeanīw’a. w’o nī kana , wendo ū ten a mīvaka ūmaa o kwa Klisto weka.

Ītambya ya mūīkīō: “Mwīaiī, nīnīkīite ūvūngū kana nī īlū wa mwendwa wakwa ambītīkīle vate mīvaka. Yū nīnanengane kwaku mūīkīō ūū wa ūvūngū na nīngūūvoya nī kana weūvye kīlīko kyakwa w’onī waku kana vata wa kwītīkīlīka kū te mīvaka ūtonya ūkomanwa naw’o noūwe weka.

Mūtiani: lilya walanyo “wa mĩkĩo ya ũvũngũ” yonthe mwĩso wa ĩsomoni yĩ. Sakũa mĩkĩo ĩmwe ĩla ũkwenda Yeũvw’e kĩlĩkonĩ kyaku na ndũvoya Ngai nĩ kana aũvũanĩsyẽ mũkĩo wa ũvũngũ ũla ũ kwenda kũũthasya kũma kwaw’o. ĩndĩ ndwambĩlĩya kwosa matambya ma mũkĩo nĩ kana eũvyẽ kĩlĩko kyaku. Tũmĩa ngelekanyo ĩ yĩ vaa ĩtheo.

Ngelekanyo: “Mwĩaiĩ, nĩnĩkĩite mũkĩo wa ũvũngũ wa kana..... Yũ nĩngũnengane ũvũngũ ũũ kwaku na nĩngũũvoya nĩ kana weũvyẽ kĩlĩko kyakwa na ndwĩkĩa w’o waku vala veĩna ũvũngũ ũũ.

Ĩla ũkwĩtha ndũvoya Ngai eũvyẽ kĩlĩko kyaku w’oni wake, mũkũlye aũvũanĩsyẽ maũalyũkũ ala ũkũthi kwĩka masũanĩanĩ maku, mũkĩo yaku na maũndũ ala ũtũsaa.

Maw’o ma Vata: ĩlũ wa kũtembea mũkĩonĩ na kweũvw’a kwa Kĩlĩko kyaku

1. Lilikana kana kweũvw’a kwa kĩlĩko nĩ mũtalatala. Na kũyĩsa kwĩkĩka na ũtũkũ ũmwe.
2. Mũkĩo ĩmwe yaku ya ũvũngũ yĩ vinya mbee wa ĩngĩ nũndũ wamĩkĩĩe kwa ĩvinda yĩasa.
3. Kwoou, kũtembea mũkĩonĩ no kũkũe ĩvinda yĩasa mũno ũtambĩte kwona maũalyũkũ thayũnĩ waku. Ũndũ ũsũanĩaa kana mĩkalĩle yaku.
4. No kwĩthĩwa ũtesĩ wĩna mũkĩo ya ũvũngũ nthĩnĩ waku, kwoou voya Ngai nĩ kana aũvũanĩsyẽ yo.
5. Mantha Ngai nĩ kana aũvũanĩsyẽ yĩsĩlya, ũtw’i, na mĩkalĩle ĩla ĩkũkwalyũla yĩla ũmũmantha nĩ kana eũvyẽ kĩlĩko kyaku. (Kĩĩ nĩ kya vata mũno nũndũ nũndũ maũlyũkũ aa no ũeme kũmanya mayĩkĩka)

Mũthenya wa katatũ 3

Kũtembea mũkĩonĩ nĩ kana ũkwate ŨSINDI na ŨTHASYO kũma mĩkalĩlenĩ yaku ya kĩmwĩ na Ũkombo

“nũndũ o kĩla kĩsyaĩtwe nĩ Ngai nĩkĩkĩlasya nthĩ vinya; na kĩla kĩkĩlasya nthĩ vinya, nĩ mũkĩo wĩtũ” 1 Yoana 5:4

Ithyonthe twina nai ĩla ituemeleele na mĩkalĩle ya ya kĩmwĩ na nĩ tukwenda usindi iulu wasyo na uthasyo. Indi , thina nĩ kutata vinyani witu nĩ kana tukwate usindi uu . Ti kindu kyauseng’ya muno Yoana musuani usu wivau iulu ata asya kana nĩ vinya witu, utonyi na vinya utw’i ĩla syi etae usindi. Usindi ukaa kwĩsĩla muĩkĩonĩ waku . Kĩsto niwe usindi witu na uthasyo nundu na wa kumwĩkwatya. Nutuseuviasya usindi iulu wa nai ĩla syatuemeleele na mĩkalĩle ya kĩmwĩ. Tutambite kwona mutalatala wa Ngai wa kutunenga usindi, no nende twone uelesyo wa mwĩ,

Mwĩĩ nĩ kyaũ?

Vaũlo eelesya mwĩĩ ũũ ïvukunĩ ya Alomi 7:

“nũndũ nĩtwĩsĩ kana mĩao nĩ ya veva:ĩndĩ nyĩe nĩ wa mwĩĩ, na nĩ mũthoosye naĩnĩ” Alomi 7:14

“nũndũ nĩnĩsĩ nthĩnĩ wakwa, naw’o nĩ nthĩnĩ wa mwĩĩ wakwa: vaitwĩe ũndũ mũseo, nũndũ kwenda kwĩvo ïndĩ kwĩka ũla ũseo kũĩvo” Alomi 7:18

Kwoou, tũleasya mwĩĩ ata?

Ũelesyo wa ndeto mwĩĩ mbĩvĩliani nĩ kwenda kwa mũndũ kwĩkala thayũ wake tawe mwambĩlĩyo, ekwatĩye we mweene kana Ngai atevo tawe mwambĩlĩyo.

Mbee wa kũtangĩĩwa nĩtwamanyĩe kana tũyaĩna ũtw’i ateo kwĩkwatya mĩ ĩno yaĩtũ tayo mwambĩlĩlĩyo wa mosũngĩo ma mathĩna maĩtũ, mathayũ maĩtũ na kũkwata kũendeeya na mbee. Tweekalĩte kũma vinyanĩ witũ ta (kĩsomo, ũĩ, mũmbĩle, talendĩ, ũtonyi, wĩting’o na vinya witũ ene) Ngai ate mwambĩlĩyo. Ela tweekĩe kũĩ, nĩkyathĩng’ĩsye vata witũ wa kũtw’ika mwambĩlĩlĩyo ya thayũ.

Yĩla twatangĩĩwe, Ngai aĩna ĩtũmĩ ĩlĩ ya kwĩka ũũ. Kya mbee nĩ kana endaa kũtũtangĩia kũma naĩnĩ sītũ. Kya kelĩ nĩ kana nĩweekĩe vinya na thayũ wake nthĩnĩ witũ nĩ kana atũtangĩĩye kũma “kathayũnĩ kaĩtũ” kala Mbĩvĩliĩa ĩkwĩta “Mwĩĩ” nĩleasya kathayũ kaa kaĩtũ ta kamũtuo ke nthĩnĩ witũ kala kasyaa “ nĩ ĩlũ wakwa kĩla ũndũ”

Manya: nĩ kĩndũ kya vata vaa twavĩka ũmanyĩe kana Ngai anengĩe kĩla ũmwe waĩtũ ũĩ, talendĩ na ũtonyi wa kwĩka maũndũ kĩvathũkanyo na maũndũ angĩ maingĩ. ĩndĩ Ngai ndendaa twĩkale thayũ kũma talendĩnĩ ĩsu kana ũtonyĩnĩ ũsu tũtenake.

Kwĩkala mwĩĩnĩ kĩla ĩvĩnda kũseũvĩasya Mũndũ kwenda kwa kwĩkala atena wĩkwatyo nthĩnĩ wa Ngai. Na nũndũ tũseũvĩtwe twĩkale twĩkale tũmwĩkwatĩye Ngai, tũĩkesa kũseũvĩwa nĩ Ngai thayũ ũtwathĩte nũndũ nĩtũsakũĩte kwĩkala mwĩĩnĩ.

Eka ngũkũlye makũlyo aa elĩ, “nĩ vatonyeka ũkethĩwa ndũtũmĩa talendĩ ĩla Ngai ũkũnengete, ũtonyi , vinya na ũtw’i wa kĩla ũkwenda kũseũvya mathĩna ala mokwatĩte ma nza, na makĩnthĩ ala ũng’ang’ana namo na maũndũnĩ angĩ thayũnĩ waku?” “no wĩthĩwe ndũtata vinyanĩ waku kwĩkala ‘ũ’ thayũ wa Mũklisto waw’o?” ethĩwa nĩ ũũ, nĩna ũkũlyo ũngĩ.

“kĩthũkũmĩte kwaku nesa ata? ũtethekete ata?”

Kwa amwe maĩtũ no kyoneke ta kũthũkũma ĩndĩ w’o nĩ:

Ngai nĩwanangĩte na akasya kana thayũ ndũkesa kũthũkũma a teo ĩla we wekala ũmwĩkwatĩye We kĩla ũndũnĩ.

Mĩkalĩle ya Mwĩĩ.

Nĩ kana tũelewe mũno iũlũ wa mwĩĩ, kwa twone mĩkalĩle ĩmwe ya ũũ mwĩĩ:

Mwii ni mutuo wa kwikwatya mwene na kwasya:

- **Nyie** ninitonya kutongoesya
- **Nyie** no nikomane na mavata makwa on the
- **Nyie** no nianisye mavat na ndikilya mathina onthe vinya
- **Nyie** vai kindu kitonya ungitikia ngasindwa undu wa kwika iulu wa mutwaano wakwa, musyi wakwa, wia na mbesa syakwa.
- **Nyie** no nithiwe ni kuendeeya na mbee kwakwa.
- **Nyie** no nithiwe ni ngai yakwa

Nũndũ vata wa kwenda kwĩkala mwĩĩnĩ wĩna vĩna mũno, mawendĩ ma mwĩĩ matũeteae kwenda kwĩkala na kamũtuo ka kwasya “Nyie nĩndonya” kwĩkala ndena Ngai

Kwikala kũma mwĩĩnĩ kũseũvasya mĩkalĩle ya kĩmwĩĩ

Yĩla wĩkalĩte kũma mwĩĩnĩ waku, ũsyaa mĩkalĩle ya kĩmwĩĩ

“na mawĩa ma mwĩĩ nĩ monekũ, nĩmo aa: ũlaalaĩ, ũvũkũ, mĩmeo mĩthũkũ, kũthaĩtha mĩvw’anano, ũoĩ, ũmaitha, ĩteta, kĩwũũ, mothĩlĩkũ, ngananĩo, ũtaanĩsyo, momamnyĩso ma ũvũngũ, mawendĩ, ũthengĩ, mboka ĩtaĩle na maũndũ angĩ maĩlye ta asũ” Akalatia 5:19-21a

Kwikala mwĩĩnĩ kũseũvasya mawĩa ma mwĩĩ ala nĩ mĩtũo ya mwĩĩ na mĩkalĩle ka mĩmwĩĩ ta ĩsu ĩnenganĩtwe kwa Akalatia 5:19-21. Nĩelesya mĩkalĩle ya kĩmwĩĩ ta:

Mĩkalĩle ya Kĩmwĩĩ:

Nĩ mĩkalĩle yonthe ĩla twĩthĩAwa nayo nũndũ wa kwikala thayũ tũtena kũmwĩkwatya Ngai

Mituo na mikalile ya kimwii ni maundu ala monekaa nundu wa kusuwa ni miikiio ya uvungu. No moke kwa mithemba ili, ya kusonga na mbee kana kuutunga itina. Ii ni ngelekanyo sya mwii wa kutwaa mbee kana itina.

Ngelekanyo maundu ma mwii ma kuutunga itina: uthatu, kuema kwianiwa, kuema kuekea, kiwiu, wia, kwimakia.

Ngelekanyo ya maundu ma mwii ma kuutwaa na mbee: ukumbau wa mwene, kwianiwa mwene, kuendeewa, kwikwatva vinya waku.

Manya: kana maũndũ ma mwĩĩ ma kũtwaa mbee me vinya mũno kũmamanya nũndũ nĩmendeasya mũno, ĩndĩ no ma mwĩĩ. Ndeto ĩla ya vata maũndũ aa nĩ “mwene”

Mũtiani: enda walanyonyĩ wa mĩkalĩle ya kĩmwĩĩ ĩtinanĩ ya ĩsomo yĩĩ na ndwandĩka maũndũ 5 ma kĩmwĩĩ ala

wĩnamo,.....
 .....
 .....
 .....
 .....

Mũthenya wa Kana

Nĩ maũndũ meva tũkwataa ĩla twĩkalĩte mĩkalĩlenĩ ya Kĩmwĩĩ?

Ĩla twasakũa kwĩkala kũma mĩkalĩlenĩ ya kĩmwĩĩ, Mbĩvĩlĩa ĩvukunĩ ya Alomi 8:6 yĩasa kana kĩĩ kĩetae “kĩkw’u”

“nũndũ kũlilikana kwa mwĩĩ nĩ kĩkw’u; ĩndĩ kũlilikana kwa veva nĩ thayũ na mũũo”

Kĩkw’u kĩĩ kwa kĩthyomo kĩngĩ kĩeleaw’a ta “kũkosa thayũ witũ nũndũ wa nai” ĩla waendeeya kwĩkala kũma mĩkalĩnenĩ ya kĩmwĩĩ, kĩla ũũthĩ kũkwata kĩ nĩ “kwasya” thayũ waku.

Ngelekanyo sya “kwasya” ũ thayũ nĩ syĩva?

Kũsĩlĩla	kũvĩnyĩkĩka kĩlĩko	kĩũũyũ	nthoni	kũema kũekea
Kũvĩnyĩka	ũthatu	kũũkũmĩka	ũng’endũ	ũthilĩku

Kwiyiw'ia teĩ   kũema kwĩanĩwa   w'ia   kwĩmakĩa   kũvũlanĩwa
Kwona ũtailĩte   kũtũlana Mũtĩ   kũlewa   kũkosa ũsesetĩ   kũema kwĩanĩwa

Īkũlyo: ĩla wasoma walanyo ũũ, nĩweew'a mĩkalĩle ya kwenda kwasya ũ thayũ nthĩnĩ waku?

Ila netikila kwikala mikalile ya kimwii na ndyikalanga vau, nitaa mwikalile usu kusyoka “kasumbani kana ngulue ka mwana mwau” nulilikene mwana mwau ĩla wamuie kwikala thayu wake a te weka na esa kwiyithia kasumbani ka ngulue? Kii nikyo kithiawa ĩla tweekala mwiini. Muminukilyoni twikalaa ta mwana uu mwau, tuyitalinganya na ndaka . 2 Vetelo 2:22:

“nikwatw'ikikie kwamo kwianana na nthimo ya w'o, Ngiti kualukila ingi matavika mayo, na ngulue ĩla ithambitw'e kwiyalalya ndakani”

Kũalyũkĩla kwa ngĩtĩ o ĩngĩ matavĩko masyo na ngũlũe kwĩyalalya ndakanĩ ĩtina wa kũthambw'a nĩ mavĩsa maseo ma ũndũ kwĩkala mwĩnĩ kwĩthĩAwa kũilye. Ethĩwa kũilye ũũ, nĩkĩ twĩkalaa tũisyoka ĩngĩ mwĩnĩ. Kĩtũmĩ nũndũ nĩ twamanyĩte ũũ. Nĩnĩsĩ kaĩna mũyo ndĩkaweta, ĩndĩ nĩtwamanyĩe kwĩkala twĩcanĩe waũnĩ ũũ wa mwĩ. Kĩĩ kĩna thĩna kwaku? Nĩkwata wĩvo.

***Ngai nũkwenda kũũthasya kũma mĩkalĩlenĩ yaku ya kĩmwĩ
Kũtembea mũĩkĩĩonĩ na vinyanĩ wake noyo nzĩa yaku ya kũma kasũmbanĩ kaũ ka Ngũlũe.***

Kwa twone yũ ũalyũlo wa syove:

Kyove- Mũtuo mũtũngĩlũle wa ũndũ wa kũsũanĩa kĩ mwĩ, kũĩkĩla na mwĩkalĩle:

Īthyonthetwĩna tũmĩtũo twa kĩmwĩ na kĩla ka kamwe kethaa na kĩwango kĩla kovete thayũ waku. Mĩkalĩle ĩno ya kĩmwĩ nĩyovaa mũno mathayũ maĩtũ na nĩkyo kĩtũmĩ yĩtAwa “syove” no tũmĩelesye o taũ ũũ:

***Syove:
Mĩkalĩle ya kĩmwĩ ĩla ĩkũkwete mũno na ndũĩkĩla kana ũkesa kũthaw'a kũma kwovwanĩ nĩyo.***

Ngelekanyo ĩmwe sya syove nĩta kwĩloela mavĩsa mathũkũ, kũya mũno na kũtũmĩa ndAwa sya kũmĩla. Īndĩ, wĩa mũnene, kĩũyũ, ngũma, kwĩyĩkĩla mwene na ũthatu nĩ mĩthemba ĩngĩ ya syove. Kwoou, kwa twone w'o wa Ngai ĩlũ wa kũthaw'a kũma syovenĩ ĩĩ.

Wathanĩ wa Ngai wa kũtũthasya.

Ũndũ ũla Ngai ũtwathĩte ĩlũ wa syove wĩoneka ĩvukunĩ ya Yoana 8:32

“mukamanya w’o, na u w’o ukamuthasya.”

“manya” ti kumanya kwa ui wa kimundu. “manya” vaa ni uvuanyo wa veva mutheu iulu wa maandiko aa. Kwa suania iulu wa kii. Yesu easya ivukuni ya Yoana 14:6, “nyie ninye w’o.” kwou, veva mutheu nutunengae uvuanyo iulu wa ndeto yake ila twikwosa matambya ma muikiio, Klisto ta w’o witu akatuthasva.

Īla tūkwītha tūyosa matambya ma mūīkīō nī kana tūkwate ūthasyo kūma vinyanī wa Ngai na ūthasyo wa Klisto, nītūkakwata ūthasyo ūla twendaa.

Ūvoo mūseo nī kana vai kyove kīnene kwī vinya wa Ngai kwondū wa ūthasyo. No nasye kīī nī kyaw’o nūndū Ngai nūnthaitye kūma syovenī sya kwona mavīsa mathūkū, w’īa mūthūkū, kīūyū na kūsīlīla mītūkī. Nūkūthi kwīkana ūū nakū. Kwa twone matambya ma mūīkīō nī kana tūkwate ūthasyo kūma mīkalīle yitu ya kīmwīī na syove.

Matambya ma mūīkīō nī kana twose ūthasyo kūma mīkalīlenī ya kīmwīī na syove.

Ngelekanyo #1: kwa twasye wīna mwīkalīle wa kīmwīī wa ūthatu. Wathanī wa Ngai īūlū waku nī kūūthasya kūma ūthātunī ūū. Kwoou, ītambya ya mūīkīō kwaku yīīlye ata nī kana Ngai aete vinya wake īūlū waku na ndaūthasya?

Ītambya ya mūīkīō: “Mwīaiī, nīnīng’ang’anaa na ūthatu. Nīnanengane kwaku mwīkalīle ūū wakwa wa ūthatu na nīnīkwīkwatītye ūmbetangē. Mbetangē kwenda kwakwa kūma kwīthīwa nīna ūthatu.

Kīndū kya Vata: kīwango na ūliku wa ūthatu waku (kwa kīanda kīnene) no kīthe kī kīthīmī kya īvinda yīla ūtonya ūtūmīa nī kana ūthaw’e. ethīwa ūthatu waku nī mūnene mūno, now’o īvinda yīngī yītonya ūtūmīka nī kana ūthaw’e kūma kwakyo.’

Kwa twone ngelekanyo īngī ya kyove na ūndū kūīlye nī kana ūtembee mūīkīōnī na ndūthaw’a

Ngelekanyo #2: kwa twasye nī wovetwe nī kwona mīsīvī ya mavīsa mathūkū. Matambya ma mūīkīō metha me ta meva nī kana ūtangīīwe kūma kūng’nganī kūū?

Ītambya ya Mūīkīō: “Mwīaiī, ndīna vinya wa kwīthasya kūma kyovenī kīīya kwona mīsīvī īī ya mavīsa mathūkū. Nīngūūvoya vinya waku yū nī kana wambīlīlye kūnthasya.”

Manya: kwa twasye nīwoosa matyambya kaūta ma mūīkīō na ndūkūwīw’a ūalyūko waw’o ona mūnīnī. (līlikana kana vinya wa Ngai wītha ūīthūkūma kīla īvinda ona ethīwa tūīkūwīw’a kavīnda kūthi kala kangī). Ītambya ya mūīkīō vaa yīthīAwa yīīlye o ta ūū:

Ītambya ya mūīkīō: “Mwīaiī, nīnosete matambya kaūta ma mūīkīō na ndīkwatīte ūthasyo kūma kūng’ang’ananī kwakwa na mīsīvī īno mīthūkū. Nīngūūvoya yū nī kana wīthīwe wī vinya na ūmīīsyō wakwa nī kana nīendee kwosa matambya ma mūīkīō.

Itambya yĩngĩ ya mũĩkĩĩo ĩvindanĩ yĩ no yĩthe yĩlye o taũ ũ:

Itambya ya mũĩkĩĩo: “ Mwĩaiĩ, manyĩthya kana nũendee kũthũkũma nĩ kana ũnthasye kũma kyovenĩ kĩĩ kya kwona mĩsĩvĩ ĩno ona ethĩwa ndĩkwĩw’a vinya waku ũthũkũma”

Ndũendee na kũtembea mũĩkĩĩonĩ, nũambĩĩa kwĩthĩa ũ te kũthi kwona mavĩsa aa. Īndĩ no kĩndũ kĩ mĩtũkĩ mũno kwĩthĩa ũsyokete vo ĩngĩ. Mavĩndanĩ asũ, lilikana kana , maita maingĩ ala ũsĩnda, ũkwataa kĩwango kĩna kya Ũsindi kĩatĩĩwe nĩ ũvalũko. Ndũkemene yĩla wavalũka. Nĩ kĩndũ kĩthĩAwa. Nĩ tũ ka nenea kĩĩ mbeange ĩsomonĩ yĩla yĩatĩye . yĩla wakwata Ũsindi mũna na ĩndĩ ũvalũko, ĩndĩ osa ĩtambya ya mũĩkĩĩo yĩla yĩtonya kwĩthĩwa yĩlye ũũ:

Itambya ya mũĩkĩĩo: “Mwĩaiĩ, nĩ asanda nũndũ wa kwambĩlĩlya na kũnthasya. Īndĩ, ndĩvalũkĩle na nasyoka ĩngĩ kyovenĩ kĩĩ kya kwona mĩsĩvĩ ĩno. Nĩnaumbũla na nĩngũvoya ũkeo. Endee kũndĩlĩkanya kana kũtembea kũũ nĩ kana ngwate mũĩkĩĩo nĩ savalĩ na nĩ ngũkũa kavĩnda nĩ kana nĩkwate ũthasyo vyũ.

Maũw’o ma vata ĩlũlũ wa kũtembea mũĩkĩĩonĩ na kũkwata ũthasyo wa Klisto.

1. Ũliku wa kyove kyaku kana naĩ ĩla ĩkũemeleele kwa kĩwango kĩna no ũkũtavye ĩvinda yĩla ũtonya kũtũmĩa nĩ kana ũkwate kana wĩw’e ũthasyo.
2. Mavĩnda maingĩ ũkethĩaa naĩ ĩla syakumeleeĩle nĩsũkũsĩnda vinya yĩla ũtembeete mũĩkĩĩonĩ. Kĩĩ nĩ kya kawaida nũndũ ndwĩsa kũkwata ũthasyo vau kwa vau. Yĩla weeka naĩ, umbũla naĩ ĩsu na ndũendee kũtembea mũĩkĩĩonĩ.
3. W’o nĩ kana ũkavalũka maita maingĩ ĩla ũtembee nĩ kana ũkwate ũthasyo. Īndĩ, yĩla ũtembeete mũĩkĩĩonĩ ũkakwata wĩngĩvyo wa ũthasyo wa Klisto.
4. Vũngũa metho maku ma kĩveva na ndũvoya Ngai ũvũanĩsye kwaku kana nĩwendee na kũũthasya.

Ngewa yakwa mwene ya ũndũ nathaiw’e kũma kũũyũnĩ kĩnene

Nĩnalĩkĩtwe nĩ kũũyũ kĩngĩ thayũnĩ wakwa vandũ va mĩaka 40, na noosa matambya kaũta ma mũĩkĩĩo nĩ kana nĩkwate ũthasyo. Nĩnambĩĩe kũĩkĩĩa vyũ wĩngĩvyonĩ wa Ngai wa kwĩthĩwa e mũũo wakwa yĩla namwĩkwatya kũma o kwĩthĩa nĩsĩ ũũ ta mũndũ wa kawaida. Īndĩ o kavola kũũyũ kĩĩ nĩkyambĩĩe kũthela. Mavĩnda maingĩ nĩnaumbũlaa na ndĩvoya ũkeo yĩla kũũyũ kĩĩ kyangĩlya vinya na ndĩendee kwosa matambya aa ma mũĩkĩĩo.

Ngai nĩwaendeeĩe kũmanyĩthya kana nĩwe mũũo na mwene vinya na ũtongoĩ, ndĩĩkĩĩa kana naĩle kwĩkala kũũyũnĩ kĩĩ kĩngĩ. Kĩĩ ti kwasya kana ndĩthĩAwa na kũũyũ na kĩvũvũ maũndũnĩ amwe. Nĩ kwasya ndyĩkalaa thĩnanĩ ũũ kana kamũtuonĩ kaa ka kũũyũ. Yĩthĩĩtwe yĩ savalĩ, lakĩnĩ ũthasyo ũla ngwatĩte yũ no nasye kana nĩ waĩlĩte nĩtembee savalĩnĩ ĩno ya mũĩkĩĩo.

Mũtiani: andĩka maũndũ 3 ma kĩmwĩĩ na syove ĩla ũkwenda Ngai aũthasye kũma kwasyo.....

Ngwatanio na Ngai: ambililya kwosa matambya ma mũikĩio na ndũvoya Ngai ambĩe kũũnenga ũthasyo. Mũtavye kana wenda atwĩke vinya waku, na ũmĩsyo waku savalinĩ ñno ñla ũkwenda kũkĩlya moko kana kũeka kũikĩia kana nũendee na kũthũkũma. Mũvoye aũnenge kũmanya yĩla ñla ũkwĩka ũalyũkũ nthĩnĩ waku wa kũũthasya.

Kũtembea mũikĩionĩ nĩ kana ũkwate Kũvow’a kũma MAŪKITENI maku

“nũvoasya ala matũlikĩte ngoo, na kwoba maũkite moo” Savũlĩ 147:3

“nundu ngakutungĩia mwii museo, na ngakuvosya maukite maku...” Yelemia 30:17

Aklisto aingi umunthi nimeuthina nundu maukiteni kauta thayuni woo. Maukite aa no methiwe me ma mithemba mingi ta:

- Kukuw’a nai- kuu no kwithe kwi kwa kimwii, miwile yaku, kuneena na kuthinywa kwiana na uumwe kana uka waku.
- Kuthinywa- kutaanisia na mwendwa waku, kikw’u kana kutiwa
- Mbanga – ñla syietae mathina ma uima wa mwii kana kutwika kiwete.

kĩla waĩlĩtwe nĩ kũmanya ñũlũ wa maũkiteni kana ti maũndũ onthe ala makĩtĩkaa methĩAwa me thĩna. Thĩna nĩ **mũikĩio ya ũvũngũ** ñla nĩyo yĩetae maũkĩtĩko aa.

Eka ngũnenge ngelekanyo ñmwe. Natetheesya mwana mũka ũmwe ũla wavũkĩtw’e nĩ ñthe wake. Kũma na ũũ, nĩwaĩkĩĩte kana we nde vata na nĩmũthokwaanũ yũ. Nĩwakomanie na atwaana na mũndũ ũmwe mũtangĩe. Andavĩsye kana mũũme nĩwendete Ngai vyũ na nĩwamũkuua nesa vyũ. ñndĩ nũndũ wa mũikĩio yake ya kwona ataĩlĩte na ena kĩko, ndatanaa ñvinda ñvinda yĩla methĩawa mayĩisanĩa wendo. Kĩĩ nĩ kya tumie mũtwaano woo ũĩvalũka nũndũ ndaĩsa kũvoa kũma mũikĩio ñsu yake ya ũvũngũ ñla yaũmanĩtwa na kũvũkw’a kwake.

Ngai nĩ wathanĩte kũvyosa maũkite maku na kweũvya kĩlĩko kyaku w’onĩ wake nĩ kana aũthasye kũma mũikĩionĩ ñno yaku ya ũvũngũ ñla ñthyũlũlũkĩte maũkite maku

Kwoou, kwa twone mũtalatala wa Ngai wa kũtũvosya. ñla twĩtha tũyona, lilikana kana ti ũkite waku thĩna. Nĩ mũikĩio ñla wĩnayo ya ũvũngũ thĩna waku.

Mũthenya wa Katano.

Matambya ma mũikĩio ma kũũvosya kũma ũkiteni waku.

Ngelekanyo#1: kwa twasye kana n̄wakwat̄e maũkite kũma kwa asyai maku, ìthe waku kana nyĩnya waku yĩla waan̄ite, na k̄iũ kyakut̄ia wĩna m̄ũik̄iĩo wa kana n̄ũleetwe kana ndw̄it̄ik̄ilika. Aa n̄i matambya ma m̄ũik̄iĩo ala ũtonya kwosa n̄i kana wose vinya wa Ngai wa ũvosyo.

Ìtambya ya m̄ũik̄iĩo: “Mw̄iaĩĩ, n̄inates̄iw’e n̄i mwana m̄un̄in̄i kw̄is̄ila kũlewa na kũumangwa, na n̄ina maũkite manene. N̄undũ wa ũũ, nonaa n̄imũlee na ndet̄ik̄ilika. N̄inanengane maũkite makwa kwaku n̄i kana w̄ith̄iwe w̄i ũvosyo wakwa. N̄ingũvoya weũvye k̄iliko kyakwa ũw’on̄i waku na ndũmb̄it̄ik̄ila vate m̄ivaka n̄i kana masũan̄iaa aa ma kwona ndaĩl̄ite mathele.

Ngelekanyo ya kel̄i: Now̄ithe ũk̄it̄it̄we n̄i mwendwa waku n̄i k̄iĩ n̄i k̄yat̄uma m̄utwaano waku ũithela.

Ìtambya ya m̄ũik̄iĩo: “Mw̄iaĩĩ, n̄undũ wa kũthela kwa m̄utwaano wakwa n̄iĩw’a ndena vata ãngĩ. N̄in̄ikw̄ikwat̄itye kw̄ith̄iwa w̄i ũvosyo wakwa na kũmanȳithya kana vata wakwa ũtonya kwoneka o nth̄in̄i waku tũ.

Lilikana: eth̄iwa ũkite waku waendeĩye vandũ va m̄iaka kaũta, w̄ith̄i kũkũa o ãnv̄ida yĩasa n̄i kana n̄i kana w̄iw’e kana ũkwate ũvosyo. Eth̄iwa ũm̄unth̄i w̄i ũndũn̄i ũũ ũkũete ũkite waku, ãndĩ waĩle kw̄ith̄iwa wĩna m̄ũvango wa kwsa mataambya ma m̄ũik̄iĩo na ndũvoya Ngai atw̄ike ũsũv̄io na vinya waku maũndũn̄i aa.

Ngwatan̄io na Ngai: n̄ukwat̄ite maũkite vau ãtina? Eth̄iwa ũsũnḡio n̄i ‘ĩĩ’amb̄ia kwosa matambya ma m̄ũik̄iĩo n̄i kana Ngai eũvye k̄iliko kyaku ũw’on̄i wa maũndũ ala w̄ik̄iĩa mathyũlũlũk̄ite maũkite maku.

Manya: no w̄ith̄iwe ũtes̄i m̄ik̄iĩo ya ũvũngũ ãla ãkonan̄it̄we na ũkite waku, ãndĩ Ngai n̄umes̄i. Kwoou, m̄ũmanthe n̄i kana eũvye k̄iliko kyaku na ndaũthasya.

Ũkite waku na kũekewa.

Maũkite na kũekewa sȳiendanasya ãmwe kwa ãmwe ãla waũm̄iw’a n̄i m̄undũ ũngĩ. N̄undũ wa ũliku wa w̄um̄isye waku, andũ ainḡi maĩk̄iĩa kana ndw̄isa kũek̄ea m̄undũ ũla ũkuv̄it̄isye. ãndĩ ũũ n̄i ũvũngũ m̄unene n̄undũ ũkeo wonthe wa Klisto w̄ivo nth̄in̄i waku n̄i kana ũekee m̄undũ ũla ũkũũm̄itye. Th̄ina n̄i kũlea kwenda kwitũ kwa kũek̄ea. N̄itw̄is̄i kũma ndeton̄i ya Ngai kana twaĩle kũek̄ea, lak̄in̄i kwenda kwitũ nikũleete kũek̄ea. N̄in̄is̄i k̄iĩ n̄undũ wa kũlea kwenda kũek̄ea kwakwa. N̄in̄is̄i k̄iĩ n̄undũ wa kũlea kwenda kũek̄ea ãthe wakwa vandũ va m̄iaka 48. ãndĩ, Ngai n̄iwambũan̄isye kwa nz̄ia yĩ mwanya m̄ũno na ũtonyini wake ũndũ ũtonya kũmbunya kũma kũema kũeka ngatw̄ika wa kũek̄ea. Eka n̄im̄utavye ũndũ Ngai wamboĩsye.

Ngelekanyo yakwa mwene ũndũ naleete kũek̄ea ãthe wakwa

N̄undũ wa maũkite manene ala ãthe wakwa wanengete kw̄is̄ila kũneene kwake, kũngũna na kũnth̄inya k̄iliko, naĩna ũthatu , ũthil̄iku na kũlea Kũnene kwa kwenda kũm̄uekea. Ngai n̄iwees̄i k̄i ãlũ wa ũlei ũũ wakwa. ãndĩ, n̄iwanen̄i k̄isũan̄ian̄i kyakwa na asya, “ n̄in̄is̄i kana wĩna kũlea kwenda kũm̄uekea ãthe waku. N̄i wend̄i waku nȳie n̄im̄uekee kw̄is̄ila we?” kav̄indan̄i kaũ, ndyaĩna kwenda kũm̄uekea ãthe wakwa, ãndĩ n̄inendaa kw̄it̄ik̄ila Ngai am̄uekee kw̄is̄ila nȳie. Ì n̄i ngelekanyo sya matambya ala noos̄ie:

Ìtambya ya m̄ũik̄iĩo: “Mw̄iaĩĩ, ndȳisa kũek̄ea ãthe wakwa ũla wanũmanḡie na ambũk̄ita m̄ũno. Yũ n̄ingũvoya we n̄i kana w̄ith̄iwe w̄i ũkeo wakwa kwa ãthe wakwa kw̄is̄ila nȳie. N̄in̄ikw̄ikwat̄itye n̄i kana n̄i kana ũmbetanḡie kũema kwenda kũũ kũtw’ike kwenda kwa kũeka.

Itina wa mwaka ūmwe na nūsū ya kūmantha Ngai kwa mūikīō nī kana aekee ithe wakwa kwīsīla nyīe, Ngai nīwambīlīlye kūvīndūa mūtuo ūū wakwa. Nīwaalyūlie kwenda kwakwa vinyanī wake mūnene itina wa īvinda yīī. Itina wa ūū nīnew'e angūlyā īngī kana nīna kwenda kūeka ithe wakwa, nasūngīa "īī" na naendea kūmūekeka (kīyāī kīndū o kya mūthenya ūmwe). Ngai nīwambetangīīe ūthatu na ūthilīku na ekīa nthīnī wakwa wendo. Ndyaaekea ithe wakwa tū, īndī nīnamwendīe nūndū wa ūndū veva mūtheī waalyūlīle thayū wakwa. Ūū nī ūmwe wa maūndū ala manene Ngai wekīe thayūnī wakwa atūmīite vinya wake mūnene nūndū ndyasūanīa kana vai vatonyeka nīmūekeke. Ngai eīkana nakū ooū ateūkūlyā ūliku wa ūkite waku ūla wīthīitwe ūkwatīte.

W'o wa Vata
Ngai nūkūvetanga kūlea kwenda kwaku na ndakūt'w' a kwenda kūnene kwa kūekeka.

Manya: vaa ve kīndū waīle kūlīlikana īlūlū wa ūekeo. Ti Ngai kana nyīe tūtunya kwasya ithe wakwa nīweekaa nesa. Kyaī kīndū kyaw'o na kyakunūmīsya mūno. Īndī, Ngai īvukunī ya Alomi 8:28 easya kana Maūndū onthe mekīkaa na kūete ūseo. Ūndū ūla mūseo nī kana Ngai wambalyūlīle natwīka wa kūekeka. Īndī, ve malanga mbīkīa ya ūmūnthī ma ūkite ūū, nīna Ūtanu nūndū Ngai nūnthāitye mūno kūmanwa na mīikīō ya ūvūngū īla yathyūlūlūkīte ūkite ūū.

Ngwatanīo na Ngai: sūanīa īlūlū wa mūndū ūla ūkwona ūtesa kūmūekeka. Wīna kwenda kūikīīa Ngai nī kana amūalyūle kwīsīla we? Īndī, ambīlīlyā kwosa matambya ma mūikīō o ta makwa na ndūvoya Ngai aekee mūndū ūsu kwīsīla we. O īngī, ambīlīlyā kūmūikīīa Ngai nī kana aalyūle kwenda kwaku ūtw'ike wa kūekeka.

Isūanīa ya Mūthya
Kūema kūeka kūtilanasya kwonoew'a kwa thayū wa Klisto nthīnī waku

Maūw'o ma vata īlūlū wa kūtembea mūikīōnī na kūvow'a kūma kūkītwanī kwaku.

1. Līlikana kana ti kūkītīkīwa nī maūkīte thīna. Thīna nī MīīKīīO YA ŪVŪNGŪ īla yūmanAwa na kūkītīkīwa kūū.
2. VAI kūvow'a kwa "mītūkī" kūma maūkītenī ala makūīye īvinda yīasa. No ūkūe īvinda yīasa mūno kūvow'a kūma ūkītenī ūla ūtonya kwītha ūkūīte kwa īvinda yīasa.
3. Vai ndīī ya kūlea kwosa kūma kwa Klisto wūūmīsyo īvinda yīī ya kūvow'a
4. No kīkūe īvinda o yīasa nī kana Ngai aūvetangīe ūlei wa kūekeka aūnenge kūekeka kwīngī ethīwa nī wīkalīte īvinda yīasa na kūema kūekeka kūū.
5. Ngai nīūalyūlaa kīlīko kyaku na ndwambīlīlyā kūkwata ūvosyo ūū.

Ndwambīlīlyā kūtembea Mūikīōnī, waīle kwīthīwa na kītumi kya kūtembea kana kīeleelo

Īla ūkwītha ndwambīlīlyā kūtembea mūikīō, waīle kwīthīwa na kīeleelo
Kya kwosa matambya aa.

Līlyā Mathayo 7:8 nī kana ūkwatye kīī;

4. Íthĩwa wĩsĩ vevanĩ kana Ngai nũendeeye kũthũkũma thayũnĩ waku. Ũalyũkũ ũũ no wĩthe wĩvo lakĩnĩ ndũwĩwa. No kavola kwa kavola. Voya Ngai nĩ kana aũmanyĩthasye ĩla maũlyũkũ aa maendeye na kwĩthĩwa thayũnĩ waku.

Mũkĩo ya Ũvũngũ

Mũkĩo ya ũvũngũ ĩlũlũ wa Ngai:

Nĩnĩkĩa Ngai nĩ; kana vau ĩtina ĩla nakĩtikĩwe nĩ kũvĩnyĩika Kũnene noona Ngai ta:

Mũthatu	mũsĩlĩ	ũtena wendo
Mũthĩthũ na E kũasa nakwa	ũũmanĩaa	ũtatonya
Ũtaalyũkaa	ũkũnanaa ĩvoko ĩtailĩte	ũteenda kwĩka
A te mũtongoĩ	ũtasũvĩaa	ũtena Teĩ

Mũkĩo ya ũvũngũ ĩlũlũ wa andũ ala angĩ

Nĩna ũtonyi wa kũema kũeke andũ angĩ

Naĩlĩtwe kũkwata kwĩtikĩlĩka

Andũ ala angĩ maĩle kũkomana na mavata makwa

Ũndũ angĩ mekwasya nĩw’o nĩvw’ana

Naile kwenda vate mivaka

Mailwe ni kuvika kiwango kyakwa ni kana
metikilike

Mūkūo ya ūvūngū ūlū wa ūndū naile kwikala thayū wa ūklisto

1. Naile kuthukuma Ngai ni kana:
  - Nkwate wendo wake.
  - Nitanihye Nga.
  - Nkwate kwitika kwake.
  - Ndikakwate usililo wake.
  - Niw'e nesa.
  - Nendeeye andu ala ang'i.
2. Ni ilu wakwa nitumie ui na utonyi wakwa (Ngai andetheeye):
  - Nkwate miao yake
  - Nitwikithye miao yake ya w'o ki thayuni wakwa.
  - Niyalyule mweene.
  - Nithiwe na Utanu
  - Nkwate kundeneya na mbee.

Mikalile ya mundu wi mwini

**Kwithiwa wiyendete
Mwene**

Kusuania ilu waku muno

Kwiyiw'ia tei

Kuvinyika kiliko

Kwilaumu

Kwineena mwene ni kana

Andu makwone

Kiw'iu

Kwivatha/ kwitenga

Kwitenga

Kusonga vaasa na andu ala
ang'i

Kutinda weka

Kwikunikia

Vinya wa kutumuw'a

Kuvindisya maundu

Kulea kuya ngewa

Kutoloka thina ka woo

utumite:

umalaya

ndAwa sya kumila na uki

mathau

kompyuta, simu, kwiloela

kusoma

kuya muno

kwikala wi mukwatanu

kuneena muno

ndini

kũnywa mũno

ũvũkũ

Too mwĩngĩ

Kwĩthw’a na kũũyũ(
kwĩmakĩa

Kũnũng’ũnĩsya)

Kwĩtha na wĩa(kweteela na
wĩa)

Kwĩtha ũtena mũũo na
ũthũmũo

Kũkw’a ngalĩko ĩmwe

Kwĩtha wĩna nzika mbĩngĩ

Kũlea kwona kĩa kĩseo

Kwona ũthũkũ mavĩnda on
the

**Kũmantha ũtethyo kũma
kwa:**

Asomĩ ma ndata

Awe

Kwĩkwatya mwene

Kũendee kwaku nĩ ĩũlũ wa

kwĩtĩkĩlĩka kwaku

kwenda maũndũ onthe mathĩ
nesa

kũtata na vinya ndũkavalũke

kũkĩa kwĩka mavĩtyo

kwĩkala mĩaonĩ

“kũsoma”

Kwĩwa waĩle kwĩka

Kwĩvĩnyĩĩa na we na
angĩ

Kwĩkĩa ĩwango ĩte
sya kawaida

Kwa angĩ nakũ

Kwovwa nĩ:

Kwenda kwĩanĩsya mũno

Kwenda kwoneka

Kũkwata syĩndũ syenekee

Kĩa angĩ masũanĩa ĩũlũ waku

Ũndũ nĩvw’ana

Ũĩma mwĩĩ wa nza

Maũndũ ala mavĩtũkũ maku

(ala maũmĩasya)

Kwĩnengane nĩ kana ũkwate
ũmbo

Mũtalatala na mĩao

Kwĩthĩwa kĩa Vandũ

Kwenda kũsĩmbĩka kĩa
vandũ

Kwenda mũno kũma andũnĩ

Kũũmĩsya mũũũno

Kũtĩsya andũ

Kũlea kũkĩlya moko

Kwĩkala ũtongoetye

Kũtĩsya andũ

Kwenda andũ meke ũndũ
ũkwenda

(ũtũmĩĩte; kũmewĩthya naĩ,
kũvĩndya,

kũkathĩĩa)

kũvũa andũ

kũya ĩthĩtũ

kwĩtha ũtekwenda kũthethya

kũema kũya/kũya mũno

**kwĩtha ũtena teĩ na ũũ,
kũelewa**

ũseo na wendo

kwĩtetea kĩa ĩvinda

**kwĩtha wĩna ũtheũ waku
mweene**

(kwona waĩlĩte)

Kwĩtetea

Kũvw’ĩka mavĩtyo

Kwona thĩna wĩ andũ angĩ

Kũtũla andũ angĩ mũtĩ

Kũlea kwĩtĩkĩla mavĩtyo
maku

Kwĩtha na thĩna wa

kwĩtĩkĩla mavĩtyo, kwĩtya
ũekeo,

kũvoya ũtheyo, kũtũnga
mũvea

kwĩtha na ũnene kĩa vandũ;

“Nĩnĩsĩ kĩa kĩseo”

“nzĩa yakwa nĩyo yaĩlĩte”

**Kwĩthĩwa wĩ mũsĩlĩ kĩa
ĩvinda**

Kũmantha thĩna andũnĩ angĩ,
we na

Andũ ala angĩ
maũthyũlũlũkĩte

Kwona maũndũ ala me
mathũkũ

Kũnũng’ũnĩsya mũno.
Ndwĩw’aa

Maũndũ me sAwa

Kwĩkala wĩkwatĩye we mweene

Kwĩkwatya nyĩe vandũ va

Ngai na andũ ala angĩ

Kwĩthĩwa nĩna mĩtũlyo

Kwĩyenda

Ngathĩio

Ngũlũ

Kwĩyĩw’a

Ndũsũanĩa angĩ

Ndwĩthũkĩĩasya

Ndũkwatasya wa andũ

Kwosa maũndũ na ũvũthĩ ũtaĩle

Kwasya maũndũ ta “nĩ sAwa”

“ndĩũkũlyā”

Ndwonaa ũseo

Kwĩtha ũtena wĩkwatyo

Kwĩkala na nzika

Ndũĩkĩĩa andũ, Ngai o nakũ

Wonaa o maũndũ mathũkũ

Ndũanĩwa nue na andũ angĩ

Ndwĩsaa kwĩanĩwa

Ndwĩna ũnyanya

Kũnena syĩndũ syĩna
kũũmĩsya

Kĩmena

Ngũlũ

Kũthata mĩtũkĩ

Kũũmana, kaũ

Kwananga syĩndũ

Ũlei

Kũemanwa

Ũthatu wĩ vakũvĩ

Kwĩkala na ũthilĩku

Ndeũkeea

Kũtala ũthũkũ

Kũĩvanĩsya

Kwenda angĩ maũmĩe

Kũkĩta na ũng’eĩ

Kũmanyĩka naĩ

Kũmanyĩthanya ũndũ ũ te
w’o

Kwĩvĩthanya maũndũnĩ ta
ĩtheka

Nĩ kana ũvĩthe w’o, ũlwe.

Kũlea kũneena, kũselewa,

Kũthamĩsya maũndũ mbee.

Kwĩtheesya

Kwonaa thĩna now’e

Kwĩtya ũkeo mũno

Kwĩyĩũmĩsya

Kwĩtha na thĩna ndũkwata
wendo,

Ũkeo

Kũema kwĩyĩkeea.

Kũtata andũ ala angĩ

Kũleana na ũtongoĩ

Kwĩthĩwa ũte wa ngwatanĩo

Kwĩtha ũtavũndĩĩka

Kwona vakũvĩ

Kũthũngũũta angĩ

Kwenda ngananĩo

Kĩthokoĩ

Ndũsũanĩaa kelĩ

Kũleana na w’o

Kũvw’ĩka mathĩna (mwakĩ na
ngũa)

Waĩtye nũũthĩ kũvoa

Kũlea kana ũndũ nĩ mũthũkũ

Kũkengana

Kwĩkenga mwene

Kwĩkĩa maũndũ ilAwa

Kũthaũkĩa mũndũ
ndakamanye ũndũ kũilye

Kwĩvw’ĩkĩa mbee

Kũvĩtha kĩla ũsũanĩa

Kwĩvanya

Kwendeesya andũ nĩ kana

Makwĩthũkĩĩsye

Kwĩka kĩla kĩte kyaw’o

Kwĩtha wĩva iũlũ. Vai mũndũ

Ũkũthengeea

Kwosa maũndũ na ũvũthũ

Kũtũkĩka ngoo mĩtũkĩ

Ndũtataa

Kwetela ũtavw’e ũndũ
ũsũanĩa

kana kwika
 Ndwina utw'i waku
 Kuka uvaluku
 Kuthamisa maundu
 Kwitha u te wa kwikwatw'a
 Utulu
**Kwikala ukwete maa na
 uvyu**
 Nduthuma
 Ndwina umiso
 Ukwasika mituki
**Kwivwika ni kana
 ndukaumiwe**
Mwile yaku
 Ndukwenda wendo
 Witha na thina wa
 kwiyiesya
 Kuvinyia undu ukwaw'a
 Kwikala wikundikite
Kwikala mwileni yaku

Kukika kana w'o ni kila
 waw'aa
 Kwiva thina muno yila
 wamanw'a
 Kwitha wi mvyu muno
 Kukwatangana muno
 Kwitha na wia na uthatu
 mwingi
 Nganano na kwitha na
 usesei mwingi
 Kwona ta wi mlee kila
 ivinda
Kutaanithya kila munda
 Wikala utanite kila munda
 Ndwendaa kelele
 Kuweta kila andu meenda
 kwaw'a
 Kunyeyeka muno
 Ndwi kulea
 Ndwi kwiyungamia
 Ndwendaa kukosea anga

Utavawa o mituki
**Kwitha wina kusuvila
 kwingi**
 Kwitha wina kulya muno
 Kwitha wi wa kwikwatw'a
 muno
 Kukonanya na maundu ma
 andu anga
 Kwenda muno
 Kunena muno na
 kwithukisa vanini
 Kutw'ia andu anga
**Kwitha ute munda wa
 kuvua Ngai**
 Kumanya maundu muno
 Ndwitha na ivinda ya
 kuthaka
 Ndwina Utanu thayuni waku

ISOMO YA KATANO

Ka wa Mũkĩo

Mũthenya wa Mbee

Ukiniki kwa Ukuvu wa Isomo 5

- Ka wa mũkĩo ni mwaũ?
- Maũw'o iũlũ wa ka wa mũkĩo.
- Amaitha ala me kauni uu.
- Kũkĩya ka iũlũ wa mwĩ, vinya iũlũ wa nai, satani na ndaimoni.
- U ka wa mũkĩo na isũania yaku iũlũ wa thayũ.

Kwĩmanyĩthya:

Yĩla wĩna kĩeleelo kĩseo ĩũlũ wa kũtembea kwaku mũĩkĩĩonĩ, ũkũaa o kavĩnda kanĩnĩ na ndwambĩlĩlya kũkwata ĩsĩĩ. Ethĩwa nĩwosete matambya ma mũĩkĩĩo, nĩ vatonyeka ũkethĩwa nĩwĩsĩ kĩla ngũneene. Kũsĩwa kũũ kũetawe yĩla wethĩana na amaitha ma nthĩnĩ kana nza ala me kwenda kũkumya savalĩnĩ yaku ya mũĩkĩĩo. Kĩla tũthĩ kũsoma ĩsomonĩ yĩ nĩ ĩũlũ wa kũmanya amaitha ala tũũthĩ kwĩthĩa kaũnĩ ũũ na ũndũ tũtonye ũkwatanĩa na Ngai kũsĩnda kaũ ũũ wa mũĩkĩĩo.

Kaũ wa mũĩkĩĩo nĩ mwaũ?

“kũkĩta kaũ ũla mũseo wa mũĩkĩĩo...”

1 Timotheo 6:12

Nĩleasya kaũ wa mũĩkĩĩo ta ũũ:

Kaũ wa Mũĩkĩĩo:
Nĩ kĩla ũkwataa yĩla wakomana na KĩSII kũma kwa amaitha
maku yĩla ũtembeete mũĩkĩĩonĩ.

W’o ni kana kuma itambya yam bee ya muikiio ukakomana na isiii. Ikulyoyila ngwenda ukukulya kavindani kaa yina kundu kwili:

- Niwisi kana vena kau?
- We wi kauni uu?

Kila nisie kumanya ni kana aklisto aingi maikwatasya kii kana ve kau munene ukite mbee woo. Vetelo nukuikithya kau uu ivukuni ya 1 vetelo 2:11:

“Endwa, nĩngũmwĩsũva ta mwĩ ekatĩ ma aenĩnĩ na aenĩnĩ ma kyalo, mĩwĩvĩnĩnĩ na mĩmĩeo mĩthũkũ ya mwĩ, ĩla yũkĩtaa na ngoo.”

Kĩndũ kĩmwe twaĩlĩte kũmanya nĩ kana vena kaũ. Ethĩwa tũyĩsĩ kana vena kaũ, tũkekalaa ta vate kaũ ũendeye. ĩũlũ wa ũũ, ethĩwa nĩtwamanya kana ve kaũ, na tũĩthĩ kũũkĩta kaũ ũũ wa mũĩkĩĩo kwĩanana na 1 Timotheo 6:12, ve maũndũ atatũ ala meũthĩ kwĩthĩwa:

Kya mbee, nĩtũũthĩ kũtũlĩka ngoo ĩũlũ wa Ngai na kũtembea kwitũ mũĩkĩĩonĩ
Kya kelĩ, twĩthĩ kwĩyĩalyũla tũtw’ike myambĩlĩlyo ya kwĩkala thayũ witũ
Kya katatũ, vai ũalyũkũ ona ũmwe ũksea kwĩthĩwa thayũnĩ witũ.

Kwoou, nĩ kĩndũ kya vata mũno ethĩwa nĩtwĩkũelewa kaũ ũũ wa mũĩkĩĩo, amaitha aa ala tũkĩtaa kaũnĩ ũũ na ũndũ wa kũsĩnda kaũ ũũ. Mbee tũnenee ĩũlũ wa maũw’o amwe ma vata twaĩle kũmanya ĩũlũ wa kaũ wa mũĩkĩĩo.

Maũw’o ĩũlũ wa Kaũ wa Mũĩkĩĩo

#1- ndwisa kũkĩta kaũ ũũ.

“nundu Yeova Ngai wenyu niwe uendaa nenyu, umukitiaa amaitha menyu, amutangiie” Kutungililwa 20:4

W’o iulu wa kau wa muikiio ni kana ndwisa kukita we mwene ate Ngai weka. Niki? Nundu vinya na utonyi waku syiitonya undu mbee wa amaitha maku. Kila ivinda yila wamua kukita na vinya waku nukasindawa nginya yila ukatumia vinya wa Ngai. Uvoo museo ni kana Ngai niwathanite kukita kwondu waku kwa kusinda mumaitha waku.

***Ndwaĩ mũvango wa Ngai we kũkĩta kaũ ũla
Nowe ũtonya kũsinda.***

#2.- kũlĩo kyaku kaũnĩ ũũ wa mũĩkĩĩo

“yesũ akamũkĩtia, nenyũ mũkavĩndya kĩ” Kũma 14:14

Ona ethĩwa Ngai nũkũkĩta kaũ ũũ, we wĩna wĩa waku wa kĩkwa. “vĩndya kĩ!” no wone ũũ wĩ ũndũ wa ũtũlũ lakĩnĩ w’o nĩ kana tĩ nĩ ndeto syĩna thayũ mwĩngĩ nũndũ nĩwendeeye kũmwĩkwatya Ngai mũĩkĩĩonĩ akũkĩtie kaũ wĩna ũsindi.

“kũvĩndya kĩ” nĩ kwasya kana yũ no ũthũmũe nũndũ nĩwĩkwatĩtye vinya na ũtonyi wa Ngai nĩ kana ũkĩlye amaitha maku vinya yĩla ũtembea mũĩkĩĩonĩ. W’o nĩtũũw’ona ĩngĩ ĩvukunĩ ya Savũlĩ 46:10 “kĩlyai, mũmanyeninye Ngai...”

Mũĩkĩĩo waku ũkwatasya vinya wa Ngai wa kwananga amaitha maku ala me nzĩanĩ yaku ya mũĩkĩĩo

#3.tũmĩa Ndeto ya Ngai ta mũĩo wa Kaũ ũũ wa Mũĩkĩĩo

“ngoo yakwa nĩnĩũtwekw’a nĩ woo: mbĩkĩa vinya kwĩanana na ndeto yaku” Savũlĩ 119:28

“na mũkamya ũla w’o, n aũla w’o ũkamũthasya” Yoana 8:32

Kĩanda kĩnene kya kũkĩta kaũ ũũ wa mũĩkĩĩo nĩ kũmanya na ndũkwatanĩ na Ngai ũw’onĩ wake. Ndeto “kũmanya” ĩvukunĩ ya Yoana 8:32 nĩ kũmanya kũvĩtũkĩte ũmanyĩ wa kĩmũndũ. Kĩĩ nĩ kwasya “kũĩkĩĩa” Nĩtwĩsĩ kana Klisto mwene nĩwe w’o kwĩanana na Yoana 14:6. Kwoou, yĩla tũũkwatya w’o wa Ngai na kũkwatanĩ na nake mũĩkĩĩonĩ, nũkũthi kũtũmĩa w’o wake nĩ kana anange amaitha ala me nzĩanĩ yaku ya mũĩkĩĩo na ĩndĩ ndũkwata ũthasyo. Nĩtũũthĩ kwona ũndũ kĩĩ kĩthũkũmaa kĩlungunĩ kĩĩ kĩatĩtye kya ĩsomo.

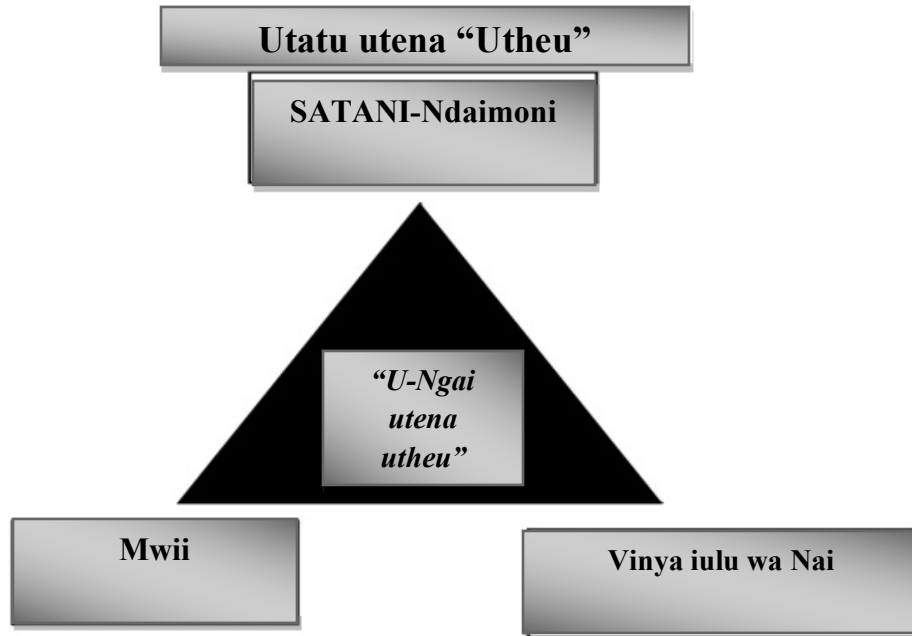
Ngelekanyo ya kũtembea mũĩkĩĩonĩ ĩvĩsanĩ

Īvīsani yī yīatīye, nītwīkwona ngalīko ya kwoko kwa aka nīvo twambīlīlasya kūtembea Ūklistonī. Tūyambīlīlya kūtembea, mala maingī twīthīAwa twī mwīnī, kwīthīwa na mathīna matekūthela, na kwīkala nānī īla syīkūemelele etc. kwokonī kwa aūme kwa Ngai vethaa mAwatho ma ūalyūkyo ala tūenda kūkwata. Kīao kī kīthīAwa katī wa maūndū aa nī mūīkīio. Tūendee kūtūmūīa īvīsa yī masomonī aa maatīye:

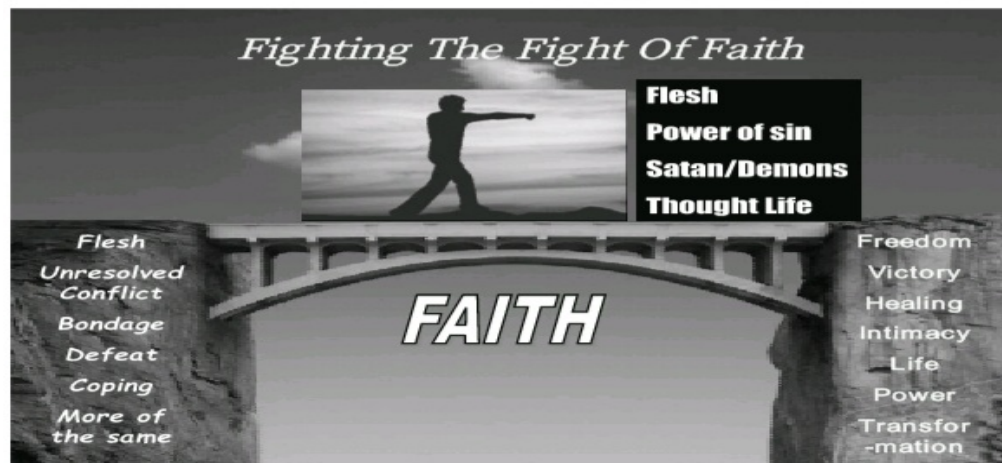

Amaitha methīawa me aaū Kaūnī ūū?

Īla tūkwīthīwa tūyambīlīlya kūtembea mūīkīionī, nītūūthī kūkomana na amaitha na īsīī sya nthīnī na nza. Amaitha ala anene kaūnī ūū witū wa mūīkīio nī mwīī, vinya wa nāī na Satani na alaīka make. Nītaa amaitha aa wīanīū(ūtātū) ūtena ūtheū. Īvīsa yī yī vaa yīna ūelesyo mūseo.

Mbeange wa ũũ, Ũ-Ngai ũtena ũtheũ vena mũmaitha ũngĩ tũkomanaa nake, na ũyũ nĩ thayũ wakwa. Īla twaambĩlĩlya kũtembea mũĩkĩĩonĩ,tũkakomanaa na amaitha aa ana ala maetae kaũ wa mũĩkĩĩo. Kwa lĩlya vaa:

Kwa lĩlya kĩla amaitha ũmwe kwa ũmwe na ndwona ũndũ ũtonya kũkwatanĩa na Ngai nĩ kana ũkĩte kaũ wa mũĩkĩĩo na ndũsĩnda.

W’o mũnene
Vinya waku, ũtonyi waku na ũtonyi waku wa kũtwa ti Ũsindi iũlũ wa amaitha maku. Kũtata
kũmasĩnda vate na Ngai mavinda on the kĩetae kũsĩndwa.

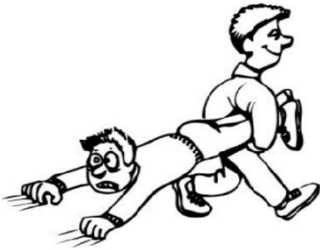
Mũthenya wa Kelĩ

Mũmaitha wa Kelĩ: Mwĩĩ

Kũma ĩsomonĩ yitũ ya kana, nĩ waĩle kwĩtha wĩna kũelewa kũseo kwa mwĩĩ na mĩkalele ya ũ mwĩĩ. ĩsomonĩ yĩ nĩ twĩkwona ũndũ mwĩĩ ũtw'ikaa kĩsĩĩ yĩla ũtembeete mũĩkĩĩonĩ.

Mwĩĩ waku kĩla ĩvinda ũkaleanaa na kũtembea mũĩkĩĩonĩ

Mwĩĩ kĩla ĩvinda ũkethĩAwa ũleanĩte na kũtembea kwaku mũĩkĩĩonĩ kwĩanana na Akalatia 5:17

“nundu mwii niwendaa ukilan’ya vinya n aula Veva, na Veva ukilan’ya vinya na mwii, nundu asu eli me na kau ene kwa ene: ni kana muikatonye kwika maundu ala mukwenda”

nĩtũkang’ang’anaa thayũ witũ wonthe na mwĩĩ na mawendĩ maw’o. Ũvoo mũthũkũ nĩ kana kũsyoka mwĩĩnĩ, na kwĩkala wĩ mwambĩlĩlyo nĩ ũmbo witũ kĩla ũmwe, lwoũ no mĩtũkĩ mũno kũsyoka mwĩĩnĩ ũndũ tũmanyĩite kwĩkala. Īndĩ, nũndũ yũ twĩ Aklisto, twĩna ũndũ ũngĩ wa kwitũĩa. Nũndũ twĩna wĩanĩũ wa vinya wa Ngai nthĩnĩ witũ, yũ no tũsakũe kũtembea twĩkwatĩtye vinya ũũ vyũ (ũla kĩla ĩvinda nũkĩlasya mwĩĩ vinya).

Īthyonthe Aklisto tũmbĩtwe twĩ mwĩĩ. No mĩtũkĩ kũsyoka mwĩĩnĩ, na kwĩkala twĩ mwambĩlĩlyo ũndũ ũla twamanyĩie.

Aa nĩ maũndũ ana ala mwĩĩ wĩkĩaa ĩsĩ yĩla tũtembeete mũĩkĩĩonĩ. Mwĩĩ wenda we ũ:

1. Ũete ũalyũko nthĩnĩ waku ũtũmĩite ũtonyi waku.
2. Ũkanananĩsye Ngai na ndũkw’a ngoo ĩlũ Wake na ũtonyi wake wa ũkũalyũla
3. Ũsyokee ĩngĩ mĩkalĩle yaku ya kĩmwĩĩ “kasũmbanĩ kakũ ka ngũlũe”
4. Witĩkĩle motatwa ma mũmaitha satani na vinya wa naĩ.

Īkũlyo: kwĩanana na Alomĩ 7:15, nĩ maũndũ meva ũtonya kwĩthĩwa ndwenda kũmeka ĩndĩ mayĩkĩkaa kana mekĩkaa na kyamũtete? Nĩwĩtha ũtatĩte ndũkameke kana ũmeke ũtũmĩite kwenda kwaku?
Nĩkĩthũkũmĩte?.....
.....

Kaũ wa Mũĩkĩĩo na Mwĩĩ

Ve maũndũ atatũ ala Ngai ũkwenda kwĩanĩsya ĩlũ wa kaũ wa mũĩkĩĩo na mwĩĩ. Ngai enda:

1. Kũũmanyĩthya yĩla mwĩĩ ũleana na kũtembea kwaku kũĩkĩanĩ.

Nündũ wa kwĩthĩwa twoombĩwe mbee vyũ twĩ mwĩ, no tũeme vũ kwa vũ kwona yĩla mwĩ ũleanĩte na wĩa wa Ngai nthĩnĩ witũ. Kwoou, Kĩla Ngai ũkwenda kwĩka nĩ kũtũmanĩthya ũlei ũũ wa mwĩ. Nĩ twĩkwona mũthĩanĩ ũũ ũndũ Ndavĩti wamanthĩe Ngai nĩ kana amanyĩthye mĩkalĩle yake ya kĩmwĩ.

“Nthĩana, ame Ngai, na manya ngoo yakwa: Ndata, na manya mosũanĩo makwa; Noĩsĩsya ethĩwa ve nzĩa nthũku nthĩnĩ wakwa, noĩndongoeasya nzĩanĩ tene na tene” Savũlĩ 139:23-24

Kwoou, kwa twone ũndũ ĩtambya ya mũĩkĩĩo yĩtonya kwĩthĩwa yĩvyana nĩ kana Ngai aũmanyĩthye ũlei waku wa mwĩ.

Ītambya ya mũĩkĩĩo: “Mwĩaiĩ, nĩngũũvoya ũmbũanĩsye ũndũ mwĩ wakwa wĩthĩĩtwe ũleanĩte na wĩa waku mũnene thayũnĩ wakwa.”

2. Ūkwonya kĩkw’u kya mwĩ waku.

“nündũ ũla nĩkaa ndĩmanyya: nĩkwĩthĩwa ũla nendaa ũsu ndĩwĩkaa; ũndũ ũla nĩmenaa, ũsu nĩw’o nĩkaa.” Alomi 7:15

Thĩna wa mwĩ nĩ kwĩthĩwa wĩna makwĩlĩ. Kya mbee, tũĩkwenda kũtia mĩkalĩle yitũ ya kĩmwĩ. Kya kelĩ nĩ kana, tũĩna vinya nthĩnĩ waitũ na witũ wa kwĩthasya kũma ũkombonĩ ũũ wa mwĩ. Kwoou, Ngai nowe atũvũanĩsye “kĩkw’u” kya mwĩ witũ mbee wa kwĩtha twĩna wendĩ wa kũmwĩtĩkĩla atũthasye kũma kĩkw’unĩ kĩ. (Lilikana kana “kĩkw’u” kya mwĩ nĩ kũthinĩka kũnene kwa thayũ yĩla mwĩ waleana na wĩa wa ũalyũko wa Ngai nthĩnĩ witũ).

***Kwonyw’a kĩkw’u kya mwĩ waku nĩ Veva kũũvũanĩsya
ũthinĩkũ mũnene ũla ũkwatĩte nündũ wa ũlei wa mwĩ ũla wĩ nthĩnĩ waku***

Thina munene wa Aklisto aingi ni kana mekalite uthinikoni thayuni woo kwa ivinda yiasa kiasi kya kana mayonaa kana uu ni uthiniko. Kii nikyo kitumi kila tumanthaa Ngai ni kana onanye atumanyithye uthiniko uu. Twaema kwika uu, tuendee kwikala taila Ngiti iwetetwe ni 2 Vetelo 2:22 kusyokea matavika mayo, kwa kumanyeenya na indi yiimatavika ingi. Ndekea nundu wa uelesyo uu, lakini ni visa ula Mwiaii nina wikwatyo kana Ngai nukuthi kuutumia ni kana aumanyithye kii.

Kwa ngekenyo, kwa twasye we, mwiini waku, nuleanite na kwenda kwa Ngai authasye kuma kuthilikani. Kila Ngai ukwika ni ;

Kũũvũanĩsya “kĩkw’u” kya ũthatu waku na ũndũ ũthatu ũũ waetie kũemanwa na Mwendwa waku, syana syaku, athũkũmĩ ala angĩ na anyanya. Nũkũthi kũvangũlanga ĩnyũũ yaku “matavĩkonĩ” ala ũthatu waku ũetae na ũkeyĩthĩa ũmĩte ũthatunĩ waku.

3. Aūnenge kwenda kwa kūma kīkw'unī aūtūnge mwīnī waku

Yīla twoona kīkwū “tweew’a mūūke wa ītavīka” kīla mwī wītū ūetae, nītūūthī kūlīlyā ītina na tūīsyokea kūtembea tūmwīkwatītye Ngai vyū. Kwa twone 2 Akolintho 4:11

*“nundu ithyi ala **twi thayu tunenganawe tukw’e mavinda** onthe kwondu wa Yesu, ni kana Thayu wa Yesu naw’o wonanw’e miini yaitu ila ikusaa.”*

Kila Vaulo ukwasya muthiani uu ni kana Ngai nulekeleelye kikw’u kitu kya mwii ni kana tutembee kuma kikw’uni mbika mwiini. Kutembea kikw’uni ni kumanya uthiniko ula mwii witu utueteae na indi tuimulilya Ngai ni kana aendeeye na wia wake wa kutualyula. yila twatembea kuma kikw’uni kuthi mwiini, nita undu umwe na kwiymbaa Ngelanyoni (thayu wakwa mweene).

***Kūtembea kīkw’unī mbīka mwīnī nī nzīa īngī ya kwasya
kana ūtembeete wīna Ūsindi īlūlū wa mwī waku***

Ngwatanīo na Ngai: voya Ngai nī kana aūvūanīsyē īlīo thayūnī waku īla īleanīte na wīa Wake thayūnī waku. Mūkūlye akwonye kīkw’u na ūthīnīko ūla kīetete thayūnī waku na ndūmwīkwatya nī kana aūnenge kwenda kwa kūmūlīlyā na ndūendea kūtembea nake kwa kīūkīā.

MŪTHENYA WA KATATŪ

***Ngelekanyo sya ūndū kūkwatanīa na vīnya wa Ngai nī kana ūkwate Ūsindi īlūlū wa mwī
kwīthīAwa kūilye***

Nī kana ūkwate Ūsindi īlūlū wa mwī waku:

1. Voya Ngai nī kana aendeeye na KŪŪMANYĪTHYA yīla wakwata ūlei waku wa mwī.
2. Voya Ngai nī kana AŪVŪANĪSYE “kīkw’u” (ūthīnīko) ūla mwī waku ūkūetee na ūndū ūthīnītye andū ala me vakūvī nakū.
3. Mūkūlye Ngai vīnyānī wake aūnenge kwenda “kūkw’a” kwa mīkalīle yaku ya kīmwī kwa kūūvetangīa kwīkala nthīnī wayo.

Kwa twone ngelekanyo īlī sya ūndū wa kūkwatanī na Ngai kwa mūīkīō nī kana ūkwate Ūsindi īlūlū wa mīkalīle yaku ya kīmwī.

Ngelekanyo ya mbee: kwa twasye ūkwatanīte na Ngai nī kana aūnenge ūkeo nūndū wa mūndū wakuūmīsyē vau ītina. Wosaa matambya ma mūīkīō na īndī mūndū ūsu ndeyonanya thayūnī waku.

Mwĩ nũũthĩ kũtata kũleana na kũtembea kwaku mũĩkĩĩonĩ na ũĩtata ũũtũnge na ĩtina kasũmbanĩ ka ngũlũe ka ũthatu, ũthilĩku na kũema kũekea. Tũkwatanĩaa ata na Ngai nĩ kana tũsĩnde mwĩ?

kaũ wa mũĩkĩĩo: “Mwĩaiĩ, nĩnambĩlĩltye kũkwata ũthatu nũndũ wa mũndũ ũũ. Nĩngũũvoya yũ vinyanĩ waku nĩ kana ũmbonye kĩkw’u kya ũthatu wakwa na ndũnenga kwenda kũthi vaasa naw’o.”

Ngelekanyo ya kelĩ: kwa twasye nũkwatĩtwe nĩ kũlea mwendwa waku. Yũ wĩna kũmantha Ngai nĩ kana eũvye kĩlĩko kyaku ũmwende mwendwa ũũ vate na mĩvaka. Yĩla ũendeeye na kwosa matambya aa ma mũĩkĩĩo, nũkũneena syĩndũ syĩna kũkũũmĩsya na ndwĩw’a kũmũlea Kũnene. Kavĩndanĩ kaũ, kaũ wa mũĩkĩĩo nĩ waambĩlĩlya. Kũilye ata kũkwatanĩaa na Ngai nĩ kana okĩte kaũ ũũ wa mũĩkĩĩo nũndũ waku?

kaũ wa mũĩkĩĩo: “Mwĩaiĩ, nĩnĩkwatĩte kũlea mwendwa ũũ wakwa. Yũ nĩngũũvoya ũmbũanĩsye kĩkw’u kĩla ũlei ũũ ũetete nthĩnĩ wake na kwa. Nĩngũũkũlya vinyanĩ waku nĩ kana ũkĩlye vinya mwĩwĩle ũũ wa mwĩ na ndũndwaa vaasa na kwenda kũlea.”

Masũanĩaa ma mũthya ĩũlũ wa kũkwatanĩaa na Ngai nĩ kana aũnenge vinya ĩũlũ wa mwĩ

1. Ethĩwa ndũũmantha Ngai wĩna KĪELEELO kya kũkĩlya kũkĩlya mwĩ waku vinya, ũkavalũkaa o kĩla ĩvinda.
2. Mbee ĩla ũkwĩtha ndũũmantha Ũsindi, ũthasyo kana ũvosyo kĩlĩonĩ kĩna thayũnĩ waku, mwĩ waku ũkethaa wĩna kũlea KWĨNA VINYA MŪNENE.
3. Ũndũ wakwatanĩaa na vinya wa Ngai mũno nĩ kana ũsĩnde mwĩ, now’o vinya wa ũlei wa mwĩ waku ŨSĨDAWA ĩvinda kũthi yĩngĩ.

W’o wa Vata:

***Ũkasakũaa kũsyoka mwĩnĩ maita maingi yĩla ũtembeete mũĩkĩĩonĩ.
Ĩndĩ, nĩ mavindanĩ aa ala Ngai ũkwenda kũũmanyĩthya KĪKW’U kya mwĩ ũũ kwaku nĩ
kana ũtembee kũma kĩkw’unĩ kyũ mbĩka mwĩn wĩna vinya. (Ũsindi ĩũlũ wa mwĩ)***

Ngwatanĩo na Ngai: ethĩwa nũmanthĩte Ngai nĩ kana aũnenge Ũsindi kana ũvosyo kĩlĩonĩ kĩna na nũkwatĩte kũsĩwa nĩ mwĩ yĩla ũtembeete mũĩkĩĩonĩ, kwatanĩaa na Ngai nĩ kana ũsĩnde ũlei ũũ wa mwĩ.

Mũmaitha wa kelĩ #2- Vinya wa Naĩ

“ĩndĩ ethĩwa nĩkaa ũndũ ndendaa, tiĩ nyĩe ĩngĩ nĩkaa, ĩndĩ nĩ naĩ ĩla ĩtwĩe nthĩnĩ wakwa.” Alomi 7:20

Vinya wa Naĩ nĩ mwaũ?

Vinya wa Naĩ:

***Nĩ vinya wa nthĩnĩ na wĩkalaa ũendeeye thayũnĩ waku
na ũla ũmanthaa kũũkũsya kũma kana kũũtata wĩkale ũtamwĩkwatĩtye Ngai.***

Vinya wa naĩ ũla wĩ nthĩnĩ waku wĩkalaa mavĩnda on the ũkũtatĩte nĩ kana wĩkale thayũ kũma ũĩnĩ waku na ũtonyi waku vandũ va kũma vinyanĩ wa Ngai na thayũ Wake. **Ũũ nĩ vinya ũla ũtesa kũkwata Ũsindi iũlũ waw’o nũndũ vinya waku wa ũtw’i ũyĩsa kwĩananw’a na ũũ wa naĩ.** Kwoou, yĩla waema kũkwatanĩa na vinya wa Ngai kwa kũĩkĩa, ũkavalũkaa kĩla iĩvinda vinyanĩ wa naĩ.

W’o ungi munene ni kana viya iulu wa nai ni “ngwatanio” kati wa mwii na mikalile yaku ya kimwii. Eka ngunenge visa museo wa undu syithukumaa vamwe, kwa suania nduya mukaawanu ula wenwendete. Na muthukumi/muathisya ndakuetee tumatunda twoonthe wendete. Ndwise kulea, kwou nduya itunda yingi ya asu.

Vinya uu wa nai nita muathisya uu wi ngelekanyoni ino, na tumatunda tuu tuu ni makalile ino yaku. Ethiswa ndukwataniite na vinya wa Ngai, nuuthi kuvaluka nthini wa vinya uu wa nai kila ivinda na ndusakua kwikala thayu wamikalile ya mwiini.

Kwa twone ngelekanyo ĩmwe sya ũndũ vinya ũũ wa naĩ ũthũkũmaa na ũndũ wa kũkwatanĩa na vinya wa Ngai nĩ kana tũũkĩlye vinya ũũ wa naĩ:

Ngelekanyo sya Ũndũ wa kũkwatanĩa na Vinya wa Ngai nĩ kana Ũkwate Ũsindi iũlũ wa Vinya wa Naĩ

Ngelekanyo ya Mbee: nĩwalĩka ovĩsĩnĩ ũmũnthĩ, na ndwĩthĩa mũndũ ũngĩ ambatiwe kĩwango kya wĩa alĩkw’a vala waĩlĩtwe kũnewa wĩa. Kavĩndanĩ kaũ, vinya wa naĩ vinya ũkũnengae ũthatu na kwenda kwĩvanĩsya. Wĩna ũtw’i wa kwĩka mbĩkĩa ya vau. Wĩtĩkĩle kũtongoew’a nĩ vinya ũũ wa naĩ (ũla ũetae ũthatu na mĩkalĩle ya kũĩvanĩsya), kana ũkwatanĩe na Vinya wa Ngai iũlũ wa vinya wa Naĩ.

Ũũ nĩw’o kaũ wa mũĩkĩĩo wĩthĩAwa ũilye yĩla waamũa kũkwatanĩa na Ngai kaũnĩ ũũ:

Kaũ wa mũĩkĩĩo: “Mwĩaiĩ, nĩnĩsĩ kana nĩnaĩlĩtwe nĩ kũkwata wĩa ũũ, nayũ nĩnambĩite kwĩw’a ũthatu, kũlewa na kũĩvanĩsya. Īndĩ, nĩnanengane mĩwĩlĩ ĩno yakwa kwaku na nĩngũũvoya vinyanĩ waku ũsĩnde vinya ũũ wa naĩ nthĩnĩ wakwa na ndũmbetangĩa kũma kwendanĩ kwa kwonanya mĩwĩle ĩno.”

Ngelekanyo ya Kelĩ: Nĩwamanya kana ve mũnyanya waku ũkũsukaa. Yĩla wakwata ũvoo ũũ, vinya wa naĩ wĩ nthĩnĩ waku ũkũnenge kwĩw’a kũleana. Weetĩkĩla kũsumbĩkwa nĩ vinya ũũ, ũkamanthaa nzĩa sya kĩmwĩ sya kũlea mũndũ ũyũ. Ũũ nĩw’o ũtonya kwĩka nĩ kana ũkwatanĩe na vinya wa Ngai:

Kaũ wa mũĩkĩĩo: “ Mwĩaiĩ, nĩnĩkwĩkwatĩtye nĩ kana ũvetange vinya wa naĩ iũlũ wakwa nĩ kana ndĩkavalũke kũlea mũnyanya ũũ wakwa.”

Mũtiani: andĩka mĩkalĩle ĩmwe ya kĩmwĩlĩ ĩla ũng’ang’anaa nayo. Sũanĩa ũndũ mĩkalĩle ĩno yũkaa kwaku kwĩsĩla kwĩsĩla vinyanĩ wa naĩ yĩla yakwaĩthangwa.

Ngwatanĩo na Ngai: Mantha Ngai nĩ kana avĩnyĩie kana aũvetangĩe vinya wa Naĩ thayũnĩ waku na kwenda kwonanya mĩkalĩle ya mwĩ.

Masūanīa ma Mūthya Īlū wa Kūtembea wīna Ūsindi Īlū wa Vinya wa Naī

1. Ndwambilīya kūtembea mūīkīonī, vinya wa naī ūkethīAwa nthīnī waku ŪKETHĪAWA na vinya mūnene. Maita maingī ūkakīlaw'a vinya nīw'o īla ūendeeye na kaū waku wa mūīkīo.
2. NDŪKETĪKĪLE kīī kūtūle ngoo. Īla wethīa ūvalūkīle naīnī, umbūla na ndūvoya ūkeo, na ndūendea kūtembea mūīkīonī
3. Ūvoo mūseo nī kana yīla ūkwītha ūendeeye kūkwatanīa na Ngai nī kana aūsīndanīe, vinya wa anī ūkaendaa kwonza na kwonza, na ūkeyīthīlaa ūtekūvalūka naīnī īsu kwa mītūkī kana ūtekūvalūka naīnī īsu vyū.

VINYA WA NAĪ
*ūendea kwīthīwa wī kīsīī kya KĪLA ĪVINDA kya kūūtata nī kana ūvalūke naīnī sya
mīkalīle yaku ya kīmwī.*

Mūmaitha wa Katatū – Satani / na Nguthu yake ya Ndaimoni

“nūndū kūkīlan'ya vinya kwītū ti kūkīlanya na mwīt na mthakame, īndī nī kūkīlan'y ana na monene, na mokūmū, na la masumbīkīte kīvīndunī kīī, na nguthu sya maveva ma ūthūkū ītūnī” Aeveso 6:12

Eka nīwete w'o kana mīaka yakwa ya mbeenī nī mūklisto kanīsanī kwītū tūyaneneea mūno īlū wa satani. Tūyanenea ona ndaimoni. Īndī, mīakanī kaūta mīvītūkū. Nīnookīe namanya kana Satani na ndaimoni syake nī maw'o vyū na mena mūvango woo īlū witū:

Kūya, kūaa na kwananga kūtembea kwaku mūīkīonī

Twīona kīī īvukunī ya Yoana 10:10

“īndī kīng'eī kyūkaa kūya, na kūaa na kwananga” Yoana 10:10a

Tūīthī kūsoma mūno īlū wa Satani na ndaimoni syake, lakīnī nīsūanīa kwītha wī ūndū wa vata kwaku we kūelewa ūndū amaitha aa maseūvasya īsīī savalīnī īno yītū ya mūīkīo. Kwa twone mīvango īī ya Satani īlū wa mathayū maītū ma Ūklisto: eenda:

1. Kuukwata ndukamanye Klisto ta thayu waku
2. Kuukwata ndukaelewe undu Klisto utonya Kwikala Thayuni waku.
3. Kuukwata ndukamanthe Ngai kwa muikiio tawe mwambililyo wa kualyula thayu waku.

Niwene, Satani niwisi w'o wa Ngai na undu kwithiawa ila Aklisto maalyulwa niw'o. Nikyo kitumi we na ndaimoni syake matataa vinyani woo munene ni kana maukwate ndukamanye, ndukaikiie na ndukathawe ni w'o wa Ngai

***Mũño ũla Satani ũkũite mũno vyũ nĩ w’o wa Ngai!
Mũño ũla satani ũkũite iũlũ waku we nĩ ũla watw’a
KŪTEMBEA na KŪWĪKWATYA W’O waNGAI***

Kwoou, Satani na ndaimoni mena kieleelo kīnene kya kūtūsīīa tūīkatembee kwa Mūīkīīo vinyanī wa Ngai, tūendeeye kwīkala syovonī sya mūīkīīo ya ūvūngū, mīkalīle ya kīmwiī na vinya wa naī. Satani nīwīsī kana yīla watwīkalya tūkīite ūvūngū, tūīkesa kūkwata ūalyūko kūma kwa Ngai na thayū mwīngī ũla Ngai ūtwathīte. Mūvango wake mūnene nĩ kūkwata īlīko sītū.

Mūvango mūnene wa Satani kana Ndaimoni nĩ kwīkīa masūanīa ma ūvūngū, ma kwasya, ma kūtata, kūsīlīla na ma mwī īlīkonī sya Aklisto.

Nītwīsī kana ndaimoni sya satani syīna vinya wa kwīka kīī nūndū wa ūndū ũla wakītīkīe Vetelo na yesū īvukunī ya Mathayo 16:21-23. Vetelo atavasya ataīvsye Yesū kana we ndakwambwa. Ūsūngīo wa Klisto waī, “Īkala ītina wakwa we Satani.” Yesū atavīsye satani kīī nūndū nīwamanyīe kana mūmaitha nīwe weekīa īsūanīa yīū kīlīkonī kya Vetelo. Kwoou, kwa twone ūndū mūmaitha wīkīaa īsūanīa īī īlīkonī sītūnī kana atūtate tūkwe ngoo savalīnī īno ya mūīkīīo.

MŪTHENYA WA KANA (4)

***Ngekanyo sya ūndū kwīthīawa kūilye yīla twakwatanīa na vinya wa Ngai nĩ kana tūkwate
Ūsindi iũlũ wa Satani na Ndaimoni***

Ngelekanyo ya mbee: kwa twasye yu niweendeye wina thina wa mbesa. Vevani waku wiiw’a ndwenda kuikiia Ngai ni kana aunenge eanisye vata uu, indi itina wa matambya kauta ma muikiio, thina uu ndunathela. Satani na amaitha make maikulika na mayunenga masuania ta; “nininengete Ngai kyumwa kiima ni kana eanisye vata uu, na ndanesa kwika undu . ni vatonyeka ndakwete uu wa mathina aa kwou eka nimanthe undu ungi ndonya a te Ngai ni kana nume thinani uu munene.

Lilikana: yīla masūanīa ma satani na ndaimoni syake malīka kīlīkonī kyaku, masūanīa aa makokaa ta mūndu wa mbee ũla nūw’e (Nyīe, Nyīe ,Nī) na ūkonaa ta ūwe .

īla wetīkīla masūanīa aa kwītha me maku, mūmaitha yū nīwoosa mwanya nthīnī waku, na aūtūnga ītina īngī (mwīīnī) wīthīwe wī mwambīlīlyo waku mwene. Īndī, no ūsakūe kūkwatanīa na Ngai nĩ kana ūkite kaū ūū wa mūīkīīo na ndūmūsīnda mūmaitha satani. Īno nĩ ngelekanyo ya ūndū kwīthīawa:

Kaū wa Mūīkīīo: “Mwīaiī, nīnīsī kana mūmaitha nūndatīte nĩ kana nītūlīke ngoo iũlũ waku na ūtonyi waku wa kūkomana na vata wakwa wa mbesa. Nīnīkwatītye vinya waku ũla wīna Ūsindi iũlũ wa motatwa aa. Endea kūndīlīkanya kana we wī mūtongoī wakwa na wīna ūsūngīo wa thīna wakwa.”

Ngelekanyo ya Kelĩ: maita maingĩ nĩwemelealwa nĩ ũthatu waku. Yĩla wavalũka ũthatunĩ ũũ satani no akwĩkie masũania ta, “nĩyĩtaa mũklisto, ĩndĩ ona yũ ũndũ nĩna ũthatu. Nĩw’a nĩmũsilile nũndũ wa ũthatu ũũ wakwa. No nĩtũlike ngoo nũndũ ndyona ta ngesa kũkwata Ũsindi ĩlũlũ wa kĩĩ.”

Nĩ ũndũ wa vata mũno kũmanya w’o wa Ngai nũndũ Alomi 8:1 yĩasyaa kana, “vai ũsililo nongĩ kwa ala me nthĩnĩ wa Klisto Yesũ.” Kwoou, nũndũ Ngai ndatũsililaa ĩngĩ, ndwaĩle kwĩsilila na kwosa masũania aa ma satani ũlikasya nthĩnĩ waku nĩ kana wĩsilile. Kwondũ wa ũũ, kaũ ũũ wa mũĩkĩĩo wĩthĩwa ũĩlye ata watũmĩa ngelekanyo ĩno?

Kaũ wa Mũĩkĩĩo. “Mwĩaaĩ, w’o kwĩanana na Alomi 8:1nĩ kana ndyaĩle kwĩsilila. Kwondũ wa ũũ, nĩnĩkwatĩtye vinya waku nĩ kana nĩkĩlye masũaniaa aa ma kũnzilila vinya na ndũmanyĩthya kana ndaĩle nongĩ kwosa ĩsũania ona yĩmwe ya aa.

Makũlyo: wĩna masũania metũngĩlĩla ma ũvũngũ, maũkũtũnga ĩtina na meũkũsilila? Nĩ vatonyeka kana satani na ndaimoni syake makethĩwa nomo mekwĩkia masũania aa nthĩnĩ waku?

Ngwatanĩo na Ngai. mũkũlye Ngai nĩ kana aũvũanĩsye mwambĩlĩlyo wa masũania aa. Mũmanthe vinyanĩ wake nĩ kana ove masũaniaa asũ na ntakũiya vaasa na kũmosa ĩngĩ kana kũvalũka ĩngĩ masũanianĩ asũ.

Maũw’o wailĩtwe nĩ kũlilikana ĩlũlũ wa kũtembea mũĩkĩĩonĩ na ũndũ wa kwĩka nĩ kana ũsĩnde Satani na Ndaimoni.

1. Mũvango wa satani mũnene nĩ kana we nĩ MŪKENGANI. Yĩla wekĩa masũania ma ũvũngũ nthĩnĩ waku, eenda kũũkenga nĩ kana wĩsĩlye kana aa nĩ masũania maku.
2. Yĩla wambĩlĩlye kũtembea mũĩkĩĩonĩ, ŨKAENDEEA kwĩtha wĩ mwoĩ wa masũania ma satani nũndũ ĩvinda yĩ veva waku wa kũvathũkanya maũndũ ũina vinya mũno.
3. ĩndĩ, yĩla waendee na kũtembea kwa mũĩkĩĩo, KŪVATHŪKANYA kwaku nĩkũũthĩ KWĨANA na ndũkwata kũmanyĩthwa tene vala masũania aa maũmĩte.

Mũmaitha wa Kana –Thayũ wa Kũsũania

“nĩkwĩthĩwa kũlilikana kwa mwĩĩ mwĩĩ nĩ ũmaitha na Ngai, nũndũ kũĩkwĩnyĩvya mĩaonĩ ya Ngai, o na ĩngĩ kũĩtonyeka” Alomi 8:7

Kĩsĩĩ kĩmwe kĩnene kũtembeanĩ kwitũ kwa mũĩkĩĩo nĩ thayũ witũ wa kũlilikana. O tondũ woona ngelekanyonĩ ĩsu syĩ vaa ĩlũlũ, kĩlĩko kyaku no kĩkengwe nĩ mũmaitha satani. Mbeange wa ũũ, kĩlĩko kyaku no kĩseũvye masũania ma ũkenganĩ, mate ma kũĩkĩĩka na makwĩsilila. Masũania aa no mausũwe kĩlĩkonĩ kyaku na maĩkũlye ũkombonĩ. Kwa twone mĩthemba ĩna ya masũania ala malĩkaa kĩlĩkonĩ kyaku na matonya ũkumya kũtembeanĩ kwa mũĩkĩĩo.

a. Masūania wa w'ia

“nundu Ngai ndaatunenga veva wa w'ia, indi atunengie veva wa vinya na wa wendo na wa kiliko kianiu” 2 Timotheo 1:7

W'ia ni kisiii kinene muni ila tutembeete muikiioni. Niki? Nundu no mituki muno kututula ngoo na uitusiia kutembea muikiioni. Kwa twone ngelekanyo imwe sya wia twithiawa nasyo na undu tutonya kukwatania na Ngai ni kana tukite masuania aa.

1. W'ia wa kila Kitesikie

Ikūlyo yila nīwīte maita maingī nī, “kūkethīwa ata yila noosa itambya ya mūīkīio?” ūū nī w'a ūelekaa nūndū tūyīsa kūmanya ūndū kūkwīthīwa yila twoosa matambya aa ma mūīkīio. W'ia ūū wa kila kitesikie ūtūsīa tūkose itambya ya mbee. Mwambīlīlyo wa wīa ūū nī kwīthīwa tūtatonya ūmanya ūndū kwīthīwa twosa itambya ya mūīkīio.

W'o: w'o nī kana Ngai nīwīsi kila kīūthī kwīthīwa twoosa matambya ma mūīkīio. Īla wīkwatyo witū nthīnī wa mawatho na mwīkalīle wa Ngai wīanaa, wīa wa kila kīūthī kwīthīwa ūyīthaa vo īngī. Kya vata kana tūīkesa kwīana mūīkīionī na ūtonyi witū ateo twose matambya ma mūīkīio.

Kaū wa Mūīkīio: “Mwīaiī, nīna w'ia īlūl wa kwosa itambya ya mūīkīio nūndū ndyīsī kila naīle kwīkwatya. Mbūanīsyā kana ndīna kīndū naīle kūkīa nūndū wīna mīvango mīseo īlūl wakwa, na nue mūtongōī. Mbetangīa w'ia na ndūnenga kwenda kūtembea kwa kūīkīia.

2. W'ia wa ūvalūku.

Ikūlyo yīngī nīwangaa mūno nī, “ ngosa matambya ma mūīkīio na kūīlea kwīthīw ūndū, kana Ngai ndaema kūsūngīa?” W'ia wa ūvalūku wīthīawa vo mavīnda maingī yila ūtembeete mūīkīionī nūndū nītūūkīa Ngai no atonye kūtūvalūkya kana īthye tūkavalūkya Ngai

W'o: Ngai ndakesa ukuvalukya , na ndwisa kuvaluka a teo ukolile kutembea muikiioni. Ii, ni mavinda maingi ala ukasyokaa mwiini, indi ndukalilye usu ta uvaluku. Manya kana kusyoka ingi mwiini ni mutalatala wa ualyukyo uu na kiu tikuutwikithya mundu uvalukite. Nikwithiwa ti iulu waku kuseuvya maualyuku ala ukwenda, ndukesa kuvaluka ethiwa nutembeete muikiioni.

Kaū wa mūīkīio: “Mwīaiī, nīna w'ia mūnene wa kana nīngūthī kūvalūka yila ngwītha nītembeete mūīkīionī, nīnanengane w'ia wakwa kwaku na nīngūūkūlyā nī kana ūmanyīthye kana ndyīsā kūvalūka naendea kūtembea mūīkīionī.”

Kaū wa mūīkīio: “Mwīaiī, nīnaumbūla kana nīnzyokete mwīinī. Ndīlikanya tūwe na tīnye naīle kwīyosa ta mūndū ūvalūkīte. Nayū vīnyānī waku, nenga kwenda kūsonga na mbee.

3. W'ia wa kũũmĩa, kũthina na woo

Nĩnikĩw'ite mala maĩnga iũlũ wa mũĩkĩĩo nthĩnĩ wa Ngai andũ makyasya, “ndĩkwenda kũtembea nũndũ no nĩkwate maũkite kana kũthina kũma kwa Ngai.

W'o: nĩ kana twĩkalaa nthĩ ĩla yũsũtwe nĩ woo na kũthinyw'a. No wĩthĩwe ũtena kũthina ũmũnthĩ , ĩndĩ ũkakũtwa ĩvinda yũkite mĩtũkĩnĩ wosete na ũtosete ĩtambya ya mũĩkĩĩo. W'o nĩ kana yĩ ti ĩtambya ya mũĩkĩĩo yĩla yĩetae woo na kũthinyw'a kwaku nũndũ Ngai tiwe mwambĩlĩlyo wasyo. Kĩla Ngai wathanĩte yĩla watembea kwa kũĩkĩĩa nĩ kũũthasya kũma kũthinyw'anĩ kũũ na ndakũalyũla we na mĩtũo yaku katĩ katĩ wa kũthinyw'a kũũ.

Kaũ wa mũĩkĩĩo: “Mwĩaiĩ, nĩna w'ia mũnene kana nĩ veũthĩ kwĩthĩwa na woo na kũthinyw'a yĩla ngwosa ĩtambya ya mũĩkĩĩo. Manyĩthya kana woo na kũthinyw'a nĩ kĩaanda kya nthĩ ĩla ĩsĩndĩtwe. ĩla ngwĩthĩwa ndĩthĩna, nĩnikĩkwatĩtye nĩ kana ũndangĩĩe na ndũalyũla thayũ wakwa katĩ katĩ wa kũthinyw'a kũũ. O ĩngĩ, manyĩthya kana mavĩnda aa ngũkwata kũthina kũũ nĩĩtha ndĩkwenda kĩa ĩvinda.

Ngwatanĩo na Ngai: Nĩ w'ia wĩva ũla ũkomanĩte naw'o iũlũ wa kũtembea kwaku mũĩkĩĩonĩ? Ambĩlĩlyo na kwosa matambya ma mũĩkĩĩo na ndũvoya Ngai nĩ kana ũkĩlye wĩa mũũonĩ na ũkũmbaũnĩ wake.

Yĩla wosa w'ia waĩtw'a waku, ũkũvetangaa nzĩanĩ yaku ya kũtembea mũĩkĩĩonĩ

Masũanĩa ma kwĩsilĩla-ene

Kumanwa na kunenea kwitu iulu wa Satani/ndaimoni nitwisi niwe wikiia masuania ma kwisilila nthini witu. Indi, no tuseuveye ililikano situ sya kwisilila satana atevo. Itina wa miaka mingi ya kuea andu ndetoni ino ya Ngai, niona Aklisto aingi maitumia ivinda yiasa mayisilila itina wa kwika nai kusinda ivinda yila matumiie kwika nai ino. Kii kyai kyaw'o thayuni wakwa.

W'o: kwisilila mweene kumanawa na kuema kumanya kana kuikiia kana Klisto niwoosie usililo witu wonthe ĩla wambiwe ngelanyoni. Nundu wa uu, tuina usililo ingi. Alomi 8:1

“ĩndĩ yũ, kwondũ wa ũũ, kũũ ũsilĩlo nongĩ iũlũ wa ala me nthĩnĩ wa Klisto Yesũ.”

*Nũndũ nũthaĩtwe kũma mĩvw'anonĩ yonthe ya ũsilĩlo kwĩsilĩla Klisto
Ndwaĩle nongĩ Kwĩsilĩla.*

Ĩndĩ, kĩĩ kĩa ũvũthũ kũkĩneena mbee wa kũkĩka. Kwa twone ũndũ kwĩthĩawa kũĩlye kwosa vinya wa Ngai nĩ kana ũtũmĩke kũkĩta ĩsũanĩo ĩĩ sĩtũ sya kwĩsilĩla.

Ngelekanvo: ũendee na kũvalũka kĩlĩonĩ kya thayũ waku kĩa kĩetae masũanĩa ma kwĩsilĩla. ĩndĩ ndũamũa kũkwatanĩa na Ngai nĩ kana aalyũle kĩsũanĩa kyaku.

Kaũ wa mũĩkĩĩ: “ Mwĩaiĩ, nĩthĩĩtwe nosete kũsũanĩa kũũ kwa kwĩsilĩla kũkatwĩka kwakwa. Nĩnĩnenganĩte kwaku Mesilya aa ma kwĩsilĩla nay ũ nĩngũũkũlyũ ũmbetangĩe na ndũnthasya kũwa kwĩsilĩlanĩ kwonthe. Eũvya kĩlĩko kyakwa w’oĩ waku nĩ kana ndĩkesĩlĩle ĩngĩ nongĩ.”

Ngwatanĩo na Ngai: ve ĩlĩo thayũnĩ waku ũkwĩw’a ta ũvalũkĩte na syĩkũetee Mesilya ma kwĩyĩsilĩlyũ mweene? Ambĩa kũmũmantha Ngai nĩ kana akwate mateka Mesilya asũ na ndeũvya kĩlĩko kyaku w’oĩ wake kwĩanana na Alomi 8:1

MÚTHENYA WA KATANO

Mesilya matena Kũĩkĩĩa

*“na oyũ, ĩthe wa ũka mwana aneena na wasya mũnene asya, Nĩngũũkĩĩa; ndethya vala ndekũĩkĩĩa”
Maliko 9:24*

“na ĩthyi nitwikona kana matyaatonya kulika kwondu wa kulea kwitikila.”

*Ayuti 3:19 nimathitwe “nthe mbathane” indi, nundu wa kuema kuikiia nimatw’ie kuema kulika. Yai nthe ya wingivo wa Ngai na usuvio, indi nimaisye “Ayee” thina wai mwau? Nimoonia andu “anene” vandu vanthi isu mathitwe ni Ngai. “kindu kimwe kinene’ kila kitonya kuusiia ndukaikiie ni na ndukwata ualyuko ni **kuema kuikiia**.*

***kũema kũĩkĩĩ kũtw’ikalasya twĩ avũngwa ma mũĩkĩĩo yitũ ya
ũvũngũ na tũyĩkala ũkombonĩ wa mũtũo na mũkalĩle yitũ ya kĩmwĩ.***

Nĩnawetĩe ĩngĩ vau tina kana ĩthyoonthe twĩ **“aĩkĩĩ mataĩkĩĩa”** ũũ nĩ kwasya kana nĩtũĩkĩĩe Klisto kwondũ wa ũtangĩĩo, ĩndĩ ve maũndũ maingĩ ĩlũlũ wa Ngai na w’o wake ala tũtaĩkĩĩa. Lilikana kana vena kĩvathũkanyo katĩ wa “kũmanyũ” ũĩ wa mũndũ na “kũĩĩkĩĩa” (ũvuanyo wa mũndũ mbene ũla ũeteae ũalyũko) ũla w’o. yĩl atwambĩlĩlyũ kũtembea mũĩkĩĩonĩ, vethaa na kũema kũĩkĩĩa kwĩngĩ ĩlũlũ wa maũndũ kaũta, nũndĩ nĩnĩsĩ kana kũema kũĩkĩĩa kwitũ kũvalũkaa maũndũnĩ aa elĩ;

***#1- kũema kũĩkĩĩa kwa ũ Ngai nũũ
#2- kũlea kũĩkĩĩa kĩla Ngai ũtonya (kana ũkwenda kwĩka) thayũnĩ witũ***

Kwoou, yĩla kũema kũĩkĩĩa kwoka akĩlĩnĩ kwaku, twaĩle kũkwatanĩa na Ngai nĩ kana okĩte na masũanĩa aa.

Ngelakanyo: kwa twasye wĩna kũng’ang’ana na kũĩkĩĩa kana Ngai kwa w’o vyũ ena kwenda kwĩka ũndũ thayũnĩ waku.

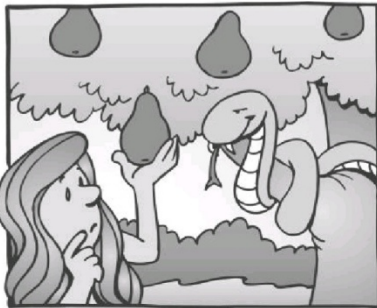
Kaū wa mūikīō: “Mwīaiī, nīna kūng’ang’ana na masūanīa ma kūema kūikīia kana wenda kūalyūla thayū wakwa. Nīngūūvoya yū nī kana ūkwate Mesilya aa na ndweūvya kīlīko kyakwa w’onī wa kana wīna kwenda o na mbeange kūalyūla thayū wakwa.

Kaū wa mūikīō: “Mwīaiī, nīithītwē nī ūkombonī ūū kwa īvinda yīasa ūkethīa kūikīia kwaka kwa kana no ūnthasye kwīna vinya. Nīnanengane masūanīa onthe makūlea kūikīia kwaku, nayū nīngūūvoya ūmanyīthye kana natembea kwa kūikīō īvinda yīla yailīte nūūthī kūnthasya.”

Ngwatanīo na Ngai: sakūa kīlīo kīmwe thayūnī waku kīla kīna kūema kūikīa. Voya Ngai nī kana ambīlīlye kūkumya kūma kūema kūikīianī ngīnya kūikīianī Kūnene kīlīonī kīū.

Kīlīo kyonthe thayūnī waku kīna KŪLEA KŪĪKĪĪ nī kīūthī ūkūtwaa vandū va KŪMĪA kūtembea mūikīonī

Masūanīa ma Nzika.

“na indi nzoka yai nzekeleke muno kuvita nyamu ona yiva ya kithekani ila Ngai woombie. Na tamwia munda muka atii, Ni w’o, Ngai niwaisye , Mutikaye ma miti yonthe ya muundani?”

“indi navoye na muikiio, ate nzika nongi: nundu ula uisaa nzika ailye ta kitulumo kya ukanga kikukilangwa ni kiseve na kutwawa kuu na kuu.”

Nīnīsī nesa vyū kana nzika nīsyō mūaanī ūla mūnene wa mūikīō. Nzika nīsyō syai nīa īla nene satanai watūmīe mūundani wa Eteni vala ve Awa. Satani nīweesi kana īla wanenga Awa nzika īlū wa Ngai, nūkūmatata nī kana mūndū eke ūtw’i wake mwene Ngai ūteendew’a. Na nīnīmanyīthītwē īngī kwīsīla nyīe kūtaa andū kana nzika nī mītūkī vyū īkakumya kwīkalanī kwa mūikīō.

Nīnīw’aa mavīnda maingī kana nzika na andū īlū wa wendo wa Ngai, vinya wa Ngai, kwenda kwake nī kana atūthasye ma maūndū angī maingī. mūklisto ona wīva e kala nzikanī ndesa kūtembea mūikīonī. Nzika īī syambīlīlasya ta Mesilya. kwoou, kwīthīawa kūilye ata kūmūmantha Ngai nī kana akwate masūanīa aa ma nzika?

Ngelekanyo: kwa twasye wīthītwē ūtembeete kwa mūikīō īlīonī na thayūnī waku na ndwaaīsa kūkwata ūalyūkū. Mesilya ma nzika maīlīka kīlīkonī kyaku.

Kaū wa mūikīō: “Mwīaiī, nīnambīlīlītye kwīthīwa na nzika sya kana nūūthūkūma kana ndūūthūkūma thayūnī wakwa nūndū ndīkwatīte ūalyūkū ona ūmwe. Nīnīkwīkwatītye nī kana wose Mesilya aa na ndwītha wī ūmīsyō na kweteela kwakwa nī kana nose ītambya yīngī.”

Ngwatanīo na Ngai: nī maūndūnī meva thayūnī waku wīthītwē na nzika īlū wa vinya na kwenda Ngai nī kana akūalyūle. Mūkūlye nī kana avetange nzika īī na ndekīa nthīnī waku wīkwatyo na ūkūmbaū. Mūvoye nī kana ethīwe e ūmīsyō waku katī katī wa nzika īī.

Maũw’o ma mũthya ĩũlũ wa Kaũ wa mũĩkĩĩo

Tũĩmĩnũkĩlya ĩsomo yĩĩ, nenda kũmĩna kĩĩ kwa kũelesya maũ’wo ma mwĩso ĩũlũ wa kaũ wa mũĩkĩĩo.

1. Makaũ amwe waĩle nĩ kũendee kũkĩta vandũ va kavĩnda kanĩnĩ.

Ĩvinda yĩla mũndũ ũkũkũa kũkĩta kaũ wa mũĩkĩĩo yĩthaa yĩna kĩvathũkanyo ĩvinda kũthi yĩngĩ. ĩsĩĩ ĩmwe ĩla ũkomanaa nasyo no syanangĩke vau kwa vau ĩtina wa kũkwatanĩa na Ngai. ĩndĩ, maũndũ maingĩ ala tũkomanaa namo no makue ĩvinda yĩasanga ya kaũ wa mũĩkĩĩo. Eka ngũnenge ngelekanyo ya kũelesya kĩĩ:

Kwa twasye yũ wĩna maũndũ maũtw’ikĩĩe mũĩĩo ta kũya, ũthengĩ, kwona mavĩsa ma kĩko na maũndũ angĩ maingĩ. ĩla wambĩlĩlĩya nzĩa nĩ kana ũme ũkombonĩ ũũũ, ũkakomana na ĩsĩĩ sya mũthemba yonthe. Kwenda kwa mwĩ waku kũkaendee na kũũkũsya nĩ kana wĩkale maũndũnĩ aa. Satani na Ndaimoni syake makekalaa maũtatĩte . yĩla waamũa kũkwatanĩa na Ngai nĩ kana okĩte kaũ ũũ na ndaũthasya, no wĩthĩwe wĩ mũasa mũno, wĩna vinya. Kwoou, nĩ kĩndũ kya vata mũno kũkwatanĩa na Ngai kĩla ĩvinda nĩ kana okĩte kaũ ũũ ndũkatũlĩke ngoo mũtũkĩ.

2. Ũkatatwa mũno nĩ kana ũtũlĩke Ngoo kaũnĩ ũũ.

“wũlwa nĩnyĩe ĩvinda yĩana ata, Mwĩaiĩ? Tene na tene? Wĩmbĩvĩthĩla kwa ĩvinda yĩana ata? Nĩ kwa ĩvinda yĩane ata ngwĩkala nĩna kĩmako na nĩmũthĩlĩku ngoonĩ? Nĩ ĩvinda yĩane ata Amaitha makwa mekwĩkala mena Ũsindi ĩũlũ wakwa? Savũlĩ 13:1-2

Waisa kwiw’a ta Ndaviti undu weew’ie Savuli 13? Nuukwiw’a undu ung’ang’anite ndetoni ii syake? W’o ni kana mavinda maingĩ ukeew’a ndwenda kutulika ngoo savalini ino ya muikio, muno muno yila wakwatwa ni mauito matena ndalili sya kuthela. Indi , ni mavindani aa ala wailite **kuumiisya** na ndukwatania na vinya wa Ngai ni kana akukitie.

“nundu kila kyandikiwe tene kyaandikiwe kwondu wa kutwonya nzia, ni kana kwisila wuumiisyo na kuthuthanya kwa maandiko tukwate wikwatyo. Yu, eka Ngai ula unenganae wuumiisyo na uthuthyo...” Alomi 15 4,5a

Kĩla wailĩtwe nĩ kũmanya nĩ kana ndwĩsa kwĩseũvĩsya wũũmĩisyo. Ngai nowe ũtonya weka. Kwoou, mũvoye nĩ kana atwĩke ũmĩisyo waku nĩ kana wĩkale kaũnĩ ũũ.

“ĩndĩ ethĩwa nĩtwĩkwĩkwatya kĩla tũtonaa, twĩna ũmũsyo, nĩtũkyetelaa mũno.” Alomi 8:25

Alomi 8:25 yĩtũtavya kana ethĩwa twĩna “wĩkwatyo” (ũalyũlo wa wĩkwatyo nĩ “kwetela na wĩkwatyo”) ĩũlũ wa kĩla Ngai wathanĩte kwĩka, ĩndĩ, nĩtũũthĩ kũũmũsya kũtembeanĩ kana kaũ ũũ wa mũĩkĩĩo. Tũĩkwata ũthasyo, Ũsindi, ũvosyo etc., nũũthĩ kwakwa wĩkwatyo witũ nthĩnĩ wa Klisto nĩ kana twĩkale tũtembeete mũĩkĩĩonĩ na tũyĩkala tũkĩtĩte ũ kaũ wa mũĩkĩĩo.

Ũndũ wa vata:

Ĩla ũkwĩtha ndũũmũsya kũkĩta kaũ ũũ wa mũĩkĩĩo na ĩtina vyũ ndũkwata ũalyũlo mũnene kũma kwa Ngai, wĩkwatyo waku nthĩnĩ wa Klisto nĩwongelekaa na ũyũũnenga kwenda kwosa ĩtambya yĩngĩ ya mũĩkĩĩo.

3. Lilikana vala ũkũthelekelya yĩla wakw’a Ngoo kũkitanĩ kaũ ũũ

“kwa onthe nthimo ni syaw’o; ‘Ngiti isyokeaa matavika mayo’ na ‘Ngulue ila yathambwa isyokeaa ingi na kwiyalala ndakani” 2 Vetelo 2:22

W’o ni kana yila twakola kukita kau uu wa muikio, kila twatialiswa nakyo ni kusyoka mwiini withiwe wi mwambililyo witu. Tusyokaa ingi “kasumbani kaitu ka mwana mwau ka Ngulue”ka kwikwatya ene ni kana tualyule mathayu maitu, tukwate mosungio ma makulyo maitu na kukomana mavata maitu ene. Lilikana kana yila twalyukila mii yitu, tukakwata kivathukanyo kana maundu makaendeeya na kuthuka.

W’o wa vata:

Waema kũkwatanĩ na Ngai kaũnĩ waku wa mũĩkĩĩo, wĩthaa WIMŪSINDE. ĩndĩ, wavoya Ngai nĩ kana akũkĩtie, na ndwĩkala ũ kaũnĩ, ĩtina vyũ nũũthĩ kũkwata Ũsindi ĩũlũ wa ĩsĩĩ syonthe ĩla syĩ savalinĩ yaku ya mũĩkĩĩo.

Maũndũ aa onthe Kwa ũkuvĩ nĩ kana:

Nĩ wĩkwatyo wakwa kana yũ wĩna kũelewa kũseo kwa ũelesyo wa kaũ wa mũĩkĩĩo na amaiitha ala meũthũkũma ũtũkũ na mũthenya nĩkana makwelelũkye kũma kũtembeanĩ kũũ kwaku. Ũvoo mũseo nĩ kana kaũ ũũ noũsĩnde na nũndũ wa ũũ ndũkwata ũthasyo, Ũsindi, ũvosyo na ũalyũkyo. Kwooũ, ũthũthyo wakwa kwaku nĩ ũendeeye kũkĩta kaũũ ũũ wa mũĩkĩĩo nĩ kana wĩthĩwe ũtonya kũweta ta Vaũlo:

“nĩnũkĩtite kaũ mũseo, na naũmĩna, na naĩya mũĩkĩĩo.” 2 Timotheo 4:7

ĪSOMO YA THANTHATŪ (6)

Maũndũ Ala twailĩtwe nĩ Kwĩkwatya (kwĩthĩwa namo, Kũmona na Kũkomana namo)yĩla tũũtembea Mũĩkĩĩonĩ

Maũw’o ma Mũthya iũlũ wa Kũtembea Mũĩkĩĩonĩ

Mũthenya wa Mbee

Ūkũnikĩlĩ wa ũkuvĩ wa kĩla tũũmanya ĩsomonĩ yĩ ya Mbee

Īsomonĩ yĩ ya mwĩso, nĩsũanĩa kana nĩ kĩndũ kya vata mũno kwona maũndũ ala twaĩle kwĩkwatya iũlũ wa kũtembea kwitũ mũĩkĩĩonĩ. Aa nĩ maũndũ amwe ala twĩkĩthĩwa tũmona.

Maũndũ twaĩle kwĩkwatya yĩla tũũtembea mũĩkĩĩonĩ.

- **Kwĩthĩwa na kũendeeya kũtembea mũĩkĩĩonĩ kwa kĩthĩng’ĩsyo**
- **Kũkwata ũvalũku**
- **Mũĩkĩĩo na mĩwĩle**
- **Woo na ũthĩnĩkyo**
- **Kũmanya kĩla Ngai ũendeyee na kwĩka**
- **Kũvĩka vandũ vate Kũng’ang’ana nongĩ**

Kwĩmanyĩthya

Kĩla ũũmanya kwĩthĩwa kĩ kũtembea kwaku mũĩkĩĩonĩ nĩ maũndũ ala wĩkwatĩtye ma ũndũ kũtembea mũĩkĩĩonĩ kwĩthĩaw’a kũilye. Nĩtwĩthaa na wĩkatyo ũtonyeka na ũngĩ ũtatonyeka. Īsomonĩ yĩ nĩtũũthĩ kwona maũndũ mũonza ala twĩkwatasya ĩndĩ maitonyeka. Nĩngũthĩ o ĩngĩ kũlĩanĩlya katĩ wa wĩkwatyo ũũ wa kwĩkenga na w’o. na ĩndĩ ndĩmĩnũkĩlya ĩsomo ĩsomo yĩ kwa kũũnenga maw’o ma mũthya iũlũ wa kũtembea mũĩkĩĩonĩ.

1. **Kwĩthĩwa wĩna wĩkwatyo wa kana- ũkekalaa ũtw’ĩte kĩla ĩvinda kũtembea mũĩkĩĩonĩ nthĩnĩ wa Ngai.**

Wĩkwatyo ũtatonyeka: kũendeeya kũtw’a kũtembea na Ngai mũĩkĩĩonĩ kĩla ĩvinda.

W’o (wĩkwatyo ũla waw’o): Yĩla waambĩlĩlya kũtembea mũĩkĩĩonĩ, nũsakũaa mavĩnda maingĩ kũsyoka mwĩnĩ waku kwĩthĩwa wĩ mwambĩlĩlyo wa kũmĩna thĩna waku, kũkwata maũsũngĩo, na kwenda thayũ waku ũthũkũme. ĩndĩ, ĩla ũkũendeeya kũtembea mũĩkĩĩonĩ, ũkethĩaa mavĩnda maingĩ ndũsyoka ĩngĩ ĩtina o vanĩnĩ kwa vanĩnĩ.

Uu ni wikwatyo umwe munene na wa uvungu twaile kuwikya kuasa. Ndwambililya kutembea muikiioni, ukasyokaa mwiini mavinda miangi ni kana withiwe wi mwambililyo wa kukwata mausungio ma mathina maku kana umanye nundu ukwikana namo. Niki? Kindu kya mbee, lilikana kana mwii niw'o undu we useuvitwe mbee. Niweta kii ndyasya kana mwii niw'o twisene naw'o vyu. Ni mumbile waku kwenda kutumia ui waku, utonyi waku, vinya waku wa utw'i na kwenda kwikala thayu Ngai utevo

Mbeange wa ũũ, yĩla wambĩlilya kũtembea mũĩkĩĩoni, wĩthĩawa na kĩla tũkĩtaa “mũĩkĩĩo mwonzũ” kana kĩla Yesũ ũkwĩta “mũĩkĩĩo mũnĩnĩ” Mũĩkĩĩo ũũ mwonzũ nũndũ wa kĩwango kyaku kya kũema kũĩkĩĩa Ngai, kĩla ũtonya kwĩka na ũkũthi kwĩka. Vamwe na mũĩkĩĩo ũũ Mwonzũ, mwĩĩ waku nũũthĩ kwĩthĩwa ũũkwatĩte mũno , ĩnd yĩla waendeeya kũthũkũmĩthya mũĩkĩĩo, nũkwataa vinya ĩũlũ wa mwĩĩ waku.

O ĩngĩ, ĩla ũkwĩthi ndũmanya kũtembea mũĩkĩĩoni, nũthĩ kwambĩlilya kũkwata Thayũ Wake na vinya wake wa ũkũalyũla, na ĩndĩ ndũka kũmanya w'o wa kana mwĩĩ ndwĩna mosũngĩo, vinya, kana ũtonyi wa kwĩanĩsya mavata maku. Yĩla veva mũtheũ waũvanĩsya kana wĩthĩĩtwe ũtembeete mwĩĩnĩ, umbũla mbee wa Ngai na ndũmũsyokea Ngai kavĩndanĩ kaũ. Yĩla ũkwĩthĩwa ndũthũkũmĩthya mũĩkĩĩo, ũkethĩa ndũsyoka mwĩĩnĩ maita kaũta ĩndĩ ũkaendee kũkĩlya mwĩĩ ũũ vinya.

Lilikana:

***W'o nĩ kana ũkasyokaa mwĩĩnĩ waku mala maingi ta mwambĩlilyo waku
Ĩndĩ lilikana kana kavĩndanĩ kaũ wailĩtwe nĩ kumbũla nũndũ wa mwĩĩ
Na ndũmũsyokea Ngai tawe mwambĩlilyo wa Thayũ waku.***

Ngwatanĩo na Ngai: ethĩwa nĩwĩthoĩĩtwe ũmanthĩte Ngai nĩ kana aalyũle kĩlĩo kĩna thayũnĩ waku, nũmanyĩte ũndũ nĩ kĩnũd kya ũvũthĩ kũmũkola Ngai na ndũsyoka mwĩĩnĩ? Ethĩwa vailye ũũ, voya Ngai nĩ kana aendeeye kũnenga kwenda Kũnene kwa kũtembea kwa kũĩkĩĩa.

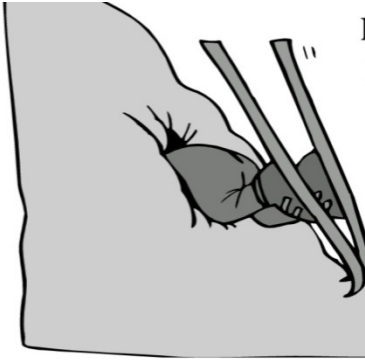
2. Kwĩthĩwa wĩna wĩkwatyo wa Kana- Ũvalũku ti ũndũ wakwa!

wĩkwatyo ũtatonyeka: nyĩe ndyĩsa kwĩtĩkĩla nĩvalũke kũtembeanĩ kwakwa kwa mũĩkĩĩo. Netĩkĩla, nailĩtwe nĩ kwĩsilĩla nũndũ wa ũũ na ndyĩkĩĩa kana nĩ mũvalũku.

w'o. wĩkwatyo ĩla ũtonyeka : ũkavalũka maita maingĩ mũno yĩla ũtembeete mũĩkĩĩoni. ĩndĩ, kũ kũĩkũtw'a mũvalũku kana kũnenge vinya wa kwĩsilĩla.

W'o

Ngai nĩwĩsĩ kana we ndũlea Kũvalũka

kwaina Atheu aingi Mbiviliani ala mavalukile maita maingi., indi Ngai niwamatumiie muno. Nitwaile kulilya Ndaviti ni kana twone na tuielewa undu wavalukile mala maingi savalini ino? Indi Ngai aisye ata iulu wake? Kana ai mundu wendete vyu Ngoo ya Ngai. kwou, ikwate kuvaluka maita maingi. (nieleasya uvaluku ta kusyokea mituo na miikiio yaku ya mwii ingi na kwitha wi mwambililyo). Ngai niwisi nituuthi kuvaluka nundu wa kulea kuikiia kwitu, vinya wa mwii, vinya wa nai na vinya wa satani thayuni waku.

Ona ethiwa ukavaluka maita maingi, kii kiyaiile kuitw'ikitha mivaluku na vaina kitumi nongi kya kwisilila mwene. Niki? Alomi 8:37 yasyaa kana tui avaluku methoni ma Ngai indii "maunduni asu ise nitukilya vinya" nthini wa Klisto. Yila wavaluka, umbula uvaluku uu mbee wa Ngai na nduvoya uekeo wa nai na indii kavindani kau kangii ndwambilily akumwikwatya ingi.

Undu ingi wa vata muno wailite kulilkana ni kana Ngai ndonaa kila we wita uvaluku ta uvaluku. Akwonaa we usyokete ingi mwini ta "ivuso" ya kukwonya kikw'u kya mwii waku na vata waku we umusyokee. Nina wikwatyo kana yila uvaluka, ukew'a wasya wa Mwaii usyasya:

"uka kwakwa inyw'i on the ala muthinaa wia na ala mwii na mii mii, nakwa ngamuthumasya."

W'o wa vat aila wale kulilikana vaa ni:

W'o wa Vata:
Ndyukulwa ni mavinda meana ata uuthi kuvaluka. Kii ni kuthi kwithiwa.
Indi, Ngai ethi kutumia uvaluku uu waku ta IVUSO ya kukwonya kikw'u kya mwii waku na
VATA waku we kumwikwatya kavinda kuthi kangii.

Suania: w'o wa kana Ngai ndonaa uvaluku waku yila wasyoka ingi mwini.

Ngwatanio na Ngai: yila ung'ang'ana na kwia ta wi mivaluku kutembeanii kwaku kwa mukii, mantha Ngai ni kana aumanyithye kana we ndwi mivaluku. Indii, yii ni ivuso ya kwona kikw' kya mwii waku na kumusyokea Ngai.

4. Wikwatyo wa kana- ukew'aa kana kukwata ualyukyo.

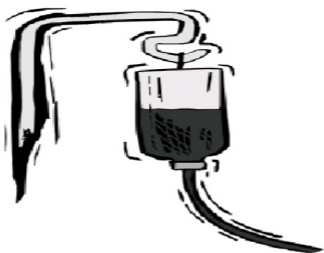
"nundu tukinyaa kwa kukiia na ti kwa kwona"2 Akolinto 5:7

Wikwatyo utatonyeka: yila ukwitha ndwosa matambya ma mukii, ukakwata kana ukew'a vinya wa Ngai uithukuma nthini waku.

W'o. wikwatyo ula utonyeka: kianda kinene thayuni waku, ndukew'aa kana kukwata mutalatala wa Ngai wa kalyula thayu waku mbikia yila ukakwata maundu usyao wa mvango uu wa Ngai (

maũndũ ta ũthasyo, Ũsindi na ũvosyo). Ũkaendeaana kũkũthya mũno mbee wa ũndũ ũkĩw’a thayũnĩ waku.

Nĩnĩsĩ nĩtwaneneĩe kĩĩ vau ĩtina, ĩndĩ nũndũ wa wĩkwatyo kwĩtha wĩ kĩtũmĩ kĩnene kya kũng’ang’ana kũtembea thayũnĩ ũũ wa kũĩkĩĩa. Kĩĩ nĩ kĩsĩĩ nũndũ nĩtũkwataa kana kwĩw’a kĩĩ ũndũ ĩla twĩkalĩte thayũ wa Ũklisto. ĩndĩ, yĩla twatwĩka nĩ kwĩkala kwa kũĩkĩĩa, no tũeme kũkwata kana kwĩw’a vinya ũũ wa Ngai ũĩthũkũma nthĩnĩ witũ.

Wĩa wa Ngai niuelekanasya na IV. Kwa twasye kana wi sivitali, na ndunengwa ndawa kwisila IV. Ila ukwikala nthi wilyeele undu ndawa ikulika, ndwisa kumiw’a mbeeni. Indĩ, uikiia nithukumite nundu wina wkwatyo nthini wa ndakitali ula ukwathite kuvosya. Itina vya, nduthi kuvow’a, nuuthi kwĩw’a uvosyo usu nthini waku.

Ũũ nĩw’o wĩthĩawa yĩla wambĩlĩya kũtembea na Ngai. wĩa wa Ngai nthĩnĩ waku nĩ ũndũ ũmwe na ĩV ĩno na ndwĩa kũmwĩw’a ndathũkũma, ĩndĩ kwa mũĩkĩĩo nĩwĩsĩ kana nũthũkũmĩte nũndũ kũũ nĩkyo wathanĩte. ĩla watembea kwa ĩvinda yĩasa, nĩwambĩlĩlĩsya kwĩw’a Ngai ndeka wĩa ũũ wake maũndũnĩ ta ũthasyo, Ũsindi, ũvosyo, ũalyũko na wendo. Kĩĩla kya vata nĩ kwĩtha na “ĩV ya kĩveva” kwa ĩvinda yĩasa nĩ kana ũkwate mawatho aa.

***Ta Andũ, nĩtũkwataa na tũkew’a kĩĩla kĩĩndũ thayũnĩ. ĩndĩ,
Yĩla twatwĩka nĩ Mũĩkĩĩo, no tũeme kũkwata kana kwĩw’a wĩa ũũ wa Ngai wa ũalyũlo.***

Ngwatanĩo na Ngai: Yĩla wĩna ũlei kana kũtũlĩka ngoo savalĩnĩ ĩĩ ya mũĩkĩĩo, mantha Ngai nĩ kana aũlĩlĩkanye kana ũũ nĩw’o mũvango wake. Mũkũlye nĩ kana akũĩye vandũ va kũĩkĩĩa kũnenange na kana nũkũthũkũma nthĩnĩ waku ona ethĩwa ndũkwĩw’a wĩa ũũ wake nthĩnĩ waku.

Mũthenya wa Kelĩ

Wĩkwatyo wa 4- kũlianĩya kati wa Mũtalatala wa Ngai wa kwĩka Maũndũ na Mũtalatala Waku.

Wĩkwatyo ũtatonyeka: yĩla nambĩlĩya kũtembea mũĩkĩĩonĩ, Ngai akakomanaa na mũtalatala wakwa wa maũndũ ala ngwenda kũkwata.

Wĩkwatyo waw’o (ũtonyeka): Ngai ena mũtalatala na mũvango waw’o kĩ nĩ kana kwenda kwake kwĩanĩe nthĩnĩ witũ (na ndeũthĩ kũũtavya kĩĩla ũvangĩte mũvanganĩ ũũ wake).

Ndyisi iulu waku, lakini ndyikwatasya kwetela kindu kwa ivinda yiasa. Yila nekie uvunguo wa ngali kivulini, niikwatya yakane vau kwa vau. Yila nekie ngea ya “drive” na nakinya mauta, niikwatya ngali ino yiondoke vau kwa vau.

Kwaku vailye uu? Indi, kwa kilungu kinene, Ngai ndathukumaa uu. Yila ukwitha ndutembea nziani ino ya muikiio, kwenda kwaku kukethiwa kukwata usindi, uthasyo na uvosyo wa maukite maku vau kwa vau. Indi, ukoka umanyini wa kana mutalatala wa Ngai wina kivathukanyo.

Kwa twasye kana nîwaendeeya kûmûmantha Ngai kwa ïvinda yîasa nî kana aalyûle kîlîo kîna thayûnî waku, na vai kîndû kîkûsenzya. Ûkambîlîlya kwîw’a ta wanangîte ïvinda yaku ndûikîia na waîle kwîtha ùkwatîte ûalyûko. Yîla Ngai ûtanakomana na mavata maku, no mîtukî mûno kûtatwa ûkaûmîa savali ïno. vai kîtûmî ona kîmwe katî wa ïi syelî kîuthî kûete ûalyûkû thayûnî waku mîtukî. Kya vata nî kûendeeya kwosa matambya ma mûikîio kwa kavînda kaasa nî kana ùkwate ûalyûkû ûû ûla we ùkwenda. Kîla kya vata na waîle kûlîlikana yîla ûtena Ûtanu na mûtalatala wa Ngai nî:

No kwîthîwa Ngai atekûthûkûma nthînî waku na mîtukî mûno, ïndî, nûendeeye na kûthûkûma!

“kwondû wa kîla kîndû ve ïvinda, na ïvinda kwondû wa kîla ûndû ïtheo wa ïtû” Mûtavanya 3:1

Ûkûlyo ûla tûtataa kûkûlya Ngai nî “**nîkî kîngûite ïvinda yîasa ûû nî kana nîkwate ûalyûko?**” nîtwailîtwe nî kûelewa kana ve ilîo thayûnî witû ikalyûkaa na mîtukî mbee wa ingî. Nîkî? Ïî nî ïtûmî ïmwe ïla ïtûmaa kwîthîwa ûû:

- Mîikîio yaku ya ûvûngû yîna vînya mûno vyû nûndû ûmîkîite kwa ïvinda yîasa mûno.
- Syove syaku na maûndû ala makuemeleeîle mena kûkwata Kûnene thayûnî wkaû nûndû wa ïvinda yîla watûmîie ûkombonî ûsu
- Ûliku wa ùkite waku na ïvinda yîla wîkalîte ùkitenî ûsu no ùtûme ûvosyo ûikûa ïvinda yîasa.
- Maûndû amwe thayûnî waku mwîî nîw’o wîna vînya na ûleete wîa wa Ngai mbee wa angî.
- Kûlea kûikîia kwaku, nzika na w’îa nîtûmaa ndeleana na ndûtîisya wîa ûû wa Ngai wa ùkûalyûla thayûnî waku.

Nînikîia yîla twavîka mûikîionî kana ùkûlyo ûla wa vata mûno nî:

“ûtonya kûendeeya kûmwîkwatya Ngai ÛTEÛKWATA ÛALYÛKO ONA ÛMWe thayûnî waku kwa ïvinda yîane ata?”

Ïkûlyo: nî matambya meva ûtonya kwosa ethîwa Ngai ndeûkomana na mûtalatala wa maûndû ala ùkwenda kûkwata na

kwīw'a?.....
.....

Ngwatanio na Ngai: ethiwa nīwīthiitwe ūtembeete mūikīionī kwa īvinda wīna ūndū, na ndūkwatīte ūalyūko ona ūmwe, mūvoye nī kana ethiwe e ūmīisyo na weteelo waku mbīkīa yīla ūkakwata ūalyūko.

Lilikana:

Mūikīio nī kwītha na wīkwatyo wa kana Ngai nūthūkūmīte ona ethiwa vaina ūkūsī wenekee kana ūndū ūkwīw' thayūnī waku .

Mūikīio nī ūndū wa vata mūno wa kana Ngai aendeeye na ūkūvūndīsyā kweteela ūlū waku.

5. Wīkwatyo wa kana -Vai ketha īngī woo na ūthīnīkyo

“nī kwīthiwa o tondū mathīna ma Klisto maūsūite kī kwitū, o taū ū ūkīakīsyō witū naw'o nīwusūite kī kwondū wa Klisto” 2 Akolīntho 5:7

“ Endwa, mūikone ta ūndū wa ūseng'ya ūtatwa ūilye ta mwaki ūla wī kwenyu, ūla ūmūvīkīa ūmūtate, ta ūndū weū wamūkwata: īndī o ūndū mwī osī ma mathīna ma Klisto, tanaī: nī kana mūtane Ūtanu mūnene īvinda ya wa ūtheū wake mūtisū

Wīkwatyo ūtatonyeka: yīla ngwīka kīanda kyakwa nthīnī wa kūtembea mūikīio, Ngai nake nūkanzūvīana na woo, kūthinyw'a na kūemanwa thayūnī wakwa.

W'o (wīkwatyo waw'o) : Vakethiwa na woo, ūthīnīkyo na kūemanwa, **Īndī** Ngai akeanīsyā mavata makwa on the yīla mavīnda aa moka thayūnī wakwa na ndaūvūanīsyā kwaku īvindanī yake yīla īseo “ūseo wa kīveva” kana nūthūkūmīte ona kūthīnīkw'anī kwaku.

Ndivata na (na ndikesa kwenda) woo, kuthina na kuemanwa. Ninisi kana wiiw'a o takwa. Indi, Ngai ndatwathite kana kutembea kwitu muikiioni kukethiwa kutena woo, uthinikyo na kuemanwa. Niki? Nundu twikalaa nthi ila ivalukite, na nthini ino vakethaa kuthina kiwango kina.

Va mithemba itatu ya andu: ala mathinite, ala maendeeye na kuthina, na ala meteele kuthina. O mituki kana itina nituuthi kukomana na maundu aa on the. Indi kwa muklisto ula utembeete kwa muikiio ivindani yii ya uthinikyo, Ngai athanite kwianisya mavata maitu onthe (Avilivi 4:19) na kuthukuma wia museo wi mwanya nthini waku (Alomi 8:28) na kutumia kii ni kana tukwate kwikwatya kuseo iulu wake (yoana 15:5)

“naĩtũ nĩtwĩsĩ maũndũ on the mekaa vamwe na kũete moseo kwa ala mamwendaa Ngai, kwa ala meetiwe kwĩanana na kwenda kwake.” Alomi 8:28

Kĩla nĩsĩ ta kyaw’o kũtembeanĩ kwakwa kwa mũĩkĩĩo nĩ:

***Mavinda makwa manene vyũ ala nĩkwatĩte ũalyũko methĩawa
yĩla nĩ Thĩnanĩ kana nĩna Woo.***

O ĩngĩ kũũ ti kwasya kana nĩthokye woo na kũthina. Īndĩ, yĩla ĩtina na ndyona wĩa wa Ngai thayũnĩ wakwa, “ũseo wa kĩveva” nĩw’o wĩthĩitwe wĩ maũalyũkũ ala ngwatĩte nũndũ wa woo kana kũthina. Eka nĩũenge ngewa ĩno yakwa nĩ kana ũelewe.

Nĩnĩthaa na thĩna mũnene wa ũĩma wakwa wa mwĩĩ ũla ũtakesa kũthela.ndyambĩlĩlya kũkwata thĩna ũũ nĩnavoyaa Ngai nĩ kana avetange “mwĩw’a” ũũ vaasa nakwa. Yĩla nambĩlĩlĩlye kũtembea mũĩkĩĩonĩ,nĩnonaa Ngai ndaventanga “mwĩw’a” ũũ. Īndĩ, ona ndyandĩka ona ndeto ĩno, ũwaũ ũũ nĩona w’o. kĩvathũkanyo kĩla kĩvo yũ nĩ kana nookĩe kũmanya “ũseo” ũla wokaĩtye na ũthĩnĩkyo ũũ. Ngai akatũmĩa kũthina kũũ kwakwa nĩ kana amanyĩsyee wĩkwatyo, teĩ, na ũmĩĩsyee na maũndũ angĩ maingĩ. Yũ, nyĩe ndĩvoyaa Ngai nĩ kana ambetangĩe mwĩw’a ũũ. Nũndũ wa “mwĩw’a” ũũ, nĩnĩkwatĩte kwĩkwatya Kũnene ĩlũlũ wa Ngai na ũalyũko. O tondũ Vaũlo wasyaa, “ mbee vyũ na wingĩvo wa ũndũ nĩkũlasya kana nĩlilikanaa.”

Katĩ katĩ wa ũthĩnĩkyo ũũ, nĩ ũndũ wĩ mũtũkĩ mũno kũtata kũsemba kũma ũ thĩnanĩ, kũwandĩthya kana kũũlea. W’o nĩ kana vai vandũ vangĩ va kwĩvĩtha eka Ngainĩ. Nowe ũtonya kwĩthĩwa e mũkĩakĩasya waku, wũmĩsyee waku na wĩkwatyo katĩ katĩ wa ũthĩnĩkyo ũũ. Keka no nĩmwathee kwĩthĩwa vate na woo na kũthina ĩla ũtembeete mũĩkĩĩonĩ, ĩndĩ ndĩtonya. Īndĩ no nasye na ũkũmbaũ mũnene kana kũthina nũndũ wa kũtembea mũĩkĩĩonĩ kwĩthaa na kĩtũmĩ kya kũete ũseo.

“Kũete Ũseo”

***Ngai akatũmĩa kĩla kalũngũ ka kũthina na woo waku nĩ kana aũlĩkye KŪMWĪKWATYANĪ
KŪNENE, nĩ kana AALYŪLE thayũ waku na NDAŪVŪANĪSYA kwaku we mũmo wake na ĩnee
yake ĩvindanĩ yĩ ũnaĩ motatwanĩ.***

Manya kũĩ: ethĩwa nĩwasakũa kũtembea mwĩĩnĩ, Ngai akatũmĩa kũthĩnĩka ta nzĩa ya kũũvũndĩsyee na kũkũete kwake nĩ kana ũmwĩkwatye ĩngĩ.

Ngwatanĩo na Ngai: Nĩ kĩlĩo kĩva thayũnĩ waku ũkwatĩte kũthina kũtena mũthya? Voya Ngai nĩ kana aũlĩkye kũmwĩkwatyanĩ Kũnene ĩlũlũ wa thĩna ũũ waku. Mũkũlye nĩ kana aũvũanĩsyee “ũseo” ũla ũũthĩ kũkwata. Ethĩwa woo ndwĩkwĩvetanga, mũvoyee aalyũle mũtuo waku katĩ katĩ wa ũthĩnĩkyo ũũ waku.

Mũthenya wa Katatũ

6. Wikwatyo wa kana- Nũũthĩ kũmanya kĩla Ngai ũkwĩka ïvindanĩ ya(mũtalatalanĩ wake wa) ũkũalyũla.

“nũndũ maũsũanĩo makwa ti mosũanĩo menyũ, o na nzĩa syenyũ ti nzĩa syakwa, easya ũũ Yeova, o tondũ matũ me ïlũlũ kwĩ nthĩ o taũ ũ nzĩa syakwa syĩ ïlũlũ kwĩ nzĩa syenyũ, na mosũanĩo makwa kwĩ mosũanĩo menyũ” Īsaĩa 55:8-9

“nĩseũvĩtye kĩla kĩndũ kĩthĩwe kĩseo ïvindanĩ yakyo: o na nĩwĩite nthĩ yonthe ngoonĩ syoo, o na ũũ w’onthĩ mũndũ ndatonya kũmanya wĩ ũla Ngai ũtethetye kũma mwambĩlĩlyonĩ o kũvĩka mũmĩnũkĩlyo.”

Wikwatyo utatonyeke: ninguthi kuelewa NIKI na ni KYAU Ngai ukwika thayuni wakwa.

W’o (wikwatyo utonyeka): maita maingi ndukaelewa kitumi kila Ngai ukwika kina thayuni waku. Indi mwisoni, Ngai eenda kwianisya kyau muniikisyonĩ waku wa kiveva wa ukwalyula ni kana wikale ta Klisto. Ngai nowe ukuthi kumanya ethiwa niwaile kumanya kila ukithi kwika kana utekwika thayuni waku. Ena muvango museo wa ukutavya kana kana waema kuutavya kila kila ukwika.

Vaũlo ïvukunĩ ya 2 Akolintho 4:8 easya:

“nĩtũlĩlĩlawe ngalĩ syonthe, ïndĩ ti kũthyũlũlũkwa; nĩtũsũanĩawa, ïndĩ ti kwĩyĩtũka”

Nĩna wĩkwatyo kana ïthyonthe nĩtwĩsĩ kĩla Vaũlo ũkũweta. Nĩnĩsĩ nĩmũsũanĩa ïlũlũ wa nĩkĩ Ngai ũkwĩka ũndũ na nĩkĩ ũtekwĩka. W’o nĩ kana, ïthyonthe, mavĩndanĩ kĩvathũkanyo ma savalĩ yitũ nĩtũkwĩtha tũsũanĩwe twavĩka nĩ Ngai kũthũkũma wĩ wake nthĩnĩ waĩtũ.

Kĩlĩo kĩmwe kya mũvango wa Ngai kwitũ nĩ tũsũanĩwe nũndũ ũndũ ũũ ũetae kũmwĩkwatya kũnenange . Kwĩsĩla kũsũanĩwanĩ kwakwa, Ngai nũmanyĩitye kana ndĩna vata wa kwenda kũmanya ũndũ ũkwĩka, kĩ nũmĩnĩte. Nĩwĩsĩ kũma mwambĩlĩlyo mbĩkĩa mũmĩnũkĩlyo na kĩla ũkũũkũlye we na kwa nĩ kũmũĩkĩĩa tũ na tũyekana na kũtata kwenda kũmanya kĩla ũkwĩka mathayũnĩ maĩtũ (nĩ vatonyeka kana twenda kũmanya ata na nĩkĩ nũndũ twenda kwĩtha twĩtongoesye?)

***Nengane kũsũanĩwa kwaku nũndũ
Ngai nĩwĩsĩ nesa nĩkĩ, na nĩ kyaũ ũkwĩka, na nĩwe Mũtongoĩ.***

Makūlyo angĩ ala tūkūlanasya nĩta, “NĪKĪ?” Nĩkĩ kī kīkĩka na kī kīthekwĩthĩwa? Nĩkĩ ūtethĩ na kūeka kī na nĩkĩ ūteĩka kī? Īthyonthe twĩna makūlyo ma “nĩkĩ” na nītūkwenḁa maĩsūngĩo aa. Īndĩ, makūlyo maingĩ aa ma “nĩkĩ” maĩsūngĩkaa. Kītūmĩ nūndũ twendaa kūlwa mavĩndanĩ aa kana Ngai nĩ Ngai, na nūkūthi kūtūvūanĩsya kĩla ūkūthi na kwĩka ĩla waamūa. Nĩ wĩ wa Ngai kūtūtavya nĩkĩ na nĩkyaũ wĩkĩte thayūnĩ witũ. Ngai kĩla ĩvinda ethĩawa na mūvango wa kūūnenga mosūngĩo (kana kūema kūūne).

Ethiwa no ukomwe na ndawa na nduikiia ndakitali wa iliko ula wisi o kwa ukuvi undu wa kuthinza mutwe waku, indi niki tutesa kuikiia “Ndakitali wa ituni” ula wisi ki kila tukwenda na kitumi kila twina vata nakyo. Tuimanya kumwikwatya Ngai uu, tukooka kukwata uthumuo w’oni wa kana niwisi kila ukwika na kii kiketha ki kya vata munene kwondu witu.

Nĩnĩsĩ ūsūngĩo ūũ no wĩtha ūteana wĩanĩũ mūnene kwaku, ĩndĩ nĩnĩvĩkĩte mūmĩnūkĩlyo wa vata mūno wa kana:

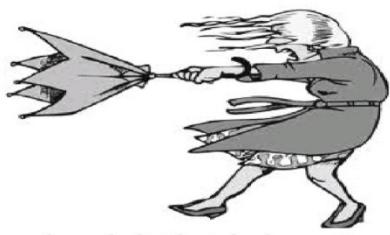
*Ethĩwa Ngai nĩwĩkĩta kana nĩwaĩle kūmanyā nĩkĩ na ata, ĩndĩ nūkūūtavya.
Aema, ĩndĩ kĩlĩo kyaku nĩ kūĩkĩta kana Nĩwe Wĩsĩ nĩkĩ na Nĩ kyaũ, we thūmūa vau.
Mūĩkĩto = Ūthūmūo*

Ngwatanĩo na Ngai: nĩ kyaũ kĩendeeye thayūnĩ waku ūkethĩa ndūkūelewa nĩkĩ kana nĩ kyaũ Ngai ūkwĩka? Mūkūlye Ngai nĩ kana aūmanyĩthye kana ndwĩna vata nakyo ateo we aūtavĩsye kamūtuo ka mūũo na ūthūmūo ĩlũ wa maũndũ aa

7. Wĩkwatyo wa kana- tūkavĩka vandũ vala kūng’ang’ana kwa kĩnthĩnĩ kūkathela.

Wĩkwatyo ūtatonyeka: ngavĩka vandũ thayūnĩ wakwa vala vatakethĩwa nongĩ na kūng’ang’ana ĩngĩ kwa kĩnthĩnĩ

W’o (wĩkwatyo ūla ūtonyeka). Vaekethĩawa na kūng’ang’ana kwa kĩnthĩnĩ mbĩkĩa yĩla ūkakomana metho kwa metho na Klisto. Īndĩ, Klisto ūla wĩ nthĩnĩ waku nŪsindite kūngangana kwa nthĩnĩ na nza kūla ūkakomana nakwo. Ndūtembea mūĩkĩonĩ, ūkakwataa Ūsindi mwĩngĩ, ūthasyo mūnene na kūakyũka Kūnene kūmanwa na kūthina kwangũ kwa nthĩnĩ na nza.

Aklisto aingi mena kuumanya ula ute w’o wa kana watembea muikiioni kwa ivinda ona yiasa, makavika vandu vate na kung’ang’ana ingi. No nende kwithiwa na utonyi wa kwasya uu niw’o w’o , indi, kwa vaati nthuku, kii kiikethwa mbaka tulike ituni. Kukita kuu na mwii witu , vinya wa nai na mikalile ya kimwii ikakua ni sya ivinda yonthe yila mundu wi thayu.

Indi, utambite kuvinyiika, eka ngutavye kwa uikiithyo munene kana no ukwate usindi munene iulu wa mwii na uthasyo kuma naini ila sya kuemeleeile na sikusindaa vinya kila ivinda. No ukwate uvosyo munene

Kūma maũkitenĩ maku. Mbeange wa ũũ, ndũendee kũtembea mũĩkĩĩonĩ nthĩnĩ wa Klisto , no ũkwate ũalyũko mũnene Ngai ndaalyũla mĩendele yaku ya kĩmwĩ yĩkale ya Klisto. Kwa w’o kĩ, ũkavĩka vandũ ũnene ta Vaũlo ĩvukunĩ ya Aeveso 3:20

“...ũla ũtonya kwĩka mũno mbee kũvĩta onthe ala tũvoyaa kana kũlilikana, kwĩnana na vinya ũka wĩkaa nthĩnĩ waitũ.”

Ūvoo mũseo nĩ kana ethĩwa nũmĩsya kũtembeanĩ kũũ kwaku kwa kũĩkĩĩa;

*Ngai akaũete kũndũ nzĩanĩ yaku
Na ũkakwata Ūtanu ŪTAELEEKA (1 Vetelo 1:8)
Na MŪŪO ũla ũvĩtũkĩte ũmanyĩ w’ontho (Avilivi 4:7)*

Ngwatanĩo na Ngai: mantha Ngai nĩ kana aũnenge wĩkwatyo wa kana kavĩndanĩ kamwe kwa w’o kĩ ũkakwata mawatho ma ũthasyo, Ūsindi, ũvosyo na ũalyũko.

Kwa ũkuvĩ nĩ kana

Endwa, nĩnĩkwatĩte na ngew’a maũndũ onthe ma wĩkwatyo twaweta. Nĩnĩsyokete mwĩĩnĩ maita maingĩ mũno. Īndĩ, kĩla ĩvinda nasyoka kasũmbanĩ kaa “ka mwana mwaũ ka ngũlũe,” nĩnamanyaa kana vai kĩndũ kĩũthĩ kũalyũka (maũndũ makĩtaa kũthũkĩĩa). Namanya kana ũtethyo ũla waw’o yũ waĩ o kũsyoka vala ve Klisto na ndyambĩlĩya kũendee kwosa matambya. O na ũmũnthĩ “nĩnĩyalalaa” mavĩnda amwe ĩndĩ o kwa mĩtũkĩ ndyĩna kĩkw’u kya mwĩ wakwa, na kũũ kĩndũngĩĩa ĩngĩ ĩtambyanĩ yakwa ya mũĩkĩĩo.

Mũthenya wa Kana

Maũw’o ma mũthya ĩlũũ wa Kũtembea kwaku Mũĩkĩĩonĩ

1. W’o wa mbee- kũtembea kũũ kwa mũĩkĩĩo kwĩthĩ na kũtw’ika ũndũ wa kawaida waũthĩng’ĩlũũ.

W’o ũũ nĩtwaũneeneie mbeange na twasya kana wailĩte kwĩtha wĩna kĩeleelo kya kũtembea mũĩkĩĩonĩ. Ūndeeye na kũmanya ũndũ waĩle kwĩkala mũĩkĩĩonĩ, na o tondũ nawetĩe vau ĩtina, nũmanyaa kuĩkĩĩa nĩta ũndũ ũmwe na kũthamĩa nthĩ ĩngĩ na ndũthĩ kwĩvũndĩsya kĩthĩo na kĩthyomo keyũ. Mbĩkĩa ya vau nĩkwatya nĩwĩsĩ kana kĩĩ nĩ kyalo ta kĩla ũtaamba kwona. Kĩna vinya. Vaketha na kũlewa, ĩndĩ ĩtũvĩ nĩ kũalyũlwa nĩ yĩanene na ũ wĩa wonthe. Ūvoo mũseo nĩ kana kũmanya kũtembea mũĩkĩĩonĩ kũmeasya ũvũthũ o ũndũ waendeeya na kũtembea mũĩkĩĩonĩ.

Ngelekanyo ĩla ndonya kũmĩtũmĩa nĩ kana nĩlesye kĩĩ nĩ yĩla ũkwenda kũmanya kũtwaa Ngali sya kwĩkĩa ngea na moko maku. Yĩla nambĩlĩlye kũtwaa ngali, nĩneesĩ ũndũ kĩlakyĩ na mblekĩ ĩthũkũmaa, ĩndĩ ndyaĩ natwaa ĩmwe. Ona ndaendete vaasa, o ta vũti ĩkũmĩ, navosya injini wa ngali, naenda ĩngĩ vũti mĩongo ĩlĩ, yasĩmĩka ĩngĩ. Ūndũ natwaa mũno, nĩwo nonaa kwĩkĩa ngea na kũtũmĩa kĩlakyĩ syĩna ũvũthũ. Ūũ now’o na thayũ ũũ wa ũklisto wĩthĩawa ũilye. Mbee vyũ, waĩle kwĩtha wĩna kĩeleelo ĩlũũ wa kwosa matambyaa. Ūkooa injini ya ya “kĩveva” wasyoka ĩngĩ ĩtina mala maingĩ.

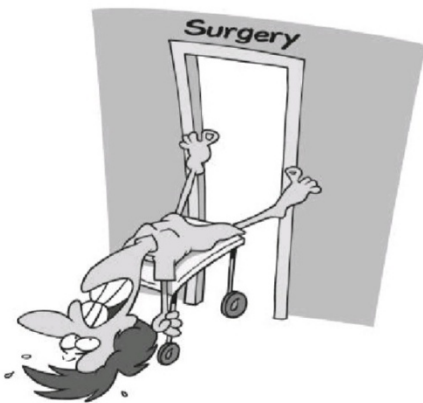
Īndī, kavīndanī kamwe, kwa mūīkīio kūtembea kwa mūīkīio kūkekala ta kūveva. Kūtw'ike kwa kawaida vyū na ūkethīa ndū:

- Ndūsyoka mwīnī maita manini vyū kwī ūndū wambīlīlye.
- Kwītha na īvinda īnīnī mūno ya kūsyoka “kasūmbanī kakū ka mwana mwaū ka ngūlūe” īla wasyoka mwīnī.
- ndūmanya kwa mītūkī mūno kīkw'u kya mwī na ndūmūsyokea Ngai
- kwenda Kūnene kwa kūtembea kwa kūīkīa.

Ngwatanīo na Ngai: yīla wethīa wīna kūvūlanīlwa nūndū wa kūtembea kwaku mūīkīionī, mantha Mwīaiī na wūūmīsyō na kweteela Kūnene. Īla ūkwīka ūū, kūtenbea kwaku kwa kūīkīa kūkatwīka kwa kawaida vyū “kīvevanī”

2. *W'o wa kelī- Ūalyūlo waku Nī ūthīnzī wa NDAKĪTALĪ wa thayū wa w'on the*

“nūndū īthye ala twī thayū tūnenganawe tūkw'e mavinda on the kwondū wa Yesū , nī kana thayū wa yesū naw'o wonannw'e mīnī yaītū īla ikūsaa.”

Kavinda kala wekwatisye Klisto, Ngai ambilililye uthinzi thayuni waku w'onthē ni kana aualyule. E muvangoni wake wa ukumya kuma kwikala mwiini, miikiyo yaku ya uvungu, mikalile ya kimwii. Indi, vai ndawa ya usia kyalya kila kyumanitwe na mvango uu wake. Mavindani kivathukanganyo uthinzini uu, nukenda na ukathanyuka kuma mesani ya uthinziwa na ndusyoka ingi mwiini. Indi, Ngai nukwendete muno nundu nusyikaa kuumantha ingi ni kana uthinzi uendee.

Veva mūtheu nīwīsī nzīa īno ya kwīkwa ūthīnzī ūū. Ta mūthīnzī wa kīveva, nīwīsī kīla ūkwenda kīthīwe mūvangonī waku wa kūalyūlwa. Īla waendeeya kūtembea mūīkīionī, ūkeyīthīaa wūūmīsyē mesanī nūndū ūendee na kūkwata ūthasyo, Ūsindi na ūvosyo wa kīla kyonthe we wathanaa. Ūkamanyīthw'a mūnango kana Ngai nīwīsī kīla ūkwīka na kīla kyoonthē ūnūīka eīka nūndū wa wendo ūla wīnawo kwondū wakwa.

***Ūthīnzī wa Ngai maita maingi wīthīawa ūtena ndawa ya kūola Kyalya
Īndī, īkala mesanī īno ya ūthīnzī na ndūeka Ngai athūkūme wīa wake.***

Ngwatanīo na Ngai: Nī ūthīnzī wīva wa kīveva ūendeeye na kwīsīla ūla ūtonya kūtūma ndwīyīkya kūma mesanī ya ūthīnzī? Mūkūlye Ngai nī kana aūnenge kwenda kwīkala mesanī īno ya ūthīnzī nī kana amīne ūthīnzī kīlīonī kīī.

3. *W'o wa Katatũ- Ūkendeew'a mũno nĩ kũthima kũendee kwaku. Ndũkatate.*

Nĩna w'ia mnene nũndũ tũina ũmanyĩ wa ũndũ kwithima Kũnene kwĩ nthĩnĩ witũ. Nĩweta kĩĩ na kwasya kana maũndũnĩ maĩtũ maingĩ ma kĩla mũthenya nĩ twĩthĩmaa kana tũkelĩanĩlya na mũndũ ũngĩ kana kwĩnago kĩna. Yĩla ũtembeete mũĩkĩĩonĩ, ũkatatwa mũno ũthĩme kũendee kwaku kana ũlianĩlye kũtembea kwaku mũĩkĩĩonĩ na kwandũ ala angĩ. Ame, ndũkeke ũũ. Kĩtũmĩ nĩ kĩmwe ĩndĩ kĩna maũndũ elĩ

- i. Ndwĩsa kwithima kũendee kwaku kwa kĩveva. No Ngai weka ũtonya.
- ii. Kĩla mũndũ ena savalĩ ĩla ĩseũvĩtw'e kwondũ wake weka. Kwoou, ndwĩna ĩtũmĩ mbĩanĩũ sya kũlianĩlya savalĩ ĩĩ syenyũ.

Ĩndĩ kwa vaati nthũku, aingĩ maĩtũ nĩmalĩkaa motatwanĩ na mayambĩlĩlya kwithima na kũlaĩnĩlya kũtembea kwoou mũĩkĩĩonĩ vamwe na kwandũ angĩ. Kĩla ũũthĩ kũkwata nĩ ũsĩlĩlo waku mweene nũndũ ndũendeeye kwĩananna na mũtalatala waku kana ĩndĩ wĩyendeesye mweene na ndwĩnenga ngũma nũndũ wĩona ũendete mĩtũkĩ mbee wa andũ ala angĩ. No mĩtũkĩ ũkathĩ kũmanya kana kũthima na kũlianĩlya kũũ kũũtũngĩte ĩtina tũsũmbanĩ twaku twa Ngũlũe twa kwĩsilĩla na ngũma. Kwoou, ĩya “kĩthĩmĩ” kyaku kya kĩveva nthĩ na ndũtanĩa savalĩ ĩno.

Ona ethĩwa ndwĩtonya kũthima ũndũ ũendeeye; kwa sũanĩ ĩlũlũ wa savalĩ yaku ya mũĩkĩĩo yĩlye ta kwĩtha wĩ melinĩ. Ethĩwa wĩ melinĩ ĩla yũmĩte vala yĩũngamĩte, na wĩkalĩte mbee melinĩ ĩno ndwĩsa

Kumanya kilungu kila mwathi undu kiana. Indĩ, uksasyoka itina niw'o umanyaa undu mwaithi mwendo wiana. Kwou, uila ukwitha utembeete mwuikiioni, lilya itina vala wambiliilye , na indi ndulilya vaasa vala wavika nziani ino ya ualyukyo. Ukaseng'a muno undu Ngai ukumasya kwa mituki kuma vala wovetwe.

Manya: kana ĩvinda yĩmwe, ũkatonya kũlĩlya ĩtina na ndwona vaasa vala Ngai wa kumya.

Ngwatanĩo na Ngai: waatatwa nĩ kana ũthĩme kũendeeya kwaku kkwa kĩveva. Ethĩwa nĩ ũũ, voya Ngai nĩ kana aũmanyĩthye kana ndũkaatonya ona ĩvinda yĩva kũthima. ĩla ũkwĩtha ndũtembea mũĩkĩĩonĩ, enda ĩsũanĩ vaaya ĩtina na ndwambĩlĩlya kwona vaasa vala Ngai ũkũmĩtye savalĩnĩ ĩno yaku ya ũalyũlo.

4. *W'o wa Kana. Ndũendeeya kũtembea mũĩkĩĩonĩ, ũkethaa na metho ma kĩveva ma kwona ũũ Ngai nĩwe ũũ thayũnĩ waku.*

“tũteĩsyaiĩsya syĩndũ ĩla syonekaa, ĩndĩ tũkĩsyaiĩsya syĩndũ ĩla ĩtonekaa; nũndũ syĩndũ ĩla syonekaa no sya kavĩnda; ĩndĩ syĩndũ ĩla ĩtonekaa no sya tene na tene” 2 Akolĩntho 4:18

Na mundu kililinda asungia, “ kana nyie nai kililinda , indi yu ningwona.” (Yoana 9:25).kila tukwona ni maundu atano ala twiw’aa. Indi, o undu miwani itonya kutungenga woni imuseo, tuyiendeeya kutembea muikiioni Ngai nutunengae miwani ya “kiveva” kuma vala twonaa thayu witu. Ni maundu meva ma kiveva ala twambililasya kwona yila tweekia miwani ino?

Ni twambililasya kwona “useo” wa kila kiendee katikati wa kau na ithokoo. Nitwonaa nesa muvango wa Ngai na undu uendeeye na kwianisya munikiisyo witu wa kiveva wa kualyulwa. Nitwonaa amaita ala me kyaloni kitu matena vinya yila twatembea vinyani wa Ngai. nitwonaa o ingi wendo wa Ngai kwitu yila maundu ala anga on the maunduni mitu matonya unena undu ugi.

Ngelekanyo ingi ndumia kulesya kii ni kwona thayu waku kuma ngalikonii ya Ngai ya vuti 30,000. Ndwambililya kutembea muikiioni waina usa wa o vala uungye muthanganii. Indii, ila wianite muikiioni wendaa ukilitwe usa waku na indii ndwambililya kwona maundu ala me ugi waku Ngai ukwikie kuma uasani uu.

Ngai akaunenga metho ma kiveva ma kwona kila munda wa kawaida utesa kikyona.

Mutiani: ni thina wiva ula ukwatite na ukwenda kwona kuma uasani wa vuti 30,000? Mukulye Ngai ni kana mauw’o aa iulu wa thina waku matwike maw’o.

5. W’o wa katano: Ndwisa kukwatanya itambya ya Muikiio na Kukwata Ualyuko uni

W’o ugi wa vat aila twailite ni kulewa ni kana tuyisa kukwatanya itambya ya muikiio na ualyuko uni. Kuu ni kung’ang’ana nundu twenda kukwatanya ndono sya “kiveva” na kwenda kumanya undu kila undu wi thayuni witu uendeeye ukwatanitwe. W’o ni kana Ngai niwe wisi, na kilio kitu ni kumwikwatya na tuthuma kwanza. Kimwe kya sivali ino ya muikiio ni kumanya undu wa kuthuma w’oni wa kana Ngai niwe wisi undu ndono isu ikwatanitwe , na ithye tuyisi ni ata.

Muthenya wa Katano

6. W’o wa thanthatu:- kutembea Kwaku Muikiioni kukaaka vinya nthini waku na Wikatyo wangu Nthini wa Klisto uiana.

“na wikwatyo usu twi naw’o umwelekeke Ngai kwondu wa Klisto” 2 Akolintho 3:4

O tondū niwetete vau mbee , nionete Aklisto aingi mitua thayu utena “Wikwatyo nthini wa Klisto.” Nonakiwetie o ingi, nundu ni anini mitu matembeete kwa ivinda yasa muikiioni ni kana makwate wia munene ula Ngai wathanite wa kwevya iliko syoo w’oni wa kana nuende na kumathasya.

Indi, ila ukwitha uendeeye kumbea mukionni, savali ya ya kitembea mukii ikatwika kamuvila ka ia kavalukite kuma kimanii iulu. Ukumba waku nthini wa klisto ndwiana, nukwataa vinya ta ia yii na kwenda kwaku kwa kwenda kukwata na ualyuku wa Ngai kuanan muno.

Ituthye na kutata kii:
Kwosa matambya ma mukio maingi undu utomya ni kana ukwate maulyuku manene na mena vinya na ndwaka wkwatyo waku nthini wa Klisto kwisila vinyani wa Ngai na kwenda kwake kwa Kulyula thayu waku

7. W'o wa Mionza:- Ualyuko ukaa kwa Wingivo Mbola kwa Mbola.

Nundu mvango wa ualyulo wa Ngai ni wa kukwingiwa o mbola kwa mbola, ndonya ata kumanya ila kulyula kuu kendeeye na kwithiwa? Alomi 15:8 Vaulo etwia kana Ngai akaikithya/kululumilya kwitu mawathani make.

"nundu nineena ati Klisto niwatwiwe muthukumi wa nzaiko kwondu w aila w'o wa Ngai, ni kana alulumilye ala matho manengiwe aasa." Alomi 15:8

Nitwisi kwa mukio kana Ngai etha ndathukuma mathayuni mitu. Indi, Ngai enda kululumilya maulyuku ala wike kisuaniani kyaku, utw'ini waku, mikalileni yaku na mwileni yaku. Kwoou, vaa nina walanyo wa nzia imwe ila Ngai utonya kutumia ni kana alulumilye wia wake nthini waku.

- a) Kiliko kyaku kyambililasya kusuania w'o wa Ngai vandu va kikiia mukio yaku ya uvungu.
- b) Wambililasya wika kwenda utw'i ula wakitwe iulu wa w'o wa Ngai ula we usuanite na ukuw'w'a. kii kietae nthini waku kwenda Kunene kwa kuka kwa Ngai ni kana euye kiliko kyaku w'oni wake.
- c) Niwambililasya kukwata ualyuku munene vyu mituoni na mikalileni yaku
- d) Niwambililasya kukwata uvosyo kuma maukiteni maku.
- e) Niwambililasya kukwata uthasyo na Usindi maunduni ala wakwatite tu ukombo na kusindwa Kunene.
- f) Kwenda kwaku ni kana utembee mukionni nikwianaa, na kwenda kusyoka mwini kuvinyika vyu.
- g) Ukoona wendo na kwenda kwaku kwa Ngai kweana.
- h) Ukaseng'a, uteleme na ndusuania muno iulu wa U Ngai nuu na kila wike thayuni waku.

Maundu aa mayendea na kwithiwa thayuni waku, wkwatyo waku nthini wa Ngai nuuthi kwiana na kii kiyingiva vinya waku na kwenda muno kendea kitembea kwa kikiia.

8. W'o wa Nyanya: Savali yaku ya Kivea Yiana o Kavola Kavola Kuthi Kangi

Kila ivinda, thayuni waku wonthe, ukethiawa ndwika utw'i wa kwitha na mukio NTHINI WAKU kana mukio nthini wa Ngai.

Mũikĩo nthĩnĩ waku wĩ mwambĩlĩlyo

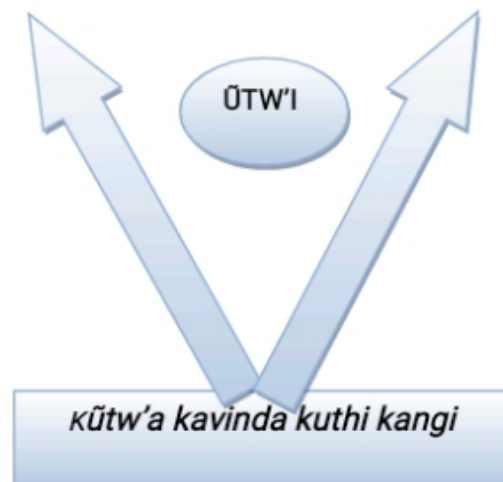
Ngai aũtetheesye=

Thayũ mũnĩnĩ, kũsĩndwa,

thayũ ũtena ũalyũko

*Muikio nthini wa Ngai e
mwambililiyo waku=*

*Thayu mwingi, vinya
munene na ualyuko*

Nĩ ũtw'i wĩva ũũthĩ na Kũtw'a?

Mũikĩo Nthĩnĩ Waku Mwene Ūkaete:

- Kũkosa Ūsindi
- Kũkosa ũthasyo
- Kũkosa ũvosyo
- Kũkosa ũalyũkyo
- Kũkosa Ūtanu
- Kũkosa wendo wĩ mwanya

Mũikĩo Nthĩnĩ wa Ngai Ūkaete:

- Ūsindi
- Ūthasyo
- Ūvosyo
- Ūalyũko
- Ūtanu
- Wendo wĩ mwanya

Lilikana kana ve mavinda thayūnī waku kūethiawa na:

- Nzika sya ūtonyi na kwenda kwa Ngai nī kana aalyūle thayū waku.
- Kūvūlanīlwa na kūkwata ūthatu nūndū wa Ngai.
- Kwīsilīla mweene.
- Ūkenda kūkwa ngoo.

Nī ūndū wa kūmakya mūno nyīe kwonna andū aingī maītūlūka ngoo savalinī īno ya mūīkīio. Nī kīngengae kyeve mūno nūndū yīla meeka ūū, methaa moonya mūongo mūndū ūla ūtonya kūete ūalyūkū mathayūnī moo. Kīla kyonthe kītialaa yīla twalīya vaasa na Ngai nī kūtata kwīkala thayū. Īla ngwasya kūtata nīasya kīī nī kūla kūtata kūvwīka, kūlea na kūtonya kītaū ndawa yīla vinya wake wa kwīka maūndū thayūnī wake waema. Kwoou, ĩla watatwa nī kana ūkīlye moko.

Osa ĪTAMBYA YĪNGĪ ya mūīkīio.

Īla maūndū onthe nthīnī waku mekwasya, “syoka na ĩtina” osa ĩtambya yīngī ya mūīkīio. Enda Ngai aūnenge mosūngīo, na yīla waema kūmakwata, osa ĩtambya yīngī. Yīla wī ūthīnikonī mwīngī ūla ūtatonya kūūmīisya, osa ĩtambya yīngī ya mūīkīio. Yīla wasūanīwa, wavūlanīlwa kana waītye, osa ĩtambya yīngī ya mūīkīio. Yīla wayosa, ūkakwata mawathanī onthe ala ūtwathīte na mbeange mūno. Kīmwe cha aa maingī kīī Alomi 5:17

“mbee mūno ala wosaa wīngī wa mūmo na wa mūthīnīzīo wa ūlūngūlaū makasūmbīka thayūnī kwondū wa kwīwa kwa ūmwe, Yesū Klisto”

***Kūsumbīka thayūnī nī kwīkala kūma,
kwosa kūma na kūalyūlwa nī thayū ūū wa Yesū.***

Wīthī kūtw’īka Mūklisto wa Yoana 6:66 kana wa Yoana 6:68?

Nenda kūmīnūkīlyā īsomo yīī kwa kūlīanīlyā katī wa Mūklisto wa Yoana 6:66 na wa Yoana 6:68. Mbee twambe kwona Yoana 6:66-68 yīasya ata:

“⁶⁶kwondū wa ūū amanyīw’a make aingi masyoka na ĩtina, na matyaathī nake īngī. ⁶⁷Na ĩndī Yesū amakūlyā ala ĩkūmī na elī, nenyū nīmūkwenda kūthi? ⁶⁸Sīmīonī Vetelo amūsūngīa, Mwīaiī, tūende kwaū? Nue wīn a ndeto sya thayū ūtathela.”

Nūū Mūklisto wa Yoana 6:66?

“⁶⁶kwondū wa ūū amanyīw’a make aingi masyoka na ĩtina, na matyaathī nake īngī.” (Yesū)

Kwa vaati nthūku, Aklisto aingī mamīnūkīlasya kwa kwonya Klisto mīongo yoo na kūsyokea nzianī sya mo ene kwīthīwa me mwambīlīlyo. Aa nīmo nītaa Aklisto ma Yoana 6:66. Nī kyaū kītūmaa mūndū atwīka mūklisto ūū?

- Maĩna w’o wa kana Klisto aĩlĩtwe nĩ kwĩkala thayũ Wake nthĩnĩ woo, nũndũ wa ũũ maĩendee kwiĩkaka mwĩ vandũ va kwĩkala kũma vala ve Klisto.
- Mayĩsĩ kwaw’o kĩ ũndũ matonya kũtembea mũĩkĩĩonĩ nthĩnĩ wa Klisto, kwoou, maĩendee kũtembea mũĩkĩĩonĩ nthĩnĩ wa vinya woo Ngai amatetheesye.
- Nĩmatembeete kwa mũĩkĩĩo nthĩnĩ wa Klisto, ĩndĩ maĩnatembea kwa ĩvinda yĩasa ũndũ vaitonyeka nĩ kana makwata ũalyũko, maĩtũlĩka ngoo na mayĩlĩlya tamo myambĩlĩlyo ĩngĩ.

Mũklisto wa Yoana 6:66 nĩ ũla wasyaa kana kũtembea mũĩkĩĩonĩ nĩ kwa mana vyũ na ndatũlĩka ngoo ĩũlũ wa kũtembea kwa kũĩkũa na ndasyoka mwĩnĩ kwĩkala tawe MWAMBILILYO.

Nũ Mũklisto wa Yoana 6:68?

“⁶⁸Sĩmĩonĩ Vetelo amũsũngĩa, Mwĩaiĩ, tũende kwaũ? Nue wĩna ndeto sya thayũ ũtathela.”

Vetelo na amanyĩwa ala aingĩ 11 onthe maĩsye kana:

***Yesũ nĩwe nzĩa ya kwĩkala Thayũ wa ũklisto
“Nyĩe ninye nzĩa...” 14:6***

Amanyĩwa aa nĩmamanyĩe kana vayaĩna nzĩa ĩngĩ nongĩ a teo kũmwĩkwatya Yesũ kw’oka. Nĩmoosete matambya meanĩte nthĩnĩ wa Klisto na nũndũ wa ũũ nĩmaĩkĩĩte kana nĩ We mwambĩlĩlyo wa kwĩkala thayũ.

Kwoou, nĩlesya mũklisto wa Yoana 6:68 ta ũla:

- **ŪMANYAA** ũla w’o wa kana ũ thayũ wa Mũklisto nĩ Klisto mweene kwĩkala thayũ wake nthĩnĩ woo
- **ŪTEMBEAA** kwa mũĩkĩĩo nthĩnĩ wa Klisto.
- **ŪKWATITE** ũalyũlo ũendee wa Kĩveva.
- **Ūmanyĩte** ana **VAI ŪNDŪ ŪNGĨ** wa kwĩkala thayũ a teo kũwĩkala nthĩnĩ wa Klisto.

***Mũklisto wa Yoana 6:68 nĩ ũla ũkwataa ũkwatite ũalyũlo mũnene vyũ na kĩla kyonthe mena wendĩ nakyo yũ nĩ YESŪ.
Kavĩndanĩ kaa, Klisto akethĩawa e syonthe ĩũlũ wa syonthe kwoou.***

Kĩĩ kya mũthya nĩ kya vata mũno nũndũ yĩkavĩka ĩvinda yĩmwe savalĩnĩ yaku yĩla ũkamanya kana nzĩa ĩla yaw’o vyũ ya kwĩkala thayũ wa ũklisto nĩ kwĩsĩla Klisto. Vaa nĩ vala Vaũlo wavĩkĩe na asya ĩvukunĩ ya Avilivi 3:8 kana:

“ĩĩ nĩw’o, na nĩtalaa syĩndũ syonthe kwĩthĩwa nĩ wasyo ũndũ wa ũseo mũnene wa ũmũmanya Klisto yesũ Mwĩaiĩ wakwa: we ũla kwondũ wake naaĩsye syĩndũ syonthe, na kwĩtala ta mavũthĩ, nĩ kana nĩmwone Klisto”

Nĩna wĩkwatyo kana mbĩkĩa ya vau nĩwene nesa kĩvathũkanyo katĩ wa mũklisto wa Yoana 6:66 na wa Yoana 6:68. Nĩ mboya yakwa kana Ngai nũkũthi kũete kwaku mũmĩnũkĩlyo wa kũmanyĩthw’a kana vai nzĩa ĩngĩ ateo “NZĨA” ĩla no Klisto weka.

Ndeto ya mwĩso ya ũkũthũthya

Nenda ũkũtũngĩa mũvea mũnene mũno nũndũ wa kũsoma maũvũndĩsyo aa. Nĩnawĩkatyo wa kana veva mũtheũ nĩwosete maũw’o aa nĩ kana avũanĩsyenĩ na Ndaendee na kũalyũla thayũ waku. Mboya yakwa na kwenda kwakwa Kũnene nĩ wĩthĩwe wĩ ndeto ĩlĩ ĩla vaũlo watũmĩe ĩvukunĩ ya Avĩlĩvi3:14

“NĨNGWĨTHING’ĨISYA KŪTHI”

Mboya yakwa kwaku nĩ kana nũũthĩ kwĩthing’ĩisya kũthi na ndwosa ĩtambya yĩngĩ ya mũĩkĩĩo. ĩthĩng’ĩisye na ndũkatate kũkwa ngoo kana kũsyoka ĩngĩ mwĩĩnĩ. ĩthĩng’ĩisye na ndũkwata mawĩa manene ma Ngai ũũ mũseo na wĩna wendo na wĩkalaa nthĩnĩ waku. ĩthĩng’ĩisye ũvikĩe vandũ va kwasya ta Vaũlo ĩvukunĩ ya Avĩlĩvi 1:21

“nũndũ kwakwa nyĩe kwĩkala thayũ NO Klisto...”

Ũendete va Wamĩna Īvũku Yĩĩ?

Niwamina ivuku ya mbee vyu ya mavuku ana (4) ma kuendeesya momanyiso metawa **Kwikala Thayu Wina Ualyuko Nthini Wa Klisto**. Ivuku ya keli ya momanyiso aa yitawa **We Niwisi Ki Nu We Uu?** Ethiwa no wendete kukwata ivuku yii , enda kwa mutandao witu ula ni www.christislifeministries.com na ndulilya ivuku yii stooni ya Mavuku.

Stooni ino ya mavuku nukwithia maendeesyo ma mavuku meitwa **Kwikala Thayu Wina Ualyuko Nthini Wa Klisto**. Kilioni kii nukwona ivuku yitawa **We Niwisi Ki Nuwe Uu?** No uthoe ivuku yii ya keli kana ukandumia email kwisila email isu nandike vaa itheo ngautumia. Kana o ingi no ukwate mavuku aa vate ndivi na ndumithya mathangu maingi undu utonya mutandaoni witu. O ingi vena DVD iulu wa isomo yii ila utonya kwosa kuma stoo isu yitu, na wone kana wiloelele o mutandaoni witu.

Ũndũ wakwa mwene kwaku: Ngai nĩwatũmĩe maũw’o ala me ĩsomonĩ yĩĩ nĩ kana anthasye kũma mĩĩkĩionĩ mĩngĩ ya ũvũngũ ĩla naĩ nayo ĩũlũ wa nyĩe mweene. Kwa w’o kĩ, aa nĩ maũvũndĩsya ma kũalyũla thayũ.

We nĩwĩsĩ ki Nue Ũũ yũthĩwa yĩlaĩtye maũndũ aa:

- **Mĩĩkĩĩo ya ũvũngũ ĩla twĩthĩawa nayo ĩũlũ witũ ene.**
- **Ũndũ kũmanyĩka kwitũ kwa mbeenĩ kwaseũvĩwe.**
- **Kĩla Ngai weanĩsye Ngelanyonĩ nĩ kana atũnenge kũmanyĩka kweũ.**
- **Twĩ aaũ nthĩnĩ wa Klisto.**
- **Mũvango wa Ngai wa kũalyũla thayũ waku nĩ kana ũkwate kũmanyĩkana kwaw’o.**

Christ is Life Ministries

Website: www.christislifeministries.com

Email: bill@christislifeministries.com